။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ခုဒ္ဒကနိကာယေ

နေတ္တိပ္ပကရဏ-ဋီကာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ

သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ; မ. နိ. ဋီ. ၁.၁ ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁ ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ) ရတနတ္တယဝန္ဒနာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ ဓမ္မဿ ပဘဝနိဿယဝိသုဒ္ဓိပဋိဝေဒနတ္ထံ, တံ ပန ဓမ္မသံဝဏ္ဏနာသု ဝိညူနံ ဗဟုမာနုပ္ပာဒနတ္ထံ, တံ သမ္မဒေဝ တေသံ ဥဂ္ဂဟဏဓာရဏာဒိက္ကမလဒ္ဓဗ္ဗာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သဗ္ဗဟိတသုခနိပ္ဖာဒနတ္ထံ။ အထ ဝါ မင်္ဂလဘာဝတော, သဗ္ဗကိရိယာသု ပုဗ္ဗကိစ္စဘာဝတော, ပဏ္ဍိတေဟိ သမာစရိတဘာဝတော, အာယတိံ ပရေသံ ဒိဋ္ဌာနုဂတိအာပဇ္ဇနတော စ သံဝဏ္ဏနာယံ ရတနတ္တယပဏာမကိရိယာ။ အထ ဝါ ရတနတ္တယပဏာမကရဏံ ပူဇနီယပူဇာပုညဝိသေသနိဗ္ဗတ္တနတ္ထံ, တံ အတ္တနော ယထာလဒ္ဓသမ္ပတ္တိနိမိတ္တဿ ကမ္မဿ ဗလာနုပ္ပဒာနတ္ထံ, အန္တရာ စ တဿ အသင်္ကောစနတ္ထံ, တဒုဘယံ အနန္တရာယေန အဋ္ဌကထာယ ပရိယောသာပနတ္ထံ။ ဣဒမေဝ စ ပယောဇနံ အာစရိယေန ဣဓာဓိပ္ပေတံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “ဝန္ဒနာဇနိတံ။ပေ။ တဿ တေဇသာ”တိ။ ဝတ္ထုတ္တယပူဇာ ဟိ နိရတိသယပုညက္ခေတ္တသမ္ဗုဒ္ဓိယာ အပရိမေယျပ္ပဘာဝေါ ပုညာတိသယောတိ ဗဟုဝိဓန္တရာယေပိ လောကသန္နိဝါသေ အန္တရာယနိဗန္ဓနသကလသံကိလေသဝိဒ္ဓံသနာယ ပဟောတိ, ဘယာဒိဥပဒ္ဒဝဉ္စ နိဝါရေတိ။ ယထာဟ –

“ပူဇာရဟေ ပူဇယတော, ဗုဒ္ဓေ ယဒိ ဝ သာဝကေ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၉၅; အပ. ထေရ ၁.၁၀.၁) စ,

တထာ –

“ယေ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ တေ ပသန္နာ, အဂ္ဂေ ခော ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၄.၃၄; ဣတိဝု. ၉၀) စ,

တထာ –

“‘ဗုဒ္ဓေါ’တိ ကိတ္တယန္တဿ, ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပီတိ။
ဝရမေဝ ဟိ သာ ပီတိ, ကသိဏေနပိ ဇမ္ဗုဒီပဿ။
“‘ဓမ္မော’တိ။ပေ။ ‘သင်္ဃော’တိ။ပေ။ ဒီပဿာ”တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၆; ဣတိဝု. အဋ္ဌ ၉၀; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ; မ. နိ. ဋီ. ၁.၁; အ. နိ. ဋီ. ၂.၄.၃၄) စ,

တထာ –

“ယသ္မိံ, မဟာနာမ, သမယေ အရိယသာဝကော တထာဂတံ အနုဿရတိ, နေဝဿ တသ္မိံ သမယေ ရာဂပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, န ဒောသ။ပေ။ န မောဟပရိယုဋ္ဌိတံ စိတ္တံ ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၆.၁၀; ၁၁.၁၁) စ,

တထာ –

“အရညေ ရုက္ခမူလေ ဝါ။ပေ။။
ဘယံ ဝါ ဆမ္ဘိတတ္တံ ဝါ, လောမဟံသော န ဟေဿတီ”တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၄၉) စ။

တတ္ထ ယဿ ရတနတ္တယဿ ဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, တဿ ဂုဏာတိသယယောဂသန္ဒဿနတ္ထံ **“မဟာကာရုဏိက”**န္တိအာဒိနာ ကထာတ္တယမာဟ။ ဂုဏာတိသယယောဂေန ဟိ ဝဏ္ဏနာရဟဘာဝေါ, ဝဏ္ဏနာရဟော စ ကတာ ဝဏ္ဏနာ ယထာဓိပ္ပေတပ္ပယောဇနံ သာဓေတီတိ။ တတ္ထ ယဿာ သံဝဏ္ဏနံ ကတ္တုကာမော, သာ နေတ္တိ ဝိသေသတော ယထာနုလောမသာသနသန္နိဿယာ, တဿ စ ဝိစိတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိဝိဘာဝိနီ။ တထာ ဟိ သုတ္တန္တဒေသနာ န ဝိနယဒေသနာ ဝိယ ကရုဏာပ္ပဓာနာ, နာပိ အဘိဓမ္မဒေသနာ ဝိယ ပညာပ္ပဓာနာ, အထ ခေါ ကရုဏာပညာပ္ပဓာနာတိ တဒုဘယပ္ပဓာနဒေသနာဝိသေသဝိဘာဝနံ တာဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ထောမနံ ကာတုံ တမ္မူလကတ္တာ သေသရတနာနံ **“မဟာကာရုဏိကံ နာထ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ကိရတီတိ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ; မ. နိ. ဋီ. ၁.၁; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁; အ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁) **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခံ ဝိက္ခိပတိ အပနေတီတိ အတ္ထော။ အထ ဝါ ကိဏာတီတိ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခေ သတိ ကာရုဏိကံ ဟိံသတိ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော ။ ကမ္ပနံ ကရောတီတိ ဝါ **ကရုဏာ,** ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယခေဒံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ ကမိတိ ဝါ သုခံ, တံ ရုန္ဓတီတိ **ကရုဏာ**။ ဧသာ ဟိ ပရဒုက္ခာပနယနကာမတာလက္ခဏာ, အတ္တသုခနိရပေက္ခတာယ ကာရုဏိကာနံ သုခံ ရုန္ဓတိ ဝိဗန္ဓတီတိ အတ္ထော။ ကိရိယတိ ဒုက္ခိတေသု ပသာရိယတီတိ ဝါ **ကရုဏာ,** ကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ **ကာရုဏိကော** ယထာ “ဒောဝါရိကော”တိ (အ. နိ. ၇.၆၇)။ ယထာ ဟိ ဒွါရရက္ခဏေ အဓိကတော အညတ္ထ ဝတ္တမာနောပိ ဒွါရပဋိဗဒ္ဓဇီဝိကော ပုရိသော ဒွါရာနတိဝတ္တဝုတ္တိတာယ ဒွါရေ နိယုတ္တောတိ “ဒောဝါရိကော”တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဘဂဝါ မေတ္တာဒိဝသေန ကရုဏာဝိဟာရတော အညတ္ထ ဝတ္တမာနောပိ ကရုဏာနတိဝတ္တဝုတ္တိတာယ ကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ “ကာရုဏိကော”တိ ဝုစ္စတိ။ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယာဝ မဟာပရိနိဗ္ဗာနာ လောကဟိတတ္ထမေဝ လောကနာထာ တိဋ္ဌန္တီတိ။ မဟန္တော ကာရုဏိကောတိ **မဟာကာရုဏိကော**။ သတိပိ ဘဂဝတော တဒညဂုဏာနမ္ပိ ဝသေန မဟန္တဘာဝေ ကာရုဏိကသဒ္ဒသန္နိဓာနေန ဝုတ္တတ္တာ ကရုဏာဝသေနေဝေတ္ထ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော ယထာ “မဟာဝေယျာကရဏော”တိ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ “မဟာကာရုဏိကော”တိ ဣမိနာ ပဒေန ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန သတ္ထု မဟာကရုဏာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။

အပရော နယော – အတ္တသာဓနေတော ကရုဏံ ကရုဏာယနံ ကရုဏာသမ္ပဝတ္တနံ အရဟတီတိ **ကာရုဏိကော** ။ ဘဂဝတော ဟိ သဗ္ဗညုတာယ အနဝသေသတော သတ္တာနံ ဟိတံ, ဟိတုပာယဉ္စ ဇာနတော, တတ္ထ စ အကိလာသုနော ဟိ တေသိတာ သတ္တိကာ, န တထာ အညေသန္တိ။ အထ ဝါ ကရုဏာ ကရုဏာယနံ သီလံ ပကတိ သဘာဝေါ ဧတဿာတိ **ကာရုဏိကော**။ ဘဂဝါ ဟိ ပထဝီဖဿာဒယော ဝိယ ကက္ခဠဖုသနာဒိသဘာဝါ ကရုဏာသဘာဝေါ သဘာဝဘူတကရုဏောတိ အတ္ထော။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။ အထ ဝါ မဟာဝိသယတာယ, မဟာနုဘာဝတာယ, မဟဗ္ဗလတာယ စ မဟတီ ကရုဏာတိ **မဟာကရုဏာ**။ ဘဂဝတော ဟိ ကရုဏာ နိရဝသေသေသု သတ္တေသု ပဝတ္တတိ, ပဝတ္တမာနာ စ အနညသာဓာရဏာ ပဝတ္တတိ, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိဘေဒဉ္စ မဟန္တမေဝ သတ္တာနံ ဟိတသုခံ ဧကန္တတော နိပ္ဖာဒေတိ, မဟာကရုဏာယ နိယုတ္တောတိ **မဟာကာရုဏိကော,** တံ မဟာကာရုဏိကံ။ သေသံ သဗ္ဗံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သုမာဂဓာဒိပအနံ ဝိယ စေတ္ထ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နာထတီတိ **နာထော,** ဝေနေယျာနံ ဟိတသုခံ အာသီသတိ ပတ္ထေတီတိ အတ္ထော, မေတ္တာယနဝသေန စေတ္ထ ဟိတသုခါသီသနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ, န ကရုဏာယနဝသေန ပဌမပဒေန ဝုတ္တတ္တာ။ အထ ဝါ နာထတိ ဝေနေယျဂတံ ကိလေသဗျသနံ ဥပတာပေတီတိ **နာထော,** နာထတီတိ ဝါ **နာထော,** ယာစတီတိ အတ္ထော။ ဘဂဝါ ဟိ “သာဓု, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ကာလေန ကာလံ အတ္တသမ္ပတ္တိံ ပစ္စဝေက္ခိတာ”တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၈.၇, ၈) သတ္တာနံ တံ တံ ဟိတပ္ပဋိပတ္တိံ ယာစိတွာပိ မဟာကရုဏာယ သမုဿာဟိတော တေ တတ္ထ နိယောဇေတိ။ ပရမေန ဝါ စိတ္တိဿရိယေန သမန္နာဂတော, သဗ္ဗသတ္တေ ဝါ သီလာဒိဂုဏေဟိ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ ပရမိဿရော ဘဂဝါ **“နာထော”**တိ ဝုစ္စတိ, တံ နာထံ။

ဉာတဗ္ဗန္တိ **ဉေယျံ,** အတီတာဒိဘေဒဘိန္နံ သဗ္ဗံ သင်္ခတံ, အသင်္ခတဉ္စ။ သင်္ဂရဏာဋ္ဌေန **သာဂရော,** ပတိတ ပတိတာနံ အတ္တနော ပုထုလဂမ္ဘီရဘာဝေဟိ သံသီဒနံ နိမ္မုဇ္ဇနံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ **သံ**-သဒ္ဒဿ စေတ္ထ “သာဘာဝေ, သာရာဂေ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၃၈၉, ၃၉၁) ဝိယ နိရုတ္တိနယေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သင်္ဂရဏာဋ္ဌေနာ** တိ ဝါ သင်္ဂရကရဏာဋ္ဌေန, ဋ္ဌိတဓမ္မတာယ “အယံ မေ မရိယာဒာ, ဣမံ ဝေလံ နာတိက္ကမာမီ”တိ လောကေန သင်္ဂရံ သင်္ကေတံ က

ရောန္တော ဝိယ ဟောတီတိ အတ္ထော။ သင်္ဂရဏံ ဝါ သမန္တတော ဂလနံ သန္ဒနံ ဥဒကေန ကရောတီတိ **သာဂရော**။ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနကာလေ ဟိ မဟာသမုဒ္ဒော ဣတော စိတော စ ပဂ္ဃရိတွာ သကလံ လောကဓာတုံ ဧကောဃံ ကရောတီတိ။ လောကိယာ ပန ဝဒန္တိ “သာဂရဿ ရညော ပုတ္တေဟိ သာဂရေဟိ နိဗ္ဗတ္တိတော ခတောတိ **သာဂရော,** ပုရတ္ထိမော သမုဒ္ဒပ္ပဒေသော, တံသမ္ဗန္ဓတာယ ရုဠှိဝသေန သဗ္ဗောပိ သမုဒ္ဒော တထာ ဝေါဟရီယတီ”တိ။ သာဂရသဒိသတ္တာ **သာဂရော,** ဉေယျမေဝ သာဂရောတိ **ဉေယျသာဂရော**။ သဒိသတာ စေတ္ထ ပုထုလဒုတ္တရဂမ္ဘီရာနာဒိကာလိကတာ ဟိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, နိဟီနံ စေတမောပမ္မံ။ တထာ ဟိ ဉေယျဿေဝ သာတိသယာ ပုထုလတာ အပရိမာဏလောကဓာတုဗျာပနတော, သဗ္ဗညုတညာဏဿေဝ တရဏီယတာယ ဒုတ္တရတာ, ဂမ္ဘီရတာ, အာဒိကောဋိရဟိတာ စ ပဝတ္တိ, န ဣတရဿ ပရိစ္ဆိန္နဒေသတ္တာ ဗာဟိရကဝိတရာဂေဟိပိ ဣတ္တရေန ခဏေန အတိက္ကမိတဗ္ဗတ္တာ, ပရိမိတဂမ္ဘီရတ္တာ, ပရိမိတကာလတ္တာ စ။ ဉေယျသာဂရဿ ပာရံ ပရိယန္တံ ဂတောတိ **ဉေယျသာဂရပာရဂူ,** တံ ဉေယျသာဂရပာရဂုံ။

ဂမနဋ္ဌေနတ္ထ ညာဏဂမနမေဝ, န ဣတရံ ဉေယျဂ္ဂဟဏတော, တံ ပန ညာဏံ ဒုဝိဓံ သမ္မသနပဋိဝေဓဘေဒတော, တထာ ဟေတုဖလဘေဒတော။ တတ္ထ “ကိစ္ဆံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၅၇; သံ. နိ. ၂.၄, ၁၀; ပေဋကော. ၂၃) ကရုဏာယနဝသေနေဝ အဘိနိဝိသိတွာ အနေကာကာရတောကာရေ သင်္ခါရေ သမ္မသန္တဲ ဘဂဝတော **သမ္မသနညာဏံ** ဆတ္တိံသကောဋိသတသဟဿမုခေန ဉေယျသာဂရံ အဇ္ဈောဂာဟေတွာ တဿ ပာရံ ပရိယန္တံ အဂမာသိ, ယံ “မဟာဝဇိရညာဏ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ပဋိဝေဓဉာဏံ** ပန သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနံ အာသဝက္ခယညာဏံ, အာသဝက္ခယညာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ, ယံ “မဟာဗောဓိ”တိ ဝုစ္စတိ။ ပာရဂမနဉ္စ တဿ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ, သမတ္ထတာယ စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ယထာဝုတ္တံ သမ္မသနညာဏံ **ဟေတု,** ဣတရံ **ဖလံ**။ သဟ သမ္မသနညာဏေန ဝါ အာသဝက္ခယညာဏံ **ဟေတု,** သဗ္ဗညုတညာဏံ **ဖလံ** တဒနိသံသဘာဝတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝန္ဒေ တိ နမာမိ, အဘိတ္ထဝါမိ ဝါ။ သဏှဟဋ္ဌေန **နိပုဏာ,** အနုပစိတညာဏသမ္ဘာရာနံ အဂာဓဋ္ဌေန **ဂမ္ဘီရာ,** ဧကတ္တာဒိဘေဒတော နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒိဝိဘာဂတော စ **ဝိစိတ္တာ** ဝိသိဋ္ဌာ နာနာဝိဓာ နယာ ဧတိဿာတိ **နိပုဏဂမ္ဘီရဝိစိတ္တနယာ,** နိပုဏဂမ္ဘီရဝိစိတ္တနယာ ဒေသနာ အဿာတိ **နိပုဏဂမ္ဘီရဝိစိတ္တနယဒေသနော,** တံ နိပုဏ။ပေ.။ ဒေသနံ။ နယတီတိ ဝါ **နယော,** ဟာရဂတိ, သာ စ ဝုတ္တနယေန အတ္ထတော **နိပုဏာ,** အတ္ထတော ဗျဉ္ဇနတော စ **ဂမ္ဘီရာ,** သင်္ခေပဝိတ္ထာရာနုလောမာဒိပ္ပဝတ္တိယာ နာနာဝိဓတာယ **ဝိစိတ္တာ** ။ တထာ ဟိ ပညတ္တိအနုပညတ္တိအာဒိဝသေန, သံကိလေသဘာဂိယာဒိလောကိယာဒိတဒုဘယဝေါမိဿတာဒိဝသေန, ကုသလာဒိခန္ဓာဒိသင်္ဂဟာဒိသမယဝိမုတ္တာဒိဌပနာဒိကုသလမူလာဒိတိကပဋ္ဌာနာဒိဝသေန စ အနေကဝိဓာ ဟာရဂတီတိ။

တတ္ထ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ) ဒွီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိတော, ပရဟိတပဋိပတ္တိတော စ။ တေသု အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ အနာဝရဏညာဏာဓိဂမတော, သဝာသနာနံ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ အစ္စန္တပ္ပဟာနတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ လာဘသက္ကာရာဒိနိရပေက္ခစိတ္တဿ သဗ္ဗဒုက္ခနိယျာနိကဓမ္မဒေသနတော, ပဋိဝိရုဒ္ဓေသုပိ နိစ္စံ ဟိတဇ္ဈာသယညာဏပရိပါကကာလာဂမနတော စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ပနေတ္ထ ပယောဂတော, အာသယတော စ ဒုဝိဓာ, ပရဟိတပဋိပတ္တိ, ယထာဝုတ္တဘေဒာ ဒုဝိဓာ စ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပကာသိတာ ဟောတိ။ ကထံ? “မဟာကာရုဏိက”န္တိ ဣမိနာ အာသယတော , “နိပုဏ။ပေ.။ ဒေသန”န္တိ ဣမိနာ ပယောဂတော, “နာထ”န္တိ ဣမိနာ ပန ဥဘယထာပိ ဘဂဝတော ပရဟိတပဋိပတ္တိ ပကာသိတာ ကရုဏာကိစ္စဒီပနတော, “ဉေယျသာဂရပာရဂု”န္တိ ဣမိနာ သာတိသယံ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိ ပရမုက္ကံသဂတညာဏကိစ္စဒီပနတော။

အထ ဝါ တီဟာကာရေဟိ ဘဂဝတော ထောမနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟေတုတော, ဖလတော, ဥပကာရတော စ။ တတ္ထ **ဟေတု** မဟာကရုဏာ, သာ ပန ပဌမပဒေန သရူပေနေဝ ဒဿိတာ။ **ဖလံ** စတုဗ္ဗိဓံ ညာဏသမ္ပဒါ ပဟာနသမ္ပဒါ အာနုဘာဝသမ္ပဒါ ရူပကာယသမ္ပဒါ စာတိ။ တာသု ပဓာနဘူတာ **ညာဏပဟာန**သမ္ပဒါ “ဉေယျသာဂရပာရဂု”န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ပကာသိတာ။ ပဓာနေ ဟိ ဒဿိတေ အဝိနာဘာဝတော ဣတရမ္ပိ ဒွယံ ဒဿိတမေဝ ဟောတိ။ န ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ အာနုဘာဝရူပကာယသမ္ပတ္တီဟိ ဝိနာ ကဒါစိပိ ဓမ္မကာယသိရီ ဝတ္တတီတိ။ **ဥပကာရော အနန္တရံ** အဗာဟိရံ ကတွာ တိဝိဓယာနမုခေန ဝိမုတ္တိဓမ္မဒေသနာ, သာ “နာထံ, နိပုဏ။ပေ.။ ဒေသန”န္တိ ပဒဒွယေန ပကာသိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ) “မဟာကာရုဏိက”န္တိ ဧတေန သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ ဒဿေတိ။ မဟာကရုဏာသဉ္စောဒိတမာနသော ဟိ ဘဂဝါ သံသာရပင်္ကတော သတ္တာနံ သမုဒ္ဓရဏတ္ထံ ကတာဘိနီဟာရော အနုပုဗ္ဗေန ပါရမိယော ပူရေတွာ အနုတ္တရံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂတောတိ ကရုဏာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ မူလံ။ “ဉေယျသာဂရပါရဂု”န္တိ ဧတေန ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပတ္တိယာ သဒ္ဓိံ သမ္မာသမ္ဗောဓိံ ဒဿေတိ။ အနာဝရဏဉာဏပဒဋ္ဌာနဉှိ မဂ္ဂဉာဏံ, မဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဉ္စ အနာဝရဏဉာဏံ “သမ္မာသမ္ဗောဓီ”တိ ဝုစ္စတိ။ ဝုတ္တပ္ပဘေဒံ ပန သမ္မသနဉာဏံ သဟ ပညာပါရမိယာ တဿာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။ တဿာ ဟိ အာနုဘာဝေန လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခလ္လိကတ္တကိလမထာနုယောဂသဿတုစ္ဆေဒါဒိအန္တဒွယဝိရဟိတာ ဥက္ကံသပါရမိပ္ပတ္တာ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ ဘာဝနာပါရိပူရိံ ဂတာ။ “နာထ”န္တိ ဣမိနာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ဖလံ ဒဿေတိ လောကတ္တယနာယကဘာဝဒီပနတော။ တထာ ဟိ သဗ္ဗာနတ္ထပရိဟာရပုဗ္ဗင်္ဂမာယ နိရဝသေသဟိတသုခဝိဓာနတပ္ပရာယ နိရတိသယာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ, သဒေဝမနုဿာယ ပဇာယ အစ္စန္တုပကာရိတာယ အပရိမိတနိရုပမဘာဝဂုဏဝိသေသသမင်္ဂိတာယ စ သဗ္ဗသတ္တုတ္တမော ဘဂဝါ အပရိမာဏာသု လောကဓာတူသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ အနုတ္တရကရဝဋ္ဌာနဘူတတာယ စ “နာထော”တိ ဝုစ္စတီတိ။ “နိပုဏ။ပေ.။ ဒေသန”န္တိ ဣမိနာ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပယောဇနံ ဒဿေတိ။ သံသာရမဟောဃတော သတ္တသန္တာရဏတ္ထဉှိ ဘဂဝတာ သမ္မာသမ္ဗောဓိ အဘိပတ္ထိတာ, တဉ္စ သတ္တသန္တာရဏံ ယထာဝုတ္တဒေသနာသမ္ပတ္တိယာ သမိဇ္ဈတိ တဒဝိနာဘာဝတော။ ဣမိနာ ဘဂဝတော သာတိသယာ ပရဟိတပ္ပဋိပတ္တိ ဒဿိတာ, ဣတရေဟိ အတ္တဟိတသမ္ပတ္တီတိ တဒုဘယေန အတ္တဟိတာယ ပဋိပန္နာဒီသု စတူသု ပုဂ္ဂလေသု ဘဂဝတော စတုတ္ထပုဂ္ဂလဘာဝံ ဒီပေတိ, တေန စ အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ, ဥတ္တမဝန္ဒနီယဘာဝံ, အတ္တနော စ ဝန္ဒနကိရိယာယ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံ ဒီပေတိ။

ဧတ္ထ စ ယထာ “မဟာကာရုဏိက”န္တိ ဣမိနာ ပဒေန ဘဂဝတော မဟာကရုဏာ ဒဿိတာ, ဧဝံ “ဉေယျသာဂရပါရဂု”န္တိ ဧတေန မဟာပညာ ဒဿိတာ။ တေသု **ကရုဏာ**ဂ္ဂဟဏေန လောကိယေသု မဟဂ္ဂတဘာဝပ္ပတ္တာသာဓာရဏဂုဏဒီပနတော ဘဂဝတော သဗ္ဗလောကိယဂုဏသမ္ပတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတိ, **ပညာ**ဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗညုတဉာဏပဒဋ္ဌာနမဂ္ဂဉာဏဒီပနတော သဗ္ဗလောကုတ္တရဂုဏသမ္ပတ္တိ။ တဒုဘယဂ္ဂဟဏသိဒ္ဓော **ဧဝ** စတ္ထော နာထသဒ္ဒေန ပကာသီယတိ။ ကရုဏာဝစနေန ဥပဂမနံ နိရုပက္ကိလေသံ ဒဿေတိ, ပညာဝစနေန အပဂမနံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကသမညာနုရူပံ ဘဂဝတော ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ လောကဝေါဟာရဝိသယတ္တာ ကရုဏာယ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သမညာယ အနတိဓာဝနံ။ သဘာဝါနဝဗောဓေန ဟိ ဓမ္မာနံ သမညံ အတိဓာဝိတွာ သတ္တာဒိသမ္မသနံ ဟောတီတိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဝိဟာရံ ဒဿေတိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, စတုသစ္စဉာဏံ, စတုပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏံ, စတုဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန မဟာကရုဏာသမာပတ္တိဉာဏဿ ဂဟိတတ္တာ သေသာသာဓာရဏဉာဏာနိ, ဆ အဘိညာ, အဋ္ဌသု ပရိသာသု (မ. နိ. ၁.၁၅၁, ၁၇၈) အကမ္ပနဉာဏာနိ, ဒသ ဗလာနိ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, သောဠသ ဉာဏစရိယာ, အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅; ဝိဘ. မူလဋီ. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ; ဒီ. နိ. ဋီ. ၃.၁၄၁), စတုစတ္တာလီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနီတိ (သံ. နိ. ၂.၃၄) ဧဝမာဒီနံ အနေကေသံ ပညာပ္ပဘေဒါနံ ဝသေန ဉာဏစာရံ ဒဿေတိ။

တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန စရဏသမ္ပတ္တိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သတ္တာဓိပတိတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဓမ္မာဓိပတိတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန လောကနာထဘာဝေါ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အတ္တနာထဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပုဗ္ဗကာရိဘာဝေါ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ကတညုတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန အပရန္တပတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန အနတ္တန္တပတာ။ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ဝါ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသိဒ္ဓိ, ပညာဂ္ဂဟဏေန ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန ပရေသံ တာရဏံ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သယံ တာရဏံ။ တထာ ကရုဏာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗသတ္တေသု အနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ပညာဂ္ဂဟဏေန သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ ဒဿိတာ ဟောတိ။ သဗ္ဗေသဉ္စ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ကရုဏာ အာဒိ တံနိဒါနဘာဝတော, ပညာ ပရိယောသာနံ တတော ဥတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော, ဣတိ အာဒိပရိယောသာနဒဿနေန သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ တထာ ကရုဏာဝစနေန သီလက္ခန္ဓပုဗ္ဗင်္ဂမော သမာဓိက္ခန္ဓော ဒဿိတော ဟောတိ။ ကရုဏာနိဒါနဉှိ သီလံ တတော ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိပ္ပဝတ္တိတော, သာ စ ဈာနတ္တယသမ္ပယောဂိနီတိ။ ပညာဝစနေန ပညာက္ခန္ဓော။ သီလဉ္စ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာနံ အာဒိ, သမာဓိ မဇ္ဈေ, ပညာ ပရိယောသာနန္တိ ဧဝမ္ပိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ ဟောန္တိ နယတော ဒဿိတတ္တာ။ ဧသော ဧဝ ဟိ နိရဝသေသတော ဗုဒ္ဓ

ဂုဏာနံ ဒဿနုပာယော, ယဒိဒံ နယဂ္ဂါဟဏံ, အညထာ ကော နာမ သမတ္ထော ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုပဒံ နိရဝသေသ တော ဒဿေတုံ။ တေနေတံ ဟ –

''ဗုဒ္ဓေါပိ ဗုဒ္ဓဿ ဘဏေယျ ဝဏ္ဏံ၊ ကပ္ပမ္ပိ စေ အညမဘာသမာနော။
ခီယေထ ကပ္ပော စိရဒီဃမန္တရေ၊ ဝဏ္ဏော န ခီယေထ တထာဂတဿာ''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀၄; ၃.၁၄၁; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၄၂၅; ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၅၃; အပ. အဋ္ဌ. ၂.၇.၂၀; ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၄.၄; စရိယာ. အဋ္ဌ. နိဒါနကထာ၊ ပကိဏ္ဏကကထာ; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ; မ. နိ. ဋီ. ၁.၁; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁; အ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၁; ဝဇိရ. ဋီ. ဂန္ထာရမ္ဘကထာ; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ)။

တေနေဝ စ အာယသ္မတာ သာရိပုတ္တတ္ထေရေနာပိ ဗုဒ္ဓဂုဏပရိစ္ဆေဒနံ ပတိ အနုယုတ္တေန ''နော ဟေတံ, ဘန္တေ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၅) ပဋိက္ခိပိတွာ ''အပိစ မေ, ဘန္တေ, ဓမ္မန္ဝယော ဝိဒိတော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၆) ဝုတ္တံ။

ဧဝံ သင်္ခေပေန သကလသဗ္ဗညုဂုဏေဟိ ဘဂဝန္တံ အဘိတ္ထဝိတွာ ဣဒါနိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတုံ **''ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ ဟုတွာတိ ဝစနသေသော။ ဝိန္ဒိယံ ဓမ္မာနံ သလက္ခဏံ, သာမညလက္ခဏဉ္စ ဝိန္ဒတီတိ **ဝိဇ္ဇာ,** လောဘက္ခန္ဓာဒိနိ တ ဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန **ဝိဇ္ဇာ,** စတုန္နံ တ အရိယသစ္စာနံ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန **ဝိဇ္ဇာ**တိ ဧဝံ တာဝေတ္ထ ဝစနတ္ထတော ဝိဇ္ဇာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဘေဒတော ပန တိဿောပိ ဝိဇ္ဇာ **ဝိဇ္ဇာ ဘယဘေရဝသုတ္တေ** အာဂတနိယာမေနေဝ, အဋ္ဌပိ ဝိဇ္ဇာ **ဝိဇ္ဇာ အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တာဒီသု** (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၈ အာဒယော) အာဂတနိယာမေနေဝ။ စရန္တိ တေဟီတိ **စရဏာနိ,** သီလသံဝရာဒယော ပဉ္စဒသ ဓမ္မာ, ဣတိ ဣမာဟိ ဝိဇ္ဇာဟိ, ဣမေဟိ စ စရဏေဟိ သမ္ပန္နာ သမန္နာဂတာတိ **ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ**။

ယေနာတိ ယေန ဓမ္မေန ကရဏဘူတေန, ဟေတုဘူတေန စ။ တတ္ထ မဂ္ဂဓမ္မဿ ကရဏတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော နိယျာနကိရိယာသာဓကတမဘာဝတော, နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ ဟေတုအတ္ထော အာရမ္မဏပစ္စယဘာဝတော။ ပစ္စယတ္ထော ဟိ အယံ ဟေတုဝတ္ထော။ ပရိယတ္တိဓမ္မဿပိ ဟေတုအတ္ထော ယုဇ္ဇတေဝ ပရမ္ပရာယ ဟေတုဘာဝတော။ ဖလဓမ္မေ ပန ဥဘယမ္ပိ သမ္ဘဝတိ။ ကထံ? ''တာယ သဒ္ဓာယ အဝူပသန္တာယာ''တိ ဝစနတော မဂ္ဂေန သမုစ္ဆိန္နာနံ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနကိစ္စတာယ ဖလဿ နိယျာနာနုဂုဏတာ, နိယျာနပရိယောသာနတာ စာတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန သိယာ ကရဏတ္ထော နိယျာနကိရိယာယ။ သကအာကမိမဂ္ဂဝိပဿနာဒီနံ ပန ဥပနိဿယပစ္စယဘာဝတော သိယာ ဟေတုအတ္ထော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ **အဂ္ဂပ္ပသာဒသုတ္တာ** ဒီသု (ဣတိဝု. ၉၀) အဂ္ဂါဒိဘာဝေန အဂ္ဂဟိတာပိ ဖလပရိယတ္တိဓမ္မာ **ဆတ္တမာဏဝကဝိမာနာ** ဒီသု (ဝိ. ဝ. ၈၈၆ အာဒယော) သရဏီယဘာဝေန ဂဟိတာတိ တေသံ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနာနံ ဝိယ မဟာအဋ္ဌကထာယံ သရဏဘာဝေ ဥဒ္ဓဋ္ဌော။ ဝိသေသတော စေတ္ထ မဂ္ဂပရိယာပန္နာ ဧဝ ဝိဇ္ဇာစရဏဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ဟိ နိပ္ပရိယာယေန နိယျာနကိရိယာယ သာဓကတမဘူတာ, န ဣတရေ၊ ဣတရေသံ ပန နိယျာန တ္ထတာယ နိယျာနတာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ''ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ ဟုတွာ''တိ ဝုတ္တံ, နိယျာနသမကာလမေဝ ဟိ ယထာဝုတ္တဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပတ္တိသမဓိဂမောတိ? နာယံ ဝိရောဓော သမာနကာလတာယ ဧဝ အဓိပ္ပေတတ္တာ ယထာ ''စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၄, ၄၀၀; ၃.၄၂၁, ၄၂၅, ၄၂၆; သံ. နိ. ၂.၄၃-၄၅; ၄.၆၀; ကထာ. ၄၆၅, ၄၆၇)။ **သမ္ပန္နာ** တိ တ ပဒဿ ဝတ္တမာနကာလတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ''ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ''တိ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၇) ဧတ္ထ ဥပ္ပန္နသဒ္ဒဿ ဝိယ။ ဧဝဉ္စ ကတွာ ဝစနသေသမန္တရေနေဝ ပဒယောဇနာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။ ''ယေနာ''တိ စ ပဒံ ဥဘယတ္ထ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ ''ယေန ဓမ္မေန ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ, ယေန ဓမ္မေန နိယျန္တီ''တိ။

လောကတောတိ ခန္ဓာဒိလောကတော, ဝဋ္ဋတောတိ အတ္ထော။ တံ့ တံ မဂ္ဂနိဗ္ဗာနဖလပရိယတ္တိဘေဒံ ဓမ္မံ။ **ဥတ္တမ**န္တိ သေဋ္ဌံ။ တထာ ဟေသ အတ္တနာ ဥတ္တရိတရဿ အဘာဝေန ''အနုတ္တရော''တိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ မဂ္ဂဿ နိယျာနဟေတုအာဒိအတ္ထေန, နိဗ္ဗာနဿ နိဿရဏဝိဝေကာဒိအတ္ထေန, ဖလဿ အရိယသန္တဘာဝတာဒိအတ္ထေန စ သေဋ္ဌတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သွတယမတ္ထော ''ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄) အာဒိသုတ္တပဒါနုသာရေန ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။

ဓမ္မန္တိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယတော, သံသာရတော စ အပတမာနေ ကတွာ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော**။ သမ္မာ, သာမဉ္စ သဗ္ဗဓမ္မာနံ ဗုဒ္ဓတ္တာ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ,** သဗ္ဗညုတာအနာဝရဏဉာဏော သမန္တစက္ခု ဘဂဝါ, တေန ယထာ သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမေနေဝ သဗ္ဗေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ သမ္မာပုဏ္ဏာယန္တိ, ဧဝံ သမ္မဒေဝ အာသေဝနာယ ဘာဝနာယ ဗဟုလီကိရိယာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ သမ္မဒေဝ ပစ္စဝေက္ခဏာယ သက္ကစ္စံ ဓမ္မဒေသနာယ ဝေနေယျသန္တာနေသု ပတိဋ္ဌာပနေန –

> ''အရိယံ , တေ ဘိက္ခဝေ, သမ္မာသမာဓိံ ဒေသေဿာမိ (မ. နိ. ၃.၁၃၆; ပေဋကော. ၂၄)။ မဂ္ဂါနဋ္ဌင်္ဂိကော သေဋ္ဌော (ဓ. ပ. ၂၇၃; နေတ္တိ. ၁၇၀; ပေဋကော. ၃၀)။ ယာဝတာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ သင်္ခတာ ဝါ အသင်္ခတာ ဝါ, ဝိရာဂေါ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ (ဣတိဝု. ၉၀; အ. နိ. ၄.၃၄)။ ဧကာယနော အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃; မ. နိ. ၁.၁၀၆; သံ. နိ. ၅.၃၆၇, ၃၈၄)။ ဓမ္မံ, ဝေါ ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏ''န္တိ (မ. နိ. ၃.၄၂၀; နေတ္တိ. ၅) –

အာဒိဝစနေဟိ, အဘိတ္ထဝနေန စ ပူဇိတော မာနိတော အပစိတောတိ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတော,** တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတံ ဓမ္မံ ဝန္ဒေတိ သမ္ဗန္ဓော။

အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော – ယဿ ဓမ္မဿ အဓိဂမေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပန္နာ စေဝ ဟောန္တိ စရဏသမ္ပန္နာ စ, သဗ္ဗဝဋ္ဋဒုက္ခတော စ နိယျန္တိ, တမေဝ အရိယာနံ သကလဂုဏသမင်္ဂိဘာဝနိမိတ္တံ, အနဝသေသဒုက္ခနိဿရဏဟေတုဘူတဉ္စ ဥတ္တမံ ပဝရံ သဒ္ဓိံ ပရိယတ္တိဓမ္မေန နဝဝိဓံ လောကုတ္တရဓမ္မံ ဘဂဝတာပိ သမ္မာပဋိပတ္တိအာဒိဝိဓိနာ ပူဇိတံ နမာမိ, အဘိတ္ထဝါမိ ဝါတိ။

ဧတ္ထ စ ''ယေန လောကတော နိယျန္တိ, ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နာ စ ဟောန္တီ''တိ ပဒဒ္ဒယေန ယထာက္ကမံ ဓမ္မဿ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝေ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဝေ စ ဝုတ္တော။ တေသု ပဌမေန ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိယာ ဓမ္မံ ထောမေတိ, ဒုတိယေန ဝိမုတ္တိသမ္ပတ္တိယာ။ တထာ ပဌမေန ဈာနသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန ဝိမောက္ခသမ္ပဒါယ။ ပဌမေန ဝါ သမာဓိသမ္ပဒါယ, ဒုတိယေန သမာပတ္တိသမ္ပဒါယ။ ပဌမေန ဝါ ခယဉာဏဘာဝေန, ဒုတိယေန အနုပ္ပာဒဉာဏဘာဝေန။ အထ ဝါ ပုရိမေန ဝိဇ္ဇူပမတာယ, ဒုတိယေန ဝဇိရူပမတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဝိရာဂသမ္ပတ္တိယာ, ဒုတိယေန နိရောဓသမ္ပတ္တိယာ။ တထာ ပဌမေန နိယျာနဘာဝေန, ဒုတိယေန နိဿရဏဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဟေတုဘာဝေန, ဒုတိယေန အသင်္ခတဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ ဒဿနဘာဝေန, ဒုတိယေန ဝိဝေကဘာဝေန။ ပဌမေန ဝါ အဓိပတိဘာဝေန, ဒုတိယေန အမတဘာဝေန ဓမ္မံ ထောမေတိ။ အထ ဝါ ပဌမေန နိယျာနိကဘာဝဒဿနတော သွာက္ခာတတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, ဒုတိယေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဝတော သန္ဒိဋ္ဌိကတာယ။ တထာ ပုရိမေန အကာလိကတာယ, ပစ္ဆိမေန ဧဟိပဿိကတာယ။ ပုရိမေန ဝါ ဩပနေယျိကတာယ, ပစ္ဆိမေန ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ။

''ဥတ္တမ''န္တိ စ ဧတေန အညဿ ဝိသိဋ္ဌဿ အဘာဝဒီပနေန ပရိပုဏ္ဏတာယ ဓမ္မံ ထောမေတိ, ''သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပူဇိတ''န္တိ ဧတေန ပရိသုဒ္ဓတာယ။ သဗ္ဗအေသာပဂမေန ဟိဿ ပူဇနီယတာ။ ပရိသုဒ္ဓတာယ စဿ ပဟာနသမ္ပဒါ, ပရိပုဏ္ဏတာယ ပဘာဝသမ္ပဒါ။ ပဟာနသမ္ပတ္တိယာ စ ဘာဝနာပါရိပူရီ အနဝသေသအေသသမုဂ္ဃာဋနတော, ပဘာဝသမ္ပတ္တိယာ သစ္ဆိကိရိယနိဗ္ဗတ္တိ တတုတ္တရိ ကရဏီယာဘာဝတော။ အနညသာဓာရဏတာယ ဟိ ဥတ္တမောတိ။ တထာ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝေနဿ သဟ ပုဗ္ဗဘာဂသီလာဒီဟိ သေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗဘာဝေန သဟ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ အသေက္ခာ သီလသမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဒဿိတာ ဟောန္တီတိ။

ဧဝံ သင်္ခေပေန သဗ္ဗသဒ္ဓမ္မဂုဏေဟိ သဒ္ဓမ္မံ ထောမေတွာ ဣဒါနိ အရိယသင်္ဃံ ထောမေတုံ **''သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော** တိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိယာဒိဂုဏေဟိ သမ္ပန္နော သမန္နာဂတော, သမ္ပန္နသီလာဒိဂုဏော ဝါ။ အရိယာနဉှိ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသပ္ပဟာနေန ဟတပဋိပက္ခာ သုဝိသုဒ္ဓါ သီလာဒယော ''သမ္ပန္နာ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ , န ပုထုဇ္ဇနာနံ, ယတော ''သုပ္ပဋိပန္နော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၇၄; အ. နိ. ၆.၁၀; ဥဒါ. ၁၈) အရိယသင်္ဃော ထောမီယတိ။ အထ ဝါ **သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော** တိ ပရိပုဏ္ဏသီလာဒိဂုဏော။ အရိယပုဂ္ဂလာနဉှိ အရိယသစ္စပ္ပဋိဝေဓေန သဟေဝ ယထာရဟံ သေက္ခာသေက္ခာ သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓာ ပါရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တ

တီတိ။ **ဌိတော မဂ္ဂဖလေသူ** တိ မဂ္ဂေသု, ဖလေသု စ ဌိတော, မဂ္ဂဋ္ဌော, ဖလဋ္ဌော စာတိ အတ္ထော။ **ယော**တိ အနိယမ တော အရိယသင်္ဃံ နိဒ္ဒိသတိ, တဿ **"တ"**န္တိ ဣမိနာ နိယမံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နနု စ အရိယသင်္ဃေ န သဗ္ဗေ အရိယပုဂ္ဂလာ မဂ္ဂဋ္ဌာ, နာပိ သဗ္ဗေ ဖလဋ္ဌာတိ? သစ္စမေတံ, အဝယဝဓမ္မေန ပန သမုဒာယံ နိဒ္ဒိသန္တော ဧဝမာဟ ယထာ "သမံ စုဏ္ဏာ"န္တိ။ ယထာ ဟိ ယောဂစုဏ္ဏဿ အဝယဝေသု လဗ္ဘမာ နော သမဘာဝေ သမုဒာယေ အပဒိသီယတိ "သမံ စုဏ္ဏာ"န္တိ, ဧဝံ အရိယသင်္ဃဿ အဝယဝဘူတေသု အရိယပုဂ္ဂ လေသု လဗ္ဘမာနော မဂ္ဂဋ္ဌဖလဋ္ဌဘာဝေ သမုဒာယဘူတေ အရိယသင်္ဃေ ဌိတော "မဂ္ဂဖလေသူ"တိ အပဒိဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ စ ဣရိယနတော, သဒေဝကေန စ လောကေန "သရဏ"န္တိ အရဏီယတော **အရိယော,** ဒိဋ္ဌိသီလသာမညေန သံဟတတ္တာ **သင်္ဃော,** အရိယော စ သော သင်္ဃော စာတိ **အရိယသင်္ဃော,** တံ အရိယသင်္ဃံ။ ပုဇ္ဇဘာဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော အတ္တနော သန္တာနံ ပုနာတီတိ တ **ပုညံ,** ခိတ္တံ ဝု တ္တံ ဗီဇံ ဝိရုဟနဋ္ဌာနတာယ တာယတိ ရက္ခတီတိ **ခေတ္တံ** ကေဒာရာဒိ, ခေတ္တံ ဝိယာတိ **ခေတ္တံ,** သတ္တာနံ ပုညာနံ မဟပ္ဖလဘာဝကရဏေန ဝိရုဟနဋ္ဌာနတာယ ခေတ္တန္တိ **ပုညက္ခေတ္တံ** ။ အနုတ္တရံ ဝန္ဒေတိ သမ္ဗန္ဓော။

ဧတ္တ စ "သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော"တိ ဧတေန အရိယသင်္ဃဿ ဘဂဝတော အနုဇာတပုတ္တတံ ဒဿေတိ, တေနဿ ပဘဝသမ္ပဒာ ဒီပိတာ ဟောတိ။ "ဌိတော မဂ္ဂဖလေသူ"တိ ဧတေန ပဟာနသမ္ပဒံ, ဉာဏသမ္ပဒဉ္စ ဒဿေ တိ ကိလေသာနံ သမုစ္ဆေဒပ္ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနဒီပနတော, မဂ္ဂဖလဉာဏာဓိဂမဒီပနတော စ။ "အရိယသင်္ဃ"န္တိ ဧ တေန ပဘဝသမ္ပဒံ သဗ္ဗသင်္ဃာနံ အဂ္ဂဘာဝဒီပနတော, သဒေဝကေန စ လောကေန အရဏီယဘာဝဒီပနတော။ "ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရ"န္တိ ဧတေန လောကဿ ဗဟူပကာရတံ ဒဿေတိ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျဘာဝဒီပနတော။

တထာ "သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော"တိ ဣဒံ အရိယသင်္ဃဿ သမ္မာဥဇုဉာယသာမီစိပ္ပဋိပန္နဘာဝဒီပနံ။ "ဌိတော မ ဂ္ဂဖလေသူ"တိ ဣဒံ သတိပိ သန္တာနဝိဘာဂေန အနေကဘာဝေ စတုပုရိသယုဂအဋ္ဌပုရိသပုဂ္ဂလဘာဝဒီပနံ။ "အရိယသင် ဃ"န္တိ ဣဒံ အာဟုနေယျာဒိဘာဝဒီပနံ။ "ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္တရ"န္တိ ဣဒံ လောကဿ ဟိတတာယ ပဋိပန္န တာဒီပနံ။ တထာ "ဌိတော မဂ္ဂဖလေသူ"တိ ဣဒံ အရိယသင်္ဃဿ လောကုတ္တရသရဏဂမနသဗ္ဘာဝဒီပနံ, တေနဿ သ ဘဂဝတော ဩရသပုတ္တဘာဝေ ဒဿိတော ဟောတိ။ "သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နော"တိ ဣမိနာ ပနဿ ဝိဟတဝိဓံ တကိလေသာ အနဝသေသာ သေက္ခာသေက္ခာ သီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓာ ဒဿိတာ။ "အရိယသင်္ဃံ ပုညက္ခေတ္တံ အနုတ္ တရ"န္တိ ဣမိနာ တေသံ တေသညေဝ ယထာဝုတ္တဂုဏဝိသေသာနံ သုပရိသုဒ္ဓတံ ဒီပေတိ။ တေနဿ မဟာနုဘာဝတံ, အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝံ, ဝန္ဒနာရဟဘာဝံ, အတ္တနော စ ဝန္ဒနာကိရိယာယ ခေတ္တင်္ဂတဘာဝံ ဒီပေတိ။ သရဏဂမန ဉ္စ သာဝကာနံ သဗ္ဗဂုဏာနံ အာဒိ, သပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒာ သေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော မဇ္ဈေ, အသေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒ ယော ပရိယောသာနန္တိ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကလျာဏာ သဗ္ဗေ အရိယသင်္ဃဂုဏာ ဣမာယ ဂာထာယ ပကာသိတာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ ဂာထတ္တယေန သင်္ခေပတော သကလဂုဏသံကိတ္တနမုခေန ရတနတ္တယဿ ပဏာမံ ကတွာ ဣဒါနိ တံ နိပစ္စကာရံ ယထာဓိပ္ပေတေ ပယောဇနေ ပရိဏာမေန္တော **"ဝန္ဒနာဇနိတ"**န္တိ ကထမာဟ။ တတ္ထ **ဝန္ဒနာဇနိတ**န္တိ ဝန္ဒနာကာရေန နိဗ္ဗတ္တိတံ, ရတနတ္တယဂုဏာဘိတ္ထဝနဝသေန, နိပစ္စကာရဝသေန စ တ ဥပ္ပာဒိတန္တိ အတ္ထော။ **ဣတီ**တိ ဧဝံ "မဟာကာရုဏိက"န္တိအာဒိပ္ပကာရေန။ ရတိဇနနဋ္ဌေန **ရတနံ,** ဗုဒ္ဓဓမ္မသင်္ဃာ, စိတ္တီကတာဒိဘာဝေ တ ရတနဋ္ဌော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> "စိတ္တီကတံ မဟဂ္ဃဉ္စ, အတုလံ ဒုလ္လဘဒဿနံ။
> အနောမသတ္တပရိဘောဂံ, ရတနံ တေန ဝုစ္စတီ"တိ။ (ခု. ပ. အဋ္ဌ. ၆.၃; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၃၃; သံ. နိ. ၅.၂၂၃; သု. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၂၆; မဟာနိ. အဋ္ဌ. ၅၀; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ; မ. နိ. ဋီ. ၁.၄; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၄; အ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၄; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ)။

စိတ္တီကတဘာတဒယော စ အနညသာဓာရဏာ ဗုဒ္ဓာဒီသု ဧဝ လဗ္ဘန္တိ, ရတနာနံ တယံ **ရတနတ္တယံ,** တသ္မိံ ရတနတ္တယေ။ **ဟတန္တရာယော**တိ ဝိဓဿ္တဥပဒ္ဒဝေ ဟုတွတတိ သမ္ဗန္ဓော, ဧတေန အတ္တနော ပသာဒသမ္ပတ္တိယာ, ရတနတ္တယဿ စ ခေတ္တဘာဝသမ္ပတ္တိယာ တဿ ပုညဿ အတ္တသံဝဏ္ဏနာယ ဥပဃာတကဥပဒ္ဒဝါနံ ဝိဟနနေ သမတ္ထတံ ဒဿေတိ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗသ္မိံ အန္တော စေဝ ဗဟိ စ, အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝတ္ထုသူတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗတ္ထာ**တိ တ သဗ္ဗသ္မိံ ကာလေ, သံဝဏ္ဏနာယ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနကာလေသူတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဟုတွတာ**တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာ, တဿ ''ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန''န္တိ ဧတေန သမ္ဗန္ဓော။ **တဿာ** တိ ယံ ရတနတ္တယေ ဝန္ဒနာဇနိတံ ပုညံ, တဿ။ **တေဇသာ**တိ အာနုဘာဝေန ဗလေန။

ဧဝံ ရတနတ္တယဝန္ဒနာယ ပယောဇနံ ဒဿေတွတ ဣဒါနိ နေတ္တိပ္ပကရဏဿ ဂမ္ဘီရတ္တတ္တာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ ဒုက္ကရဘာဝံ ဒဿေတုံ **''ဋ္ဌိတိ''**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဋ္ဌိတိ**န္တိ ဌာနံ အနန္တရဓာနံ အဝိစ္ဆေဒပ္ပဝတ္တိံ။ **အာကင်္ခမာနေနာ** တိ ဣစ္ဆမာနေန ပတ္ထယန္တေန, ''အဟောဝတာယံ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိ စိရံ တိဋ္ဌေယျာ''တိ ဧဝံ ပတ္ထယန္တေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **စိရ**န္တိ ဒီဃကာလံ, ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏံ ကာလန္တိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ**တိ သဒ္ဓမ္မသင်္ခာတာယ နေတ္တိယာ။ သဒ္ဓမ္မော ဟိ ဝေနေယျသန္တာနေသု အရိယဂုဏာနံ နယနတော **နေတ္တိ,** သဒ္ဓမ္မဿ တ နေတ္တိ **သဒ္ဓမ္မနေတ္တိ,** တဿာ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ, သွတယမတ္ထော **အဋ္ဌကထာယံ** ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ **ထေရေနာ**တိ ထိရဂုဏယုတ္တေန။ **အဘိယာစိတော**တိ အာဒရကရဏေန ယာစိတော။ အဘိမုခံ တ ယာစိတော, အနုတ္တရံ ကတွတ ယာစိတောတိ အတ္ထော။ ဥဒ္ဒိဿ တ ယာစိတော, ဂရုတရံ ကတွတ ယာစိတောတိ အတ္ထော, ''ကရောတု အာယသ္မာ နေတ္တိပ္ပကရဏဿ ကဉ္စိ အတ္ထသံဝဏ္ဏန''န္တိ ဧဝံ နေတ္တိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ပတိ အဇ္ဈေသိတော တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧတ္ထ စ သဒ္ဓမ္မဿ စိရံ ဋ္ဌိတိကာမေန အဇ္ဈာသယသမ္ပန္နေန သာသနေ ထိရဂုဏယုတ္တေန သဗ္ရဟ္မစာရိနာ အာဒရကရဏေန, အဘိမုခံ တ ယာစိတေန မေ န သက္ကာ တဿ အဘိယာစနံ ပဋိက္ခိပိတုန္တိ ဒဿေတိ **''ဋ္ဌိတိံ အာကင်္ခမာနေနာ''** တိ ကထာယ။

ပဒုမုတ္တရနာထဿာ တိ ပဒုမုတ္တရဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ **ပဿတော** တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသစက္ခုနာ, သမန္တစက္ခုနာ ဧဝ တ ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကံ ဝိယ အဘိနီဟာရံ ပဿန္တေန။ **တာဒိနာ**တိ တာဒိဘာဝယုတ္တေန , သဗ္ဗတ္ထ တ နိဗ္ဗိကာရေန, ''အမ္ဗဟာကံ ဘဂဝတာ''တိ ဝစနသေသော။ **ယဿာ** တိ အာယသ္မတော မဟာကစ္စာနတ္ထေရဿ။ **ဌပိတော** တိ –

''ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, မမ သာဝကာနံ ဘိက္ခူနံ သံခိတ္တေန ဘာသိတဿ ဝိတ္ထာရေန အတ္ထံ ဝိဘဇန္တာနံ ယဒိဒံ မဟာကစ္စာနော''တိ (အ. နိ. ၁.၁၈၈, ၁၉၇) –

ဧဝံ ဌပိတော။ သီလာဒိဂုဏဝိသေသေဟိ မဟန္တာ သာဝကာတိ **မဟာသာဝကာ** (ထေရဂါ. အဋ္ဌ. ၂.၁၂၈၈; အ. နိ. ဋီ. ၂.၃.၅၉), မဟာကဿပာဒယော, တေသု အယမာယသ္မာ အညတရောတိ, မဟာသာဝကော စ သော ဂုဏဝိသေသယောဂတော ဥတ္တမော စာတိ **မဟာသာဝကုတ္တမော** ။

ဈာနာဒီသု သာတိသယာနံ အာဝဇ္ဇနာဒိဝသီဘာဝတနံ, အရိယိဒ္ဓိဝသေန ပရမဿ စ စေတောဝသီဘာဝဿ အဓိဂတတ္တာ **ဝသိပ္ပတ္တော** ။ အတ္ထာဒီသု သဝိသေသဘေဒဂတပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏတ္တာ **ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒေ** ။ ''ပဏ္ဍိတော, ဘိက္ခဝေ, မဟာကစ္စာနော, မဟာပညော, ဘိက္ခဝေ, မဟာကစ္စာနော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၀၅) အနေကေသု ဌာနေသု ဘဂဝတာ ပသံသိတတ္တာ **သမ္ဗုဒ္ဓေန ပသံသိတော** ။ တေန ဝုတ္တံ ''သတ္ထု စေဝ သံဝဏ္ဏိတော သံဘာဝိတော, ဝိညူနဉ္စ သဗ္ရဟ္မစာရိန''န္တိ။

အနုမောဒိတာတိ ''သာဓု သာဓု, ကစ္စာန, သာဓု ခော, တွံ ကစ္စာန, ဣမံ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနံ အဘာသီ''တိ ဧဝံ အနုမောဒိတာ။ ကေသ္မိံ ကိရ သမယေ အယံ မဟာထေရော ဇမ္ဗုဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရန္တော အတ္တနော သန္တိကာဝစရာနံ ဘိက္ခူနံ ဣမံ ဟာရနယပဋိမဏ္ဍိတံ ပကရဏံ အဘာသိ။ ဘာသိတွတ စ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတွတ ဘဂဝန္တံ အဘိတဒေတွတ ဧကမန္တံ နိသိန္နော ယထာဘာသိတံ ဣမံ ပကရဏံ ဘဂဝတော နိဝေဒေသိ။ တံ သုတွတ ဘဂဝတ ''သာဓု သာဓူ''တိအာဒိနာ အနုမောဒိတွတ ''တသ္မာတိဟ, တွံ ကစ္စာန, ဣမံ ဓမ္မသံဝဏ္ဏနံ ဓမ္မနေတ္တိတွေဝဝ ဓာရေဟီ''တိ နာမဂ္ဂ

ဟဏံ အကာသီတိ ဝဒန္တိ။ ဒေသနာဟာရာဒိနန္ဒိယာဝဋ္ဋနယာဒိဟာရနယာနုသာရေနေဝ သဗ္ဗဓမ္မသံဝဏ္ဏနာနံ ဂတိယောတိ အာဟ **"သာသနဿ သဒာယတ္တာ, နဝင်္ဂဿတ္ထဝဏ္ဏနာ"** တိ။

ဂမ္ဘီရဉာဏေဟီ ဟိ ဂမ္ဘီရေဟိ ဉာဏေဟိ, န သဒ္ဒာမတ္တကေန, ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ တ မဟာပညေဟိ အရိယေဟိ။ ပကရဏဿ ဂမ္ဘီရတ္တတံ, အတ္တနော စ ဉာဏဿ နာတိဝိသယတံ ဝိဒိတွာ တ သံဝဏ္ဏနာရမ္ဘေ သံသီဒန္တမ္ပိ မံ သာသနဂုဏာဒိဥပနိဿယသမ္ပဒာ ဥဿာဟေသီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **"ကိဉ္စာပီ"** တိအာဒိနာ။

"ပဉ္စပိ နိကာယေ ဩဂဟေတွာ"တိ ဣမိနာ နေတ္တိယာ ပဉ္စပိ မဟာနိကာယေ အနုပဝိသိတွာ အဝဋ္ဌာနံ, တေသံ သံဝဏ္ဏနာဘာဝဉ္စ ဒီပေတိ။ တတ္ထ "ကတမော အဿာဒော စ အာဒီနဝေါ စာ"တိအာဒိပေဋကောပဒေသဟဒ္ဒိ (ပေဋကော. ၂၃) အာနေတွာ ဣမ ဒေသနာဟာရာဒီနံ ပဒတ္ထဝိနိစ္ဆယော ပေဋကေန သံသန္ဒနံ နာမ။ **"ယထာဗလ"**န္တိ ဣမိနာ သဗ္ဗထာ သဗ္ဗဘာဂေနာပိ နေတ္တိယာ သံဝဏ္ဏနာ မယာ န သုကရာ ကာတုံ, အတ္တနော ပန ဉာဏဗလာနုရူပံ ကရိဿာမီတိ နိရတိမာနတံ ဒီပေတိ။

သုဝိသုဒ္ဓန္တိ သုဋ္ဌု ဝိသုဒ္ဓံ, နိကာယန္တရလဒ္ဓိအသေသေဟိ အန္တရန္တရာ အနုပ္ပဝေသိတေဟိ အသမ္မိဿန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **အသံကိဏ္ဏ**န္တိ သနိကာယေပိ ပဒတ္ထန္တရပရိကပ္ပနာဒိနာ အသံကိဏ္ဏံ တာဒိသသင်္ကရရဟိတံ အနာကုလံ သုပရိစ္ဆိန္နံ။ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ နိစ္ဆိနောတီတိ **ဝိနိစ္ဆယော**။ အတ္ထာနံ ဝိနိစ္ဆယော **အတ္ထဝိနိစ္ဆယော**။ ဂဏ္ဌိဋ္ဌာနဘူတေသု အတ္ထေသု ခိလမဒ္ဒနာကာရေန ပဝတ္တာ ဝိမတိစ္ဆေဒကထာ, နိပုဏော သုခုမော သဏှော အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဧတဿာတိ **နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယော**။ အထ ဝါ အတ္ထေ ဝိနိစ္ဆိနောတီတိ **အတ္ထဝိနိစ္ဆယော,** ယထာဝုတ္တအတ္ထဝိသယဉာဏံ, နိပုဏော ဆေကော အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဧတဿာတိ **နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယော,** တံ နိပုဏတ္ထဝိနိစ္ဆယံ။ **သမယ**န္တိ သိဒ္ဓန္တံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သိဒ္ဓန္တော ဝုတ္တနယေန သုပရိသုဒ္ဓေါ, အနာကုလော, သဏှသုခုမဝိနိစ္ဆယော စ, သိဒ္ဓန္တံ တံ အဝိလောမေန္တော အနုကူလတော တတ္ထ သိဒ္ဓံယေဝ ဓမ္မနေတ္တိံ ပကာသယန္တော နေတ္တိပ္ပကရဏဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနံ ကရိဿာမီတိ။

ပမာဒလေခန္တိ အပရဘာဂေ ပောတ္ထကာရုဠှကာလေ ပမဇ္ဇိတွာ လိခနဝသေန ပဝတ္တပ္ပမာဒပါဌံ။ **ဝဇ္ဇေတွာ**တိ အပနေတွာ။ **ပါဠိံ သမ္မာ နိယောဇယ**န္တိ တံ တံ နေတ္တိပါဠိံ တတ္ထ တတ္ထ ဥဒါဟရဏဘာဝေန အာနီတသုတ္တေ သမ္မဒေဝ နိယောဇေန္တော, အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ ဝါ တံ တံ ဥဒါဟရဏသုတ္တသင်္ခာတံ ပါဠိံ တသ္မိံ တသ္မိံ လက္ခဏာဘူတေ နေတ္တိဂန္ထေ သမ္မဒေဝ နိယောဇေန္တော။ **ဥပဒေသ**န္တိ နေတ္တိဥပနိသံ နေတ္တိဟဒယံ။ ယွာယံ သပဋ္ဌာနဝိဘာဂဿ တေတ္တိံသဝိဓဿ နေတ္တိပဒတ္ထဿ သဟ နိမိတ္တဝိဘာဂေန အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထိတော ဝိသယော, တံ။ **ဝိဘာဝေန္တော** ပကာသေန္တော။ တဿာ နေတ္တိယာ ကရိဿာမိ အတ္ထဝဏ္ဏနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ဧတ္ထ စ "အဘိယာစိတော"တိ ဣမိနာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ နိမိတ္တံ ဒဿေတိ, "ဌိတိံ အာကင်္ခမာနေန စိရံ သဒ္ဓမ္မနေတ္တိယာ"တိ ဣမိနာ ပယောဇနံ, "ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန"န္တိ ဣမိနာ ပိဏ္ဍတ္ထံ။ သံဝဏ္ဏိယမာနာ ဟိ ပကရဏတ္ထာ သံဝဏ္ဏနာယ ပိဏ္ဍတ္ထော။ "တမုပနိဿာယာ"တိအာဒိနာ ကရဏပ္ပကာရံ။

ဣဒါနိ သံဝဏ္ဏနာယ သဝနေ နိယောဇေန္တော **"ဣတိ အတ္ထ"** န္တိ ဩသာနကထမာဟ။ တတ္ထ **"သက္ကစ္စ"** န္တိ ပဒံ ဥဘယတ္ထ ယောဇေတဗ္ဗံ "သက္ကစ္စံ ဝိဘဇန္တဿ, သက္ကစ္စံ နိသာမယထာ"တိ။

ဂန္ထာရမ္ဘကထာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒါနကထာဝဏ္ဏနာ

ဝစနတ္ထဇာနနေန ဝိဒိတပ္ပကရဏတ္ထသာမညတ္ထဿ ပကရဏကထာ ဝုစ္စမာနာ သောဘေယျာတိ နေတ္တိပဒတ္ထပရိဇာနနမေဝ အာဒိမှိ ယုတ္တရူပန္တိ တဒတ္ထံ ပုစ္ဆတိ **"တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန နေတ္တီ"** တိ။ တတ္ထ **တတ္ထာ**တိ "တဿာ နေတ္တိယာ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏန"န္တိ ယဒိဒံ ဝုတ္တံ, တသ္မိံ; ယဿာ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနန္တိ ပဋိညာတံ, သာ နေတ္တိ ကေနဋ္ဌေန နေတ္တီတိ အတ္ထော။ **တဿာ** တိ တ "နေတ္တိပ္ပကရဏဿာ"တိ ဧတသ္မိံ

ဝစနေ ယာ နေတ္တိ ဝုတ္တာ, သာ ကေနင္ဂေန နေတ္တီတိ အတ္ထော။ **“နယနင္ဂေနာ”** တိ ဣဒံ ကတ္တုကရဏာဓိကရဏ သာဓနာနံ သာဓာရဏဝစနန္တိ **“အရိယဓမ္မံ နယတီ”** တိ ကတ္တုသာဓနဝသေန တာဝ နေတ္တိသဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ ကရဏာဓိကရဏသာဓနဝသေန ဝတ္တုံ **“နယန္တိ တာယာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တထာ ဟိ ဝုတ္တ န္တိ နေတ္တိဉပဒေသာဓိနတ္တာ ဧဝ သုတ္တာဝဗောဓဿ ဝုတ္တံ။ **ပေဋကေ** “တဿာ နိဗ္ဗာယိ တုကာမေန သုတမယေန အတ္ထာ ပရိယေသိတဗ္ဗာ, တတ္ထ ပရိယေသနာယ အယံ အနုပုဗ္ဗီ ဘဝတိ သောဠသ ဟာရာ ပဉ္စ နယာ အဋ္ဌာရသ မူလပဒါနိ”တိအာဒိ (ပေဋကော. ၃)။ ဟာရနယဝိစာရဏာ ဝိနိမုတ္တော အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝိသေသော နတ္ထီတိ အာဟ **“သုတ္တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ နေတ္တိဉပဒေသာယတ္တာ”** တိ။ သုတယမတ္တော ပရတော ပကိဏ္ဏကကထာယံ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ဧဝံ မဟာဝိသယာ စာယံ နေတ္တိ ကုတော ပဘာတတိ အာဟ **“သုတ္တပ္ပဘာတ”** တိ, ဧ တေန နေတ္တိယာ ပမာဏဘူတတံ ဒဿေတိ။ ဣဒဥ္စ သုတ္တဿ နေတ္တိသန္နိဿယတာပရိဒီပနပရံ, န ထေရပ္ပ ဘဝတာပဋိက္ခေပပရံ။ ထေရော ဟိ ပဉ္စ မဟာနိကာယေ ဩကဟေတွာ တံသန္နိဿယေနေဝ တေသံ သံဝဏ္ဏနာဘူတံ ဣမံ ပကရဏံ အဘာသိ, တဿာ အယမေဝ သံဝဏ္ဏနာဓမ္မော, ယဒိဒံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဓမ္မသန္နိဿယတာ။

ပကရဏပရိစ္ဆေဒတောတိ ပကရဏဿ ဝိဘာဂတော။ ဟာရဝိစာရာဒယော ဟိ တယော နေတ္တိပ္ပကရဏဿ ဝိ ဘာက, ပကရဏဘူတပရိစ္ဆေဒတော တ။ တီဏိ ဟိ တောနိ ပကရဏာနိ တယော အဓိကာရာ, ယဒိဒံ ဟာရဝိစာရာဒယော။ **ဟဋ္ဌိဝဝတ္ထာနတော**တိ ဟဠသန္နိဝေသတော။

“သဗ္ဗော ဟိ ပကရဏတ္ထော” တိအာဒိနာ သင်္ဂဟတရဿ အနုဝတ္တသညတံ ဒဿေတိ။ **“နနု စေတ္ထ ပဋ္ဌာနံ အသင်္ဂဟိတ”**န္တိ စောဒကော ဗြူဘိစာရမာဟ။ ဣတရော ယဒိပိ သရူပတော အသင်္ဂဟိတံ, အတ္ထတော ပန သ င်္ဂဟိတန္တိ ဒဿေန္တော **“နယိဒမေဝ”**တိအာဒိနာ ပရိဟရတိ။ ပုန **“တထာ ဟီ”**တိအာဒိနာ တမေဝတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ ဟ ကဋ္ဌတရံ ကရောတိ။ **အတ္ထနယာ** နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒယော။ **သင်္ခာရတ္တိကာ** ပုညာဘိသင်္ခာရာဒယော, ကာယသင်္ခာရာဒ ယော စ။ တေသု အတ္ထနယာနံ အညမညသင်္ဂဟော ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ဣတရေ ပန ကာမာဝစရာ, ရူပာဝစရာ စ ကုသလာ စေတနာ **ပုညာဘိသင်္ခာရော,** အကုသလာ စေတနာ **အပုညာဘိသင်္ခာရော,** အရူပာဝစရာ ကုသလာ စေတနာ **အာနေဉ္ဇာဘိသင်္ခာရော** ။ ပုညာဘိသင်္ခာရော စ အပုညာဘိသင်္ခာရော စ ကာယဒွာရပ္ပဝတ္တော **ကာယသင်္ခာရော,** သော ဧဝ ဝစီဒွာရပ္ပဝတ္တော **ဝစီသင်္ခာရော,** မနောဒွာရပ္ပဝတ္တော ပန တိဝိဓောပိ **စိတ္တသင်္ခာရော** ။ ဣတိ ဇာတိဝ သေန ပုရိမတ္တိကေ ဝုတ္တာ ဧဝ ဓမ္မာ ဒွာရဝသေန ဒုတိယတ္တိကေ ဝုတ္တာ, တေ ဧဝ စ ပုရိမတ္တိကေတိ အညမည သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ တရေ။ **ပေဋကေ**တိ ပေဋကောပဒေသေ။ **သမ္ပတမာနာ** တိ သံဝဏ္ဏနာဝသေန သန္နိပတန္တာ။ **“ဗ္ယဉ္ဇနဝိဓိပုထုတ္တာ”** တိ ဣဒံ ကေသ္မိံ သုတ္တေ အနေကေသံ ဟာရာနံ သန္နိပတနဿ ကာရဏဝစနံ။ တထာ ဟိ “အနေကသာမတ္ထိယနိစိတာ သဒ္ဒာ”တိ အက္ခရစိန္တကာ ဝဒန္တိ။

“န သရူပတော”တိ ဣမိနာ သင်္ဂဟတရေ ဝိယ ဉဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသတရေသုပိ ပဋ္ဌာနဿ အတ္ထတော ဉဒ္ဓဋ္ဌတံ ဒသ္ သေတိ။ မူလပဒဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ ဉဒ္ဒေသတရေ တာဝ ဇဝံ ဟောတု, နိဒ္ဒေသတရေ ပန ကထန္တိ? တတ္ထာပိ နယဂ္ဂဟဏေနေဝ မူလပဒါနိပိ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ န ဟိ မူလပဒေဟိ ဝိနာ ကာစိ နယယောဇနာ သမ္ဘဝတိ။ အပရေ ပန “ဟာရနယာ ဝိယ ပဋ္ဌာနံ န သုတ္တဿ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသော, အထ ခော တသ္မိံ တသ္မိံ သုတ္တေ သံကိလေသဘာ ဂိယတာဒိလဗ္ဘမာနဝိသေသမတ္တန္တိ န တဿ ပကရဏဿ ပဒတ္ထသင်္ဂဟော။ ဧဝဥ္စ ကတွာ တေတ္တိသာယ နေတ္တိပဒတ္ထေသု ပဋ္ဌာနံ အသင်္ဂဟိတံ, ဉဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသတရေသု စ အနုဒ္ဓဋ္ဌမေတ”တိ ဝဒန္တိ။

“ဟဋ္ဌိတော ဧဝ ဝိညာယတီ”တိ ဝုတ္တမတ္ထံ သမတ္ထေန္တော **“တထာ ဟိ။ပေ။ အာဘတ”**န္တိ အာဟ, တေန ထေရေန ဘာသိတဘာတေ ဝိယ ဘဂဝတာ အနုမောဒိတဘာတေပိ ဟဋ္ဌိအနုဂတော တေတိ ဒဿေတိ။ သာဝကဘာသိတ တ္တာ နိအာနံ န ဝုတ္တန္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ စောဒေန္တော **“သာဝက။ပေ။ ဘာသိတ”**န္တိ အာဟ။ **နယိဒံ ဧကန္တိ ကန္တိ** စ သာဝကဘာသိတဗုဒ္ဓဘာသိတဘာတေ နိအနာဝစနဿ, နိအနဝစနဿ စ အကာရဏံ ဉဘယတ္ထာပိ ဉဘယသ္

သ ဒဿနတော။ တသ္မာ နိဒါနာဝစနေန နေတ္တိယာ အသာဝကဘာသိတတာ န သိဇ္ဈတီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“န စ တာဝတာ တာနိ အပ္ပမာဏံ, ဧဝမိဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”န္တိ။**

ယေနေဝ ကာရဏေန နိဒါနာဝစနဿ ပမာဏဘာဝသာဓနတာ, တေနေဝ ကာရဏေန ဣမဿ ပကရဏဿ ပမာဏဘာဝသိဒ္ဓီတိ ဒဿေတိ **“နိဒါနဉ္စ နာမာ”** တိအာဒိနာ။ ဣဒါနိ “အထ တ”တိအာဒိနာ နေတ္တိယာ နိဒါနာဝစနေန အဗျဘိစာရဟေတုမာဟ။ အယဉ္စေတ္ထ ပယောဂေါ န နေတ္တိယာ နိဒါနံ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဘာဝ တော။ ယာ ဟိ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ န တဿာ နိဒါနဝစနံ ဒိဋ္ဌံ ယထာ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂဿ, နိဒ္ဒေသာဒီနဉ္စာ တိ။

“အယံ ဝိဘာဂေါ”တိအာဒိနာ ဧကဝိဓတော ပဉ္ဉာယ ယာဝ စတုရာသီတိသဟဿပ္ပဘေဒါ, တာဝ ယထာဒဿိတ ဿ ပကရဏဝိဘာဂဿ ပုန **“အာဒိနာ နယေန ပကရဏဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော”** တိ ဣဒံ နိဂမနံ။ တတ္ထ **အာဒိနာ နယေနာ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အဘိဓေယျမ္မနိဒ္ဒေသတော ပညတ္တိပညပေတဗ္ဗဓမ္မဝိဘဇနတော တိယဒ္ဓပရိယာပန္နဓမ္မ ဝိစာရတော စတုရောဃနိတ္ထရဏတ္ထတော ပဉ္စာဘိနန္ဒနာဒိပ္ပဟာနတော ဆတဏှဟာကာယုပသမနတော သင္ဂဟတ ရာဒိသတ္တတရသင္ဂဟတော အဋ္ဌမိစ္ဆတ္တသမုဂ္ဃာတဒီပနတောတိ ဧဝမာဒီနံ သင္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁. သင်္ဂဟတရဝဏ္ဏနာ

ယန္တိ အနိယမတ္တော သဗ္ဗနာမသဒ္ဒေါ ကမ္မသာဓနေဝသေန ဝုတ္တော။ အတ္တာဝဗောဓနေတ္ထော သဒ္ဒပ္ပယောကေ အတ္ထပရာမိနော ကေဝလော အတ္ထပဒတ္ထကော , သော ပဒတ္ထဝိပရိယေသကာရိနာ ဣတိ-သဒ္ဒေန ပရာဘူတေန သဒ္ဒပဒတ္ထကော ဇာယတီတိ အာဟ **“ယန္တိ အနိယမတော ဥပယောဂနိဒ္ဒေသော”** တိ။ **လောကောတိ ကတ္တုနိဒ္ဒေသော**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧဝံ **“ယ”**န္တိအာဒီနံ ကထာပဒါနံ ကမ္မကတ္တုကိရိယာကတ္တုဝိသေသနာဒိဒဿနဝသေန အတ္ထံ ဝတွာ ဣဒါနိ အဝယဝဇောတနဝသေန ပဒတ္ထံ ဒဿေတုံ **“လောကိယန္တိ ဧတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ လောကသဒ္ဒေါ ဣဓ သာမတ္ထိယတော သတ္တလောကဝစနော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနာဟ **“ပူဇနကိရိယာယောဂ္ဂဘူတတာဝသေနာ”** တိ။ သာသနန္တရဓာနတော ပရံ ပူဇနာ အညဗုဒ္ဓုပ္ပာဒေန ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယထေတရဟိ ဝိပဿီအာဒိသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ။ **“ဒီပင်္ကရော”** တိအာဒိနာ ယဒိပိ **ဗုဒ္ဓဝံသဒေသနာယံ** (ဗု. ဝံ. ၂.၇၅) ဘဂဝတာဝ ဝုတ္တံ, သုမေဓပဏ္ဍိတတ္တဘာဝေန ပန ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ယထာဟ ဘဂဝါ သုမေဓဘူတော”**တိ။

ပရိညာတက္ခမေနာ တိ ဉာတပရိညာဒိပဋိဟဋိယာ။ **လက္ခဏာဝဗောဓပ္ပဋိပတ္တိယာ** တိ ဝိပဿနာယ။ တေန ဝုတ္တံ **“သုညတမုခာဒီဟီ”**တိ။ **တထာ စ ဝုတ္တ**န္တိ ဝိညူဟိ ဝေဒနီယတာယ ဧဝ သာသနဝရဿ ဝုတ္တံ ဘဂဝတာ –

> “ဧတု ဝိညူ ပုရိသော အသဌော အမာယာဝီ ဥဇုဇာတိကော, အဟမနုသာသာမိ, အဟံ ဓမ္မံ ဒေသေမိ, ယထာနုသိဋ္ဌံ တထာ ပဋိပဇ္ဇမာနော န စိရဿေဝ သာမညေဝ ဉဿတိ, သာမံ ဒက္ခိတီ”တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၂၈၁)။

ယံ-သဒ္ဒေါ သာသနဝိသယော, လောကပာလသဒ္ဒေါ သတ္ထုဝိသယောပိ လောကံ ပတိ ဂုဏီဘူတောတိ **“တသ္မာ”**တိ ပဋိနိဒ္ဒေသဿ ကထံ သတ္ထုဝိသယတာတိ စောဒနံ မနသိကတွာ အာဟ **“သလောကပာလောတိ စေတ္ထာ”**တိအာဒိ, ဂုဏီဘူတောပိ လောကပာလသဒ္ဒေါ ပဓာနဘူတော ဝိယ ပဋိနိဒ္ဒေသံ အရဟတိ။ အညော ဟိ သဒ္ဒက္ကမော, အညော အတ္ထက္ကမောတိ။

ဓမ္မကရဝေန ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ပူဇေန္တော ဝေနေယျဗန္ဓဝေ အစိန္တေတွာ သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနဓမ္မပစ္စဝေက္ခဏာဟိ သတ္တသတ္တာဟံ ဝီတိနာမေသီတိ အာဟ **“ဘဂဝတော။ပေ။ ဒီပေတဗ္ဗာ”** တိ။ တတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သာဝကေဟိ ဓမ္မဿဝနဿ, တေသံ ပစ္စုဂ္ဂမနာဒီနဉ္စ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣစ္စဿာ တိ ဣတိ အဿ, ဧဝံ ဘဂဝတော အဝိပရီတအနန္တရာယိကနိယျာနိကဓမ္မဒေသနာယ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏာဝဒီပနေနာတိ အတ္ထော။ **တေနာ**တိ စတုဝေသာရဇ္ဇယောဂေန။ တဒဝိနာဘာဝိနာ **ဒသဗလ။ပေ။ ပကာသိတာ ဟောတိ။ အာဝေဏိကဗုဒ္ဓဓမ္မာဒီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏာနိ, စတုသစ္စဉာဏာနိ, စတုပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာနိ, ပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ, ဆ အဘိညာဉာဏာနိ, သတ္တ အရိယဓနာနိ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ, အဋ္ဌသု ပရိသာသု အကမ္ပနဉာဏာနိ, အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ, နဝ သမာဓိစရိယာ, နဝ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ, ဒသ နာထကရဏာ ဓမ္မာ, ဒသ အရိယဝါသာ, ဒွါဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ, တေရသ ဓုတဓမ္မာ, စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ, ပန္နရသ စရဏဓမ္မာ, သောဠသ ဉာဏစရိယာ, သောဠသ အာနာပာနဿတီ, ဧကူနဝီသတိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏာနိ, စတုဝီသတိ ပစ္စယဝိဘာဝနဉာဏာနိ, စတုစတ္တာရီသ ဉာဏဝတ္ထူနိ, သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ, စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိသဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏံ, အနန္တနယသမန္တပဋ္ဌာနပဝိစယဒေသနာကာရပ္ပဝတ္တဉာဏာနိ စာတိ ဧဝမာဒီနံ ဘဂဝတော ဂုဏဝိသေသာနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အပရော နယော – ဂုဏဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတိ, သာ စ ဂုဏဝိသိဋ္ဌတာ မဟာကရုဏာမဟာပညာဟိ ဝေဒိတဗ္ဗာ တာဟိ သတ္ထုသမ္ပတ္တိသိဒ္ဓိတော။ တတ္ထ **မဟာကရုဏာယ** ပဝတ္တိဘေဒေါ “ဗဟုကေဟိ အာကာရေဟိ ပဿန္တာနံ ဗုဒ္ဓါနံ ဘဂဝန္တာနံ သတ္တေသု မဟာကရုဏာ ဩက္ကမတီ”တိအာဒိနာ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** (ပဋိ. မ. ၁.၁၁၇) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **မဟာပညာယ** ပန ပဝတ္တိဘေဒေါ ဝုတ္တော ဧဝ။ တတ္ထ ကရုဏာယ ဘဂဝတော စရဏသမ္ပတ္တိ, ပညာယ ဝိဇ္ဇာသမ္ပတ္တိ။

ကရုဏာယ သတ္တာဓိပတိတာ, ပညာယ ဓမ္မာဓိပတိတာ။ ကရုဏာယ လောကနာထတာ, ပညာယ အတ္တနာထတာ။ ကရုဏာယ ပုဗ္ဗကာရိတာ, ပညာယ ကတညုတာ။ ကရုဏာယ အပရန္တပတာ, ပညာယ အနတ္တန္တပတာ။ ကရုဏာယ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မသိဒ္ဓိ, ပညာယ ဗုဒ္ဓဘာဝသိဒ္ဓိ။ ကရုဏာယ ပရေသံ တာရဏံ, ပညာယ သယံ တာရဏံ။ ကရုဏာယ သဗ္ဗသတ္တေသု အနုဂ္ဂဟစိတ္တတာ, ပညာယ သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိရတ္တစိတ္တတာ ပကာသိတာ ဟောတီတိ အနဝသေသတော ပရဟိတပဋိပတ္တိယာ, အတ္တဟိတသမ္ပတ္တိယာ စ ပါရိပူရိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တီသုပိ အဝတ္ထာသူ** တိ ဟေတုဖလသတ္တုပကာရာဝတ္ထာသု။

အဘိသမယော ပဋိဝေဓသာသနဿ, မနသိကရဏံ ပဋိပတ္တိသာသနဿ, သဝနာဒီဟိ ပရိစယကရဏံ ပရိယတ္တိသာသနဿာတိ တိဏ္ဏမ္ပိ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗော။ တေနာဟ **"ယထာရဟ"**န္တိ။ **"သက္ကစ္စံ ဓမ္မဒေသနေနာ"** တိ ဣမိနာ ဣမေ "သာသန"န္တိ ဝုတ္တဿ တိဝိဓဿာပိ သဒ္ဓမ္မဿ အဝိသေသေန ဒေသနာပူဇံ ဝတွာ ထောမနာပူဇနဿ ဝသေန တံ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေန္တော **"အရိယံ, တေ ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **"ထောမနေနာ"**တိ ပဒေနာပိ "သက္ကစ္စ"န္တိ ပဒံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပူဇနာဒ္ဝယဿာပိ တ ဝသေန ကမောပိ ပဒယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အရိယဘာဝတဒယော**တိ အရိယသေဋ္ဌအင်္ဂဘာဝတဒယော။ **နိယျာနာဒယော** တိ နိယျာနဟေတုဒဿနာဒယော။ **သွာက္ခာတတာဒယော**တိ သွာက္ခာတသန္ဒိဋ္ဌိကတာဒယော။

ဣဒါနိ အရိယသင်္ဃဂုဏာနမ္ပိ ဣမာယ ကထာယ ပကာသိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဗာလျာဒိသမတိက္ကမနတော**တိ ဗာလအဗျတ္တဘာဝတဒိသမတိက္ကမနတော။

ဉာဏဝိသေသော သုတစိန္တာဘာဝနာမယဉာဏာနိ။ သောတဗ္ဗမနသိကာတဗ္ဗပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗာဝတ္ထာ **အဝတ္ထာဘေဒော။ ဉဘယန္တိ** ဗုဒ္ဓပဒံ, အတ္ထပဒဉ္စ။ **ဉဘယထာ**တိ ကရဏကမ္မသာဓနဝသေန ပစ္စေကံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ**တိ ဉာတဗ္ဗတ္တာ။

"အယဉ္စ ကထာ" တိအာဒိ ကေသဉ္စိ တဒေ။ တထာ ဟိ အပရေ "ထေရေနေတယံ ကထာ ဘာသိတာ"တိ ဝဒန္တိ။ အတ္တုပနာယိကာပိ ဟိ ကအစိ ဓမ္မဒေသနာ ဟောတိ ဧဝ ယထာ "ဒသဗလသမန္နာဂတော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော စတုဝေသာရဇ္ဇဝိသာရဒော"တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၂၁-၂၂)။ ဝေဠု ကတွာ "ကတမေ သောဠသ ဟာရာ"တိအာဒိဝစနံ သမတ္တိတံ ဟောတိ။

ယထာဝုတ္တအတ္ထမုခေနေတ တိ မူလပဒသင်္ခာတအတ္ထုဒ္ဒာရေနေဝ။ **ပရတော အာဂမိဿတီ** တိ နိဒ္ဒေသတရဿ ပရိယောသာနေ အာဂမိဿတိ "တီဏိ စ နယာ အနူနာ"တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. ၄ ဒွတ္တဒသပဒ)။

ဝုစ္စတီ တိ ကတ္တရိ ကမ္မနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"ဝဒတီ"**တိ။ အထ တ **ဝုစ္စတီ** တိ ကမ္မကတ္တုနိဒ္ဒေသောယံ။ အယဥ္စ ဟေတ္ထ အတ္ထော – ဟာရာ, နယာ စာတိ ဉဘယံ ပရိဂ္ဂဟိတံ သံဝဏ္ဏကေန သဗ္ဗထာ ဂဟိတဥ္စေ, ဝုစ္စတိ သုတ္တံ, သယမေဝ သုတ္တံ သံဝဏ္ဏေတီတိ , ဧတေန ဟာရနယေသု ဝသီဘာဝေန သုတ္တသံဝဏ္ဏနာယ သုကရတံ ဒဿေတိ။

ပကာရန္တရေနာ တိ ပုဗ္ဗေ "သာသန"န္တိ ဝုတ္တမတ္ထံ "ဒေသနာ, ဒေသိတ"န္တိ တတော အညေန ပကာရေန။ **နိယမေတွာ**တိ တဿ ဧကန္တတော ဝိညေယျတံ အဝဓာရေတွာ။ **ဝိညေယျတာ** ဝိသိဋ္ဌေသု ဒေသနာဒေသိတေသု ဝိညေယျပဒေ လဗ္ဘမာနာ ဝိဇာနနကိရိယာ။

ဒေသနာဒေသိတာနိ စ ယာဝဒေဝ ဝိဇာနနတ္ထာနီတိ ဝိဇာနနံ ပဓာနန္တိ တမေဝ နိဒ္ဒါရေန္တော **"တတ္ရာတိ တသ္မိံ ဝိဇာနနေ"**တိ အာဟ။

ဧတ္ထာဟာ တိ နဝင်္ဂသာသနနဝဝိဓသုတ္တန္တာတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထဝစနေ အာဟ စောဒကော။ တဿာယံ အဓိပ္ပာယော – နဝဟိ အင်္ဂေဟိ ဝဝတ္ထိတေဟိ အညမညသင်္ကရရဟိတေဟိ ဘဝိတဗ္ဗံ, တထာ စ သတိ အသုတ္တသဘာဝတနေဝ ဂေယျင်္ဂါဒီနီတိ နဝဝိဓသုတ္တန္တဝစနံ ဝိရုဇ္ဈေယျ။ အထ သုတ္တသဘာဝါနိ ဂေယျင်္ဂါဒီနိ, ဧဝံ သတိ "သုတ္တ"န္တိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂံ န သိယာ, ဧဝံ သန္တေ အဋ္ဌင်္ဂသာသနံ အာပဇ္ဇတီတိ။ တေနာဟ **"ကထံ ပနာ"**တိအာဒိ။ ဂေယျင်္ဂါဒီသု ကတိပယာနမ္ပိ သုတ္တဘာဝေ ယထာဝုတ္တဒေါသာနတိဝတ္တိ, ပဂေဝ သဗ္ဗေသန္တိ ဒဿေတိ **"ယဉ္စ

စာ”တိအာဒိနာ။ **သင်္ဂဟေသူ** တိ အဋ္ဌကထာသု။ ဟေရာဏဋ္ဌကထာနဉ္စဟိ သင်္ခေပဘူတာ ဣအနိ အဋ္ဌကထာ “သင်္ဂဟာ”တိ ဝုတ္တာ။ သုတ္တံ နာမ သကထကံ တ သိယာ, နိက္ကထကံ တတိ အင်္ဂဒွဝယေနေဝ တဒုဘယင့် ကတန္တိ ဝိသုံ သုတ္တင်္ဂသ္သ အသမ္ဘတေ တဒုဘယဝိနိမုတ္တသ္သ သုတ္တသ္သ အဘာဝတော။ တေန ဝုတ္တံ **“သုတ္တင်္ဂမေဝ န သိယာ”**တိ။ **အထာပိ** ကထဉ္စိ။ **သိယာ**တိ ဝက္ခမာနံ သာမညဝိဓိံ သန္ဓာယာဟ။ ဧဝမ္ပိ အယံ ဒေသောတိ ဒဿေန္တော **“မင်္ဂလသုတ္တာဒီန”** န္တိအာဒိမာဟ။

တဗ္ဗာဝနိမိတ္တ န္တိ ဂေယျင်္ဂဘာဝနိမိတ္တံ။ ဝေယျာကရဏသ္သ တဗ္ဗာဝနိမိတ္တန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ ဓောဒကော “ကထာဝိရဟော”တိ ဝစနံ အင်္ဂဏှုဟန္တော “ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ ဗျာကရဏ”န္တိ ဝစနမတ္တမေဝ ဂဟေတွာ **“ဧဝံ သန္တေ”**တိအာဒိနာ ဓောဒေတိ။ ဣတရော ပန ဩကာသဝိဓိတော အနောကာသော ဝိဓိ ဗလတတိ ဉာယံ ကထာဝိရဟိတံ ယေဝ ဝေယျာကရဏန္တိ, ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ စ ဒဿေန္တော **“နာပဇ္ဇတိ”** တိအာဒိနာ ပရိဟရတိ။ **တထာ ဟီ**တိ တေနေဝ ကာရဏေန, သတိပိ သညန္တရနိမိတ္တယောဂေ အနောကာသသညာနံ ဗလဝဘာဝေနေတတိ အတ္ထော။

သင်္ဂဟတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဥဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ

၁. **ဝိဘာဂေနာ**တိ သရူပဝိဘာဂေန။ အဒိဋ္ဌံ ဇောတီယတိ ဧတာယာတိ **အဒိဋ္ဌဇောတနာ**။ ဒိဋ္ဌံ သံသန္ဒီယတိ ဧတာယာတိ **ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာ,** သံသန္ဒနံ စေတ္ထ သာကစ္ဆာဝသေန ဝိနိစ္ဆယကရဏံ။ ဝိမတိ ဆိဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ **ဝိမတိစ္ဆေဒနာ**။ အနုမတိယာ ပုစ္ဆာ **အနုမတိပုစ္ဆာ**။ ''တံ ကိံ မညထ''တိ ဟိ ကာ တုမှာကံ အနုမတီတိ အနုမတိ ပုစ္ဆိတာ။ **ကထေတုကမျတာ**တိ ကထေတုကမျတာယ။

''ဟာရိယန္တိ ဧတေဟီ'' တိအာဒိနာ ကရဏာဓိကရဏကတ္တုဘာဝကမ္မသာဓနာနံ ဝသေန **ဟာရ**-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဝတွာ တဒိသကပ္ပနာဝသေန ဒဿေတုံ **''ဟာရာ ဝိယာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုန ဂန္ထကရဏာဒိအတ္ထေန ဂန္ထာဒိသဒ္ဒါနံ ဝိယ ဟာရကရဏာဒိအတ္ထေန ဟာရသဒ္ဒသိဒ္ဓိံ ဒဿေတုံ **''ဟာရယန္တီ''** တိအာဒိမာဟ။ **''ဟာရဏာတော, ရမဏာတော စာ''**တိ ဣမိနာ မနောဟရာ မနောရမာ စေတေ သံဝဏ္ဏနာဝိသေသာတိ ဒဿေတိ။

ဥပပတ္တိသာဓနေယုတ္တီ တိ လက္ခဏဟေတု။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ''နနု စ အညေပိ ဟာရာ ယုတ္တိသဟိတာ ဧဝ''တိ အာဒိနာ ဒေသနာဟာရေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန။

စတုန္နံ ဗျူဟော တ္ထော တိ ဘိန္နာဓိကရဏာနမ္ပိ ပဒာနံ အညပဒတ္ထသမာသော လဗ္ဘတိ ''ဥရသိလောမော''တိ အာဒီနံ (ဒီ. နိ. ဋီ. ၃.၅၄, ၃၀၃) ဝိယာတိ ဝုတ္တံ။

သေသန္တိ ''ဝိဝစနမေဝ ဝေဝစန''န္တိ ဧဝမာဒိ။

အနုပ္ပဝေသီယန္တီ တိ အဝကာဟီယန္တိ။ **သမာဓီယန္တီ** တိ ပရိဟရီယန္တိ။ **ဝိနာ ဝိကပ္ပေနာ** တိ ဇာတိ သာမညံ, ဘေအေ သာမညံ, သမ္ဗန္ဓော သာမညန္တိအာဒိနာ ပဒတ္ထန္တရဘာဝဝိကပ္ပနမန္တရေန။

ပဒဋ္ဌာနာဒိမုခေနာ တိ ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနဘာဝနာပဟာနမုခေန။ **ကေစီ**တိ ပဒဋ္ဌာနပရိက္ခာရအာဝဋ္ဋပရိဝတ္တနပညတ္တိသြတရဏေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

၂. **သမ္ဗန္ဓော** တိ ဟေတုဖလဘာဝယောဂေါ။ တထာဘူတာနဥ္စဟိ ဓမ္မာနံ ဧကေသန္တာနသိဒ္ဓတာ ဧကတ္တနယော။ **ဝိဘာဂေါ** သတိပိ နေသံ ဟေတုဖလဘာဝေ ဝိဘတ္တသဘာဝတာ။ အညော ဧဝ ဟိ ဟေတု, အညံ ဖလန္တိ။ **ဗျာပာရဝိရဟော** နိရီဟတာ။ န ဟိ ဟေတုဖလာနံ ဧဝံ ဟောတိ ''အဟံ ဣမံ နိဗ္ဗတ္တေမိ, ဣမိနာဟံ နိဗ္ဗတ္တော''တိ။ **အနုရူပဖလတာ** ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပစ္စယာနုကူလတာ။ သမူဟာဒိ ဥပာဒာယ လောကသင်္ကေတသိဒ္ဓာ ဝေဟာရမတ္တတာ **သမ္မုတိသဘာဝတော**။ ပထဝီဖဿာဒီနံ ကက္ခဠဖုသနာဒိလက္ခဏံ **ပရမတ္ထသဘာဝတော** ။ အယဉ္စေတ္ထ သင်္ခေပေါ – ယသ္မိံ ဘိန္နေ, ဣတရာပောဟေ တ စိတ္တေန ကတေန တထာ ဗုဒ္ဓိ, ဣဒံ **သမ္မုတိသစ္စံ** ယထာ ဃဋေ, သသမ္ဘာရဇလေ စ, တဗ္ဗိပရိယာယေန **ပရမတ္ထသစ္စ** န္တိ။ **ပရမတ္ထသစ္စပ္ပဋိဝေဓာယာ** တိ နိဗ္ဗာနာဓိဂမာယ။

အန္တော တိ အဗ္ဘန္တရော။ **ပဓာနာဝယဝေနာ**တိ မူလဘာဝေန။ ''နန္ဒီ ဒုက္ခဿ မူလ''န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၁၃) တဏှာ ''နန္ဒီ''တိ ဝုတ္တာ။ ''သင်္ဂါမေ စ နန္ဒိံ စရတီ''တိအာဒီသု ပမောဒေတိ အာဟ **''တဏှာယ, ပမောဒဿ တ''**တိ။

၃. **ဇာတိဘေဒတော**တိ ကုသလာ, အကုသလာတိ ဣမသ္မာ ဝိသေသာ။ **ယုဇ္ဇန္တီ** တိ ဧတ္တေ ဟေတုအတ္တော အန္တောနီတော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **''ယောဇီယန္တီ''** တိ။ ကေဟိ ယောဇီယန္တိ? သံဝဏ္ဏနကေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ယုဇ္ဇန္တီ**တိ တ ယုတ္တာ ဟောန္တိ, ဧတေဟိ သမာနယောဂက္ခမာ တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာ ဟောန္တီတိ အတ္တော တဒေကဋ္ဌဘာဝတော။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ **''နဝဟိ ပဒေဟီ''**တိ သဟယောဂေ ကရဏဝစနံ, ပုရိမသ္မိံ ကရဏေ။ **''ဧတေ ခော''**တိ စ ဟဒ္ဒော။ တတ္ထ **ခော**-သဒ္ဒဿ ပဒပူရဏတာ, အဝဓာရဏတ္ထတာ တ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဧတေ ဧတေ**တိ ဧတေ တ

ဏ္ဟာဒယော ဝေ, န ဣတော အညေတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဌာရသေဝ** န တတော ဥဒ္ဓံ, အဓော တတိ။ ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ မူလ ပဒန္တရာဘာတေ, ဒုတိယသ္မိံ တေသံ အနူနာဓိကတာ ဒီပိတာ ဟောတိ။

ဥဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. နိဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ

၄. နိဒ္ဒေသတရေ **သာမညတော**တိ သာဓာရဏတော။ **ဝိသေသေနာ**တိ အသာဓာရဏတော။ **ပဒတ္ထော** တိ သဒ္ဒတ္ထော။ **လက္ခဏ** န္တိ သဘာဝေါ။ **ကမော**တိ အနုပုဗ္ဗိ။ **တွတ္တာဝတာ** တိ တွေက္ကပဗ္ဗမာဏဘာဝေါ။ **ဟေတုဝတဒီ**တိ ဟေတုဖလဘူမိဥပနိသာသဘာဂဝိသဘာဂလက္ခဏနယာ။ ဝိသေသတော ပန လက္ခဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

ဟာရသင်္ခေပဝဏ္ဏနာ

၁. ယံ, ဘိက္ခဝေ တိ တွေ **ယ**န္တိ ပစ္စတ္တဝစနံ, တဥ္စ သုခံ, သောမနဿန္တိ ဒွဝယေန သမာနာဓိကရဏန္တိ ကတ္တ **"အဿာဒီယတီတိ အဿာဒော, သုခံ, သောမနဿဥ္စာ"** တိ ဝုတ္တံ။ သုခာဒိဝေဒနာ ဝိယ မနာပိယရူပာဒိပိ အဝိတရာဂဿ အဿာဒေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **"ဧဝံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏမ္ပိ"** တိ။ **"အဿာဒေတိ တောယာတိ တ အဿာဒော, တဏှာ"**တိ ဧတေန **"ယ"**န္တိ ဟေတုအတ္ထေ နိပာတောတိ ဒဿေတိ။ တတ္ထာယမတ္ထော – ယေန ဟေတုနာ ပဥ္စုပာဒါနက္ခန္ဓေ ပဋိစ္စ အဿာဒနီယဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ သုခံ သောမနဿံ, အယံ တဏှာသင်္ခါတော အဿာဒော အဿာဒနကိရိယာယ ကာရဏန္တိ။ ဣတိ ကတ္တ အယမတ္ထော ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနာဒိဘာဝတော ဝိပလ္လာသေသုပိ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **"ဧဝံ ဝိပလ္လာသာပီ"** တိ။ **အနိဋ္ဌမ္ပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ဣဋ္ဌမ္ပိတိ ယောဇေတဗ္ဗံ, အနဝသေသာ သာသတ ဓမ္မာ ဣဓ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ အာဟ **"သဗ္ဗေသံ တေဘူမကသင်္ခါရာန"** န္တိ။

ဒုက္ခာဒုက္ခမသုခဝေဒနာန န္တိ တွေ ဒုက္ခသဘာဝတ ဧဝ အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ ဂဟိတာ အနိဋ္ဌာရမ္မဏဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ, န သုခသဘာဝတ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ "ယာယံ, ဘန္တေ, အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ, သန္တသ္မိံ ဧသာ ပဏီတေ သုခေ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ"တိ (မ. နိ. ၂.၈၈; သံ. နိ. ၄.၂၆၇)။ **"သုခပရိယာယသမ္ဘဝတော"** တိ ဣမိနာ ဣဋ္ဌတာမတ္တတောပိ လေသေန သတ္တာနံ အာရမ္မဏဿ အဿာဒနီယတာ သမ္ဘဝတီတိ ဒဿေတိ။

အာဒီနဝေ ဒေသနိဿန္ဒနတာယ ဒေသော, သ္ဝတယံ ပီဠနဝုတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အာဟ **"အာဒီနဝေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ, တိဿောပိ တ ဒုက္ခတာ"**တိ။ ဧဝံ ဒေသတ္ထတံ အာဒီနဝဿ ဒဿေတွတ ဣတအနိ ကပဏတ္ထတံ ဒဿေတုံ **"အထ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယတော**တိ ယသ္မာ ဒေသကပဏသဘာဝတ္တာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

နိဿရတိ တိ ဝိဝိတ္တိ, သဗ္ဗသင်္ခာရဝိဝေကောတိ အတ္ထော။ **သာမညနိဒ္ဒေသေနာ** တိ နိဿရဏသဒ္ဒဝစနီယတာ သာမညေန။ **ပုရိမာန**န္တိ အဿာဒာဒီနဝတာနံ။ **ဥပာယော စာ**တိအာဒီသု **စ**-သဒ္ဒော ပဒပူရဏမတ္တန္တိ ကတ္တ အာဟ **"ပစ္ဆိမာနဥ္စာ"** တိ, ဖလာဒီနန္တိ အတ္ထော။ **တဒန္တောဂဓဘောအန** န္တိ အရိယမဂ္ဂပရိယာပန္နဝိသေသာနံ။

ကာမဘာတဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန န ရူပာရူပဘာတ ဧဝ ဂဟိတာ, အထ ခော တေ စ သညီဘာတဒယော စ ကေတေကာရဘာတဒယော စ ဂဟိတာ။ တေနာဟ **"တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဘာတန"** န္တိ။

ယာဝဒေဝ အနုပာဒါပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာ ဘဂဝတော ဒေသနာတိ အာဟ **"နနု စ။ပေ။ နိဗ္ဗာဒီယတီ"** တိ။ **"ဝုတ္တမေတ"**တိ ဣမိနာ ပုနရုတ္တိဒေသံ စောဒေတိ။ ဣတရော **"သစ္စမေတ"** န္တိ အနုဇာနိတ္ဝတ **"တဥ္စ ခော"** တိအာဒိနာ ပရိဟရတိ။ **"ပရမ္ပရာယာ"** တိ ဧတေန အဇ္ဈတ္တံ ယောနိသောမနသိကာရော ဝိယ န ပရတောဃောသော အာသန္နကာရဏံ ဓမ္မာဓိဂမဿ ဓမ္မဿ ပစ္စတ္တံ ဝေဒနီယတ္တာတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ "အက္ခာတာရော တထာဂတာ, ပဋိပန္နာ ပမောက္ခန္တိ, ဈာယိနော မာရဗန္ဓနာ"တိ (ဓ. ပ. ၂၇၆) ဝုတ္တံ။ **တဒဓိဂမကာရဏံ** အရိယမဂ္ဂာဓိဂမကာရဏံ သိယာ။ ကိံ ပန တန္တိ အာဟ **"သမ္ပတ္တိဘဝဟေတူ"**တိ, တေန စရိမတ္တဘာဝဟေတုဘူတံ ပုညသမ္ပတ္တိံ ဝဒတိ။

"အတ္တာနုဒိဋ္ဌိံ ဦဟစ္စ, ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ" တိ ဣဒံ အရိယမဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာယ ဖလဘာဝသာဓနံ။ ယေန ဟိ ဝိဓိနာ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃာတော, မစ္စုတရဏဥ္စ သိယာ, သော "ဧဝ"န္တိ ဣမိနာ ပကာသိတောတိ။ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိသမုဂ္ဃာတမစ္စုတရဏာနံ ဖလဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။

“ဓမ္မော ဟဝေ”တိ ပန ကထာယံ လောကိယဿ ပုညဖလဿ ဝုတ္တတ္တာ အာဟ **“ဣဒံ ဖလ”**န္တိ။ ယံ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗံ, တံ **ဖလံ**။ ယံ နိဗ္ဗတ္တကံ, သော **ဥပာယော**။ အယမေတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော။ တေနာဟ **“ဧတေန နယေနာ”**တိ အာဒိ။ **ဥပမိသမ္ပတ္တိ** တိ အတ္ထာဘာဝသောဘာ။

ဝိသုဒ္ဓိ တိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ – **“ဧတ္ထာပိ။ပေ။ ဝိညာတု”** န္တိ။ **“ယဿ္မာ ပနာ”** တိအာဒိ နာပိ တမေဝတ္ထံ ဝစနန္တရေ ဟာကဋ္ဌတရံ ကရောတိ။

သရူပတော အာဂတာနိ “ယတော ခော, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စန္နံ ဥပာဒါနက္ခန္ဓာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ အာဒီနဝဉ္စ နိဿရဏဉ္စ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၂၆-၂၈)။ **ဧကဒေသေန အာဂတာနိ** “သံယောဇနိယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိနော ဝိဟရတော (သံ. နိ. ၂.၅၃), ဗဟုဒုက္ခာ ဗဟုပါယာသာ, အာဒီနဝေါ ဧတ္ထ ဘိယျော (မ. နိ. ၁.၁၇၇), သင်္ခာရာနမေတံ နိဿရဏံ, ယဒိဒံ နိဗ္ဗာန”န္တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၁.၂၄; ၃.၄၁)။ **န သရူပေန အာဂတာနိ** ယထာ သာမညဖလသုတ္တာဒီသု။ **အတ္ထဝသေနာ** တိ အဿာဒေတဗ္ဗာဒိအတ္ထဝသေန။ **န ပပဉ္စိတော** တိ န ဝိတ္ထာရိတော။

၂. **ဧသေဝ နယော**တိ အတိဒေသေန ဝိစိယမာနဝစနသေသော အတိဒိဋ္ဌော။ ဘာဝတ္ထေ တောဟိ အာဟ **“ဝိဿဇ္ဇိတန္တိ ဝိဿဇ္ဇနာ”**တိ။ **သုတ္တေ အာဂတံ** န အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန အဋ္ဌကထာယံ အာဂတန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ပုစ္ဆာနုရူပတာ ဣမ ပုဗ္ဗာပရ** န္တိ စတုဗ္ဗျူဟပုဗ္ဗာပရတော ဣမံ ဝိသေသေတ္ဝာ ဒဿေတိ။ **ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ** တိ ပုစ္ဆာယ ဝိဿဇ္ဇနေန အနုသန္ဓာနံ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ပောဋ္ဌိမဒေသနာယ ပုစ္ဆာနိမိတ္တပဝတ္တဥပရိဒေသနာယ သမ္ဗန္ဓော “ပုစ္ဆာနုသန္ဓိ”တိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗာပေက္ခ** န္တိ ပုစ္ဆိတဝိဿဇ္ဇိတပဒအပေက္ခံ။ **“သုတ္တဿာ”** တိ တ ဣမိနာ ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာအနုဂီတိယော ဥပေတ္ဝာ သေသော ဝိစယဟာရပဒတ္ထော သင်္ဂဟိတောတိ ပဒဿာပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမသ္မိံ ပကရဏေ ကထာယံ **စ**-သဒ္ဒေါ ပဒပူရဏမတ္တေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

“စက္ခု အနိစ္စ”န္တိ ပုဋ္ဌေ “အာမ, စက္ခု အနိစ္စမေဝါ”တိ ဧကန္တတော ဝိဿဇ္ဇနံ **ဧကံသဗျာကရဏံ**။ “အညိန္ဒြိယံ ဘာဝေတဗ္ဗံ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗဉ္စာ”တိ ပုဋ္ဌေ “မဂ္ဂပရိယာပန္နံ ဘာဝေတဗ္ဗံ, ဖလပရိယာပန္နံ သစ္ဆိကာတဗ္ဗ”န္တိ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဝိဿဇ္ဇနံ **ဝိဘဇ္ဇဗျာကရဏံ**။ “အညိန္ဒြိယံ ကုသလ”န္တိ ပုဋ္ဌေ “ကိံ အနဝဇ္ဇဋ္ဌော ကုသလဋ္ဌော, ဥဒါဟု သုခဝိပါကဋ္ဌော”တိ ပဋိပုစ္ဆိတ္ဝာ ဝိဿဇ္ဇနံ **ပဋိပုစ္ဆာဗျာကရဏံ**။ “သဿတော အတ္တာ, အသဿတော တ”တိ ဝုတ္တေ “အဗျာကတမေတ”န္တိအာဒိနာ အဝိဿဇ္ဇနံ **ဌပနံ**။ “ကိံ ပနေတေ ကုသလာတိ ဝါ ဓမ္မာတိ ဝါ ဧကတ္ထာ, ဥဒါဟု နာနတ္ထာ”တိ ဣဒံ ပုစ္ဆနံ **သာဝသေသံ**။ ဝိဿဇ္ဇနေဿ ပန သာဝသေသတာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယဝသေန ဒေသနာယံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပ္ပာဋိဟီရကံ **သဥတ္တရံ**။ သပ္ပာဋိဟီရကံ **နိရုတ္တရံ**။ သေသံ ဝိစယဟာရနိဒ္ဒေသေ သုဝိညေယျမေဝ။

ဧတ္ထ စ အဿာဒေ အဿာဒဟေတု ယာဝ အာဏတ္တိဟေတူတိ ဧဝံ ဟေတူနမ္ပိ အဿာဒဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ သဒ္ဒေပတော သုခသုခပစ္စယလက္ခဏော **အဿာဒေ,** သော ဝိသေသတော သင်္ဂသမ္ပတ္တိယာ ဒီပေတဗ္ဗော။ သာ ဟိ တဿ ဥက္ကံသော, သေသာ ပနေတ္ထ ဘဝသမ္ပတ္တိ တဒနုဂတယိကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တဿ ဟေတု အနုမယံ, သီလမယဉ္စ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ ဒုက္ခဒုက္ခပစ္စယလက္ခဏော **အာဒီနဝေါ**။ ဝိပရိဏာမသင်္ခါရဒုက္ခတာနံ တဒဝရောဓတော ဝဋ္ဋဒုက္ခဿာပိ ဧတ္ထ သင်္ဂဟော။ ဝိသေသတော ပန ကာမာနံ ဩကာရောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, သဝ္ဝတယံ သံကိလေသဝတ္ထုနာ, ဣတ္တရပစ္စုပဋ္ဌာနတာဒီဟိ စ ဝိဘာဝေတဗ္ဗော, တဿ ဟေတု ဒသ အကုသလကမ္မပထာ။ နေက္ခမ္မံ **နိဿရဏံ,** တဿ ဟေတု ယထာရဟံ တဒနုစ္ဆဝိကာ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပဒါ။ **ဖလံ** ဒေသနာဖလမေဝ, တဿ ဟေတု ဒေသနာ။ **ဥပာယော** ယထာဝုတ္တဥပာယောဝ, တဿ ဟေတု စတ္တာရိ စက္ကာနိ။ **အာဏတ္တိ** ဥပဒေသော, တဿ ရာဂဂ္ဂိအာဒီဟိ လောကဿ အာဒိတ္တတာ, သတ္ထု မဟာကရုဏာယောဂေ စ ဟေတု။

တထာ စတူသု အရိယသစ္စေသု သမုဒယေန **အဿာဒေ,** ဒုက္ခေန **အာဒီနဝေါ,** မဂ္ဂနိရောဓေဟိ **နိဿရဏံ,** မဂ္ဂေ တ **ဥပာယော,** တဒုပဒေသော **အာဏတ္တိ,** အနုပါဒိသေသာ နိဗ္ဗာနဓာတု **ဖလံ**။ ဣတိ အနုပုဗ္ဗကထာယ သဒ္ဓိံ ဗုဒ္ဓါနံ သာမုက္ကံသိကာယ ဓမ္မဒေသနာယ နိဒ္ဒါရဏာဘာဝေန ဝိစယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဒဿ ပဒတ္ထသမ္ဗန္ဓော **ဟေတု**။

သော ဟိ တဿ ပဝတ္တိနိမိတ္တံ, ပဉ္စဟဿ ဉာတုကာမတာ, ကထေတုကာမတာ စ။ အဒိဋ္ဌဇောတနာဒီနဉ္စ ဟိ စတုန္နံ ဉာတုကာမတာ, ဉာတုကာမတာ, ကတရဿ ကတရာ။ ဝိဿဇ္ဇနဿ ပဉ္စေဟာ **ဟေတု**။ ဧဝံ သေသာနမ္ပိ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၃. **ဗျဉ္ဇနတ္ထာနံ ယုတ္တာယုတ္တပရိက္ခာ** တိ **ဗျဉ္ဇန** ဂ္ဂဟဏေန ပဒံ ဂဟိတံ, **အတ္ထ** ဂ္ဂဟဏေန ပဉ္စဟာဒီဟိ သဒ္ဓိံ အဿာဒာဒယော ဂဟိတာ။ ဝိစယဟာရပဒတ္ထာ ဧဝ ဟိ ယုတ္တာယုတ္တာဒိဝိသေသသဟိတာ ယုတ္တိဟာရာဒီနံ ပဒတ္ထာ။ တထာ ဟိ ပဒဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနိကဘာဝဝိသိဋ္ဌာ တေယေဝ ပဒဋ္ဌာနဟာရဿ ပဒတ္ထာ။ လက္ခဏလက္ခိတဗ္ဗတာဝိသိဋ္ဌာ, နိဒ္ဒါရိတာ စ လက္ခဏဟာရဿ, နိဗ္ဗစနာဒိဝိဘာဝနာဝိသိဋ္ဌာ စတုဗျူဟဟာရဿ, သဘာဂဓမ္မဝသေန, ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန စ အာဝဋ္ဋနဝိသိဋ္ဌာ အာဝဋ္ဋဟာရဿ, ဘူမိဝိဘာဂာဒိဝိသိဋ္ဌာ ဝိဘတ္တိဟာရဿ, ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တနဝိသိဋ္ဌာ ပရိဝတ္တနဟာရဿ, ပရိယာယဝေဝစနဝိသိဋ္ဌာ ဝေဝစနဟာရဿ, ပဘေဒါဒိပညာပနဝိသိဋ္ဌာ ပညတ္တိဟာရဿ, ခန္ဓာဒိမုခေဟိ ဩတရဏဝိသိဋ္ဌာ ဩတရဏဟာရဿ, ပဒပဒတ္ထပဉ္စဟာရမ္ဘသောဓနဝိသိဋ္ဌာ သောဓနဟာရဿ, သာမညဝိသေသနိဒ္ဒါရဏဝိသိဋ္ဌာ အဓိဋ္ဌာနဟာရဿ, ပစ္စယဓမ္မေဟိ ပရိက္ခာရဏဝိသိဋ္ဌာ ပရိက္ခာရဟာရဿ, ပဟာတဗ္ဗဘာဝေတဗ္ဗတာနိဒ္ဒါရဏဝိသိဋ္ဌာ သမာရောပနဟာရဿ ပဒတ္ထာ။ **"ဗျဉ္ဇနဿ သဘာဝနိရုတ္တိတာ, အတ္ထဿ သုတ္တာဒီဟိ အဝိလောမနံ ယုတ္တဘာဝေ"**တိ ဣမိနာ အသဘာဝနိရုတ္တိတာ, သုတ္တာဒီဟိ ဝိလောမနဉ္စ အယုတ္တဘာဝေတိ ဒီပေတိ, တေန ယုတ္တာယုတ္တီနံ ဟေတုံ ဒဿေတိ။

၄. **ယောနိသောမနသိကာရာဒီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သဒ္ဓမ္မဿဝနသပ္ပုရိသူပနိဿယာဒိသာဓာရဏံ, အသာဓာရဏဉ္စ ဒေယျပဋိဂ္ဂါဟကာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သမ္ဘဝတော** တိ ယထာရဟံ တဿ ဓမ္မဿ အနုရူပံ။ **ယာဝ သဗ္ဗဓမ္မာ** တိ ဧတ္ထ **သဗ္ဗံ** နာမ ပဒေသသဗ္ဗံ, န သဗ္ဗသဗ္ဗန္တိ။ အယဉ္ဟိ **သဗ္ဗ**သဒ္ဒော ယထာ ပဌမဝိကပ္ပေ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မဝသေန ပဒေသဝိသယော, ဧဝံ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပဒဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနိကနိဒ္ဒါရဏေန တံတံပကရဏပရိစ္ဆိန္နဓမ္မဂ္ဂဟဏတော ပဒေသဝိသယော ဧဝ, န အနဝသေသဓမ္မဝိသယောတိ။ သုတ္တာဂတဓမ္မာနံ ယာနိ ပဒဋ္ဌာနာနိ, တေသဉ္စ ယာနီတိ ဧဝံ ကာရဏပရမ္ပရာနိဒ္ဒါရဏလက္ခဏော ပဒဋ္ဌာနဟာရော, ပရိက္ခာရဟာရော ပန သုတ္တာဂတဓမ္မာနံ တံတံပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ပဋိဟေတုပစ္စယတာဝိသေသဝိဘာဝနလက္ခဏောတိ သတိပိ ကာရဏဝိစာရဏဘာဝေ အယံ ပဒဋ္ဌာနဟာရပရိက္ခာရဟာရာနံ ဝိသေသော။

၅. ယထာ "သမာနာဓိကရဏသမာနပဒေ"တိအာဒီသု ဧကသဒ္ဒဿ အတ္ထော **သမာန**သဒ္ဒော, ဧဝံ ဧကရသဒ္ဒေန ဘာဝနာ "ဧကုပ္ပာဒ"တိအာဒီသု (ကထာ. ၄၇၃) ဝိယ **ဧကလက္ခဏာ**တိ ဧတ္ထ **ဧက**သဒ္ဒော သမာနတ္ထောတိ အာဟ **"သမာနလက္ခဏာ"**တိ။ **သံဝဏ္ဏနာဝသေနာ**တိ ဧတ္ထ ကမ္မတ္ထေ **အန**-သဒ္ဒော, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗတာဝသေနာတိ အတ္ထော။ **လက္ခဏာ**တိ ဥပလက္ခဏာ။ "နာနတ္တကာယနာနတ္တသညိနော (ဒီ. နိ. ၃.၃၄၁, ၃၅၇, ၃၅၉; အ. နိ. ၉.၂၄), နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ"တိအာဒီသု **သဟစာရိတာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သညာသဟဂတာ ဟိ ဓမ္မာ တတ္ထ သညာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ။ "ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၂၄၆; သု. နိ. ၁၈၉) **သမာနကိစ္စတာ**။ ပိယဝစနတ္ထစရိယာ သမာနတ္တတာပိ ဟိ တတ္ထ မိတ္တဂန္ထနကိစ္စေန သမာနကိစ္စာ ဂယှန္တိ သင်္ဂဟဝတ္ထုဘာဝတော။ "ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁, ၃၉; မဟာဝ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) **သမာနဟေတုတာ**။ ယထာ ဟိ ဖဿော ဝေဒနာယ, ဧဝံ သညာဒီနမ္ပိ သဟဇာတာဒိနာ ပစ္စယော ဟောတိ တေတိ တေပိ သမာနဟေတုတာယ ဝုတ္တာ ဧဝ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ"တိ (ဓ. သ. ၅), "ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ, ဖုဋ္ဌော စေတေတိ"တိအာဒိ (သံ. နိ. ၄.၉၃)။ ဧဝံ "တဏှုပါဒါနပစ္စယာ ဥပာဒါန"န္တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁, ၃၉; မဟာဝ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) ဧဝမာဒိပိ ဥဒာဟရိတဗ္ဗံ။ "အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁, ၃၉; မဟာဝ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄) **သမာနဖလတာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ သင်္ခါရာ အဝိဇ္ဇာယ ဖလံ, ဧဝံ တဏှုပါဒါနာဒီနမ္ပီတိ တေပိ တတ္ထ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ။ တေနာဟ "ပုရိမကမ္မဘဝသ္မိံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ အာယူဟနာ သင်္ခါရာ နိကန္တိ တဏှာ ဥပဂမနံ ဥပါဒါန"န္တိ။ "ရူပံ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတိ , တံ အာရဗ္ဘ ရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၂၄) ဝုတ္တေ တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာဒယော ဝုတ္တာ ဧဝ ဟောန္တိ သမာနာရမ္မဏဘာဝတော။ န ဟိ တေဟိ ဝိနာ တဿ ဥပ္ပတ္တိ အတ္ထိ။ **ဧဝမာဒီဟီ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အတ္ထပ္ပကရဏလိင်္ဂသဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသာမတ္ထိယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အတ္ထာဒိဝသေနပိ ဟိ သုတ္တေ အဝုတ္တာနမ္ပိ ဝုတ္တာနံ ဝိယ နိဒ္ဒါရဏံ သမ္ဘဝတီတိ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရေနာ** တိ "ဝဓကေဋ္ဌေန ဧကလက္ခဏာနီ"တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယံ, "သဟစာရိတာ"တိအာဒိနာ အဋ္ဌကထာယဉ္စ ဝုတ္တေန ပကာရေန။

၆. ''ဖုသနဒ္ဓေန ဖဿော''တိအာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌရေတုတ ဝစနံ **နိဗ္ဗစနံ,** တံ ပန ပဒဿေဝ, န တဗ္ဗဿာတိ အာဟ **''ပဒနိဗ္ဗစန''** န္တိ။ အဓိပ္ပာယနိဒ္ဒါနာနိပေတ္ထ ဗှုဒ္ဓနမုခေနေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌရေတဗ္ဗာနိ။ နိဗ္ဗစနပုဗ္ဗာပရသန္ဓိသု ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ အာဟ **''ဝိသေသတော ဗှုဒ္ဓနဒ္ဒတရေနေဝ အတ္ထုပရိယေသနာ''** တိ။ **ပဝတ္တိနိမိတ္တံ** အဇ္ဈာသယာဒိ။

၇. **''ပဒဋ္ဌာနေ''** တိ ဣဒံ သုတ္တေ အာဂတဓမ္မာနံ ကာရဏဘူတေပိ ဓမ္မေ နိဒ္ဒိဋ္ဌရေတုတ သဘာဂတော, ဝိသဘာဂတော စ အာဝဋ္ဋနံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ, န တန္တိဝသေန။ တသ္မာ ပဒဋ္ဌာနနိဒ္ဒိဋ္ဌရဏာယ ဝိနာပိ အာဝဋ္ဋနံ ယုတ္တမေဝတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ပဒဿ တ သဒ္ဒပဝတ္တိဋ္ဌာနံ **ပဒဋ္ဌာနံ** ပဒတ္ထော။ တေသိံ ပကေ္ခ ''အာရဗ္ဘထ နိက္ကမထာတိ (သံ. နိ. ၁.၁၈၅; နေတ္တိ. ၂၉; ပေဋကော. ၃၈; မိ. ပ. ၅.၁.၄) ဝီရိယဿ ပဒဋ္ဌာန''န္တိ (နေတ္တိ. ၂၉) ဧတ္တေ ယုတယမာရမ္ဘဏာတုအာဒိကော အတ္ထော ဝုတ္တော, တံ ဝီရိယသဒ္ဒဿ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဝီရိယသဒ္ဒာဘိဓေယျော အတ္တောတိ ဧဝမတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သေသကံ** နာမဂဟိတတော ဣတရံ, တံ ပန တဿ ပဋိပက္ခဘူတံ တ သိယာ, အညံ တတိ အာဟ **''ဝိသဘာဂတာယ အဂ္ဂဟဏေန တ''** တိ။ **သံဝဏ္ဏနာယ ယောဇေန္တော**တိ ယထာဝုတ္တဝိသဘာဂဓမ္မနိဒ္ဒိဋ္ဌရဏဘူတေန အတ္ထကထနေန ဟဋ္ဌိယံ ယောဇေန္တော။ တေနာဟ **''ဒေသန''**န္တိ။ **''ပဋိပက္ခေ''** တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ သဘာဂဓမ္မဝသေနပိ အာဝဋ္ဋနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။

၈. **နာမဝသေန**ာတိ သာဓာရဏနာမဝသေန။ ဟဋ္ဌိယံ ပန ''မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ သတ္တာနံ, အနိယတာနဉ္စ သတ္တာနံ ဒဿနပဟာတဗ္ဗာ ကိလေသာ သာဓာရဏာ''တိအာဂတတ္တာ (နေတ္တိ. ၃၄) **''ဒဿနပဟာတဗ္ဗာဒိနာမဝသေနာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝတ္ထုဝသေနာ**တိ သတ္တသန္တာနဝသေန။ သော ဟိ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ ဣဓ ''ဝတ္ထူ''တိ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ – ''ပုထုဇ္ဇနဿ, သောတာပန္နဿ စ ကာမရာဂဗျာပာဒာ သာဓာရဏာ''တိအာဒိ (နေတ္တိ. ၃၄)။ **ဝုတ္တဝိပရိယာယေန**ာတိ နာမတော, ဝတ္ထုတော စ အာဝေဏိကတာယ။ တံတံမဂ္ဂဖလဋ္ဌာနဉှိ တံတံမဂ္ဂဖလဋ္ဌတာ, ဘဗ္ဗာနံ ဘဗ္ဗတာ, အဘဗ္ဗာနံ အဘဗ္ဗတာ အသာဓာရဏာ။

၉. **''ဘာဝိတေ''**တိ ဣဒံ ဘာဝနာကိရိယာယ ဥပလက္ခဏံ, န ဧတ္တ ကာလဝစနိစ္ဆာတိ အာဟ **''ဘာဝေတဗ္ဗေတိ အတ္ထော''**တိ။ ဘာဝနာ စေတ္ထ အာသေဝနာတိ, ကုသလသဒ္ဒေါပိ အနဝဇ္ဇဒွေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဋိပက္ခတော**တိ ဝိပက္ခတော။ ဝိသဒိသူအာဟရဏေန ဗှုတိရေကတော ယထာဓိပ္ပေတဓမ္မပ္ပတိဋ္ဌာနာ ဟောသာ။

၁၀. ပဒတ္ထဿာ တိ ပဒာဘိဓေယျဿ အတ္ထဿ, သဘာဝဓမ္မဿ တ။

နိဒ္ဒေက္ခဟေ ဒေသနာ။ **ပဘာတေ** သမုဒယော။

၁၂. **''အဝုတ္တာနမ္ပိ သင်္ဂဟော''** တိ ဣမိနာ အဝုတ္တသမုစ္စယတ္တော **စ**-သဒ္ဒေါတိ ဒဿေတိ။

၁၃. **''ကထာရုဋ္ဌေဟ''**တိ ဣမိနာ ဟဋ္ဌိအာဂတောဝ ပဉ္ဟော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဣတရောတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **''ဗုဒ္ဓါဒီဟိ ဗှာကတေ''** တိ။ **တဿ အတ္ထဿာ** တိ အာရဒ္ဓဿ အတ္ထဿ, တေန အာရဗ္ဘသောဓနဿ ဝိသယမာဟ။ ဧတ္တ စ အတ္ထဒ္ဒတရေနေဝ ပဒပုစ္ဆာသောဓနမ္ပိ ကရီယတီတိ ပုန **''တဿ အတ္ထဿာ''** တိ ဝုတ္တံ။ အထ တ **ဝိဿဇ္ဇိတမှဟိ** တိ ဝိဿဇ္ဇနေ။ ဝိဿဇ္ဇနသောခနေန ဟိ ပဉှာသောဓနံ။ **ပဉ္ဟေဟ**တိ ပုစ္ဆာယံ။ **ကထာယ**န္တိ ဥပလက္ခဏံ, တေန ကထာယံ, သုတ္တဂေယျာဒီသု စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ယမာရဗ္ဘာ** တိ ယံ သီလာဒိမာရဗ္ဘ ကထာဒီသု ဒေသိတံ, တသ္မိံ အာရမ္ဘေတိ အတ္ထော။ **ပုစ္ဆိတာ** တိ ပုစ္ဆာကာရိနီ, ''ကာ ဧတ္တ ပဒသုဒ္ဓိ, ကာ ပဉှာသုဒ္ဓိ, ကာ အာရမ္ဘသုဒ္ဓီ''တိ ဧဝံ ပုစ္ဆာကာရိနီ ပုစ္ဆံ ကတွာ ပဝတ္တိတာ သုဒ္ဓါသုဒ္ဓပရိက္ခာတိ ယောဇနာ။

၁၄. **န ဝိကပ္ပယိတဗ္ဗာ** တိ ယထာ လောကေ ''ဇာတိ သာမညံ, ဘေဒေ သာမညံ, သမ္ဗန္ဓော သာမည''န္တိအာဒိနာ သာမညံ ဇာတိအာဒိံ, တဗ္ဗိဓုရဉ္စ ဝိသေသံ ဝိကပ္ပေန္တိ ပရိကပ္ပေန္တိ, ဧဝံ န ဝိကပ္ပယိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ယဒာ ယော ကာလဝိသေသော ''သွေဝ''တိ လဒ္ဓတေဟာရော, တဒာ သော တံဒိဝသာတိက္ကမေ ''အဇ္ဇာ''တိ, ပုန တံဒိဝသာတိက္ကမေ ''ဟိယျော''တိ တေဟရီယတီတိ အနဝဋ္ဌိတသဘာဝ ဧတေ ကာလဝိသေသာ။ ဒိသာယပိ ''ဧကံ အဝဓိံ အပေက္ခ ခိတ္တ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ, တတော အညံ အပေက္ခိတွာ ပစ္ဆိမာ နာမ ဟောတီ''တိအာဒိနာ အနဝဋ္ဌိတသဘာဝတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဇာတိအာဒိအပေက္ခာယာ** တိ ဇာတိအာဒိဒုက္ခဝိသေသာပေက္ခာယ။ **သစ္စာပေက္ခာယာ** တိ သစ္စသာမညာပေက္ခာ

ယ။ ''တဏှာ''တိ ဝုစ္စမာနံ ကာမတဏှာဟာဒိအပေက္ခာယ သာမညမ္ပိ သမာနံ သစ္စာပေက္ခာယ ဝိသေသော ဟောတီတိ ဧဝမာဒိံ သန္ဓာယာဟ **''သေ နယော သမုဒယာဒီသုပိ''**တိ။

၁၆. တ္တော တိ တေသုံ ဗုဒ္ဓဝစနေ။ တေနာဟ **''သိက္ခတ္တယသင်္ခာတသ္သာ''** တိအာဒိ။ ယထာရုတံ ယထာကထိ တံ သဒ္ဒတော အဓိဂတံ နိဒ္ဓာရိတံ, န အတ္ထပ္ပကရဏလိင်္ဂသဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနာဒိပ္ပမာဏန္တရာဓိဂတံ ။ **''အတ္ထ တော ဒသ္သိတာ''**တိ ဣဒံ ယသ္မိံ သုတ္တေ ဘာဝနာဝ ကထိတာ, န ပဟာနံ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

နယသင်္ခေပဝဏ္ဏနာ

၁၇. တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဟိ ကရဏဘူတာဟိ။ သံကိလေသော ပက္ခော တေသ္သာတိ **သံကိလေသပက္ခော,** သံကိလေသပ က္ခိကော သုတ္တတ္တော, တသ္သ နယနလက္ခဏောတိ ယောဇနာ။ တေအနပက္ခသ္သ သုတ္တတ္ထသ္သာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဝုဋ္ဌာနကမိနိယာ, ဗလဝဓိပသ္သနာယ စ ဒုက္ခာဒီသု ပရိညေယ္ယတာဒိနိ မဂ္ဂာနုဂုဏော ဂဟဏာကာရော **အနုကဟ ဏနယော**။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ နယောတိ အာဟ **''တသ္သ ပနာ''** တိအာဒိ။ တတ္ထ **''နယတေဟာရော''**တိ ဣမိနာ နယာဓိဠ္ဌာ နံ နယောတိ ဝုတ္တန္တိ ဒသ္သေတိ။

၁၈. ဗာဓကောဒိဘာဝတောတိ ဗာဓကေပဘဝသန္တိနိယ္ယာနဘာဝတော။ **အညထာဘာတဘာဝေနာ**တိ အဗာဓကေအပ္ပ ဘဝအသန္တိ အနိယ္ယာနဘာတဘာဝေန။ **သစ္စသဘာဝတ္တာ** တိ အမုသာသဘာဝတ္တာ။ **အဝိသံတဒနတော**တိ အရိ ယသဘာတဒိဘာဝသ္သ န ဝိသံတဒနတော ဧကန္တိကတ္တာတိ အတ္ထော။

၁၉. သံကိလိဋ္ဌဓမ္မာ တိ သံကိလေသသမန္နာဂတာ ဓမ္မာ **သဒ္ဓမ္မနယကောဝိဒာ** တိ သစ္စပဋိစ္စသမုပ္ပာဒိဓမ္မနယ ကုသလာ, ဧတ္တာဒိနယကုသလာ တ။

၂၀. အတ္ထဝိသ္သဇ္ဇနေသူ တိ ''ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁) သုတ္တေ ကတပဉှာဝိသ္သဇ္ဇနေ သု စေဝ အဋ္ဌကထာယ ကတအတ္ထသံဝဏ္ဏနာသု စ။ **''တေအနိယာ''**တိ ဣမိနာ အနဝဇ္ဇဓမ္မာ ဣဓ ကုသလာတိ အဓိပ္ပေ တာ, န သုခဝိပာကာတိ ဒသ္သေတိ။ တသ္သ တသ္သ အတ္ထနယသ္သ ယောဇနတ္ထံ မနသာ တေလောကယတေတိ ယောဇနာ။

၂၁. ယဒိ ကရဏဘူတံ, ကထံ တသ္သ အတ္ထန္တရာဘာတေတိ အာဟ **''ယေန ဟိ''**တိအာဒိ။ ဒိသာဘူတဓမ္မာနံ တေလောကယနသမာနယနဘာဝတော တေဟာရဘူတော, ကမ္မဘူတော စ နယော, န နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒယော ဝိယ အတ္ထဘူ တောတိ **''တေဟာရနယော, ကမ္မနယော''**တိ စ ဝုစ္စတိ။

ဒွတ္တဒသပဒဝဏ္ဏနာ

၂၃. အပရိယောသိတေ ပဒေတိ ဥစ္စာရဏဝေလာယံ ပဒေ အသမတ္တေ, ဝိပ္ပကတေတိ အတ္ထော။ ပရိယောသိတေ ဟိ ''ပဒ''န္တေဝ သမညာ သိယာ, န ''အက္ခရ''န္တိ အဓိပ္ပာယော။ ပဒသ္သ ဝေဝစနတာယ အတ္ထဝသေန ပရိယာယံ ခ ရန္တိ သဥ္စရန္တိ ဝိယ ဟောတိ, န ဧဝံ ဝဏ္ဏော အဝေဝစနတ္တာတိ အာဟ **ပရိယာယဝသေန အက္ခရဏတော''** တိ။ **န ဟိ ဝဏ္ဏသ္သ ပရိယာယော ဝိဇ္ဇတီ''**တိ ဣဒံ အကာရာဒိဝဏ္ဏဝိသေသံ သန္ဓာယ ဝဒတိ, န ဝဏ္ဏသာမညံ။ တသ္သ ဟိ ဝဏ္ဏော အက္ခရန္တိ ပရိယာယော ဝုတ္တော ဧဝ။

အက္ခရသဒ္ဒသ္သ အတ္ထံ ဝတွာ တပ္ပသင်္ဂေန ဝဏ္ဏသဒ္ဒသ္သပိ ဝတ္တုံ **''ကေနဋ္ဌေန ဝဏ္ဏော''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ နနု ပဒေန, တဗ္ဗေန တ အတ္ထော သံဝဏ္ဏီယတိ, န အက္ခရေနာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **''ဝဏ္ဏော ဧဝ ဟိ''**တိအာဒိ။ **ပအာဒိဘာဝေနာ**တိ ပဒတဗ္ဗဘာဝေန။ **ယထာသမ္ဘဝန္တိ** ယထာသင်္ကေတံ။ **အယံ**-သဒ္ဒော ဣမသ္သ တ္ထသ္သ တစကော, အယံ အတ္ထော ဣမသ္သ သဒ္ဒသ္သ ဝစနီယောတိ ယထာဂဟိတသင်္ကေတာနုရူပံ သဒ္ဒတ္ထာနံ တစကဝစနီယဘာဝေ။ အထ တ ယွတယံ သဒ္ဒတ္ထာနံ အညမညံ အဝိနာဘာဝေ, သော **သမ္ဗန္ဓော** ။ တဒနုရူပံ ဧကက္ခ ရံ နာမပဒံ ''မာ ဧဝံ မညသီ''တိအာဒီသု **မာ**-ကာရာဒိ။ **ဧကီ**တိ အဘယဂိရိတသိနော။ တေ ဟိ အဘိဓမ္မဒေသနံ ''မနသာ

ဒေသနာ''တိ ဝဒန္တိ, ယတော ရာဟုလာစရိယော ''ဝိသုဒ္ဓကရဏာနံ မနသာဒေသနာ တစာယ အက္ခရဏတော အက္ခရသ
ညိတာ''တိ အာဟ။

သတ္ထုဝပ္ပစာန န္တိ ဒ္ဓုပ္ပဗာနံ။ နာမပဒေ ဟိ ဒ္ဓုမာဝိဘူတရူပံ, ကိရိယာ အနာဝိဘူတရူပ ယထာ ''ဖသ္
သော''တိ (မ. နိ. ၃.၁၂၆; သံ. နိ. ၂.၁, ၃၉; မဟာဝ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅; ဥဒာ. ၁; နေတ္တိ. ၂၄)။ အာချာတပဒေ ပန ကိရိယာ
အာဝိဘူတရူပ, ဒ္ဓုမနာဝိဘူတရူပံ ယထာ ''ဖုသတိ''တိ။ တေန နေသံ သတ္ထုဝကိရိယာပ္ပဗာနတာ ဝုတ္တာ။ **ကိရိယာဝိ
သေသဂ္ဂဟဏနိမိတ္တန္တိ** ကိရိယာဝိသေသာဝဗောဓဟေတု ကိရိယာဝိသေသဒီပနတော, ယထာ ''စိရပ္ပတသိ''န္တိ (ဓ.
ပ. ၂၁၉) တ္တေ **ပ**-သဒ္ဒော ဝသနကိရိယာယ ဝိယောဂဝိသိဋ္ဌတံ ဒီပေတိ။ ''ဧဝံ မနသိ ကရောထ, မာ ဧဝံ မနသာကတ္
ထာ''တိအာဒီသု ကိရိယာဝိသေသသ္သ ဇောတကော **ဧဝံ**-သဒ္ဒော။ ''ဧဝံသီလာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၄၂) ဧဝံဓမ္မာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ.
၂.၁၃; မ. နိ. ၃. ၁၉၈; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) သတ္ထုဝဝိသေသသ္သ။ ဧဝံ သေသနိပါတပဒါနမ္ပိတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ
''ကိရိယာယ။ပေ။ နိပါတပဒ''န္တိ။

သင္ခေပတော ဝုတ္တံ, ကိံ ပန တန္တိ အာဟ **''ပအာဘိဟိတ''န္တိ**။ အထ တ **သင္ခေပတော ဝုတ္တံ,** ယော အက္ခ
ရေဟိ သင်္ကာသိတောတိ ဝုစ္စတိ။ **ပအာဘိဟိတံ** ပဒေဟိ ကထိတံ, ယော ပဒေဟိ ပကာသိတောတိ ဝုစ္စတိ။ တဒုဘယံ, ယဒိ
ပဒသမုအယော တက္ကံ, တသ္သ ကော ပရိစ္ဆေဒော။ ယာဝတာ အဓိပ္ပေတတ္ထပရိယောသာနံ, တာဝတာ ကေတက္ကန္
တိပိ ဝဒန္တိ, ဗဟူပေတ္ထ ပကာရေ ဝဏ္ဏေန္တိ။ ကိံ တေဟိ, သာဓ္ယာတံ သာဗ္ဗယံ သကာရကံ သဝိသေသနံ ''တက္
ယ''န္တိ ဒဌဗ္ဗံ။ နနု စ ပဒေနပိ အတ္ထော ဗ္ယုဥ္စိယတိတိ စောဒနံ မနသိ ကတ္တ အာဟ **''ပဒမတ္တသဝနေပိ ဟိ''**တိ
အာဒိ။ အာကာရေသု တက္ကဝိဘာဂေသု အဘိဟိတံ ကထိတံ နိဗ္ဗစနံ **အာကာရာဘိဟိတံ နိဗ္ဗစနံ။ ''အဘိဟိတ** န္တိ စ ဟ
ဋ္ဌိအာဂတ''န္တိ ဝဒန္တိ။

''နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ, နိဗ္ဗာနတ္ထိကေဟိ တ မဂ္ဂီယတိ, ကိလေသေ တ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ **မဂ္ဂေ''** တိအာဒိနာ (ဓ.
သ. အဋ္ဌ. ၁၆) နိဗ္ဗစနာနံ ဝိတ္ထာရော။ တံနိဒ္ဒေသကထနတ္တာ နိဒ္ဒေသောတိ ကမ္မမတ္ထမာဟ **''နိဗ္ဗစနဝိတ္ထာရော
နိရဝသေသဒေသနတ္တာ နိဒ္ဒေသော''**တိ။ **ပဒေဟီ**တိ တက္ကာဝယဝဘူတေဟိ, တက္ကတော ဝိဘဇ္ဇမာနေဟိ တ အာခ္
ယာတာဒိပဒေဟိ။ တေနာဟ **''တက္ကသ္သ ဝိဘာဂေ''** တိ, တထာ စာဟ **''အပရိယောသိတေ''**တိအာဒိ။ အပရေ ပန
''ပကတိပစ္စယလောပဟဒေသာဒိဝသေန အက္ခရဝိဘာဂေ **အာကာရော,** နိရုတ္တိနယေန ပဒဝိဘာဂေ **နိဗ္ဗစနံ,** တက္ကဝိ
ဘာဂေ **နိဒ္ဒေသော။ ဝဏ္ဏပဒတက္ကာနိ** ဟိ အဝိဘတ္တာနိ, ဝိဘတ္တာနိ စ ဆ **ဗ္ယုဥ္ဇနပဒါနိ''** တိ ဝဒန္တိ။ **ဆဋ္ဌံ ဝစန** န္
တိ ဆဋ္ဌံ ပဒံ။ **ကာတဗ္ဗ** န္တိ ''အက္ခရံ ပဒံ ဗ္ယုဥ္ဇနံ အာကာရော တထေဝ နိရုတ္တိ နိဒ္ဒေသော ဆဋ္ဌဝစန''န္တိ ကထာယံ
ဧဝံ ကတ္တဗ္ဗံ, သံဝဏ္ဏနာဝသေန တ အာကာရပဒံ စတုတ္ထံ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သဗ္ဗော သဒ္ဒတေဟာရော ဝိဘ
တ္တေဟိ, အဝိဘတ္တေဟိ စ အက္ခရပဒတက္ကေဟေဝ, တဒညပ္ပကာရော နတ္ထီတိ အာဟ **''ယာနိမာနီ''**တိအာဒိ။

၂၄. ကာသနာသဒ္ဒော ကမ္မတ္ထောတိ ဒဿေတုံ **''ကာသီယတီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဒေဟိ တာဝ အတ္ထသ္သ သ
င်္ကာသနာ, ပကာသနာ စ ဟောတု, ပအာဝဓိကာပိ သံဝဏ္ဏနာ ကုစ္ဆိတာတိ အက္ခရေဟိ ပန ကထန္တိ အာဟ **''အက္ခရေ
ဟိ သုယ္ယမာနေဟီ''**တိအာဒိ။ **ပဒတ္ထသမ္ပဋိပတ္တီ** တိ ပအာဘိဓေယ္ယအတ္ထာဝဗောဓော။ **''အက္ခရေဟိ သင်္ကာ
သေတီ''**တိအာဒိနာ အက္ခရကရဏံ သင်္ကာသနဘူတံ ဥဂ္ဃဋ္ဋနကိရိယံ ဝဒန္တေန ယထာဝုတ္တော အတ္ထော သာဓိတော
တိ ဒဿေတုံ **''တထာ ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဝိဘဇနုတ္တာနီကမ္မပညတ္တီ တိ ကေတ္တနိဒ္ဒေသော သမာဟာရောတိ အယံ ဒွန္ဒသမာသော။ **ဥဘယေနာ**တိ ''ဝိဝ
ရဏာ, ဝိဘဇနာ''တိ ကမ္မိနာ ဒွဝယေန။ **ဧတေဟီ**တိ တ္တေ **ဧဝ**-ကာရော လုတ္တနိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ အာဟ **''ဧတေဟိ ဧဝ''**တိ။
''သင်္ကာသနာ။ပေ။ အဘာဝတော'' တိ ကမ္မိနာ ယထာဓိပ္ပေတအနုနာဝဓာရဏဖလံ ဒဿေတိ။ **ဥဂ္ဃဋ္ဋနာဒီ** တိ အာဒိသဒ္
ဒေန ဝိပဉ္စနနယာနိ သင်္ဂဏှာတိ။

၂၅. သမ္မာ ယုတ္တော တိ သမ္မာ အဝိပရီတံ, အနဝသေသတော စ ယုတ္တော သဟိတော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **''အ
နူနာ''**တိ။ သဗ္ဗော ဟိ ဟဋ္ဌိအတ္ထော အတ္တပဒအတ္ထနယေဟိ အနဝသေသတော သင်္ဂဟိတော။ တေနာဟ **''သဗ္ဗသ္
သ ဟိ''**တိအာဒိ။

၂၆. ကသ္မာ ပနေတ္ထ မူလပဒပဒတ္ထာနာနိ အသင်္ဂဟိတာနီတိ? ပဒတ္ထန္တရာဘာဝတော။ မူလပဒါနိ ဟိ နယာနံ သမုဋ္ဌာနမတ္တတ္တာ ပဒတ္ထာနာနီတိ ဒဿိတောယံ နယော။ တေန ဝုတ္တံ **“ဣတော ဝိနိမုတ္တော ကောစိ နေတ္တိပဒတ္ထော နတ္ထီ”**တိ။

နေတ္တိယာ ကာရဏဘူတာယ။ **ဟာရာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗာ** တိ သုတ္တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန ဟာရာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။ **သုတ္တဿ**တိ ဧသော အယံ သံဝဏ္ဏနာက္ကမော။ ယေန အနုက္ကမေန နေတ္တိယံ ဒေသိတာ, တေနေဝ သုတ္တေ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာတိ။ **ဧဝံ သိဒ္ဓေ** တိ ဒေသနာက္ကမေနေဝ သိဒ္ဓေ။ **အယံ အာရမ္ဘော** တိ “သောဠသ ဟာရာ ပဌမ”န္တိ ဧဝံ ပဝတ္တော အာရမ္ဘော။ **ဣမမတ္ထ** န္တိ ဣမံ ဝုစ္စမာနနိယမသင်္ခာတံ အတ္ထံ။

ယဒိ ဒေသိတက္ကမေနေဝ ဟာရနယာ သုတ္တေ ယောဇေတဗ္ဗာ သိယုံ, ကိံ သော ကမော ကာရဏနိရပေက္ခော, ဥဒါဟု ကာရဏသာပေက္ခောတိ? ကိဉ္စေတ္ထ – ယဒိ တာဝ ကာရဏနိရပေက္ခော ဟာရနယာနံ အနုက္ကမော, အနေကေ အတ္ထာ ဝုစ္စမာနာ အဝဿံ ဧကေန ကမေန ဝုစ္စန္တီတိ။ ဧဝံ သန္တေ ယေန ကေနစိ ကမေန သုတ္တေ ယောဇေတဗ္ဗာ သိယုံ, တထာ သတိ နိယမော နိရတ္ထကော သိယာ။ အထ ကာရဏသာပေက္ခော, ကိံ တံ ကာရဏန္တိ? ဣတရော ကာရဏဂဝေသနံ အကတ္ွာ အတ္ထော ဧဝေတ္ထ ဂဝေသိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယေန **“နာယမနုယောဂေ န ကတ္ထစိ အနုက္ကမေ နိဝိသတီ”**တိ ဝတ္ွာ “န ပန မယံ ဒေတနံပိယဿ မနောရထဝိဃာတာယ စေတေမာ”တိ ကမကာရဏံ ဝိစာရေန္တော **“အပိစာ”**တိအာဒိနာ ဒေသနာဟာရဿ တာဝ အာဒိတော ဒေသနာယ ကာရဏံ ပတိဋ္ဌပေတိ။ တတ္ထ **ဓမ္မဒေသနာယ နိဿယော** အဿာဒါဒီနဝနိဿရဏာနိ, သရီရံ အာဏတ္တိ။ **ပကတိယာ** သဘာဝေန။ နိဒ္ဒါရဏေန ဝိနာပိ **ပတိဋ္ဌာဘာဝတော** နိဿယဘာဝတော။

“တထာ ဟိ ဝက္ခတီ” တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တံ အတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကရောတိ။ သေ နယော ဣတရေသုပိ။

ဝိစယာနန္တရ န္တိ ဝိစယဟာရာနန္တရံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ **တထာ ဟီ**တိ လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂေ ယုတ္တာယုတ္တာနံ ကာရဏပရမ္ပရာယ ပရိဂ္ဂဟိတသဘာဝါနံ အဝုတ္တာနမ္ပိ ဧကလက္ခဏတာယ ဂဟဏံ ဝုတ္တံ။

အတ္ထတော နိဒ္ဒါရိတာန န္တိ အတ္ထုဒ္ဒါရပုဗ္ဗာပရာနုသန္ဓိအာဒိအတ္ထတော သုတ္တန္တရတော ဥဒ္ဓဋ္ဌာနံ သံဝဏ္ဏိယမာနသုတ္တေ အာနီတာနံ ဟဋ္ဌိဓမ္မာနံ။ သဒ္ဒတော, ပမာဏန္တရတော စ လဒ္ဓာနံ ဣဓ ဝိစာရေတဗ္ဗတ္တာ အာဟ **“နိရဝသေသတော”**တိ။ **အတ္ထဿာ** တိ အဘိဓေယျတ္ထဿ။ **ဓမ္မဿာ** တိ သဘာဝဓမ္မဿ။ **တတ္ထ တတ္ထ တံ အဘိနိရောပေတီ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ, ဓမ္မေ စ တံ နာမံ အဘိနိရောပေတိ, “အယမေဝံနာမော”တိ ဝေဟာရတိ။ “အတ္ထဿ, ဓမ္မဿာ”တိ ပဒဒ္ွယေန သာမညတော အတ္ထော, ဓမ္မော စ အနဝသေသေတ္ွာ ဂဟိတောတိ အာဟ **“အနဝသေသပရိယာဒါန”**န္တိ, ယတော ဝုတ္တံ “တတ္ထ တတ္ထာ”တိ။ **တထာ**တိ ယထာ အနဝသေသတ္တာဝ ဗောဓဒ္ဒိပက်ံ အနဝသေသပရိယာဒါနံ ကတံ စတုဗျူဟဟာဋ္ဌိယံ, ဧဝံ **ပုနပ္ပုနံ ဂဗ္ဘမုပေတီ** တိ ဧတ္ထ အသဒ္ဒဝတီ အတ္ထာ ပဝတ္တိဝသေန လဗ္ဘမာနာ သမ္မာပဋ္ဋိပတ္တိ ဥဒ္ဓဋ္ဌာတိ ဥပသံဟာရတ္တော တထာ-သဒ္ဒော။

တေနေတတိ သုတ္တန္တရသံသန္ဒနဿ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မန္တရာဝဋ္ဋနူပာယဘာဝတော ဧဝ။ **ယတော**တိ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဿ သာဓာရဏာဒိဓမ္မဝိဘဇနူပာယတ္တာ။ **ပဋိဝိဘတ္တသဘာဝေ** တိ ပဋိဘာဂဘာဝေန ဝိဘတ္တသဘာဝေ။

တေ ဓမ္မာ တိ ပဋိပက္ခတော ပရိဝတ္တိတဓမ္မာ။ န ပရိယာယဝိဘာဝနာ ပညတ္တိဝိဘာဂပရိဂ္ဂဟိကာတိ အာဟ **“ပရိယာ။ပေ။ သုဗောဓနေဋ္ဌာ”**တိ။

ပုစ္ဆာဝိသောဓနံ ဝိဿဇ္ဇနံ။ **အာရမ္ဘဝိသောဓနံ** ဒေသနာယ အတ္ထကထနံ။ တဒုဘယဝိစာရော ဓာတာဒီသု အသမ္မုယ္ဟနတ္ထံ္သေဝ သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **“ဓာတာယတနာ။ပေ။ သမ္ပာဒေတု”** န္တိ။ **သုဒ္ဓော အာရမ္ဘော** တိအာဒိဟဋ္ဌိနိဒ္ဒသနေနပိ အယမေဝတ္ထော ဥဒါဟဋ္ဌောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“ကာရဏာကာရော”တိ ပဒဒွာနံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ပဘေဒတော ဒေသနာကာရောတိ** ဝေဝစနံ။ **နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗတာ ဝုစ္စမာနာနီ**တိ ဥဒ္ဒရိတဗ္ဗတာ သမာရောပိယမာနာနီတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုတ္တဿ အတ္ထံ တထတ္တာဝဗောဓာယာ** တိ သုတ္တဿ ပဒတ္ထာဝဂမမုခေန စတုသစ္စာဘိသမယာယ။

ဝေနေယျတ္တယယုတ္တော အတ္ထနယတ္တယူပဒေသော **“ဝေနေယျတ္တယပဝယောဇိတော”** တိ ဝုတ္တော။ ဝေနေယျတ္တယဥဒ္ဒိဿ ပစ္စယသမတယေ တဒုပဒေသဖလံ အဓိဂစ္ဆန္တံ အတ္ထံ ပယောဇေတိ နာမာတိ။ **တဒနုက္ကမေ နေတ**တိ တေသံ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒီနံ ဒေသနာနုက္ကမေနေဝ။ **တေ**တိ တယော အတ္ထနယာ။ **တေသ**န္တိ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒီနံ။ ယထာ ဥဒ္ဒေသာဒီနံ သင်္ခေပမဇ္ဈိမဝိတ္ထာရရုစိတ္တိယာ တိဏ္ဏံ ပုဂ္ဂလာနံ ဥပကာရတာ, ဧဝံ တေသံ အတ္ထနယာနံ။ **တဿာ** တိ အတ္ထနယတ္တဿ။ **တတ္ထာ** တိ တဿံ တဿံ ဘူမိယံ။

သမုဋ္ဌာနံ နိဒာနံ။ **အနေကဓာ** သဒ္ဒနယတော, နိရုတ္တိနယတော စာတိ အနေကပ္ပကာရံ။ **ပဒတ္တော** သဒ္ဒတော။ **ဝိဓိ အနုတအေ**တိ က္လဒမေတ္ထ ဝိဓိဝစနံ, အယမနုတအေတိ အယံ ဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **သမာဓာတဗ္ဗော** တိ ပရိဟရိတဗ္ဗော။ **အနုသန္ဓိယာ အနုရူပံ နိဂမေတဗ္ဗ** န္တိ ယာယ အနုသန္ဓိယာ သုတ္တေ ဥပရိ ဒေသနာ ပဝတ္တာ, တဒနုရူပံ သံဝဏ္ဏနာ နိဂမေတဗ္ဗာ။ **ပယောဇန**န္တိ ဖလံ။ **ပိဏ္ဍတ္ထော** တိ သင်္ခေပတ္ထော။ **အနုသန္ဓိ** တိ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိအာဒိအနုသန္ဓိ။ **ဥပဟေဿာမ္မော** တိ နိဒဿနံ။ **စာလနာ**တိ စောဒနာ။ **ပစ္စုပဋ္ဌာနံ** ပရိဟာရော။

ပကတိအာဒိပအာဝယဝံ ဘိန္ဒိတ္တဝတ ကထနံ **ဘေဒကထာ** ယထာ ''ဒိဗ္ဗန္တီတိ ဒေဝ''တိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁၅၃)။ ပဒဿ သ အတ္ထကထနံ **တတ္တဝကထာ** ယထာ ''ဗုဒ္ဓေါတိ ယော သော ဘဂဝါ သယမ္ဘူ အနာစရိယကော''တိ (မဟာနိ. ၁၉၂; စူဠနိ. ပာရာယနတ္ထုတိကထာနိဒ္ဒေသ ၉၇; ပဋိ. မ. ၁.၁၆၁)။ **ပရိယာယဝစနံ** ဝေဝစနဂ္ဂဟဏံ ယထာ ''ပညာ ပဇာနနာ''တိ (ဓ. သ. ၁၆)။ ဝိစယယုတ္တိစတုဗ္ဗျူဟပရိဝတ္တနဟာရေကဒေသသင်္ဂဟိတာ, ဝေဝစနဟာရသင်္ဂဟိတာ စာတိ အာဟ **“တေ က္လေ ကတိပယဟာရသင်္ဂဟိတာ”** တိ။

အတ္ထနော ဖလံ ဓာရေတီတိ **ဓမ္မော** တိ ဟေတုနော ဓမ္မဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ညာပကဟေတုပိ ဉာဏကရဏဋ္ဌေန ကာရကေ ပက္ခိပိတ္တဝတ အာဟ **“ကာရကော သမ္ပာပကောတိ ဒုဝိဓော”** တိ။ ပုန စက္ခုဗီဇာဒိနိဗ္ဗတ္တကမေဝ ကာရဏံ ကတ္တဝတ ဒဿေန္တော **“ပုန။ပေ။ တိဝိဓော”**တိအာဒိမာဟ။ ''တယော ကုသလဟေတူ''တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၀၅၉-၁၀၆၀) အာဂတာ အလောဘာဒယော, လောဘာဒယော စ **ဟေတုဟေတု** နာမ။ ''စတ္တာရော ခော, ဘိက္ခဝေ, မဟာဘူတာ ဟေတု, စတ္တာရော မဟာဘူတာ ပစ္စယော ရူပက္ခန္ဓဿ ပညာပနာယာ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၈၆) အာဂတော **ပစ္စယဟေတု** နာမ။ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ အတ္တနော ဝိပာကံ ပတိ **ဥတ္တမဟေတု** နာမ။ စက္ခာဒိဗီဇာဒိ စက္ခုဝိညာဏအင်္ကုရာဒီနံ **အသာဓာရဏဟေတု** နာမ။ ကုသလာကုသလာနံ သတိပိ ပစ္စယဓမ္မဘာဝေ က္လဒွာနိဋ္ဌဖလဝိသေသဟေတုဘာဝဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ ဂဟဏံ, သဒ္ဒမဂ္ဂနံ ပန ညာပကသမ္ပာပကဟေတုဘာဝဒဿနတ္ထန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အင်္ကုရာဒိကဿ အသာဓာရဏဟေတု ဗီဇာဒိသမာနဇာတိယဟေတုတာယ **သဘာဂဟေတု** ။ သာဓာရဏဟေတု ဘုသသလိလာဒိအသမာနဇာတိယတာယ **အသဘာဂဟေတု**။ က္လန္ဒိယဗဒ္ဓသန္တာနိကော **အဇ္ဈတ္တိကဟေတု,** က္လတရော **ဗာဟိရဟေတု**။ ကေစိ ပန ''သသန္တာနိကော အဇ္ဈတ္တိကဟေတု, က္လတရော ဗာဟိရဟေတူ''တိ ဝဒန္တိ။ **ပရိဂ္ဂဟကော** ဥပတ္ထမ္ဘကော။ **ပရမ္ပရဟေတု** ဥပနိဿယပစ္စယော။

နိဗ္ဗာနဿ အနိဗ္ဗတ္တနိယေပိ သမုဒယပ္ပဟာနသမုဒယနိရောဓာနံ အဓိဂမာဓိဂန္တဗ္ဗဘာဝတော နိဗ္ဗာနံ ပတိ မဂ္ဂဿ ဟေတုဘာဝေ ဝိယ မဂ္ဂံ ပတိ နိဗ္ဗာနဿ ဖလဘာဝေ ဥပစာရသိဒ္ဓေါတိ အာဟ **“ဖလပရိယာယော လဗ္ဘတီ”**တိ။

ပဋိပဇ္ဇမာနဘူမိ မဂ္ဂဓမ္မော။ **ပဋိပန္နဘူမိ** ဖလဓမ္မော။

ကိစ္စတောတိ သရသတော။ **လက္ခဏတော** တိ ဥပလက္ခဏတော။ **သာမညတော**တိ သမာနဘာဝတော။ တေန သမာနဟေတုတာ, သမာနဖလတာ, သမာနာရမ္မဏတာ စ ဂဟိတာ ဟောတီတိ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **လက္ခဏဟာရနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တမေဝ။

အပိစေတ္တ သမ္ပယောဂဝိပ္ပယောဂဝိရောဓပကရဏလိင်္ဂသဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနသာမတ္ထိယာဒီနမ္ပိ ဝသေန နယဝိဘာဂေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **သမ္ပယောဂတော** တာဝနယဝိဘာဂေ – ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကဓမ္မမ္ပိ သမနုပဿာမိ, ယံ ဧဝံ လဟုပရိဝတ္တံ, ယထယိဒံ စိတ္တ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈) စိတ္တဿ လဟုပရိဝတ္တိတာ ဂဟိတာ, တံသမ္ပယောဂတော စေတသိကာနမ္ပိ ဂဟိတာဝ ဟောတိ အညတ္ထ နေသံ စိတ္တေန သမ္ပယောဂဒီပနတော။ အထ တ ''သညိနော''တိ။ သညာသဟိတတာဝစနေန ဟိ နေသံ ဝေဒနာစေတနာဒိဝန္တတာပိ သမ္ပယောဂတော ဒီပိတာ ဟောတိ။

ဝိပ္ပယောဂတော – ''အဟေတုကာ''တိ။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ဟိ ဓမ္မာ ''သဟေတုကာ''တိ ဝုတ္တာတိ တဗ္ဗိဓုရာ ဓမ္မာ ဝိပ္ပယောဂတော ''အဟေတုကာ''တိ ဝုတ္တာတိ ဝိညာယတိ။ အထ တ ''အသညိနော''တိ။ သညာဝိပ္ပယုတ္တာ ဟိ ဓမ္မပဝတ္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ, န သညာယ အဘာဝမတ္တန္တိ ဝိညာယတိ။

ဝိရောဓတော – ''အဋ္ဌမကော (ယမ. ၃.ဣန္ဒြိယယမကဟဋ္ဌိ.၄၃၉), သဒ္ဓါနုသာရီ''တိ (ပု. ပ. မာတိကာ ၇.၃၆) စ ဝုတ္တေ တံ သန္တတိယံ သံယောဇနတ္တယပ္ပဟာနံ ဝိညာယတိ, တထာ ''သတိ တ ဥပာဒိသေသေ အနာဂမိတာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄ဝ၄; မ. နိ. ၁.၁၃၇) ဝုတ္တေ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယသံယောဇနပ္ပဟာနံ , ''ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄ဝ၄; မ. နိ. ၁.၁၃၇) ဝုတ္တေ အနဝသေသသံယောဇနပ္ပဟာနံ ဝိညာယတိ။

ပကရဏတော – ''အဗ္ယာကတာ ဓမ္မာ''တိ (ဓ. သ. မာတိကာ)။ အဓိကာရတော ဟိ ကုသလာကုသလဘာဝေန န ကထိတာတိ ဉာယတိ။ ''ဥပမီ ဟိ နရဿ သောစနာ''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၂, ၁၄၄) စ။ ဗာဟိရာ ဟိ ဓမ္မာ ဣဓ ''ဥပဓီ''တိ အဓိပ္ပေတာတိ ဝိညာယတိ။

လိင်္ဂတော – ''သီတေနပိ ရုပ္ပတိ, ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတီ''တိအာဒိ (သံ. နိ. ၃.၇၉)။ သီတာဒိဂ္ဂဟဏေန ဟိ လိင်္ဂေန ဘူတုပာဒာယပ္ပကာရဿေဝ ဓမ္မဿ ရူပဘာဝေါ, န ဣတရဿ။

သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနတော – ''ကာယပဿဒ္ဓိ, ကာယာယတန''န္တိ။ ''ယာ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿာ''တိအာဒိဝစနတော ဟိ ပုရိမော ကာယသဒ္ဒော သမူဟတ္ထော, ဣတရော အာယတနသဒ္ဒသန္နိဓာနတော ပသာဒတ္ထော။

သာမတ္ထိယတော – ''သဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, အာဒိတ္တံ (သံ. နိ. ၄.၂၈; မဟာဝ. ၅၄), သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿ''တိ (ဓ. ပ. ၁၂၉) စ, တထာ ''သဗ္ဗာဝန္တံ လောကံ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ။ပေ.။ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; ၃.၃ဝ၈; မ. နိ. ၁.၇၇, ၂၃၂, ၄၅၉, ၅ဝ၉; ၂.၃ဝ၉; ၃.၂၃ဝ; ဝိဘ. ၆၄၂)။ တွေ ဟိ သတိပိ သဗ္ဗသဒ္ဒဿ အနဝသေသသတ္တတစကတ္တေ အာဒိတ္တတာ သာပေက္ခဿေဝ အတ္တဿ တစကတ္တာ ပဒေသတ္ထော သဗ္ဗသဒ္ဒော, လောကသဒ္ဒောပိ သတ္တတ္ထော။ သတ္တာရမ္မဏာ ဟိ အပ္ပမညာတိ။ တထာ ''မာတရံ ပိတရံ ဟန္တွာ''တိ (ဓ. ပ. ၂၉၄-၂၉၅) သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဟိ သပဋိက္ခေပတော, မာတုပိတုဃာတကမ္မဿ စ မဟာသာဝဇ္ဇတာပဝေဒနတော, ဣဓ စ တဒနုညာယ ကတာယ မာတုပိတုဋ္ဌာနိယာ တာဒိသာ ဧကေစိ ဟာပဓမ္မာ ဝေနေယျာဝသေန ဂဟိတာ ဝိညာယတိ။ ကေ ပန တေတိ? တဏှာမာနာ။ တဏှာ ဟိ ဇနနီ သတ္တာနံ။ ''တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသ''န္တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇) ဟိ ဝုတ္တံ။ ပိတုဋ္ဌာနိယော မာနော တံ နိဿာယ အတ္တသမ္ပဂ္ဂဏှတော ''အဟံ အသုကဿ ရညော, ရာဇမဟာမတ္တဿ တ ပုတ္တော''တိ ယထာ။ **သာမတ္ထိယာဒီန** န္တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဒေသပကတိအာဒယော သင်္ဂယှန္တိ။

လဗ္ဘမာနပဒတ္ထနိဒ္ဒါရဏမုခေနာ တိ တသ္မိံ တသ္မိံ သုတ္တေ လဗ္ဘမာနအဿာအဒိဟာရပဒတ္ထနိဒ္ဓာရဏဒွာရေန။ **ယထာလက္ခဏ** န္တိ ယံ ယံ လက္ခဏံ, လက္ခဏာနုရူပံ တ **ယထာလက္ခဏံ** ။ ဟေတုဖလာဒီနိ ဥပဓာရေတွာ တယောဇေတဗ္ဗာနိ တေသံ ဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣာအနိ ဟေတုဖလာဒယော ယေ ယသ္မိံ ဟာရေ သဝိသေသံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ, တေ ဒဿေတုံ **''ဝိသေသတော ပနာ''**တိအာဒိမာဟ။ တံ သုဝိညေယျမေဝ။

နိဒ္ဒေသတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ

၁. ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၅. **အနုဝတ္တသညတ** န္တိ အတ္ထာနုဂတသညာဘာဝံ, ‘‘ဒေသနာဟာရော’’တိ အယံ သညာ အနုဝတ္တာ အတ္ထာနုဂတာတိ အတ္ထော။

အဝုတ္တမေတ န္တိ ပုဗ္ဗေ အသံဝဏ္ဏိတပဒမေဝ။ **‘‘ဓမ္မံ ဝော’’** တိအာဒိ (မ. နိ. ၃.၄၂၀) ဝစနဿ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတုံ **‘‘ကတ္ထ ပနာ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေပိဋကဿ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ သံဝဏ္ဏနာလက္ခဏံ နေတ္တိပ္ပကရဏံ, တဉ္စ ပရိယတ္တိဓမ္မသင်္ဂါဟကေ သုတ္တပဒေ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဘာဝေန ဂဟိတေ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **‘‘ဒေသနာဟာရေန။ပေ။ ဒဿေတီ’’**တိ။

ယေသံ အဿာဒါဒီနံ ဝိဘဇနလက္ခဏော ဒေသနာဟာရော, တေ ကထာယ, ကြမာပိ စ အာဂတေ ‘‘အဿာဒံ အာဒီနဝ’’န္တိအာဒိနာ ဥဒာဟရဏဝသေန ဝိဘဇိတုံ **‘‘တတ္ထ ကတမော အဿာဒော’’** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ တဿံ ‘‘အဿာဒါဒီနဝတာ’’တိ ကထာယံ ဝုတ္တော ကတမော အဿာဒော။ အထ ဝါ ‘‘အဿာဒံ အာဒီနဝ’’န္တိ အာဒိနာ ယော ကြမ အဿာဒါဒီနံ ဥဒ္ဒေသော, တတ္ထ ကတမော အဿာဒောတိ စေတိ အတ္ထော။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ ကမ္မကရဏတ္တဘိန္နဿ ဝိသယဝိသယိတာလက္ခဏဿ အဿာဒဒွယဿ နိဒဿနတ္ထံ ကထာဒွယမာဟရဏံ, တထာ ကာမဝိပရိဏာမလက္ခဏဿ, ဝဋ္ဋဒုက္ခလက္ခဏဿ စာတိ ဒုဝိဓဿာပိ အာဒီနဝဿ နိဒဿနတ္ထံ ‘‘အရိယမဂ္ဂေ နိဗ္ဗာန’’န္တိ ဒုဝိဓဿာပိ နိဿရဏဿ နိဒဿနနိဒဿနတ္ထဉ္စ ဒွေ ဒွေ ကထာ ဥဒာဟဋာ။

ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိ န္တိ (ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂-၁၀၃; နေတ္တိ. ၅, ၂၆, ၃၁; ပေဋကော. ၂၂) ဧတ္ထ ဓမ္မစာရိနော မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနေဟိ သာတိသယာရက္ခာ သမ္ဘဝတိ, သမ္ပတ္တိဘဝဿာပိ ဝိပရိဏာမသင်္ခါရဒုက္ခတာဟိ ဒုဂ္ဂတိဘာတေ ကြစ္ဆိတောတတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **‘‘နိဿရဏံ အနာမသိတွာ’’** တိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘နိဗ္ဗာနံ ဝါ ဥပနိဓာယ သဗ္ဗာ ဥပပတ္တိယော ဒုဂ္ဂတီ’’တိ။

အဝေက္ခဿု တိ ဝိဓာနံ။ တဿာ ပန အဝေက္ခာယ ပဝတ္တိအာကာရော, ဝိသယော, ကတ္တာ စ ‘‘သုညတော, လောကံ, မောဃရာဇာ’’တိ ပဒတ္တယေန ဝုတ္တာတိ အာဟ – **‘‘သုညတော။ပေ။ အာဏတ္တီ’’** တိ။ တတ္ထ သင်္ခါရာနံ သုညတာ အနတ္တသဘာဝတာယ, အတ္တသုညတာယ စ သိယာ။ ယတော တေ န ဝသဝတ္တိနော, အတ္တသာရဝိရဟိတာ စ, ယတော တေ အနတ္တာ, ရိတ္တာ, တုစ္ဆာ စ အတ္တနာ, တဒုဘယံ ဒဿေတိ **‘‘အဝသဝတ္တိတာ’’** တိအာဒိနာ။ **ဧဝံ မစ္စုတရော သိယာ** တိ ဧဝံ ပဋိပတ္တိယာ မစ္စုတရော ဘဝေယျာတိ အတ္ထော။ ပရိကပ္ပေတွာ ဝိဓိယမာနဿ မစ္စုတရဏဿ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒာ ဒေသနာယ ပစ္စက္ခတော သိဒ္ဓိမာနံ သာတိသယံ ဖလန္တိ အာဟ **‘‘တဿ ယံ။ပေ။ ဖလ’’** န္တိ။

၆. **ဥဒာဟရဏဝသေနာ**တိ နိဒဿနဝသေန။ တတ္ထ **‘‘ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေနာ’’** တိ ကြမိနာ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိပုဂ္ဂလပယောဇိတော အဿာဒါဒီသု ဘဂဝတော ဒေသနာဝိသေသောတိ ဒဿေတိ။

ဃဋိတမတ္တန္တိ သောတဒွါရာနုသာရေန မနောဒွါရိကဝိညာဏသန္တာနေန အာလမ္ဗိတမတ္တံ။ **သဿတာဒိ အာကာရဿာ**တိ သဿတုစ္ဆေဒါကာရဿ။ ကြဒဉ္ဟိ ဒွယံ ဓမ္မဒေသနာယ စာလေတဗ္ဗံ, န အနုလောမိကခန္တိ, ယထာဘူတဉာဏံ ဝါ။ ဧတသ္မိဉ္ဟိ စတုက္ကေ အာသယသာမညတာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> ‘‘သဿတုစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ စ၊ ခန္တိ စေဝါနုလောမိကာ။
> ယထာဘူတဉ္စ ယံ ဉာဏံ၊ ဧတံ အာသယသဒ္ဒိတ’’န္တိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၁၃၆; ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ; သာရတ္ထ. ဋီ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ၊ ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; ဝိ. ဝိ. ဋီ. ၁.ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ)။

စလနာယာတိ ဝိကမ္ပနာယ။ **ပရာနုဝတ္တိယာ** တိ သမုဋ္ဌေဒနာယ။ ဥဂ္ဃဋိတေ ဇာနာတီတိ **ဥဂ္ဃဋိတညူ** တိ မူလဝိဘုဇာဒိပက္ခေပေန သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိပဉ္စိတ** န္တိ "ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တိ"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၇၀) ဝိယ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"မန္ဒံ သဏိက"** န္တိ။ နိဿရဏအာဒီနဝနိဿရဏအဿာဒအာဒီနဝနိဿရဏာနံ ဝိဘာဝနာ ဝေနေယျတ္တယဝိနယနသမတ္ထာ။

စတ္တာရော တိ အဿာဒော စ အာဒီနဝော စ အဿာဒော အာဒီနဝော စ အဿာဒော နိဿရဏဉ္စာတိ ဧတေ စတ္တာရော။ ယဒိ နိဿရဏဝိဘာဝနာ ဝေနေယျဝိနယနသမတ္ထာ, ကသ္မာ ပဉ္စမော န ဂဟိတောတိ အာဟ **"အာဒီနဝတဝစနတော"**တိ။ ယဒိ ဟိ ဥဂ္ဃဋိတညုံ သန္ဓာယ အယံ နယော ဝုစ္စတိ, နိဿရဏမတ္တေန သိဒ္ဓံ သိယာ။ အထ ဝိပဉ္စိတညုံ, နေယျံ တ, အာဒီနဝော စ နိဿရဏဉ္စ အဿာဒော စ အာဒီနဝော နိဿရဏဉ္စ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ? တထာ အပ္ပဝတ္တတ္တာ န ဂဟိတော။ တေနာဟ "အာဒီနဝတဝစနတော"တိအာဒိ။ **ဒေသန**န္တိ သာမညတော ဂဟိတံ "သုတ္တေ ကဒေသံ ကထံ တ"တိ ဝိသေသေတိ။ ပဒပရမအဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ သဥပာယဿ နိဿရဏဿ အနာမဋ္ဌတ္တာ။

"ကလ္ယာဏ" န္တိ ကုမ္မိနာ ကုဋ္ဌဝိဟကော, **"ဟပက"**န္တိ အနိဋ္ဌဝိဟကော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **"အယံ အဿာဒော, အယံ အာဒီနဝေါ"**တိ။ လာဘာဒီနံ ပုညဖလတ္တာ တဒနုရောဓံ တ သန္ဓာယ **"အယံ အဿာဒော"** တိ ဝုတ္တံ။ တဗ္ဗိပရိယာယေန အလာဘာဒီနံ **အာဒီနဝ**တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကာမာတိ ကိလေသကာမသဟိတာ ဝတ္ထုကာမာ။ **ဝိရူပရူပေနာ**တိ အပ္ပတိရူပာကာရေန။ **မထေန္တိ** တိ မဒ္ဒန္တိ။ **ပဗ္ဗဇိတောမှဟီ**တိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတော အမှိ။ **အပဏ္ဏက** န္တိ အဝိရဇ္ဈနကံ။ **သာမည**န္တိ သမဏဘာဝေါ။ သမိတပာပဘာဝေါယေဝ **သေယျော** သုန္ဒရတရော။

တတ္ထ "ကာမာ ဟိ စိတြာ မဓုရာ မနောရမာ"တိ အယံ အဿာဒော, "ဝိရူပရူပေန မထေန္တိ စိတ္တ"န္တိ အယံ အာဒီနဝေါ, "အပဏ္ဏကံ သာမည"န္တိ ဣဒံ နိဿရဏန္တိ အာဟ **"အယံ။ပေ။ နိဿရဏဉ္စာ"** တိ။

ဖလာဒီနံ ဧကကဝသေန စ တိကဝသေန စ ဟဋ္ဌိယံ ဥဒာဟဋတ္တာ ဝုတ္တံ **"ဒုကဝသေနပီ"**တိ။

သုခါ ပဋိပဒါ, ဒုက္ခာ ပဋိပဒါတိ ယာ ဒွေ ပဋိပဒါ, တာသု ဧကေကာ ဒန္ဓခိပ္ပာဘိညတာယ ဒွေ ဒွေ ဟောန္တီတိ အာဟ **"ပဋိပဒါဘိညာကတော ဝိဘာဂေ ပဋိပဒါကတော ဟောတီ"**တိ။ ကတပုဗ္ဗကိစ္စဿ ပထဝီကသိဏာဒီသု သဗ္ဗပဌမံ "ပထဝီ"တိအာဒိနာ ပဝတ္တမနသိကာရော **ပဌမသမန္နာဟာရော။ ဥပစာရ** န္တိ ဥပစာရဇ္ဈာနံ။ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ ဈာနမ္ပိ **"ပဋိပဒါ"**တိ ဝုစ္စတိ။ တဒညာ ဟေဋ္ဌိမပညတော အဓိကာ ပညာတိ ကတွာ **"အဘိညာ"**တိ ဝုစ္စတိ။

ကိလေသေတိ နီဝရဏပ္ပကာရေ, တံသဟဂတကိလေသေ စ။ **အင်္ဂဟတုဘာဝ** န္တိ ဝိတက္ကာဒိဈာနင်္ဂပဋိလာဘံ။

အဘိနိဝိသန္တော တိ ပဋ္ဌပေန္တော။ **ရူပာရူပံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော** တိ ရူပာရူပဓမ္မေ လက္ခဏာဒီဟိ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တော ဂဏှန္တော။ ပရိဂ္ဂဟိတရူပာရူပဿ မဂ္ဂဟတုဘာဝဒန္ဓတာ စ နာမရူပဝဝတ္ထာနာဒီနံ ကိစ္ဆသိဒ္ဓိယာ သိယာတိ န ရူပာရူပပရိဂ္ဂဟကိစ္ဆတာယ ဧဝ ဒုက္ခာပဋိပဒတာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ စေ? န, နာမရူပဝဝတ္ထာပနာဒီနံ ပစ္စနီကကိလေသမန္ဒတာယ သုခသိဒ္ဓိယမ္ပိ တထာသိဒ္ဓဝိပဿနာသဟဂတာနံ ကုန္ဒိယာနံ မန္ဒတာယ မဂ္ဂဟတုဘာဝတော။ **ရူပာရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာတ**တိ အကိစ္ဆေနပိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ, ကိစ္ဆေန ပရိဂ္ဂဟိတေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **နာမရူပံ ဝဝတ္ထာပေန္တော**တိ "နာမရူပမတ္တမေတံ, န အညော ကောစိ သတ္တာဒိကော"တိ ဝဝတ္ထာပနံ ကရောန္တော။ ကတရော ပနေတ္ထ တရော ယုတ္တရူပောတိ? ယော ကောစိ သကိံ, ဒွိဝိက္ခတ္တုံ, အနေကသတက္ခတ္တုန္တိ ဧဝမာဒီသု ဟိ ဝိက္ခမ္ဘနတရေသု သကိံ, ဒွိဝိက္ခတ္တုဉ္စ ဝိက္ခမ္ဘနတရော သုခါ ပဋိပဒါ ဧဝ, န တတော ဥဒ္ဓံ သုခါ ပဋိပဒါ ဟောတိ, တသ္မာ တိက္ခတ္တုံ ဝိက္ခမ္ဘနတရတော ပဋ္ဌာယ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိစ ကလာပသမ္မသနာဝသာနေ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿနာယ ဥပ္ပန္နဿ ဝိပဿနုပက္ကိလေသဿ တိက္ခတ္တုံ ဝိက္ခမ္ဘနေန ကိစ္ဆတာတရော ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဒန္ဓတ္တာ ပဋိပဒါယ တေဿ အကိစ္ဆတ္တေပိ ပုရိမာနံ ကိစ္ဆတ္တေ ဒုက္ခာပဋိပဒတာ ဝုတ္တနယာဝ။ ယဿ ပန သဗ္ဗတ္ထ အကိစ္ဆတာ, တဿ ပရမုက္ကံသဂတာ သုခါ ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယထာ နာမရူပပရိဂ္ဂဟကိစ္စတာယ မဂ္ဂဟတုဘာဝဒန္ဓတာယ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ ဝုတ္တာ, တထာ တဗ္ဗိပရိယာယေန စတုတ္ထီ, တဒုဘယတေမိဿတာဝသေန ဒုတိယာ, တတိယာ စ ဉာတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဣမိနာ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ"**တိ။ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိယျာနဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ **"ဝိပဿနာပက္ခိကာ တေ"** တိ ဝုတ္တံ။

ဟေတုဟာယဖလေဟီတိ ဧတ္ထ တဏှာဟာစရိတတာ, မန္ဒပညတာ စ ပဌမာယ ပဋိပဒါယ **ဟေတု,** တဏှာဟာစရိတတာ, ဥဒတ္တပညတာ စ ဒုတိယာယ, ဒိဋ္ဌိစရိတတာ, မန္ဒပညတာ စ တတိယာယ, ဒိဋ္ဌိစရိတတာ, ဥဒတ္တပညတာ စ စတုတ္ထိယာ။ **ဥပာယော** ပန ယထာက္ကမံ သတိသမာဓိဝီရိယပညိန္ဒြိယာနိ , သတိပဋ္ဌာနဈာနသမ္မပ္ပဓာနသစ္စာနိ စ ဥပနိဿယဘူတာနိ။ **ဖလံ** ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိယျာနံ။

သမာဓိမုခေနာတိ သမာဓိမုခေန ဘာဝနာနုယောဂေန။ တေနေတဟ **"သမထပုဗ္ဗင်္ဂမာယ ဝိပဿနာယာ"** တိ။ **ဣဏာ**တိ ဣမသ္မိံ နေတ္တိပ္ပကရဏေ။ ဝက္ခတိ "ရာဂဝိရာဂ စေစတောဝိမုတ္တိ သေက္ခဖလ"န္တိ, "ရာဂဝိရာဂ စေတော ဝိမုတ္တိကာမဓာတုသမတိက္ကမ"န္တိ စ။ **သော**တိ အနာဂါမီ။

တေနာတိ ပဋိပက္ခေန။ **တတော**တိ ပဋိပက္ခတော။ သမာနာဓိကရဏဝသေန စ စေတောဝိမုတ္တိသဒ္ဒါနံ သမာသံ ကတွာ ဘိန္နာဓိကရဏဝသေန ဝတ္တုံ **"အထ ဝါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုန **"စေတသော ဝါ"**တိအာဒိနာ အညပဒတ္ထဝသေန စေတောဝိမုတ္တိပဒါနံ သမာသံ ဒဿေတိ။ ဝိညာဏပရိယာယေန စေတော-သဒ္ဒေန ဝုတ္တယောဇနာ န သမ္ဘဝတီတိ အာဟ **"ယထာသမ္ဘဝ"** န္တိ။

ဟာ-သဒ္ဒော ဂတိအတ္ထော, ဂတိ စေတ္ထ ဉာဏဂတိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"ဟာတဗ္ဗာတိ ဂမေတဗ္ဗာ"** တိ။ **နေတဗ္ဗာ**တိ ဉာပေတဗ္ဗာ။

၇. **တန္တိ** ပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ။ **ဉာဏဝိဘာဂေနာ**တိ သုတမယာဒိဉာဏပ္ပဘေဒေန။ **နိဗ္ဗတ္တန** န္တိ ဥပ္ပာဒနံ။ **တတ္ထာ**တိ တသ္မိံ ဥဂ္ဃဋိတညုတာတိအာဒိပုဂ္ဂလဝိဘာဂဘူတေ ဒေသနာဘာဇနေ။ **ဒေသနာယန္တိ** သုတ္တေ။ **တံ ဒဿေတု** န္တိ တံ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ။ "သုတမယံ ဟာရော ကထံ သမ္ဘဝတီ"တိ ကေစိ ပဌန္တိ။

သာတိ ဝုတ္တပ္ပကာရဓမ္မတ္တာနံ ဝီမံသနပညာ။ **အဓိကာရတော**တိ "သတ္တာ တ ဓမ္မံ ဒေသယတီ"တိအာဒိအဓိကာရတော။ **သာမတ္ထိယတော** ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိဝေနေယျဝိနယနသမတ္ထဘာဝတော။ **ပရိယတ္တိဓမ္မဿ ဥပဓာရဏန္တိ** ဧတ္ထာပိ "အဓိကာရတော သာမတ္ထိယတော ဝါ"တိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

"ဝီမံသာဒိပရိယာယဝတီ ပဌမဝိကပ္ပဝသေန, **ဝီမံသာဒိဝိဘာဂဝတီ** ဒုတိယဝိကပ္ပဝသေန, စိန္တာယ ဟေတုဘူတာယ နိဗ္ဗတ္တာ **စိန္တာမယီ"** တိ ဝေမာဒိဝုတ္တနယာနုသာရေန သက္ကာ ယောဇေတုန္တိ အာဟ **"သေသံ ဝုတ္တနယမေဝါ"**တိ။

သုတစိန္တာမယဉာဏေသု တိ သုတမယဉာဏေ စ စိန္တာမယဉာဏေ စ သုတစိန္တာမယဉာဏေသု စ သုတစိန္တာမယဉာဏေသူတိ ဧကဒေသသရူပေကသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ စိန္တာမယဉာဏေယေဝ ဟိ ပတိဋ္ဌိတာ မဟာဗောဓိသတ္တာ စရိမဘဝေ ဝိပဿနံ အာရဘန္တိ, ဣတရေ သုတစိန္တာမယဉာဏေသူတိ။ **တေဟီ**တိ တထာ ပဋ္ဌန္တေဟိ။ **ဝုတ္တနယေနာ**တိ "ဥပာဒာရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, အရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတီ"တိအာဒိနာ **ပဋိပဒါကထာယံ** (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၅) ဝုတ္တနယေန။

၈. ပရတော ဃောသော ပစ္စယဘူတော ဧတိဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **"ပစ္စတ္တသမုဋ္ဌိတေန စ ယောနိသောမနသိကာရေနာ"**တိ ဣဒံ အာဝုတ္တိနယေန ဒုတိယံ အာဝဋ္ဋတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေန သာဝကာနံ ဘာဝနာမယဉာဏုပ္ပတ္တိ သင်္ဂဟိတာ ဟောတိ။ သာဝကာနမေဝ တ ဉာဏုပ္ပတ္တိ ဣဓာဓိပ္ပေတာ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိဝိဘာဂကထနတော။ တေသံ ပကွေ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တကေသသနယောပိ ပဋိက္ခိတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **"အာသယပယောဂပဗောဓဿ နိဗ္ဗာဒိတတ္တာ"** တိ ဧတေန ပစ္ဆိမစက္ကဒွယပရိယာပန္နာနိ ပုဗ္ဗဟေတုသင်္ဂဟာနိ သုတစိန္တာမယဉာဏာနိ သန္ဓာယ **"ဣမာ ဒွေဝ ပညာ အတ္ထီ"**တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ အတ္ထိဘာဝေ စေတာသံ ပဋိပက္ခေန အနုပဒ္ဒုတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အပရိက္ခတတွာ** အနဘိသင်္ခတတ္တာ။ **သုတမယဉာဏဿာပိ** ပုရိမသိဒ္ဓဿ။

၉. ဒေသနာပဋိပတ္တိဉာဏဝိဘာဂေဟီတိ နိဿရဏဒေသနာဒိဒေသနာဝိဘာဂေဟိ, ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိပဋိပဒါဝိဘာဂေဟိ, သုတမယဉာဏာဒိဉာဏဝိဘာဂေဟိ။

အဝသိဋ္ဌဟာရိသမ္ဘေနာတိ ခတ္တိယဂဟပတိပရိသပရိယာပန္နေန။ **အဋ္ဌန္န**န္တိ ခတ္တိယပရိသာ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိသမဏစာတုမဟာရာဇိကတာဝတိံသမာရဗြဟ္မပရိသာတိ ဣမာသံ အဋ္ဌန္နံ။

သမတ္တေတီတိ သမတ္တံ သမ္ပုဏ္ဏံ ကရောတိ။

တမေဝ ဒုတဒသပဒဘာဝံ ဒီပေတုံ တတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တဒတ္ထသ္သာ**တိ ဆဆက္ကပရိယာယတ္တသ္သ (မ. နိ. ၃.၄၂၀ အာဒယော)။ သဗ္ဗပရိယတ္တိဓမ္မသင်္ဂာဟကတ္တာ ဆဆက္ကပရိယာယသ္သ, တဒတ္ထသ္သ စ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တေန သုတ္တေန (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၃; ပဋိ. မ. ၂.၃၀) သင်္ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ **“သဗ္ဗသ္သာပိ။ပေ။ ဝိဘာဝေန္တော”**တိ။ ဝိသယိဘာဝေန ဗ္ယဉ္ဇနပဒါနံ, ဝိသယဘာဝေန အတ္ထပဒါနံ သမ္ဗန္ဓံ သန္ဓာယာဟ **“တေသံ။ပေ။ သမ္ဗန္ဓဘာဝ”**န္တိ။

ပဒါဝယဝေ အက္ခရာနိ။ **ပဒတ္တော**တိ ပဒတ္တာဝယဝေ။ **ပဒတ္ထဂ္ဂဟဏသ္သာ**တိ ပဒတ္တာဝဗောဓသ္သ။ **ဝိသေသာနံ** ဝိသေသုပ္ပတ္တိ။ **တက္ကဝိဘာဒေ**တိ တက္ကဝိသေသေ။ **စိတ္တပရိတောသနံ** စိတ္တာရာဓနံ။ **ဗုဒ္ဓိနိသာနံ** ပညာယ တေဇနံ တိက္ခဘာဝကရဏံ။ **နာနာတက္ကဝိသယတာပိ သိဒ္ဓါ ဟောတိ** ပဒါဒီဟိပိ သင်္ကာသနဿ သိဒ္ဓတ္တာ ။ ဧကတက္ကဝိသယတာယ ဟိ အတ္ထပဒါနံ သင်္ကာသနာဒယော ယထာက္ကမံ အက္ခရာဒိဝိသယာ တေတိ နိယမော သိယာ။ **တေနာ**တိ အတ္ထပဒါနံ နာနာတက္ကဝိသယတ္တေန။

ဥဂ္ဃဋိတညူနာဒိအတ္ထာနီတိ ဥဂ္ဃဋိတညူဝိပဉ္စိတညူနေယျပုဂ္ဂလဝသေန ဥပ္ပန္နာနိ။

၁၀. ဥပတိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ **ဥပဋ္ဌိတ**န္တိ ဥပဋ္ဌိတသဒ္ဒသ္သ အဓိကရဏတ္ထတံ ဒဿေတုံ **“ဥပတိဋ္ဌနဋ္ဌာန”**န္တိ ဝုတ္တံ ယထာ ‘‘ပဒက္ကန္တ’’န္တိ။ တေနာဟ **“ဣဒံ နေသ”**န္တိအာဒိ။ **ပဋိပတ္တိဒေသနာဂမနေဟီ**တိ ပဋိပတ္တိဂမနဒေသနာဂမနေဟိ။ ‘‘ကိစ္စံ ဝတာယံ လောကော အာပန္နော ဇာယတိ စ။ပေ။ ဇရာမရဏသ္သာ’’တိအာဒိနာ ဇရာမရဏတော ပဋ္ဌာယ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ဝိပဿနံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ မဟာဂဟနံ ဆိန္ဒိတုံ နိသာနသိလာယံ ဖရသုံ နိသေန္တော ဝိယ ကိလေသဂဟနံ ဆိန္ဒိတုံ လောကနာထော ဉာဏဖရသုံ တေဇေန္တော ဗုဒ္ဓဘာတယ ဟေတုသမ္ပတ္တိယာ ပရိပာကဂတတ္တာ သဗ္ဗညုတညာဏာဓိဂမာယ ဝိပဿနာဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေန္တော အန္တရန္တရာ နာနာသမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိတွာ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာဝသေန အနေကာကာရတေကာရသင်္ခာရေ သမ္မသန္တော ဆတ္တိံသကောဋိသတသဟဿ သမုခေန ယံ ဉာဏံ ပဝတ္တေသိ, တံ **“မဟာဝဇိရဉာဏ”**န္တိ ဝဒန္တိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ‘‘စတုဝီသတိကောဋိသတသဟဿသမာပတ္တိသဉ္စာရိမဟာဝဇိရဉာဏ’’န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၄၁) အာဂတံ, တံ ဒေဝသိကံ ဝဠဉ္ဇနကသမာပတ္တီနံ ပုရေစရာနုစရဉာဏံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန ဝက္ခတိ ‘‘ဉာဏဝဇိရမောဟဇာလပဒါလန’’န္တိ, တံ သဟ ဝိပဿနာယ မဂ္ဂဉာဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တော် ဗြဟ္မစရိယ**န္တိ သာသနဗြဟ္မစရိယံ အဓိပ္ပေတန္တိ တံ ဒဿေန္တော **“ဗြဟ္မုနော”**တိအာဒိမာဟ။

ဒေသနာယာတိ ကရဏတ္တေ ဣဒံ ကရဏဝစနံ။ **နိယုတ္တော**တိ တွေ ဟေတုအတ္တော အန္တောနီတောတိ ဒဿေန္တော **“နိဒ္ဒါရေတွာ ယောဇိတော”**တိ အာဟ။

ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၁. ဇာတိလိင်္ဂကာလသာဓနဝိဘတ္တိသင်္ခ္ယာဝိသေသာဒိတော သဒ္ဒတော ပဒဝိစယော ကာတဗ္ဗော။ တတ္ထ ကရိယမာနော စ ယထာသဘာဝနိရုတ္တိယာ ဧဝ ကတော သုကတော ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ဣဒံ နာမပဒံ ။ပေ။ အယံ

သဒ္ဒတော ပဒဝိစယော”တိ ဝတွာ “သော ပနာယ”န္တိအာဒိမာဟ။ **ဝတ္တဗ္ဗအတ္ထသံဝဏ္ဏနာ**တိ တံတံပဒဝဏ္ဏနီယဿ အတ္ထဿ ဘေဒံ ဝတွာ ပရိယာယေဟိ ဝိဝရိတွာ ကထနံ။

ဝိစိယမာနဿ သုတ္တပဒဿာတိ ပုစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တသုတ္တပဒဿ။ “သုတ္တန္တရပဉှာနိပိ ပုစ္ဆာဝသေနေဝ ပဝတ္တာနိ”တိ ဝဒန္တိ “န သဗ္ဗမ္ပိ သုတ္တပဒ”န္တိ။ ကေဿစိ ပဒဿ သမ္ဘဝန္တာနံ အနေကေသံ အတ္ထာနံ ဥဒ္ဓာရော **အတ္ထုဒ္ဓာရော**။ ကေဿစိ ပန အတ္ထဿ သမ္ဘဝန္တာနံ အနေကေသံ ပဒာနံ ဥဒ္ဓာရော **ပဒုဒ္ဓာရော**။ သဗ္ဗေဟိ သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ လဗ္ဘမာနေ သဗ္ဗေ ပဒတ္ထေ။ **နဝ သုတ္တန္တေ**တိ သုတ္တဂေယျာဒိဝသေန နဝပ္ပကာရေ သုတ္တသ္မိံ အာနေတွာ ဝိစိနတီတိ ယောဇနာ။ အထ ဝါ “**သဗ္ဗေ နဝ သုတ္တန္တေ**”တိ ကမ္မိနာ ပဝိစယလက္ခဏေန ဟာရေန သုတ္တဂေယျာဒီနိ သဗ္ဗာနိပိ နဝပ္ပကာရာနိ သုတ္တာနိ ဝိစိနတီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ “**သုတ္တဂေယျာဒိကေ**”တိအာဒိ။

“ကောသလာနံ ပုရာ ရမ္မာ”တိအာဒိကာ (သု. နိ. ၉၈၂) ဆပညာသ ကထာ **ဝတ္ထုကထာ**။ “ဟာရာယနမနုကယိဿ”န္တိ (သု. နိ. ၁၁၃၇ အာဒယော) ပန အာဒိကာ ဧကူနဝီသတိ ကထာ **အနုဂီတိကထာ။ ကဏ္ဍံ နာမံ ကတ**န္တိ ကဏ္ဍံ “ဟာရာယန”န္တိ နာမံ ကတံ။ တေနာဟ “ဟာရံ ဂမနီယာ ကမ္မေ ဓမ္မာ, တဿာ ကမ္မဿ ဓမ္မပရိယာယဿ ‘ဟာရာယနန္တွေဝ အဓိဝစန’”န္တိ (သု. နိ. ဟာရာယနတ္ထုတိကထာ; စူဠနိ. ဟာရာယနတ္ထုတိကထာ ၁၄၉ အာဒယော)။ **ဗုဒ္ဓိယံ ဝိပရိဝတ္တမာန**န္တိ ကမ္မဿ ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂဿ ဒေသနာကာလေ အာယသ္မာ မဟာကစ္စာနော အတ္တနော ဗုဒ္ဓိယံ ဝတ္တမာနံ ကတွာ ဧဝမာဟာတိ ယောဇနာ။

ဧကံသဗျာကရဏဿ အယန္တိ **ဧကံသဗျာကရဏီယာ,** ဧကံသေန ဝါ ဗျာကာတဗ္ဗတ္တာ **ဧကံသဗျာကရဏီယာ,** ဧကံသဗျာကရဏယောဂ္ဂါတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဌပနီယာ**တိ ဌပေတဗ္ဗတ္တာ အဗျာကရဏီယာတိ အတ္ထော။ သမယန္တရပရိစယေန နိတရဏဓမ္မံ ပတိ သံသယပက္ခန္ဒော ပုစ္ဆတီတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ “**ဝိမတိစ္ဆေဒန**”န္တိ။ ပကတိယာ ပန နိတရဏဓမ္မံ အဇာနန္တော ဉာတုကာမတာယ ပုစ္ဆတီတိ အဒိဋ္ဌဇောတနာယ ပုစ္ဆာပိ သိယာ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “လောကဿ နိတရဏာဒီနိ အဇာနန္တော”တိ။

ကေဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟာတိ ကေဿ အဘိဓေယျတ္ထဿ ဂဟဏတော။

ဝိမုတ္တိပရိပါစကဣန္ဒြိယာနိ ဝိဝဋ္ဋူပက္ခေ ဌိတဿ သဒ္ဓါဒယော ဓမ္မာ, ကိံ ပနေတ္ထ အရိယာနမ္ပိ ဣန္ဒြိယလောကေန သင်္ဂဟော ဟောတီတိ အာဟ “**ပရိယာပန္နဓမ္မဝသေနာ**” တိအာဒိ။

ကာဠပက္ခစာတုဒ္ဒသီဃနဝနသဏ္ဍမေဃပဋလစ္ဆာဒနအဍ္ဎရတ္တီနံ ဝသေန **စတုရင်္ဂသမန္နာဂတေန။ ဝိဝိစ္ဆာ**တိ ဝိစိကိစ္ဆာယ။ တေနာဟ “**ဝိစိကိစ္ဆာဟေတူ**”တိ။ **ဒုက္ခမဿ မဟဗ္ဘယ**န္တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ “အဿာ”တိ ပဒံ “ဇပ္ပာဘိ လေပနံ အဿ ဗြူမိ”တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော “**ဇပ္ပာ တဏှာ အဿ လောကဿာ**”တိ အာဟ။ “**သဗ္ဗသတ္တာန**”န္တိအာဒိနာ, “**သဗ္ဗသောတ**”တိအာဒိနာ စ အနွယတော, ဗျတိရေကတော စ သာတိသယံ အဝိဇ္ဇာယ နီဝရဏဘာဝံ ဒဿေတိ။ “ဒူရေ သန္တော ပကာသန္တိ (ဓ. ပ. ၃၀၄; နေတ္တိ. ၁၁), ရတ္တော အတ္ထံ န ဇာနာတီ”တိ (နေတ္တိ. ၁၁, ၂၇) ကထာဒွယေနာပိ အနုဂီတိဝိစယံ ဒဿေတီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ရူပါဝစရာတိ ရူပါဝစရသတ္တာ။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာယ မုစ္စနဿ ကာရဏဝစနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ယတော** ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စနံ။ **တံ** ဝဋ္ဋဒုက္ခံ **အနဝသေသပရိယာဒါနဝသေန** သင်္ခါရဒုက္ခတာဂဟဏေန။

ကောဓာရန္တိ ကေဝတ္ထု အဓိဋ္ဌာနံ။ နိတရဏံ ဝိက္ခမ္ဘနံ ပိဓာနံ သမုစ္ဆေဒောတိ အတ္ထဒွယဿ ပုစ္ဆိတတ္တာ “**အနေကာဓာရံ ဒဿေတု**”န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ “**နိတရဏသင်္ခါတံ သံဝရံ။ပေ။ ပိဓိယျန္တိ ပစ္ဆိဇ္ဇန္တီ**”တိ (သု. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၀၄၁; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၃)။ တဿတ္ထော “နိတရဏသင်္ခါတံ ဝိက္ခမ္ဘနံ, သံဝရံ, ပိဓာနဉ္စ ကထေဟီ”တိ။

“တေအန”န္တိ ဣမိနာ သောတာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝိသုဒ္ဓိ, **“ဝုဋ္ဌာန”** န္တိ ဣမိနာ သမုစ္ဆေဒဝိသုဒ္ဓိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“ပုစ္ဆာယ ဒုဝိဓတ္တဝိသယတံ ဝိဝရိတုံ ‘ဝေ’န္တိအာဒိ ဝုတ္တ”** န္တိ။ တထာ စာဟ **“တေအာယတိ။ပေ။ အရိယမဂ္ဂေ”**တိ။

ဒိဋ္ဌိမာနာဝိဇ္ဇာသောတာပိ တဏှာသောတာနုကတိ အာဟ **“ယေဘုယ္ယေန အနုရောဓဝသေနာ”** တိ။ **ဥပစာရဝသေနာ**တိ နိဿိတုပစာရဝသေန။ **သဗ္ဗသ္မာ** တိ စက္ခုတော ယာဝ မနတောတိ သဗ္ဗသ္မာ ဒ္ဝါရတော။ **သဗ္ဗပ္ပကာရေနာ** တ္တိ တဏှာယနမိစ္ဆာဘိနိဝေသနဥန္နမနာဒိပ္ပကာရေန။

တမေဝ သတိန္တိ ယာယံ သတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ သောတာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝုတ္တာ, တမေဝ သတိံ။ မဂ္ဂက္ခဏေ သောတာနံ သံဝရံ ပိဓာနံ ဗ္ရူမိ။ ယသ္မာ ပန ပိဓာယိကာပိ သတိ မဂ္ဂက္ခဏေ ပညာနုက, ပညာကိစ္စမေဝေတ္ထ အဓိကံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပညာယေတေ ပိဓီယရေ”**တိ။

သံဝရပိဓာနာနန္တိ ဧတ္ထ သံဝရသဒ္ဒေန နိတရဏံ ဝုတ္တံ။

ယသ္မိံ ယသ္မိံ အရိယမဂ္ဂေ အနဓိဂတေ ယံ ယံ အဘိသင္ခါရဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟံ, တသ္မိံ တသ္မိံ အဓိဂတေ တံ တံ ဝိညာဏံ အနုပ္ပာဒနိရောဓေန နိရုဇ္ဈတိ သဒ္ဓိံ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တနာမရူပေနာတိ အာဟ **“တဿ တဿ ဝိညာဏဿ နိရောဓေန သဟေဝ”**တိ။ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟိ ဧတ္ထ ‘‘နိရောဓော’’တိ အဓိပ္ပေတော အနုပာဒိသေသနိဗ္ဗာန ဿ အဓိပ္ပေတတ္တာတိ။ အနုသန္ဓိယတိ ဧတေနာတိ **အနုသန္ဓိ,** ဣဓ ပုစ္ဆိယမာနော အတ္ထော။

သဟ ဝိသယေန ဒဿေတု န္တိ ဧတ္ထ သစ္စာနိ ဧဝ ဝိသယော။ ပဟာတဗ္ဗသဘာဝံ သမုဒယသစ္စံ, တဿ ဝိသယော ဒုက္ခသစ္စံ။ ‘‘သံယောဇနိယေသု, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိနော ဝိဟရတော တဏှာ ပဝဍ္ဎတီ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၅၃, ၅၇) ဟိ ဝုတ္တံ။ ပဟာယကသဘာဝံ မဂ္ဂသစ္စံ, တဿ ဝိသယော နိရောဓသစ္စန္တိ အာဟ **“သဟ ဝိသယေန။ပေ။ သစ္စေသူ”**တိ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ‘‘သမုဒယော ဒ္ဝီသု ဘူမီသု ပဟီယတီ’’တိ အာရဒ္ဓံ, ‘‘ဒဿနေန တီဏိ သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တိ, ဘာဝနာယ သတ္တ သံယောဇနာနိ ပဟီယန္တီ’’တိ ပန ဝိဘာဂဝစနမေဝ ဝတ္တန္တိ အာဟ **“ပဟာယကဝိဘာဂမုခေန ပဟာတဗ္ဗဝိဘာဂံ ဒဿေတု”**န္တိ။

နိရဝသေသကာမရာဂဗျာပာဒာ တတိယမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ, ဣတရေ စတုတ္ထမဂ္ဂေနာတိ ဝုတ္တံ **“ဣတရေဟိ ပန နိရဝသေသ”**န္တိ။ **တတ္ထာ** တိ ကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋပ္ပဘေဒေန တေဓာတုကေ ဘဝတ္တယေ။ **သံယောဇနဝသေနာ**တိ သဗ္ဗအ ယောဇနဝသေန ဗန္ဓနဝသေန။

၁၂. အဂ္ဂဖလဉာဏတာယ ကေမ္ပိ သမာနံ တန္နိမိတ္တဿ ခယာနုပ္ပာဒရမ္မဏဿ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏဿ ဝသေန ဖလတေဟာရေန ဒ္ဝေ နာမာနိ လဘတိ။

သောမနဿနာမလာဘော ဣမိနာ အာရမ္မဏသင္ကေတေနာတိ တဒတ္ထံ ဝိဝရန္တော **“ခယေ။ပေ။ သမညာယာ”**တိ အာဟ။

၁၃. တဂ္ဂဟဏေနေတ တိ ဖဿပဉ္စမကပဉ္စရူပိန္ဒ္ရိယဂ္ဂဟဏေနေဝ။ **သဟစရဏာဒိနာ**တိ သဟဇာတာဒိအနန္တရာဒိပစ္စယဘာဝေန စေဝ နိဿယာရမ္မဏာဒိနာ စ။ **“သမ္ပယုတ္တ”** န္တိ ဣမိနာ သဟိတတာ အဝိသိဋ္ဌာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **“အဝိဘာဂေန ဂဟဏီယဘာဝံ သန္ဓာယာ”** တိ။

ကထံ သမာဓိန္ဒ္ရိယံ ဥပ္ပာဒေတီတိ အာဟ **“သတိဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ ဣဓာဓိပ္ပေတ”** န္တိ။ န ဟိ သမာဓိနာ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ သမ္ဘဝတိ။

ပဒဟတိ ဧတေနာတိ **ပဓာနံ,** ဝီရိယံ။ **တေ**တိ ဝီရိယသင္ခါရာ။ **ဧကရသေနာ**တိ ယထာ ဣန္ဒ္ရိယာနိ ဧကရသာနိ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဧကရသဘာဝေန သရဏတော ပဝတ္တနတော။ တထာ ပဝတ္တိယာ ဧဝ သုဋ္ဌု ဝတ ဝီရိယံ တပေဿီတိ ယောဂိနာ သ

င်္ကပ္ပေတဗ္ဗတော တဒုပဂဝီရိယတပဟနေ္တြန **“သမ္ပဟံသနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ဧဝံ မေ။ပေ။ ဟေတုဘာဝတော”**တိ။

ဣဒ္ဓိ သဒ္ဒသ္သ ပဌမော ကတ္တုအတ္ထော, ဒုတိယော ကရဏတ္ထော ဝုတ္တော, **ဟာဒ**သဒ္ဒသ္သ ကော ကရဏတ္ထော ဧဝ။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ဝုတ္တာ, န စ ဣဇ္ဈန္တိ။ ပဇ္ဇိတဗ္ဗာ စ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကရဏေန ဟာဒေန သမာနာဓိကရဏာ န ဟောန္တီတိ **“ပဌမေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ဟာဒော”** တိ ကထံ သက္ကာ ဝတ္တုံ, တထာ ဣဒ္ဓိကိရိယာကရဏေန သာဓေတဗ္ဗာ ဗုဒ္ဓိသင်္ခါတာ ဣဒ္ဓိ ပဇ္ဇနကိရိယာကရဏေန ပဇ္ဇိတဗ္ဗာတိ ဒ္ဝိန္နံ ကရဏာနံ န သမာနာဓိကရဏတာ သမ္ဘဝတီတိ **“ဒုတိယေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ဟာဒော”** တိ ကထံ သက္ကာ ဝတ္တုန္တိ စေ? သက္ကာ, ဟာဒသ္သ ဣဇ္ဈမာနကောဋ္ဌာသ ဣဇ္ဈနကရဏူပာယဘာဝတော။ အထ ဝါ “ပဌမေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိယာ ဟာဒော, ဒုတိယေန အတ္ထေန ဣဒ္ဓိ ဧဝ ဟာဒော ဣဒ္ဓိဟာဒော”တိ ဧဝံ ယောဇနေတော။ ကထံ? အနန္တရတ္တော ပစ္စာသတ္တိဉာယေန ဣဓ ပဌမောတိ အဓိပ္ပေတော, တတော ပုရိမော ဒုတိယောတိ။

“ဆန္ဒံ စေ ဘိက္ခု အဓိပတိံ ကရိတွာ လဘတိ သမာဓိ”န္တိအာဒိ (ဝိဘ. ၄၃၂) ဝစနတော **ဆန္ဒသမာဓိပ္ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတံ ဣဒ္ဓိပာဒံ ဘာဝေတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဆန္ဒာဓိပတိ သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓီ**တိ အဓိပတိသဒ္ဒလောပံ ကတွာ သမာသော ဝုတ္တောတိ ဝိညာယတိ။ အဓိပတိသဒ္ဒတ္ထဒဿနဝသေနေဝ ပန “ဆန္ဒဟေတုကော, ဆန္ဒာဓိကော ဝါ သမာဓီ”တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၄၃၁) ဝုတ္တံ, တသ္မာ ဣဓာပိ ဆန္ဒာဓိပတိ သမာဓိ **ဆန္ဒသမာဓီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တံ ပန ဆန္ဒံ ဝုတ္တနယေန သဒ္ဒာသီသေန ဒဿေန္တော **“သဒ္ဒာဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ”** တိ ဝုတ္တံ။ **“ဣဒံ ပဓာန”**န္တိ တ ဝီရိယံ ဝုတ္တံ။ ဝီရိယသဒ္ဒာပေက္ခာသဟိတံ ကေဝစနေန ဝတွာ စတုဗ္ဗိဓသ္သပိ ဝီရိယသ္သ အဓိပ္ပေတတ္တာ နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗမ္ဗဝိဘာဂေန စ **“ဣမေ သင်္ခါရာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တေန ပဓာနဘူတာ သင်္ခါရာတိ ဧဝံ သမာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သင်္ခတသင်္ခါရာဒိနိဝတ္တနတ္ထဉ္စေတ္ထ ပဓာနဂ္ဂဟဏံ။ အထ ဝါ တံ တံ ဝိသေသံ သင်္ခရောတီတိ **သင်္ခါရော,** သဗ္ဗမ္ပိ ဝီရိယံ။ တတ္ထ စတုကိစ္စသာဓကတော အညသ္သ နိဝတ္တနတ္ထံ ပဓာနဂ္ဂဟဏန္တိ ပဓာနဘူတာ သေဋ္ဌဘူတာတိ အတ္ထော။

ဝီရိယိဒ္ဓိပာဒနိဒ္ဒေသေ **“ဝီရိယသမာဓိပ္ပဓာနသင်္ခါရသမန္နာဂတ”** န္တိ (ဝိဘ. ၄၃၅) ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ ဝီရိယံ အာဂတံ။ တတ္ထ ပုရိမံ သမာဓိဝိသေသနံ “ဝီရိယာဓိပတိ သမာဓိ **ဝီရိယသမာဓီ**”တိ, ဒုတိယံ သမန္နာဂမင်္ဂဒဿနတ္ထံ။ ဒ္ဝေဝ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ သမန္နာဂမင်္ဂါနိ သမာဓိ, ပဓာနသင်္ခါရော စ။ ဆန္ဒာဒယော သမာဓိဝိသေသနာနိ။ ပဓာနသင်္ခါရော ပန ပဓာနဝစနေနေဝ ဝိသေသိတော, န ဆန္ဒာဒီဟီတိ န ဣဓ ဝီရိယာဓိပတိတာ ပဓာနသင်္ခါရသ္သ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ ဝီရိယဉ္စ သမာဓိံ ဝိသေသေတွာ ဌိတမေဝ သမန္နာဂမင်္ဂဝသေန ပဓာနသင်္ခါရဝစနေန ဝုတ္တန္တိ နာပိ ဒ္ဝီဟိ ဝီရိယေဟိ သမန္နာဂမော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ဆန္ဒာဒီဟိ ဝိသိဋ္ဌော သမာဓိ တထာ ဝိသိဋ္ဌေနေဝ တေန သမ္ပယုတ္တော ပဓာနသင်္ခါရော, သေသဓမ္မာ စ, တသ္မာ သမာဓိဝိသေသနာနံ ဝသေန **“စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒာ”** တိ ဝုတ္တာ။ ဝိသေသနဘာဝေ စ ဆန္ဒာဒီနံ တံတံအပဒဿယနဝသေန ဟောတီတိ **ဆန္ဒသမာဓိ။ပေ။ ဣဒ္ဓိပာဒ** န္တိ ဧတ္ထ နိဒ္ဒေသယ တ္ထေပိ ဟာဒသဒ္ဒေန ဥပာယတ္ထေန ဆန္ဒာဒီနံ ဣဒ္ဓိပာဒတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ။ တထာ ဟိ အဘိဓမ္မေ **ဥတ္တရစူဠဘာဇနီယေ** “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒါ ဆန္ဒိဒ္ဓိပာဒော”တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၄၅၇) ဆန္ဒာဒီနမေဝ ဣဒ္ဓိပာဒတာ ဝုတ္တာ။ **ပဉ္ဟာပုစ္ဆကေ** စ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပာဒာ – ဣဓ ဘိက္ခု ဆန္ဒသမာဓိ”တိ (ဝိဘ. ၄၆၂) အာရဘိတွာတပိ ပုန ဆန္ဒာဒီနံယေဝ ကုသလာဒိဘာဝေ ဝိဘတ္တော။ ဥပာယိဒ္ဓိပာဒဒဿနတ္ထမေဝ ဟိ နိဒ္ဒေသယိဒ္ဓိပာဒဒဿနံ ကတံ။ အညထာ စတုဗ္ဗိဓတာဝ န ဟောတီတိ။ အယမေတ္ထ ပာဠိဝသေန အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဒင်္ဂသမုစ္ဆေဒနိဿရဏဝိဝေကနိဿိတတ္တံ ဝတွာ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိဝေကနိဿိတဿ အဝစနံ “ဆန္ဒသမာဓိ။ပေ။ ဣဒ္ဓိပာဒံ ဘာဝေတီ”တိ (ဝိဘ. ၄၃၂) ဘာဝေတဗ္ဗာနံ ဣဒ္ဓိပာဒာနံ ဝုတ္တတ္တာ။ ဘာဝိတိဒ္ဓိပာဒဿ ဟိ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ ဖလပရိယာပန္နာ ဣဒ္ဓိပာဒာတိ။

တေသ္သဂ္ဂသဒ္ဒော ပရိစ္စာဂတ္ထော, ပက္ခန္ဒနတ္ထော စာတိ တေသ္သဂ္ဂသ္သ ဒုဝိဓတာ ဝုတ္တာ။ **ယထာဝုတ္တေန ပကာရေနာ**တိ တဒင်္ဂသမုစ္ဆေဒပ္ပကာရေန, တန္နိန္နဘာဝါရမ္မဏပ္ပကာရေန စ။ **ပရိဏာမန္တံ** ဝိပဿနက္ခဏေ။

၁၄. **ပုဗ္ဗဘာဂပညာယာ**တိ ဂောတြဘုနာနာဝဇ္ဇနဝီထိသု ပဝတ္တဥပစာရပညာယ။ **အဓိဂမပညာယာ**တိ အပ္ပနာပညာယ။ ပုန **ပုဗ္ဗဘာဂပညာယာ**တိ နာနာဝဇ္ဇနုပစာရပညာယ, ပဋိသမ္ဘိဒပညာယ တ။ **ဥပစာရပညာယာ**တိ ဂောတြဘုနေ, သဗ္ဗတ္ထ ထ တ ပဝတ္တဥပစာရပညာယ။

ပုဗ္ဗာဝိသ္သဇ္ဇနဝိစယောပီ တိ ယထာဝုတ္တာယ ပုဗ္ဗာယ ဝိသ္သဇ္ဇနဝိစယောပိ။ **ဝုတ္တနယာနုသာရေနာ** တိ အဒိဌေ ဇောတနာ, ဝိမတိစ္ဆေဒနာ စာတိ ဟေဌာ ဝုတ္တနယာနုဂမနေန။

၁၅. **သေခေ အသေခေ**တိ သေက္ခေ အရိယပုဂ္ဂလေ, အသေက္ခေ အရိယပုဂ္ဂလေ။ **ဝိပဿနာပုဗ္ဗင်္ဂမပ္ပဟာနေ**တိ ဝိပဿနံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ ပဝတ္တကိလေသပ္ပဟာနေ, ပဟာနာဘိသမယေတိ အတ္ထော။

''ယံ အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ''တိ ဟဋ္ဌိ ဒဿေတွာ ပုန ''ယံ အနိစ္စေ ဒုက္ခေ အနတ္တနီ''တိ ဝစနံ ဧဝမေဝတ္တ ပဌ န္တီတိ ဒဿေတုံ။

သေသသံကိလေသတေအနဓမ္မာ တိ ဂဓတော အဝသိဋ္ဌသံကိလေသဓမ္မာ စ သဗ္ဗတေအနဓမ္မာ စ။ **အဘာဝေနာ** တိ အဘာဝနေန အဘာဝကရဏေန။

ပယောဂပရက္ကမ န္တိ ဘုသံ ယောဂေ **ပယောဂေ,** ပယောဂေဝ ပရက္ကမော **ပယောဂပရက္ကမော,** စိတ္တံ။ **ဥက္ခိပတီ**တိ ဂောသဇ္ဇပက္ခေ ပတိတုံ အဒေန္တော ကုသလပက္ခေ ဥဒ္ဓံ ခိပေန္တော ဝိယ ပဝတ္တတိ။ **ပဓာနဝီရိယ**န္တိ အကုသလာနံ အနုပ္ပာဒနဒ္ဓေန ဥတ္တမဝီရိယံ။ **ယောဇေတဗ္ဗာနီ** တိ ''အာသေဝမာနော တယမတီ''တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ **အနုပ္ပန္နာတိ အဝတ္တဗ္ဗတံ အာပန္နာန** န္တိ ဘူမိလဒ္ဓာရမ္မဏာဓိဂ္ဂဟိတာဝိက္ခမ္ဘိတာသမုဟ္ဃဋ္ဋိတုပ္ပန္နာနံ။

၁၆. ''အဌမကဿ ဣန္ဒြိယာနီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ **''ပဌမမဂ္ဂေ သဒ္ဓာဒယော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣန္ဒြိယဂ္ဂဟဏဥ္စ ဟဋ္ဌိယံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အသုဘာနုပဿနာ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန္တိ အာဟ **''သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ သုနိဂ္ဂဟိတော ကာမဝိတက္ကော''**တိ။ သမာဓိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ကာမဝိတက္ကမ္ပိ နိဂ္ဂဟေတွာ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော **''အနဝဇ္ဇသုခပဒဌာနေနာ''**တိအာဒိမာဟ။ **''ကုသလေသု ဓမ္မေသု အာရဒ္ဓဝီရိယော''** တိအာဒိနာ ဓမ္မစ္ဆန္ဒတော ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ဝီရိယစ္ဆန္ဒော ခန္တိံ ပရိဗ္ဗူဟေတီတိ ဒဿေတိ။ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ ဥပကာရကဓမ္မာသေဝနံ ဝိယ အနုပကာရကဓမ္မပရိဝဇ္ဇနမ္ပိ ပညာနိသေဝနေနေဝ ဟောတီတိ အာဟ **''သမာဓိအာဒီန''**န္တိအာဒိ။

၁၇. သဗ္ဗဓမ္မာဓိဌာနံ ဒေသနံ ပုဂ္ဂလာဓိဌာနေန ဝိဘဇိတုံ **''လောကော နာမာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **''သဗ္ဗဓမ္မာန္တိ။ပေ။ ဒဿေတု''** န္တိ အာဟ။ မဟဂ္ဂတဓမ္မေသု ဌာနံ တံသမ္ပာဒနာဝ။ တထာ သေသေသု။ **ဝမိုယမာနေသူ**တိ ယထာ ဝိမုတ္တိံ ပရိဟာစယန္တိ, ဧဝံ ဗျူဟိယမာနေသု။

ဒဿနပရိညာ တိ ရူပာရူပဓမ္မာနံ သလက္ခဏတော, ပစ္စယတော စ ပရိဇာနနာ။ တေနာဟ **''ဉာတပရိညာ''**တိ။ ပဋိပက္ခဝိဓမနေန သဒ္ဒိံ လက္ခဏတ္တယဝိဘာဝနာ ဣဓ ''ဘာဝနာပရိညာ''တိ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **''ဘာဝနာ။ပေ။ ပရိညာ စာ''**တိ ။ ဒဿနတ္ထာ ပရိညာ **ဒဿနပရိညာ,** ဘာဝနတ္ထာ ပရိညာ **ဘာဝနာပရိညာ**တိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကက္ခဠဖုသနာဒီ တိ ကက္ခဠာဒိဖုသနာဒိ။ **အဘိဇာနိတွာ**တိ အဘိညာယ ပညာယ ဇာနိတွာ, ဋ္ဌိတသ္သ အဘိဇာနန ဟောတု တတိ အတ္ထော။ **အတ္ထော** တိ ဖလံ။ **နယော**တိ ဝုတ္တနယော။

''ယံ အသင္ခတ'' န္တိပိ ပဌန္တိ။ **စတုနယဂောဝိဒေ**တိ ဧေတ္တနာနတ္တာဒိနယစတုက္ကေ နိပုဏော။ **ဒေသနာယုတ္တိကုသလော**တိ ဓမ္မာနံ ဒေသနာဝိဓိမ္ဟိ ကုသလော။

သဒ္ဒိသီ ကာတဗ္ဗာ သံသန္ဒနဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာနေတဗ္ဗာ** ''အယံ ဒေသနာ ဣမာယ ဒေသနာယ ဧဝံ သံသန္ဒတီ''တိ။ **အတ္ထတော အပေတ** န္တိ အယုတ္တတ္ထံ။ **အသမ္ဗန္ဓတ္ထ** န္တိ အညမညံ အသမ္ဗန္ဓပဒတ္ထံ။ နနု ပဠာန ဝိစာရော နယဝိစာရော ဝိယ ဟာရေဟိ အသမ္မိဿော ဝိစာရဏန္တရောတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ အာဟ **''ယဿာ ပနာ''**တိအာဒိ။ **ဣဓ နိက္ခိတ္တော** တိ ဣဓ သုတ္တဝိစယေ သုတ္တတ္ထဝိစာရဘာဝတော နိက္ခိတ္တော, တေန တ ပဋ္ဌာနဿ ဟာရန္တောဂဓဘာဝဒဿနေနေဝ မူလပဒါနံ ဝိယ ပဋ္ဌာနဿ ပဒတ္ထန္တရာဘာဝေ ဒဿိတောတိ ဝေဒိ တဗ္ဗံ။

ဣမဿ သုတ္တဿာ တိ သံဝဏ္ဏိယမာနသုတ္တံ သန္ဓာယာဟ။ **ကသ္မိံ တ ပဒေ** တိ သံဝဏ္ဏိယမာနံ ကထံ သ န္ဓာယာဟ။ **တဗ္ဗိစယေနာ** တိ ပုစ္ဆာဒိဝိစယေန, အဿာဒါဒိဝိစယေန စ။

ဝိစယဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ယုတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၁၈. ဧဝမေတဿ သုတ္တဿ အတ္ထော န ဂဟေတဗ္ဗော, ဧဝံ ပန ဂဟေတဗ္ဗောတိ အဂ္ဂဟေတဗ္ဗဂဟေတဗ္ဗ ဗာနံ အတ္ထာနံ ဝိဇဟနဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ယုတ္တာယုတ္တိဝိစာရဏာယံ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗေသု တာဝ ပဌမံ ပဋိပတ္တိတိ ဒဿေ န္တော အာဟ **''အတထာကာရေန ဂယှမာနာ သုတ္တတ္ထာ ဝိသယော''** တိ ယထာ ''တမံ မုဋ္ဌ, ဒက္ခိဏံ ဂဏှာဟာ''တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈; ဝိသုဒ္ဓိ. မဟာဋီ. ၁.၁၄; သံ. နိ. ဋီ. ၁.၁.၂၁၃)။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗဘာဝတော ဟိ သုတ္တပဒေဟိ သုတ္တတ္ ထေ ဝိဝေစိတေ ဂဟေတဗ္ဗဘာဝေ စ အဝသိဋ္ဌော ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''မေတ္တာဝိဟာရဿ သတော ဗျာပ ဒေ စိတ္တံ ပရိယာဒာယ ဌဿတီ'တိ န ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ, 'ဗျာပာဒေ ပဟာနံ အဗ္ဘတ္ထံ ဂစ္ဆတီ'တိ ယုဇ္ဇတိ ဒေသနာ''တိ (နေတ္တိ. ၂၁)။

ယုတ္တိနိဒ္ဒေရဏေန အယထာသဘာဝတော ဝိဝေစိတွာ ယထာသဘာဝတော ဓမ္မဿ ဂဟဏကာရဏာနိ ကထေန္တ တော ''မဟန္တာ အပဒိသိတဗ္ဗာ တေသန္တိ **မဟာပဒေသာ''**တိ ဣမမတ္ထမာဟ **''ဗုဒ္ဓာဒယော''**တိအာဒိနာ။ **ပတိဋ္ဌာနာနီ**တိ ပတိဋ္ဌာနသာဓနာနိ။ **သေသေသူ**တိ သင်္ဃာပဒေသာဒီသု။ ပဌမတ္ထော ဧဝ ဟိ ဣဓ ဟင်္ဂိ အာဂတော, ဝိနိစ္ဆယနေ ကာရဏံ မဟာပဒေသောတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုတ္တောတရဏာဒီ** တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သုတ္တာနောတရဏာဒိပိ သင်္ဂယှ တိ။ သုတ္တောတရဏဝိနယသန္ဒဿနာနိ ဟိ ကေနစိ ယထာဘတဿ ဂဏ္ဌဿ ''ဓမ္မော''တိ ဝိနိစ္ဆယနေ ကာရဏံ။ သုတ္တာနောတရဏဝိနယာသန္ဒဿနာနိ ''အဓမ္မော''တိ။ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ယဒိ ယထာဘတဿ ဂဏ္ဌဿ သုတ္တဝိန ယေဟိ သံသန္ဒနံ ''ဓမ္မော''တိ, အသံသန္ဒနံ ''အဓမ္မော''တိ ဝိနိစ္ဆယကာရဏံ, ဧဝံ သန္တေတိ အတ္ထော။ သမ္ပဒီ ယတိ ဉာပီယတိ ဓမ္မော ဧတေဟီတိ **သမ္ပဒာယာ,** အက္ခာတာရော။

ဝိနီယန္တိ ရာဂာဒယော ဧတေနာတိ **ဝိနယော,** ကာရဏံ။ တေနာဟ **''ရာဂါဒိဝူပသမနိမိတ္တ''** န္တိ။ ကိံ ပန တံ? သာဓိ ဋ္ဌာနသမထဝိပဿနာဒိဓမ္မာ။ ယေ ပရတော ''တေစတ္တာလီသံ ဗောဓင်္ဂမာ ဓမ္မာ''တိ (နေတ္တိ. ၂၄) ဝက္ခတိ။

ဝိနယမဟာပဒေသာ ကပ္ပိယာနုလောမတော အနုလောမကပ္ပိယံ နာမ, တံသဒိသတာယ သုတ္တန္တမဟာပဒေသာပိ **အနုလောမကပ္ပိယန္တိ** အဋ္ဌကထာတေဟာရော။ တေန ဝုတ္တံ **''ယံ အနုလောမကပ္ပိယန္တိ ဝုစ္စတီ''** တိ။

ယဒိပိ တတ္ထ တတ္ထ ပဝတ္တာ ဘဂဝတော ပကိဏ္ဏကဒေသနာ **အဋ္ဌကထာ,** သာ ပန ဓမ္မသင်္ဂါဟကေဟိ တေပိ ဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ သင်္ဂါယိတွာ တဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာနုရူပေန တစနာမဂ္ဂံ အာရောပိတတ္တာ **အာစရိယဝါဒော** နာမ။ တေန ဝုတ္တံ **''အာစရိယဝါဒော နာမ အဋ္ဌကထာ''**တိ။ တိဿောပိ သင်္ဂီတိယော အာရုဠှော ဧဝ ဟိ ဗုဒ္ဓဝစနဿ အ တ္ထသံဝဏ္ဏနာဘူတော ကထာမဂ္ဂေ ပစ္ဆာ တမ္ဗပဏ္ဏိယေဟိ မဟာထေရေဟိ သီဟဠဘာသာယ ဌပိတော။ **အတ္တနောမတိ** ထေရဝါဒေ။ **သမေန္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ ယထာ ဟဋ္ဌိယာ သံသန္ဒတိ , ဧဝံ မဟာပဒေသတော အတ္ ထာ ဥဒ္ဓရိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။ ပမာဒပာဌဝသေန အာစရိယဝါဒဿ ကအစိ ဟဋ္ဌိယာ အသံသန္ဒနာပိ သိယာ, သော န ဂဟေတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော အာဟ – **''သုတ္တေန သမေန္တော ဧဝ ဂဟေတဗ္ဗော''** တိ။

စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ ယုဇ္ဇတီ တိ စတူဟိ မဟာပဒေသေဟိ န ဝိရုဇ္ဈတိ။ ဣအနိ တံ အဝိရုဇ္ဈနာကာရံ ဒဿေန္တော **"ယေန ယေနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သုတ္တော်တရဏာဒိ ဧဝ ဟေတ္တ ကာရဏံ။ တဿ စ အနေကာကာရတာယ **"ပကာရေနာ"**တိ ဝုတ္တော။ သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ သံဝဏ္ဏနာဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **အာဘတေနာ** တိ အာနီတေန။ **သုတ္တတော** တိ သုတ္တန္တရတော။ အယဉ္ဟေတ္တ အတ္ထော – ကေနစိ ပသင်္ဂေန သုတ္တန္တရတော ဥဒ္ဓရိတ္ဝာ အာနီတေန သုတ္တပဒေန သုတ္တော်တရဏာဒိနာ, ကာရဏပ္ပကာရေန စ စတုမဟာပဒေသာဝိရောဓေန သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ သံဝဏ္ဏနာဝသေန အတ္ထဇာတံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ။ တေနာဟ **"တေန။ပေ။ ကာတဗ္ဗာ"** တိ။ တတ္ထ **ယုတ္တိဟာရယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ** တိ ယုတ္တိနိဒ္ဒိရဏဝသေန အယံ ယုတ္တိဟာရော ယောဇေတဗ္ဗော။ အထ တ **ယုတ္တိဟာရယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ**တိ ဣမိနာ ဟာရေန ဝဏ္ဏမာနနယေန ယုတ္တိဂဝေသနံ ကတ္ဝာ တာယ ယုတ္တိယာ သဗ္ဗဟာရယောဇနာ ကာတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ လက္ခဏဉ္ဟေတံ ယုတ္တိဂဝေသနာယ, ယဒိဒံ ယုတ္တိဟာရော။ တေနာဟ "သဗ္ဗေသံ ဟာရာနံ, ယာ ဘူမိ, ယော စ ဂောစရော တေသံ။ "ယုတ္တာယုတ္တပရိက္ခာ"တိ (နေတ္တိ. ၄), "ဣမာယ ယုတ္တိယာ အညမညေဟိ ကာရဏေဟိ ဂဝေသိတဗ္ဗ"န္တိ (နေတ္တိ. ၂၀) စ။

၁၉. ယဒိ တ သဗ္ဗာနိ ပအနိ ဇော် အတ္ထံ အဘိဝဒန္တီတိ ယောဇနာ။

၂၀. **ဇရာယံ ဋ္ဌိတဿ အညထတ္တ** န္တိ ဋ္ဌိတဿ ယံ အညထတ္တံ အညထာဘာဝေ, အယံ ဇရာ နာမ။ **ခဏိကမရဏံ** ခဏိကနိရောဓော။ **သမုစ္ဆေဒမရဏံ** ခီဏာသဝါနံ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနံ။

ကေဝလဿာ တိ ဇရာယ အမိဿဿ။ **အညာဝ ဇရာ, အညံ မရဏန္တိ** "ပဋိညာတဿ ကေဝလဿ မရဏဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ"တိ ဟေတု။ **ယထာ တံ ဒေဝတန္တိ** သဒိသူအာဟရဏံ, ဝိသဒိသူအာဟရဏံ ပန ဣဒ္ဓိဟအာဒယော, အန္တဝယဗ္ဗတိရေကာ ဂဟေတ္ဝာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

တေဟီတိ ဇရာမရဏေဟိ။

"ဇီရဏဘိဇ္ဇနသဘာဝ" တိ ဣမိနာ လေသေန တဏှာဟာဇရာမရဏာနံ အနညတ္တံ ယောဇေတိ။ ယဒိပိ "အညာ တဏှာ, အညာ ဇရာ, အညံ မရဏ"န္တိ သိဒ္ဓေတယမတ္တော, ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **"န ဣဒ"**န္တိအာဒိ, တထာပိ သက္ကုဏေယ္ယပရိဟာရယံ စောဒနာတိ အဇ္ဈာရုဠှံ တတ္ထ ဒေါသံ ဒဿေတုံ "ယဒိ စ ယထာ ဇရာမရဏ"န္တိ ဟဋ္ဌိပဝတ္တာနိ ဒဿေန္တော **"ယဒိ။ပေ။ ဒဿေတီ"** တိ အာဟ။ **ဘာဝေ**တိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတေသန္တိ** တဏှာဟာဇရာမရဏာနံ။

"ဣမာယ ယုတ္တိယာ အညမညေဟိ ကာရဏေဟိ ဂဝေသိတဗ္ဗ" န္တိ စ ကေစိ ပဌန္တိ, ဗုဒ္ဓနတောပိ ဂဝေသိတဗ္ဗံ, အညတ္ထ အတ္ထတော အညတ္ထမ္ပိတိ အဓိပ္ပာယော။ တမေဝ ဗုဒ္ဓနတော အညတ္တံ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ **"သလ္လောတိ တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣမေသန္တိ** သလ္လဓူပာယနာနံ။ **ဣစ္ဆာဝိပရိယာယေ** တိ ဣစ္ဆိတာလာဘေ, အပ္ပစ္စယသမတယေ တ။ **ဣဒမ္ပိ သမတ္ထနံ ဟောတိ** ယထာဓိပ္ပေတဿ အညတ္တဿ ဗုဒ္ဓိရေကဒဿနဘာဝတော။ **ဇရာမရဏဝိပရိယာယေ**တိ ဇရာမရဏေ အသတိ။ န ဟိ ယထာဓိပ္ပေတဇရာမရဏာဘာဝေ တဏှာ န ဟောတီတိ။

ဒ္ဝိဓာ ဝုတ္တာ တိ ဒ္ဝိပ္ပကာရေန ဝုတ္တာ, ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ တ ဝုတ္တာ။ **ယံ ဣဒံ။ပေ။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တ အဘိလပန္တိ** ဇော် ကိရိယာပရာမသနံ ယောဇေတဗ္ဗန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝိသေသော**တိ အယံ တေသံ ဣစ္ဆာတဏှာနံ ပကတိသင်္ခါတော ဝိသေသော။ **"ဒ္ဝီဟိ နာမေဟီ"**တိပိ ဟဋ္ဌိ။ **ယဒိပိ ဧဝန္တိ** ကာမံ ဝိသယဝိသေသေသု ဇော် ယထာဝုတ္တာ အဝတ္ထာဝိသေသေန ဣစ္ဆာတဏှာနံ အတ္ထိ ကာစိ ဘေဒမတ္တာတိ အတ္ထော။ သဘာဝတော ပန ဘေဒော နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **"တထာပီ"**တိ အာဟ။

ဣစ္ဆန္တီ တိ ကာမေန္တိ။ **တဏှာယနာ** ဟာတုကာမတာ။ **သန္တာပနဋ္ဌေနာ** တိ ပရိဒဟနဘာဝေန။ **အာကမ္ပနဋ္ဌေနာ**တိ အဝဟာရဏဋ္ဌေန။ **သရိတာနီ**တိ ရာဂဝသေန အလ္လာနိ။ တံသမ္ပယုတ္တပီတိဝသေန သိနိဒ္ဓာနိ **သိနေဟိတာနိ။ ဝိသတ္တိကာ**တိ ဝိတ္ထတာ ရူပာဒီသု တေဘူမကဓမ္မေသု ဗျာပနဝသေန။ **ဝိသဋာ**တိ ပုရိမဝေဝစနမေဝ တ-ကာရဿ ဋ-ကာရံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တံ။ **ဝိသာလာ**တိ ဝိပုလာ။ **ဝိသက္ကတီ** တိ ပရိသက္ကတိ သဟတိ။ ရတ္တော ဟိ ရာဂဝတ္ထုနာ ဟဒေန

တာင္ဌိယမာနောပိ သဟတိ။ ''ဩသက္ကနံ, ဝိပ္ပဓ္ဒနံ တ ဝိသက္ကန''န္တိ ဝဒန္တိ။ အနိစ္စာဒိကံ နိစ္စာဒိတော ဂဏှန္တိ **ဝိသံတဒိကာ** ဟောတိ။ **ဝိသံဟရတီ**တိ တထာ တထာ ကာမေသု အာနိသံသံ ဒဿေန္တီ ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ နေက္ခမ္မ မာဘိမုခပ္ပဝတ္တိတော စိတ္တံ သံဟရတိ သံခိပတိ။ **ဝိသံ** တ ဒုက္ခံ, တံ ဟရတိ, ဝဟတီတိ အတ္ထော။ ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တကဿ သ ကမ္မဿ ဟေတုဘာဝတော **ဝိသမူလာ,** ဝိသံ တ ဒုက္ခဒိဘေအ ဝေဒနာ မူလံ တောယာတိ **ဝိသမူလာ,** ဒုက္ခသမုဒယတ္တာ ဝိသံ ဖလံ တေိဿာတိ **ဝိသဖလာ**။ ရူပာဒိဒုက္ခဿေဝ ပရိဘောဂေ တောယ, န အမတဿာတိ **ဝိသပရိဘောဂ**။ သဗ္ဗတ္ထ နိရုတ္တိဝသေန ပဒသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယော ပနေတ္ထ ပဓာနော အတ္ထော, တံ ဒဿေတုံ ပုန **''ဝိသတာ တ ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သိနေဟာနံ ပေမကရဏံ။ **ဗန္ဓနဋ္ဌေနာ** တိ သံယောဇနဋ္ဌေန။ **အာသီသနဋ္ဌေနာ** တိ ဣစ္ဆနဋ္ဌေန။ **အဘိနန္ဒနဋ္ဌေနာ**တိ အဿာဒနဋ္ဌေန, သမ္ပဋိစ္ဆနဋ္ဌေန တ။

၂၁. အနဘိရတီတိ ဥက္ကဏ္ဌာ။ **ဉာဏနိဗ္ဗိဒာ** တိ နိဗ္ဗိဒာနုပဿနာ။ ယထာ စ ဒုက္ခု။ပေ.။ စာရေသု ယုတ္တိ ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ။

သုခာပဋိပဒန္ခာဘိညာ သုခာပဋိပဒါခိပ္ပာဘိညာ **သုခာပဋိပဒယော**။ ယော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ဝိသေသံ အဓိဂန္တွံ ဘဗ္ဗော, တဿ သုခာပဋိပဒာယောဂ္ဂဿ ဝိယ ကရိယမာနာ ဓမ္မဒေသနာ ဝိသေသာဝဟာ န ဟောတိ, တသ္မာ သာ န ယုတ္တာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **''ရာဂစရိတော''**တိအာဒိနာ။ ရာဂစရိတဿ တထာ တထာ ကာမာနံ အာဒီနဝံ, ဩကာရံ, သံကိလေသံ, နေက္ခမ္မေ အာနိသံသဥ္စ အဝိဘာဝေတ္ဝာ အာဒိတော ဝိပဿနာကထာဝ ကရိယမာနာ န ဝိသေသာဝဟာ ဟောတိ အာသယဿ အသောဓိတတ္တာတိ တေမတ္ထံ ဒဿေန္တော ဟဋ္ဌိယံ **''ဝိပဿနာ။ပေ.။ ဒေသနာ''**တိ အာဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သေသပဒေသုပီ**တိ ယထာ ''ရာဂစရိတဿာ''တိအာဒိနာ ရာဂစရိတကောဋ္ဌာသဝသေန ဟဋ္ဌိယံ ဒေသနာယ အယုတ္တိ ဝုတ္တာ, ဣမိနာ နယေန သေသပဒေသုပိ ဒေသစရိတကောဋ္ဌာသာဒီသုပိ ''ဒေသစရိတဿ ပုဂ္ဂလဿ အသုဘံ ဒေသေယျာ''တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိယံ အဝုတ္တောပိ ယထာသမ္ဘဝမတ္ထော နိဒ္ဒါရေတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗော။ ကသ္မာ ပန ယုတ္တိဟာရေ အယုတ္တိနိဒ္ဒါရဏာ ကတာတိ စောဒနံ မနသိ ကတ္ဝာ အာဟ **''တ္တေ စာ''** တိအာဒိ။ **သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော**တိ သေသေသုပိ ဒေသစရိတာဒိဝသေန နိဒ္ဒါရိတေသု အယုတ္တိဂဝေသနေသု အယမေဝ ဥပာယော။ **အနုလောမပ္ပဟာန''** န္တိပိ ဟဋ္ဌိ, သော ဧဝတ္ထော။

''ယာဝတိကာ ဉာဏဿ ဘူမီ'' တိ ဧတေန ယုတ္တိဟာရဿ မဟာဝိသယတံ ဒဿေတိ။ ကသ္မာ ပနာယံ မဟာဝိသယောတိ? ယုတ္တိဝိစာရဘာဝတော, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဿ စ ဓမ္မဿ နာနာနယနိပုဏာဒိဂုဏဝိသေသယောဂတောတိ ဒဿေန္တော **''တံ ကိဿ ဟေတု''** တိ အာဟ။

အပရဘာဂေတိ ပစ္ဆာဘာဂေ။ မေတ္တာဝိဟာရိဘာဂဿ အပရိဟီနတာဝစနတော အယောဂေ ဝုတ္တော။ တေနာဟ **''သတော''**တိ။ **ယထာဝုတ္တကာရဏတော ဧတ** တိ ပဋိပက္ခတ္တာ ဧဝ။

ပဟာနေကဋ္ဌဘာဝတော ဒိဋ္ဌိမညိတဿ။ အာဒီနဝဒဿနေန ဝိတက္ကံ ဗိဂုစ္ဆန္တော ဒုတိယဇ္ဈာနဿ အာသန္နနဥပစာရဇ္ဈာနဓမ္မာပိ ဝိတက္ကာရမ္မဏာ န ဟောန္တိ, ပဂေဝ ဒုတိယဇ္ဈာနဓမ္မာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **''အာရမ္မဏ ကရဏတ္တော ဟေတ္တ သဟဂတသဒ္ဒော''**တိ။

ဧဝံ ယုတ္တိဟာရလက္ခဏံ အာဂမတော ယုတ္တာယုတ္တဝိစာရံ ဒဿေတ္ဝာ ဣာအနိ အာဂမာနုဂတာယ ယုတ္တိယာပိ တံ ဒဿေတုံ ဂုဏမုခေန အေသဝိဘဇနံ ဝိဘဇန္တော **''အပိစေတ္ထာ''** တိအာဒိမာဟ။ တံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ယုတ္တိဟာရဝိဘင္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၂. **တေသံ တေသ**န္တိ အနဝသေသပရိယာဒါနံ, တေန ယေ သုတ္တေ ဝုတ္တာ စ ဓမ္မာ, ယေ စ တေသံ ကာရဏဘူတံ, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သဗ္ဗဓမ္မယာထာဝအသမ္ပဋိဝေဓော** တိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"ကတ္ထ ပန သော"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ပိယာယိတဗ္ဗဇာတိယ န္တိ ပေမနီယသဘာဝံ။ **မိစ္ဆာပဋိပဒာ**တိ ပမာဒပဋိပတ္တိ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသော တ။ ကေတရံ ဥပပ္ပန္နာပိ ဟဏာတိဟတစေတနာ ဝေရပ္ပသဝနတော ဒေသဿ, ကေတရံ ဥပ္ပန္နာပိ ပမာဒပဋိပတ္တိ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသော တမောဟဿ ဥပ္ပတ္တိကာရဏန္တိ ဟင္ဒိယံ အဝုတ္တမ္ပိ နယတော နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **"ဒေါသဿ။ ပေ။ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ အာဟ။ နိမိတ္တတ္ထဂ္ဂဟဏလက္ခဏံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနံ, အနုဗျဉ္ဇနတ္ထဂ္ဂဟဏလက္ခဏံ အနုဗျဉ္ဇနန္တိ **"နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တတ္ထ **နိမိတ္တံ** ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံ။ **အနုဗျဉ္ဇနံ** ဟတ္ထပာဒဟသိတကထိတာဒိ။ ဖဿော ပစ္စယော ဧတိဿာတိ **ဖဿပစ္စယာ,** တံဘာဝေ **ဖဿပစ္စယတာ** ။ အဿာဒေတိ ဧတာယာတိ **အဿာဒော,** တဏှာ။

ဝတ္ထုနိ ဥဒ္ဓယ္ယဓမ္မောတိ အာဟ **"ဝတ္ထုအဝိပ္ပဋိပတ္တိ ဝိသယသဘာဝပဋိဝေဓော"** တိ။ ဣဓာခိပ္ပေတံ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ **"သီလသမာဓိသမ္ပဒါန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ကေဒေသုပလက္ခဏဝသေန, ဝဏ္ဏဂန္ဓရာဂိသပ္ပာယဝသေန တ ဟင္ဒိယံ **"ဝိနီလကဝိပုဗ္ဗကဂ္ဂဟဏလက္ခဏာ အသုဘသညာ"** တိ ဝတ္တေ **"တဿာ နိဗ္ဗိဒါပဒဋ္ဌာန"**န္တိ ဝုတ္တံ နိဗ္ဗိဒံ ဒဿေန္တော **"နိဗ္ဗိဒါ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပရိတဿနတော ဝိသေသေတုံ **"ဉာဏေနာ"**တိ ဝိသေသိတံ။ **တထာ ပဝတ္တ**န္တိ နိဗ္ဗိဒနာကာရေန ပဝတ္တနံ။

ယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တိယာ ဝိဒေဟရညော ဓိတာယ **ရုစာယ** ဇာတိဿရညာဏံ ကမ္မဿကတညာဏဿ ကာရဏံ အဟောသိ, န ပန အသပ္ပုရိသူပနိဿယတော, အယောနိသော ဥမ္မုဇ္ဇန္တဿ တဿေဝ ရညော သေနာပတိနော **အလာတဿ ဗီဇကဿ** အသဿာတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဣမဿ စ။ ပေ။ ဥဒါဟရိတဗ္ဗော"** တိ အာဟ။ **သော**တိ ပသာဒော။ **အဝတ္ထာဝိသေသော** တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အနာဝိလဘာဝလက္ခိတော အဝတ္ထာဘေဒော။ **အာယတနဂတော**တိ ဌာနဂတော, ရတနတ္တယဝိသယောတိ အတ္ထော။ **"ကာယော"**တိအာဒိနာ အဝတ္ထာဝိသေသေန ဝိနာ သဘာဝသိဒ္ဓမေဝ ပဒဋ္ဌာနံ ဒဿေတိ။

ဣမသ္မိံ စ ဌာနေ ဟင္ဒိယံ ပုဗ္ဗေ ယေသံ ဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒါရိတံ, တေ ဓမ္မာ ယေသံ ဓမ္မာနံ ပဒဋ္ဌာနာနိ ဟောန္တိ, တေ ဒဿေတုံ **"အပရော နယော"**တိအာဒိ အာရဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဿာဒမနသိကာရော အယောနိသောမနသိကာရလက္ခဏော ဝုတ္တော နိဒဿနမတ္တအတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော, ယေဘုယ္ယေန သတ္တာနံ လောဘဝသေန အယောနိသောမနသိကာရာ သံဝတ္တန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ တ ဇဝံ ဝုတ္တံ။ ဥပပတ္တိ ဧဝ **ဩပပစ္စယံ,** တဿ ဘာဝေ **ဩပပစ္စယိက** န္တိ အာဟ **"ဥပပတ္တိဘဝဘာဝေနာ"** တိ။ **ဝဝတ္ထိတဘာဝေ** တိ ဝဝတ္ထိတဘာဝေ ရူပဿ ဒဿနာဒိပဋိနိယတာရမ္မဏကိစ္စတာ။ **ဘဝဿ အင်္ဂါနိ** တိ ဘဝဿ ကာရဏာနိ။ ဒုတိယေ **အင်္ဂါနိ** တိ အဝယတ, ကမ္မဝဋ္ဋမ္ပိ တ ကာရဏင်္ဂဘာဝေန ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကမ္မဋ္ဌာနဿာ တိ ဘာဝနာယ ဗျူဟနာ ဝမုနာ။ **တေသူ**တိ တိတ္ထညုတာဒီသု။ ကလ္လာဏမိတ္တဿ သမ္မဒေဝ ပယိရုပာသနာယပီတိ တံ နိဿာယ လဒ္ဓေန သဗ္ဗာယ ဓမ္မဿဝနေန ဓမ္မုပသံဟိတံ ဟမောဇ္ဇံ ဟောတီတိ တိတ္ထညုတာ ပီတညုတာယ ပဒဋ္ဌာနံ။ ဇဝံ ယာယ ဝိမုတ္တိယာ သတိ ဝိမုတ္တိညာဏဒဿနံ ဟောတီတိ သာ တဿ ပဒဋ္ဌာနန္တိ အယမတ္ထော ဟာကဋ္ဌောတိ အာဟ **"ပုရိမာနံ။ ပေ။ သုဝိညေယ္ယော တေ"** တိ။ **သဟ အဓိဋ္ဌာနေနာ** တိ ဉာတပရိညာယ သဒ္ဓိံ။ ဉာတပရိညာ ဟိ တီရဏပရိညာယ အဓိဋ္ဌာနံ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅. လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၃. **"လက္ခဏဟာရဿ ဝိသယံ ပုစ္ဆတိ"** တိ ဝုတ္တံ, ''ကော ပန တဿ ဝိသယော''တိ ဝုတ္တေ သမာနလက္ခဏာ အဝုတ္တဓမ္မာ။ ကာယာနုပဿနာယ သမာရဒ္ဓာယ ဝေဒနာနုပဿနာဒယော သုခေနေဝ သိဇ္ဈန္တီတိ တဗ္ဗ

စနေန ဝေဒနာဂတာသတိအာဒီနံ ဝုတ္တာဘာဝေ ဒဿိတော **သတိပဋ္ဌာနဘာဝေန ကေလက္ခဏတ္တာ** တိ ကာယာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာနဿ သဒ္ဓာနုဂ္ဂဟိတာနိ ဝီရိယသတိသမာဓိပညိန္ဒြိယာနိ သာခနံ, ဧဝံ က္လတရေသမ္ပိတိ ကတ္ဝတ ဝုတ္တံ။ အယံ အတ္ထော **အဋ္ဌကထာယ**မေဝ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၅၁) ပရတော အာဂမိဿတိ။ က္လမိနာ နယေန သေသေသုပိ ကေလက္ခဏတာနိဒ္ဒေသေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပရတောတိ စတုဗျူဟဟာရဝဏ္ဏနာယံ** (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၂၀)။

အသမ္မိဿတော တိ ဝေဒနာဒယောပိ တ္ထေ သိတာ တ္ထေ ပဋ္ဌိသန္ဓာတိ ကာယေ ဝေဒနာဒိအနုပဿနာပသင္ဂေပိ အာပန္နေ တဒသမ္မိဿတောတိ အတ္ထော။

အဝယဝိကပဟာသမညာတိဓာဝနသာရာအနာဘိနိဝေသနိသေဓနတ္ထံ ကာယံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေဟိ, တာနိ စ ကေသာဒီဟိ, ကေသာဒိကေ စ ဘူတုပဟာအယရူပေဟိ ဝိနိဗ္ဘုဇိတုံ **"တထာ န ကာယေ"**တိအာဒိမာဟ။ ဟသာအဒိနဂရာဝယဝသမူဟေ အဝယဝိတဒိနောပိ အဝယဝိကပဟဏံ ကရောန္တိ။ နဂရံ နာမ ကောစိ အတ္ထော အတ္ထီတိ ပန ကေသစ္စိ သမညာတိဓာဝနံ သိယာတိ က္လတ္ထိပုရိသာဒိသမညာတိဓာဝနေ နဂရနိဒဿနံ ဝုတ္တံ။ **အညော ကောစိ** သတ္တာဒိကော။ **ယံ ပဿတိ** က္လတ္ထိံ, ပုရိသံ တာ။ နနု စက္ခုနာ က္လတ္ထိပုရိသဒဿနံ နတ္ထီတိ? သစ္စံ နတ္ထိ, "က္လတ္ထိံ ပဿာမိ, ပုရိသံ ပဿာမီ"တိ ပန ပဝတ္တသမညာဝသေန "ယံ ပဿတီ"တိ ဝုတ္တံ။ မိစ္ဆာဒဿနေန တ ဒိဋ္ဌိယာ ယံ ပဿတိ, န တံ ဒိဋ္ဌံ ရူပာယတနံ ဟောတိ, ရူပာယတနံ တ တံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ အထ တ တံ ကေသာဒိဘူတုပဟာအယသမူဟသင်္ခာတံ ဒိဋ္ဌံ န ဟောတိ, ဒိဋ္ဌံ တ ယထာဝုတ္တံ န ဟောတီတိ အတ္ထော။ **ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ န ပဿတီ** တိ ယံ ရူပာယတနံ, ကေသာဒိဘူတုပဟာအယသမူဟသင်္ခာတံ တ ဒိဋ္ဌံ, တံ ပညာစက္ခုနာ ဘူတတော န ပဿတီတိ အတ္ထော။

န အညဓမ္မာနုပဿီ တိ န အညသဘာတနုပဿီ, အသုဘာဒိတော အညာကာရာနုပဿီ န ဟောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ပထဝီကာယန္တိ ကေသာဒိံ ပထဝီဓမ္မသမူဟတ္တာ "ကာယော"တိ ဝဒတိ, လက္ခဏပထဝိမေဝ တ အနေကဘေဒဘိန္နံ သကလသရီရဂတံ ပုဗ္ဗာပရိယဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ သမူဟဝသေန ဂဟေတ္ဝတ "ကာယော"တိ ဝဒတိ။ ဧဝံ အညတ္ထာပိ။

အာကာရသမူဟသင်္ခာတဿာ တိ အနိစ္စတာဒိအာကာရသမုအယပရိယာယဿ။

တီသု ဘဝေသု ကိလေသေတိ ဘဝတ္တယဝိသယကိလေသေ။ **သဗ္ဗတ္ထိက** န္တိ သဗ္ဗတ္ထ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ စိတ္တေ က္လစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ, သဗ္ဗေ တ လီနေ, ဥဒ္ဓတေ စ ဘာဝေတဗ္ဗာ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ အတ္ထိကာ တောယာတိ **သဗ္ဗတ္ထိကာ။ အန္တော သင်္ခေပေါ**တိ အန္တော ဩလီယနာ, ကောသဇ္ဇန္တိ အတ္ထော။

၂၄. **ဂဟိတေသူ**တိ ဘာဝနာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတေသု, ဘာဝိတေသူတိ အတ္ထော, ဝစနေန တ ဂဟိတေသု။ ဘာဝနာဂ္ဂဟဏဒိပနတ္ထတ္တာ ပန ဝစနေန ဂဟဏဿ ဘာဝနာဂ္ဂဟဏမေတ္ထ ပဓာနံ။ ယဿ သတိပဋ္ဌာနာ ဘာဝိတာ, တဿ သမ္မပ္ပဓာနာဒယော ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ န ဘာဝိတာတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတီတိ စ သမာနလက္ခဏတာပဒေသေန က္လမတ္ထံ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ **"စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာနေသု စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဝိပလ္လာသာ ပဟီယန္တိ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘာဝတော။ "အာဟာရသမုဒယာ ကာယဿ သမုဒယော, ဖဿသမုဒယာ ဝေဒနာနံ သမုဒယော (သံ. နိ. ၅.၄၀၈), သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပ"န္တိ (သံ. နိ. ၁.၁, ၃၉; မ. နိ. ၃.၁၂၆; မဟာဝ. ၁; ဥဒာ. ၁; ဝိဘ. ၂၂၅) ဝစနတော ကာယာဒီနံ သမုဒယဘူတာ ကဗဠီကာရာဟာရဖဿမနောသဉ္စေတနာဝိညာဏာဟာရာကာယာဒီနံ ပရိဇာနနေန ပရိညာတာ ဟောန္တိ တပ္ပဋိပက္ခပ္ပဟာနတောတိ ဒဿေန္တော **"စတ္တာရော အာဟာရာ"**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ "ဥပာဒါနေဟိ အနုပာဒါနော ဘဝတီ"တိ ဧဝမာဒီသု။

တတ္ထ ယသ္မာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ သဝိသေသာ ကာယေ လဗ္ဘန္တီတိ ဝိသေသေန ကာယော ကာမုပာဒါနဿ ဝတ္ထု, သုခဝေဒနဿာဒဝသေန ပရလောကနိရပေက္ခော "နတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ. ၁.၄၄၅; ၂.၉၄-၉၅, ၂၂၅;

၃.၉၁, ၁၁၆; သံ. နိ. ၃.၂၁၀; ခု. သ. ၁၂၂; ဝိဘ. ၉၃၈) ပရာမာသံ ဥပ္ပာဒေတီတိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနဿ ဝေဒနာ, စိတ္တေ နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေန သဿတဿ “အတ္တာနော သီလာဒိဝသေန ပရိသုဒ္ဓပရာမသနံ ဟောတီ”တိ သီလဗ္ဗတုပါဒါနဿ စိတ္တံ, နာမရူပပရိစ္ဆေဒေန ဘူတံ ဘူတတော အပဿန္တဿ “အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတီ”တိ အတ္တဝါဒုပါဒါနဿ ဓမ္မာ ဝတ္ထု, တသ္မာ **“စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု ဘာဝိယမာနေသု ဥပါဒါနေဟိ အနုပါဒါနော ဘဝတီ”** တိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ ပန ဝုတ္တနယေနေဝ ကာယော ကာမယောဂဿ ဝတ္ထု, ဘဝေသု သုခဂ္ဂဟဏဝသေန ဘဝဿာဒေါ ဟောတီတိ ဘဝယောဂဿ ဝေဒနာ, သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေန စိတ္တေ အတ္တာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ ဒိဋ္ဌိယောဂဿ စိတ္တံ, ဓမ္မဝိနိဗ္ဘောဂဿ ဒုက္ကရတ္တာ, ဓမ္မာနံ ဓမ္မမတ္တတာယ စ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈတ္တာ သမ္မောဟော ဟောတီတိ အဝိဇ္ဇာယောဂဿ ဓမ္မာ, ဝတ္ထု, တသ္မာ စတုသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ တေသု တေသံ ပဟာနသိဒ္ဓိတော ယောဂေဟိ ဝိသံယုတ္တတာ ဝုတ္တာ။ ဧတေနေဝ အာသဝေဟိ အနာသဝတာ, ဩဃေဟိ နိတ္ထိဏ္ဏတာ စ သံဝဏ္ဏိတာ ဟောတိ ကာမရာဂါဒီနံ ဧဝ ကာမယောဂကာမာသဝကာမောဃာဒိဘာဝတော။

ဝုတ္တနယေနေဝ ကာယော အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဿ ဝတ္ထု, “ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ပဋိဃာနုသယော အနုသေတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) ဒုက္ခဒုက္ခဝိပရိဏာမဒုက္ခသင်္ခါရဒုက္ခဘူတာ ဝေဒနာ ဝိသေသေန ဗျာပါဒကာယဂန္ထဿ ဝတ္ထု, စိတ္တေ နိစ္စာဘိနိဝေသဝသေန သဿတဿ “အတ္တာနော သီလေန သုဒ္ဓီ”တိအာဒိပရာမသနံ ဟောတီတိ သီလဗ္ဗတပရာမာသဿ စိတ္တံ ဝတ္ထု, သပ္ပစ္စယနာမရူပဒဿနာဘာဝတော ဘဝဝိဘဝဒိဋ္ဌိသင်္ခါတော ဣဒံသစ္စာဘိနိဝေသော ဟောတီတိ တဿ ဓမ္မာ ဝတ္ထူတိ စတုသတိပဋ္ဌာနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိသေသတော ကာယော ရာဂသလ္လဿ ဝတ္ထု, ဝေဒနာ ဒေါသသလ္လဿ, “စိတ္တံ နိစ္စဂ္ဂဟဏဝသေန အတ္တာဘိနိဝေသံ အတ္တာနံ သေယျာဒိတော ဒဟတီ”တိ စိတ္တံ မာနသလ္လဿ, ဝုတ္တနယေနေဝ ဓမ္မာ မောဟသလ္လဿ ဝတ္ထူတိ စတုသတိပဋ္ဌာနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ ပန ကာယာနုပဿနာဒီဟိ ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မေသု ပရိညာတေသု ရူပဝေဒနာသညာသင်္ခါရက္ခန္ဓာ ပရိညာတာ ဟောန္တိ, စိတ္တေ ဟိ ပရိညာတေ သညာပိ ပရိညာတာဝ ဟောတိ, တသ္မာ **“ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော စဿ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တီ”**တိ ဝုတ္တံ။

တထာ ဝိသေသတော ကာယေ သာပေက္ခာ ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတီတိ ကာယော ဆန္ဒာဂတိယာ ဝတ္ထု, ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒနာ ဗျာပါဒဿ နိမိတ္တန္တိ သာ ဒေါသာဂတိယာ ဝတ္ထု, သန္တတိဃနဂ္ဂဟဏဝသေန သရာဂါဒိစိတ္တေ သမ္မောဟော ဟောတီတိ မောဟာဂတိယာ စိတ္တံ, ဓမ္မသဘာဝါနဝဗောဓေန ဘယံ ဟောတီတိ ဘယာဂတိယာ ဓမ္မာ ဝတ္ထူတိ စတုသတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ အဂတိဂမနပ္ပဟာနံ ဟောတီတိ အာဟ **“အဂတိဂမနေဟိ စ န အဂတိံ ဂစ္ဆတီ”** တိ။

“အကုသလဿ သောမနဿဿ ဝသေနာ” တိ ဣဒံ “အယမ္ပိ အတ္ထော သမ္ဘဝတီ”တိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ “သုခါယ ဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော အနုသေတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၅) ပန ဝစနတော သုခဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန တဏှာနုသယေနေဝ သမုဒယသစ္စံ ဒေသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒေသိတံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ** န္တိ ဒုက္ခဒုက္ခဂ္ဂဟဏေန သာတိသယံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ပကာသိတံ ဟောတီတိ ဟဋ္ဌိယံ “ဒုက္ခံ အရိယသစ္စံ ဒေသိတ”န္တိ ဝုတ္တံ။ သဟစရဏာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **နိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာယံ** (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၅ အာဒယော) ဝုတ္တံ။

လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၆. စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၅. **ဟာရာနန္တိ** နိဒ္ဓာရဏေ သာမိဝစနံ။ ဟာရေသု ဣမဿ စတုဗျူဟဟာရဿ ဝိသေသတော သုတ္တဿ ဗျဉ္ဇနဝိစယဘာဝတောတိ ယောဇနာ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဗျဉ္ဇနာ။ပေ။ ဒဿေတီ”** တိ။ **ယာယာ**တိ နိရုတ္တိယာ။

ယထာရဟန္တိ သံဝဏ္ဏိယမာနေ သုတ္တေ ယံ ယံ အရဟတိ နိဗ္ဗစနံ ဝတ္တုံ, တံတံလောကသမညာနုရောဓေနေဝ။ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒံ သမ္ပာဒေတွာ ပစ္ဆာ သစ္စာဘိသမယံ ပါပုဏာတီတိ အာဟ **“သမ္မုတိ။ပေ။ ဟောတီ”** တိ, တံတံပညတ္တိဂ္ဂဟဏမုခေန ပရမတ္ထဂ္ဂဟဏံ ဟောတီတိ ဧဝံ ဝါ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓော။

ယမိဒံ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပသန္တာနံ သန္ဓာယ **“ဥဘယမန္တရေနာ”** တိ ဣဓ ဝုတ္တံ။ ဩတရဏဟာရေ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၄. ၄၂ အာဒယော) ပနဿ ဒွါရပ္ပဝတ္တဖဿာဒိဓမ္မေ သန္ဓာယ ဝုတ္တဘာဝံ ဒဿေတုံ “ဥဘယမန္တရေနာတိ ဖဿသမုဒိတေသု ဓမ္မေသူ”တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ အဋ္ဌကထာစရိယာ ပနာဟု “အန္တရေနာတိ ဝစနံ ပန ဝိကပ္ပန္တရဒီပန”န္တိ။ တဿာ အယမတ္ထော – န ဣမံ လောကံ, န ဟုရံ လောကံ, အထ ခေါ ဥဘယမန္တရေနာတိ။ အပရော ဝိကပ္ပော – **ဥဘယမန္တရေနာ** တိ ဝါ ဝစနံ ဝိကပ္ပန္တရာဘာဝဒီပနံ။ တဿတ္ထော – န ဣမံ လောကံ, န ဟုရံ လောကံ နိဿာယ ဈာယတိ ဈာယီ, ဥဘယမန္တရေန ပန အညံ ဌာနံ အတ္ထီတိ။

ယေပိ စ “အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ, သမ္ဘဝေသီ”တိ စ ဣမေသံ သုတ္တပဒါနံ အတ္ထံ မိစ္ဆာ ဂဟေတွာ အတ္ထိ ဧဝ အန္တရာဘဝေါတိ ဝဒန္တိ, တေပိ ယသ္မာ အဝိဟာဒီသု တတ္ထ တတ္ထ အာယုဝေမဇ္ဈံ အနတိက္ကမိတွာ အန္တရာ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမေန အနဝသေသသံကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယန္တီတိ **အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယီ,** န အန္တရာဘဝဘူတောတိ ပုရိမဿ သုတ္တပဒဿ အတ္ထော။ ပစ္ဆိမဿ စ ယေ ဘူတာ ဧဝ, န ပုန ဘဝိဿန္တိ, တေ ဟိ (ကထာ. အနုဋီ. ၅၀၇) ခီဏာသဝါ, ပုရိမပဒေဟိ **“ဘူတာ”**တိ ဝုတ္တာ။ တဗ္ဗိပရီတတာယ သမ္ဘဝံ ဧသန္တီတိ **သမ္ဘဝေသိနော** ။ အပ္ပဟီနဘဝသံယောဇနတ္တာ သေက္ခာ, ပုထုဇ္ဇနာ စ။ စတူသု ဝါ ယောနီသု အဏ္ဍဇဇလာဗုဇသတ္တာ ယာဝ အဏ္ဍကောသံ, ဝတ္ထိကောသဉ္စ န ဘိန္ဒန္တိ, တာဝ **သမ္ဘဝေသီ** နာမ။ အဏ္ဍကောသတော, ဝတ္ထိကောသတော စ ဗဟိ နိက္ခန္တာ **ဘူတာ** နာမ။ သံသေဒဇဩပပါတိကာ စ ပဌမစိတ္တက္ခဏေ **သမ္ဘဝေသီ** နာမ, ဒုတိယစိတ္တက္ခဏတော ပဘုတိ **ဘူတာ** နာမ။ ယေန ဝါ ဣရိယာပထေန ဇာယန္တိ, ယာဝ တတော အညံ န ပါပုဏန္တိ, တာဝ **သမ္ဘဝေသီ,** တတော ပရံ **ဘူတာ**တိ အတ္ထော, တသ္မာ နတ္ထီတိ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ သတိ ဟိ ဥဇုကေ ပါဠိအနုဂတေ အတ္ထေ ကိံ အနိဒ္ဓါရိတသာမတ္ထိယေန အန္တရာဘဝေန အတ္ထာဘာဝပရိကပ္ပိတေန ပယောဇနန္တိ။

ယံ ပန ယေ “သန္တာနဝသေန ပဝတ္တမာနာနံ ဓမ္မာနံ အဝိစ္ဆေဒေန ဒေသန္တရေသု ပါတုဘာဝေါ ဒိဋ္ဌော။ ယထာ တံ ဝီဟိအာဒိအဝိညာဏကသန္တာနေ, ဧဝံ သဝိညာဏကသန္တာနေပိ အဝိစ္ဆေဒေန ဒေသန္တရေသု ပါတုဘာဝေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ အယဉ္စ နယော သတိ အန္တရာဘဝေ ယုဇ္ဇတိ, နာညထာ”တိ ယုတ္တိံ ဝဒန္တိ။ တေဟိ ဣဒ္ဓိမတော စေတောဝသိပ္ပတ္တဿ စိတ္တာနုဂတိကံ ကာယံ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ ခဏေန ဗြဟ္မလောကတော ဣဓူပသင်္ကမနေ, ဣတော ဝါ ဗြဟ္မလောကဂမနေ ယုတ္တိ ဝတ္တဗ္ဗာ။ ယဒိ သဗ္ဗတ္ထေဝ ဝိစ္ဆိန္နဒေသေ ဓမ္မာနံ ပဝတ္တိ န ဣစ္ဆိတာ, ယဒိပိ သိယာ “ဣဒ္ဓိဝိသယော အစိန္တေယျော”တိ, တံ ဣဓာပိ သမာနံ “ကမ္မဝိပါကော အစိန္တေယျော”တိ ဝစနတော, တသ္မာ တံ တေသံ မတိမတ္တမေဝ။ အစိန္တေယျသဘာဝတ ဟိ သဘာဝဓမ္မာ, တေ ကတ္ထစိ ပစ္စယဝိသေသေန ဝိစ္ဆိန္နဒေသေ ပါတုဘဝန္တိ, ကတ္ထစိ အဝိစ္ဆိန္နဒေသေ စ။ တထာ ဟိ မုခဃောသာဒီဟိ အညသ္မိံ ဒေသေ အာဒါသပဗ္ဗတပ္ပဒေသာဒိကေ ပဋိဗိမ္ဗပဋိဃောသာဒိကံ ပစ္စယုပ္ပန္နံ နိဗ္ဗတ္တမာနံ ဒိဿတိ, တသ္မာ န သဗ္ဗံ သဗ္ဗတ္ထ ဥပနေတဗ္ဗန္တိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရတော ပန ပဋိဗိမ္ဗဿ ဥဒာဟရဏဘာဝသာဓနာဒိကော အန္တရာဘဝဝိစာရော **ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏဿဋီကာယံ** (ကထာ. အနုဋီ. ၅၀၇) ဂဟေတဗ္ဗော။

အပရေ ပန **“ဣဓာ**တိ ကာမဘဝေ, **ဟုရန္တိ** အရူပဘဝေ, **ဥဘယမန္တရေနာ** တိ ရူပဘဝေ ဝုတ္တော”တိ ဝဒန္တိ, “**ဣဓာ**တိ ပစ္စယဓမ္မေ, **ဟုရန္တိ** ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေ, **ဥဘယမန္တရေနာ** တိ ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ ဝုတ္တာ”တိ စ ဝဒန္တိ, တံ သဗ္ဗအဋ္ဌကထာသု နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဝသိဋ္ဌံ ရူပ** န္တိ အာပေါဓာတုအာကာသဓာတူဟိ သဒ္ဓိံ လက္ခဏရူပါနိ, ဩဇဉ္စ သန္ဓာယာဟ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တဿ ခီဏာသဝဿ တံ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ စိတ္တံ န ဇာနန္တိ န ညာယန္တိ “ဈာယမာနာ”တိ ဝုတ္တတ္တာ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

စတုဗျူဟဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇. အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၂၉. အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိဒ္ဓံသနသဘာဝတ္တာ, အကုသလာနံ တ ပဇဟနေ ကုသလာနံ သမ္ပာဒနေ ပဋ္ဌပနသဘာဝတ္တာ **အာရမ္ဘဓာတု။ တထာဘူတာ** တိ သီလာဒီဟိ သမင်္ဂီဘူတာ။ ကာမဓာတုအာဒိကာ တိဓာတုယော ဝ **တေဓာတု**။ တသ္သ အဘိဘဝနတော **တေဓာတုက္ကသ္သရော** မစ္စုရာဇာ။ အနာဒိမတိသံသာရေ စိရကာလံ လဒ္ဓပတိဋ္ဌာပိ အစိရကာလံ ဘာဝိတေဟိ ကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ သမုစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗတ္တာ အဗလာ ကိလေသာတိ ဝုတ္တံ **“အဗလံ ဒုဗ္ဗလ”** န္တိ။ တေနာဟ **“အဗလာ နံ ဗလီယန္တီ”** တိ။

ဣဒံ ဝစနံ အယံ ကထာဟအော။ **သမာဓိသ္သ ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထ သမာဓိသ္သ ကာရဏံ သမတာနုယောဂေ နိယောဇနတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **ပပဉ္စာ** တိ ရာဂဒယော ဝ။ **တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတ** န္တိ ဒေသနာယ ပဒဋ္ဌာနဘာဝေနေဝ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ကတာတိ အတ္ထော။

န္တိ တံ ဒေသနံ။ **တသ္သာ** တိ သဘာကဒိဝသေန အာဝဋ္ဋနသ္သ။ ပရိပက္ကဉာဏာနံ ဝိသေသာဓိဂမာယ။ **လာဘဝိနိစ္ဆယပရိဂ္ဂဟမစ္ဆရိယာနီ**တိအာဒီသု **လာဘော**တိ ရူပာဒိအာရမ္မဏပဋိလာဘော။ သော ပရိယေသနာယ သတိ ဟောတီတိ ပရိယေသနာဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတော။ **ဝိနိစ္ဆယော** တိ ‘‘ဧတ္တကံ မေ ရူပာရမ္မဏတ္ထာယ ဘဝိသ္သတိ, ဧတ္တကံ သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏတ္ထာယ, ဧတ္တကံ မယှံ, ဧတ္တကံ ပရသ္သ, ဧတ္တကံ ပရိဘုဉ္ဇိသ္သာမိ, ဧတ္တကံ နိဒဟိသ္သာမီ’’တိ ဧဝံ ပဝတ္တော ဝိတက္ကော ဝိနိစ္ဆယော။ သော လာဘိတပေတုကတ္တာ ပရိယေသနမူလကတာယ ပရိယေသနာဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတော, တထာ ပရိဂ္ဂဟမစ္ဆရိယာနိ။ တတ္ထ **ပရိဂ္ဂဟော** ‘‘မမ ဣဒ’’န္တိ ပရိဂ္ဂဏှနံ။ **မစ္ဆရိယံ** ‘‘မယှေဝ ဟောတု’’တိ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝတသဟနံ။ တေနေဝသ္သ ဟေရာဏာ ဧဝံ ဝစနတ္ထံ ဝဒန္တိ ‘‘မယှေဝိဒံ မစ္ဆရိယံ ဟောတု, မာ အညေသံ အစ္ဆရိယံ ဟောတူတိ ပဝတ္တတ္တာ မစ္ဆရိယန္တိ ဝုစ္စတီ’’တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၁၀၃; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၉.၂၃)။ ပရိဘောဂတ္တာနံ ပန ဝိနိစ္ဆယာဒီနံ ပရိဘောဂန္တောဂဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဆန္ဒရာဂေ** ဒုဗ္ဗလရာဂေ။ **အဇ္ဈောသာနံ** ‘‘မမ ဣဒ’’န္တိ တဏှာဟာဝသေန ဗလဝသန္နိဋ္ဌာနန္တိ အာဟ **“ဆန္ဒရာဂအဇ္ဈောသာနာ တဏှာဟာတေ”**တိ။ **အာရက္ခနိမိတ္တံ** ဒွာရပိဒဟနမဉ္ဇူသာဂောပနာဒိနာ သုဋ္ဌု ရက္ခဏနိမိတ္တံ။ ဟဟနိ ကရောန္တော ပရိဘောဂနိမိတ္တံ ရတ္တော ဂိဒ္ဓော ဂဓိတော မုစ္ဆိတော ဟုတွာ မိကောဝ ပရိဘုဉ္ဇနနိမိတ္တံ ပမာဒံ အာပဇ္ဇတီတိ ဧဝံ ပရိယေနာ ရက္ခာ **ပရိဘောဂနိမိတ္တံ** ။ ပမာအေ တိဝိဓေ တဏှာဟာယ ဝသေန ကထိတောတိ ဒသ္သေန္တော **“တိဝိဓေ တဏှာဟာယာတိ ဝုတ္တ”**န္တိ အာဟ။

အဝိသေသေန ဝုတ္တ န္တိ ‘‘ကတမေန ဥပာအနေန သဥပာအနာ’’တိ ဝိဘာဂေန ပုစ္ဆိတွာပိ ‘‘အဝိဇ္ဇာယ စ တဏှာယ စာ’’တိ အဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ဝုတ္တံ။ **တဏှာဉ္စ အဝိဇ္ဇဉ္စ စတုရုပာအနံ** **ဝသေနာ**တိ ကာမုပာအနာဒီနံ စတုန္နံ ဥပာအနာနံ ဝသေန ဝိဘဇိတွာ ခန္ဓာနံ **ဒုက္ခဘာဝေန** ဒုက္ခသစ္စဘာဝေန သဟ ပရိညေယျဘာဝံ, ဥပာအနာနံ **သမုဒယဘာဝေန** သမုဒယသစ္စဘာဝေန သဟ ပဟာတဗ္ဗဘာဝံ ဒသ္သေတီတိ ယောဇနာ။

၃၀. **“ယော”**တိအာဒိနာ ဝုတ္တော တိဝိဓော ပမာအော ပရိယေသတိ, အာရက္ခဏာဉ္စ ကရောတိ, ပရိဘောဂနိမိတ္တဉ္စ စာတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပမာအော ဟိ ပမဇ္ဇန္တသ္သ ပုဂ္ဂလသ္သ ဘောဂါနံ ပရိယေသနာယ, အာရက္ခဏာယ စ ဟေတုဘူတော ကတ္တုဘာဝေန ဥပစရိတော, ပရိဘောဂသ္သ ပန နိမိတ္တံ။ ‘‘တပ္ပဋိပက္ခေနာ’’တိ ပဒသ္သ အတ္ထံ ဝိဝရတိ **“အပ္ပမာအနုယောဂေနာ”**တိ, တေန သမထဘာဝံ ဒသ္သေတိ ။ **ခေပနာ**တိ ခယဟပနာ။ **တေအနုပက္ခဝိသဘာဂဓမ္မဝသေနာ** တိ တေအနုပက္ခော စ သော ပမာဒသ္သ ဝိသဘာဂဓမ္မော စာတိ **တေအန။ပေ.။ ဓမ္မော,** သမထော, တသ္သ ဝသေန။

သမထေ သတီတိ အဓိဋ္ဌာနဘူတေ ဈာနေ သတိ, တံ ဟာဒကံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ယာ ပညာ**တိ နာမရူပပရိစ္ဆေ အာဒိဝသေန ပဝတ္တပညာ။ တေနာဟ **“အယံ ဝိပသ္သနာ”** တိ။ **ပဟီနေသူ**တိ ပဟီယမာနေသု။

တေအနုပက္ခန္တိ အာရမ္ဘဓာတုအာဒိတေအနုပက္ခံ နိက္ခိပိတွာ။ **ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေနာ**တိ ပမာဒဝသေနေဝ။ **သဘာဂဓမ္မဝသေနာ**တိ ပုဗ္ဗေ နိက္ခိတ္တသ္သ အာရမ္ဘဓာတုအာဒိတေအနဓမ္မသ္သ သမထာဒိသဘာဂဓမ္မဝသေန။

ပုန အပရိယောအပနိယံ သိခါပ္ပတ္တပရိယောအပနံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“တံ ပန အရဟတ္တေန ဟောတီ”**တိ။

မောဟသမုဋ္ဌာနတာ ဝုတ္တာ ''မောဟော ဧဝ သမုဋ္ဌာန''န္တိ ကတ္ဝာ။ အညထာ ပိသုဏာဝါစာယ ဒောသသမုဋ္ဌာနတာ မုသာဝါဒဿ ဝိယ မောဟသမုဋ္ဌာနဘာဝေါ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာ။

ကမ္မပထဘာဝံ ပတ္တာနံ, အပ္ပတ္တာနဉ္စ အကုသလဓမ္မာနံ ''သဗ္ဗပါပ''န္တိ ပဒေန ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ **''ကမ္မပထကမ္မဝိဘာဂေနာ''**တိ။

၃၁. သေသပဒါနန္တိ ''ကုသလဿ ဥပသမ္ပဒါ''တိအာဒီနံ (ဒီ. နိ. ၂.၉၀; ဓ. ပ. ၁၈၃; နေတ္တိ. ၃၀, ၅၀, ၁၁၆, ၁၂၄; ပေဋကော. ၂၉) ကထာယ အဝသိဋ္ဌပဒါနံ။ **ယထာဓိဂတ**န္တိ အတ္တနာ အဓိဂတပ္ပကာရံ, ပဏ္ဍာ ဘူမိဒိသာ။

ဥပရိ ယာပေန္တီ တိ မနုဿလောကတော ဥပရိဋ္ဌိမံ ဒေဝလောကံ ဂမေန္တိ။

၃၂. ယထာဝုတ္တဿ ဓမ္မဿာ တိ သီလဿ စ မဂ္ဂဿ စ။ **တဏှာဟာဝိဇ္ဇာဒီနန္တိ** **အာဒိ**သဒ္ဒေန တဒေကဋ္ဌကိလေသာ ဂယှန္တိ, တေသံ ပဒဋ္ဌာနဓမ္မာ စ။ **သမထဝိပဿနာဒီန** န္တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သာမညဖလာနံ သင်္ဂဟော။ ယဒဂ္ဂေန စေတ္ထ ''နိရောဓော ရက္ခတီ''တိ ဝုတ္တော, တဒဂ္ဂေန မဂ္ဂေ ရက္ခဏကိရိယာယ ကရဏံ ဝုတ္တံ **''ယေန ရက္ခတီ''**တိ။ ဝိသဘာဂဓမ္မဝသေန ပုရိမာနိ သဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန ပစ္ဆိမာနိ သစ္စာနိ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

အာဝဋ္ဋဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈. ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၃. ဓမ္မေသူ တိ ပုညာဒိအနာဒိဘေဒဘိန္နေသု သဘာဝဓမ္မေသု။ **တတ္ထ လဗ္ဘမာနော** တိ တေသု ယထာဝုတ္တေသု ဓမ္မေသု လဗ္ဘမာနော။ **ဘူမိဝိဘာဂေ**တိ ကာမာဝစရာဒိဒဿနာဒိဘူမိပ္ပဘေဒေ။ **ပဒဋ္ဌာနဝိဘာဂေ** တိ တေ ပုညာဒိဓမ္မာ ယေသံ ပဒဋ္ဌာနံ, တေသံ တ ယေ ဓမ္မာ ပဒဋ္ဌာနံ, တဗ္ဗိဘာဂေ။ **ယေသံ သုတ္တာန** န္တိ မူလပဒဋ္ဌာနဘူတာနံ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ စတုန္နံ သုတ္တာနံ ဝသေန။ အသင်္ကရဝဝတ္ထာနေန ဟိ ဧတေသု သုတ္တေသု သာတိသယံ ဓမ္မာ ဝိဘတ္တာ နာမ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **''ဝိသေသတော''**တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ တသနာဘာဂိယနိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ္တာနိ ဧဝေတ္ထ ဂဟိတာနီတိ? နယိဒမေဝံ နိက္ခမနပရိယောသာနဘာဝေန ဣတရေသမ္ပိ ဂဟိတတ္တာ။ ယတော ဟိ နိဿဋ္ဌာ တသနာဘာဂိယာ ဓမ္မာ, တေ သံကိလေသဘာဂိယာ။ ယံပရိယောသာနာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ ဓမ္မာ, တေ အသေက္ခဘာဂိယာတိ ဒွယဂ္ဂဟဏေနေဝ ဣတရမ္ပိ ဒွယံ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ တေနာဟ **''ဣမေသံ စတုန္နံ သုတ္တာနံ ဒေသနာယာ''**တိ။ **ဣမာနိ စတ္တာရိ သုတ္တာနီ** တိ ဟဋ္ဌိယာ, ဝက္ခမာနာယ ဒေသနာယ တ ဣတရဒွဝယသင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န ပဋိက္ခေပေါ။

တေနေဝာတိ နိယမဿ အကတတ္တာ, တတော စ တေန တန္နိဿိတေန စ ဗ္ရဟ္မစာရီ ဘဝတီတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ **ဧဝ**-သဒ္ဒေါ တ သမုစ္စယတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သိယာ တဿ ပဋိက္ခေပေါ** တိ တဿ အဋ္ဌသမာပတ္တိဗြဟ္မစရိယဿ သိယာ ပဋိက္ခေပေါ။ ဧဝံ သတိ သာဝသေသာ ဒေသနာ သိယာ။

တဒင်္ဂါဒိပ္ပဟာနဒွယံ ပဒဋ္ဌာနဘူတံ ဣမံ ဂဏှနုပဂံ န ဟောတီတိ **''သမုစ္ဆေဒပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပ္ပဟာနာနံ ဝသေနာ''**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟေတ္ထ ကေစိ ''တေနေဝ''တိ ပဌန္တိ။ **''တေနေဝ ဗြဟ္မစရိယေနာတိ ပဌန္တီ''** တိ ဣဒံ ''သံဝရသီလေ ဌိတော''တိ (နေတ္တိ. ၃၃) ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိဝိကပ္ပံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **''ယသ္မာ။ပေ။ ဝက္ခတီ''** တိ ဣဒံ ပစ္ဆိမပဌဿေဝ ယုတ္တတာယ ကာရဏဝစနံ။

ကထံ မန္တာတိ? အနိဗ္ဗေဓသဘာဝတ္တာ မဟဂ္ဂတပုညာနံ န နိဗ္ဗေဓဘာဂိယသုတ္တေန သင်္ဂဟော, တသနာဘာဂိယတ္တာ ပန တသနာဘာဂိယသုတ္တေနေဝ သင်္ဂဟောတိ။ တဒုပသင်္ဂ ဟိ ပစ္ဆိမော ဧဝ ပဌော ယုတ္တတရော။ ဣတရထာ သာဝသေသာ ဒေသနာ ဘဝေယျ။ တေနာဟ **''န ဟိ။ပေ။ ဒေသေတီ''**တိ။

သံကိလေသဘာဂိယအသေက္ခဘာဂိယာနံ ပရတော ဝက္ခမာနတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဝက္ခမာနာနံ။ပေ။ ဝသေနာ”** တိ။ **“သဗ္ဗတော”**တိ က္ကာဒံ ပုဗ္ဗပရာပေက္ခံ။ တသ္သ ပရာပေက္ခတာယ “သဗ္ဗတောဘာဂေန ကောဒသသု ဌာနေသု ပက္ခိပိတ္တ”တိ အဋ္ဌကထာယံ ယောဇိတံ။ တတ္ထ ပဒာဒိကေ ဝိစယဟာရပဒတ္ထေ သန္ဓာယ **“ကောဒသသု ဌာနေသူ”**တိ ဝုတ္တံ။ ပုဗ္ဗပေက္ခတာယ ပန “သဗ္ဗတောဘာဂေန ဒေသနာယ ဖလေနာ”တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

သံကိလေသဘာဂိယာနံ တဏှာသံကိလေသာဒိနာ ဒေသနာနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဖလံ** အပာယဒုက္ခေန မနုဿေသု အောဘဂ္ဂိယေန။ အသေက္ခဘာဂိယာနံ အသေက္ခေဟိ သီလက္ခန္ဓာဒီဟိ ဒေသနာနယော။ **ဖလံ** အဂ္ဂဖလေန စ အနုပာဒိသေသာယ စ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတရေသံ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တမေဝ။ ကာမရာဂဗ္ယာပာဒဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနဂ္ဂဟဏေန သံကိလေသဘာဂိယာနံ, ဝိရာဂဂ္ဂဟဏေန အသေက္ခဂ္ဂဟဏေနေဝ စ အသေက္ခဘာဂိယာနံ ဝက္ခမာနတ္တာ ဝုတ္တံ **“ဝက္ခမာနာနံ။ပေ။ ဝသေနာ”** တိ။ ပဒပဒတ္ထဝိစာရယုတ္တိနိဒ္ဓာရဏမုခေန ဓမ္မဝိဘတ္တိအာဒိဝိစာရော ကာတဗ္ဗောတိ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ **“ဝိစယေန။ပေ။ တဗ္ဗာနီ”** တိ ဝုတ္တန္တိ အဋ္ဌကထာယံ **“ဝိစယေန။ပေ။ ဒဿေတီ”** တိ ဝုတ္တံ။

၃၄. ဝေန္တိ က္ကတိ။ **ဓမ္မေ** တိ ဝုတ္တသဘာဂဓမ္မေ။ **သာဓာရဏာသာဓာရဏဘာဝေဟီ**တိ သာမညဝိသေသေန ဝိသိဋ္ဌေဟိ။ **ဒွေဝ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ** တိ ဒွေဝ က္ကမေ ဓမ္မာ ယေဟိ သဘာဂဓမ္မာ သာဓာရဏာ နာမ ဟောန္တိ။ ကတမေ ဒွေဝ? နာမံ, ဝတ္ထု စ။ တတ္ထ **နာမံ** နာမပညတ္တိ, တံမုခေနေဝ သဒ္ဒတော တဒတ္ထာဝဂမော။ သဒ္ဒေန စ သာမညရူပေနေဝ တထာရူပဿ အတ္ထဿ ဂဟဏံ, န ဝိသေသရူပေန, တသ္မာ သဒ္ဒဝစနီယာ အတ္ထာ သာဓာရဏရူပနာမာယတ္တဂဟဏီယတာယ နာမသာဓာရဏာ ဝုတ္တာ။ **ဝတ္ထု** တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယတ္ထ ဟိ ယေ ဓမ္မာ ပဝတ္တန္တိ, တေသံ သဗ္ဗေသံ တေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာတိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနသင္ခာတာနံ ဝတ္ထုနံ သာဓာရဏာ။ ယသ္မာ ပနိဒံ ဒွယံ တေသံ ဓမ္မာနံ သာဓာရဏဘာဝေ ပကတိဘူတံ သဘာဝဘူတံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဒွေဝ ဓမ္မာတိ ဒုဝေ ပကတိယော”** တိ။ **ကေသန္တတိပတိတတာယာ**တိ သမာနသန္တတိပဝတ္တိယာ။ တေနာဟ **“သမာနဝတ္ထုကာ”**တိ။ ဒဿနပဟာတဗ္ဗာနဉ္ဟိ ယထာ မိစ္ဆတ္တနိယတသတ္တာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ, ဧဝံ အနိယတာပီတိ ဥဘယေ ဟိ တေ သမာနဝတ္ထုကာ။ သေ နယော က္ကတရေသုပိ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသာ ဟိ ဘိန္နသဘာဝတပေတေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗတံ နာတိဝတ္တန္တီတိ တေ နာမသာမညတံ ပတ္တာ, ရူပရာဂဒယော စ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗတန္တိ အာဟ **“ပဟာနေကဋ္ဌာ နာမသာဓာရဏာ”**တိ။ ယထာ ပန “ဝတ္ထုနံ သာဓာရဏာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ”တိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတိ, ဧဝံ “ဝတ္ထုနော သာဓာရဏာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ”တိ အယမ္ပိ အတ္ထော လဗ္ဘတီတိ ဒဿေန္တော **“သဟဇေကဋ္ဌာ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ”** တိ အာဟ။ တေ ဟိ အညမညံ ဖုသနာဒိသဘာဝတော ဘိန္နာပိ ယသ္မိံ ပဝတ္တန္တိ, တေန ဝတ္ထုနာ သာဓာရဏာ နာမ ဟောန္တိ။ တေ့ထ စ လဗ္ဘမာနမ္ပိ ကုသလာဒိနာမသာဓာရဏံ အနာမသိတ္တ ဝတ္ထုသာဓာရဏာ တာဝ ယောဇိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပဋိပက္ခာဒီဟီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သမာနဖလတာသဟဗ္ယတာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **သေသပဒေသူ**တိ “ပုထုဇ္ဇနဿာ”တိအာဒိတက္ကေသု။ ကထံ? တတ္ထ ဟိ ပုထုဇ္ဇနဿ, သောတာပန္နဿ စ သမ္ဘဝတော အနာကမိနော, အရဟတော စ အသမ္ဘဝတောတိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ကထံ တေ ဩမိသော ဂဟိတာတိ ကေနာကာရေန တေ “သာဓာရဏာ”တိ ဝုတ္တဓမ္မာ ဘာဂသော ဂဟိတာ။ “အမုကဿ, အမုကဿ စာ”တိ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော။ သာမညဘူတာ ဓမ္မာ **သာဓာရဏာ** နာမ, ဧဝံ သန္တေ ကထံ တေသံ မိစ္ဆတ္တနိယတာနိယတာဒိဝသေန ဝိဘာဂေန ပဝတ္တိဋ္ဌာနတာ ဝုစ္စတိ, န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အထ ဝိဘာဂေန တံ ဝတ္တဗ္ဗံ, နနု တေ သာဓာရဏာတိ န ဝတ္တဗ္ဗမေဝတိ? ဧဝံ သာဓာရဏာတိ မိစ္ဆတ္တနိယတာနံ, အနိယတာနန္တိ က္ကမေသံ ဥဘယေသံယေဝ တေ ဓမ္မာ သာဓာရဏာ။ တေနာဟ – **“န သဗ္ဗသတ္တာနံ သာဓာရဏတာယ သာဓာရဏာ”**တိ။ **“ယသ္မာ”** တိအာဒိနာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ, တေနေတံ ဒဿေတိ “ကေစိ ဓမ္မာ ကေသဥ္စိဒေဝ ဓမ္မာနံ သာဓာရဏာ ဟောန္တိ, အညေသံ အသာဓာရဏာ”တိ။ တေနာဟ **“ပဋိနိယတဉှိ တေသံ ပဝတ္တိဋ္ဌာန”** န္တိ။

ဣတရထာတိ အနိယတပဝတ္တိဋ္ဌာနတာယ သဗ္ဗေသံ သာဓာရဏာ, အသာဓာရဏာ တ သိယုံ, တထာ သတိ။ **တထာ တေဟာရော**တိ “သာဓာရဏာ, အသာဓာရဏာ”တိ စ အယံ တေဟာရော သာမညာ ဧဝ န ဘဝေယျ။ **တေ ဧဝ ဓမ္မာ** တိ “သာဓာရဏာ”တိ ဝုတ္တဓမ္မာ ဧဝ။ **ဝေန္တိ** “မိစ္ဆတ္တနိယတာန”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **နိယတဝိသယာ** ပရိစ္ဆိန္နပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနာ။ **“ယောပီ”**တိအာဒိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဝုတ္တဿေဝတ္ထဿ ဟာကဋ္ဌကရဏံ။ **“န ဟိ”**တိ

အာဒိနာ အနုဝယတော, ဖ္ဃတိရေကတော စ တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ။ **သေသေပီ**တိ ''ဘာဝနာပဟာတဗ္ဗာ''တိ ဝေမာဒိမ္ပိ ဟိပိ။

ပစ္စတ္တနိယတော တိ ဟဋ္ဌိပုဂ္ဂလိကော။ **ဣတရသ္သာ** တိ အပစ္စတ္တနိယတသ္သ။ **တထာ**တိ အသာဓာရဏဘာဝေန။ ကောစိ ဓမ္မော ကဋ္ဌိ ဓမ္မံ ဥပဟာအယ သာဓာရဏောပိ သမာနော တဒည ဥပဟာအယ အသာဓာရဏောပိ ဟောတီတိ အာဟ **''သာဓာရဏာဝိစုရတာယာ''**တိ။ တေနာဟ **''တံ တံ ဥပဟာအယာ''**တိအာဒိ။ တထာ ဟိ ''ဓမ္မတာ''တိ ဝုတ္တာပဌမမဂ္ဂဌ္ဌတာ ဒိပိတာ, တာဒိသာနံ ဧဝ အနေကေသံ အရိယာနံ ဝသေန သာဓာရဏာတိ ။ **ပဌမသ္သာ** တိ အဌမကသ္သ။ **ဒုတိယသ္သ သာ**တိ သောတာပန္နသ္သ။ ပုန **အဌမကသ္သာ** တိ ''အဌမကသ္သ, အနာကမိသ္သ စာ''တိ ဧတ္ထေ ဝုတ္တအဌမကသ္သ။ တေနာဟ **''အနာကမိမဂ္ဂဌ္ဌသ္သာ''** တိ။ အဂ္ဂဖလဌ္ဌတော ပဌာယ ပဋိလောမတော ဂဏိယမာနော ပဌမမဂ္ဂဌ္ဌော **အဌမကော,** မဂ္ဂဌ္ဌတာယ, ပဟိယမာနကိလေသတာယ စ သဗ္ဗေပိ မဂ္ဂဌ္ဌာ အဌမကာ ဝိယာတိ **အဌမကော,** ''ကေစိတ္တကာ္ဓဏတော ဥဒ္ဓံ န တိဌ္ဌတီတိ **အဌမကော**''တိ အပရေ နိရုတ္တိနယေန။ ''သေကွာ''တိ နာမံ သာဓာရဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဣတရေသူ**တိ ''ဘဗ္ဗာဘဗ္ဗာ''တိ ဝုတ္တေသု အနရိယေသု။ တေနာဟ ဟဋ္ဌိယံ **''ဟီနုက္ကဌ္ဌမဇ္ဈိမံ ဥပဟာအယာ''**တိ။

နိယာမာဝက္ကန္တိယာ တိ အဝက္ကန္တနိယာမတာယ။ **ဉာဏုတ္တရသ္သာ** တိ ဉာဏာဓိကသ္သ။ **တထာဝိဓပစ္စယသမာယောဂေ**တိ ဉာဏဝိသေသပစ္စယသမတာယေ။ ယထာ ဟိ ဉာဏဗလေန ဒန္ဓာဘိညတာ န ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိပဒာပဋိပန္နော ပိ သုခေန ဝိသောသီယတီတိ။ သာ ဟိ သုခာပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ တံသမင္ဂိနော ဉာဏုတ္တရတ္တာ ဝိပဿနာယ ပဒဌာနန္တိ ဝုတ္တာ။

ဓမ္မတော အနပေတာ စိန္တာ **ဓမ္မစိန္တာ,** ယောနိသောမနသိကာရေန ပဝတ္တိတတ္တာ ဓမ္မေသု စိန္တာ, **ဓမ္မော** တ ဉာဏံ, တသ္မာ ဓမ္မာဝဟာ စိန္တာ **ဓမ္မစိန္တာ,** စိန္တာမယဉာဏသ္သ ဟေတုဘူတာ စိန္တာတိ အတ္ထော။

ဟဋ္ဌိယံ သုတမယပညာဂ္ဂဟဏေန ''ယေ တေ ဓမ္မာ အာဒိကလ္လာဏာ။ပေ။ တထာရူပာသ္သ ဓမ္မာ ဗဟုသ္သုတာ ဟောန္တိ''တိအာဒိ (အ. နိ. ၈.၂) သုတ္တပဒသင်္ဂဟော အတ္ထော ပရိဂ္ဂဟိတော, တထာ ယောနိသောမနသိကာရဂ္ဂဟဏေန ''သော 'အနိစ္စ'န္တိ ယောနိသော မနသိ ကရောတီ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တော ဥပဟယမနသိကာရော ပရိဂ္ဂဟိတော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန ''သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ''န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပရိဂ္ဂဟိတာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''အထ ခော။ပေ။ ဒဿေတု''** န္တိ။ **သေသန္တိ** ''ဓမ္မသုတက္ခာတတာ''တိ ဝေမာဒိ။

ယဿ စ ပုဗ္ဗေ အတ္ထော န သံဝဏ္ဏိတော, တတ္ထ ကလ္လာဏမိတ္တတာယ အာယတနဂတော ပသာဒော, စိတ္တဝူပသမော စ ဖလန္တိ ဒဿေန္တော **''သပ္ပုရိသ။ပေ။ ပဒဌာန''န္တိ အာဟ။ အတ္တသမ္မာပဏိဟိတတ္တာ ဟာပဒေ ဂုန္ထိနိဗ္ဗိအဒိဗဟုလော၀ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ** ''အတ္တ။ပေ။ ပဒဌာန''န္တိ။ ဓမ္မော သုတက္ခာတော အာဒိတော ပဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိပရိပူရိဟေတူတိ ဒဿေန္တော **''ဓမ္မသုတက္ခာတတာ။ပေ။ ပဒဌာန''**န္တိ အာဟ။ ကုသလမူလရောပနာ ဟိ သမာပတ္တိပရိယောသာနာတိ ။ **သင်္ဃသုဋ္ဌုတာယ** သင်္ဃဿ သုဋ္ဌုဘာတယ သင်္ဃဿ သပ္ပတိဿတာယ ''သုဋ္ဌု, ဘန္တေ''တိ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနဘာတယ။ ဣတရံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ဝိဘတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉. ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၅. သမ္မာဒိဋ္ဌိဿ။ပေ။ နိဇ္ဇိဏ္ဏာ ဘဝတီ တိ ဧတ္ထ ယထာ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေနတ္ထော ဝုတ္တော, ဧဝံ ကမ္မဿကတာကမ္မပထသမ္မာဒိဋ္ဌီနမ္ပိ ဝသေန အတ္ထော လဗ္ဘတေဝ။ ကမ္မပထကထာ ဟောသာ။ **ယထာဝုတ္တေနာကာရေနာ**တိ ''အဝိမုတ္တာ၀ သမာနာ''တိ, ''အဝိမုတ္တိယ''န္တိ စ ဝုတ္တပ္ပကာရေန။ **မိစ္ဆာဘိနိဝေသဝသေနာ**တိ အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဧဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောတိ, အနိယျာနိကံ ဧဝ နိယျာနိကောတိ, အသန္တံ ဧဝ ပန သန္တန္တိ, အနရိယံ ဧဝ အရိယောတိ

ဝိပရီတာဘိနိဝေသဝသေန ။ **မိစ္ဆာဓိမောက္ခော** တိ အယာထာဝပသာဒေ, အယာထာဝသန္နိဋ္ဌာနံ တ။ ဥပ္ပန္နမောဟော မိစ္ဆာဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။

၃၆. တအာနံ တ အနုတအ **တအနုတအ,** တေသံ တအာနံ ဥပဟအတိ အတ္ထော။ **တအနုပဝတ္တိယောတိ** တအာနံ အေသာနံ အနုပဝတ္တိယော။

အန္တဒ္ဒ္ဝယပရိဝတ္တန န္တိ ကာမသုခအတ္တကိလမထာနုယောဂသင်္ခာတဿ အန္တဒ္ဒ္ဝယဿ ပဋိပက္ခဝသေန ပရိဝတ္တနံ။

ဧတေသုပိ တရေသူတိ "နိယ္ယာနိကော ဓမ္မော တေသံ အဓမ္မော, သုခော တေသံ အဓမ္မော"တိ စ ဣမေသု တရေသု။ **ဝုတ္တနယေနာ** တိ ယဒိ အတ္တပရိတာပနံ အတ္တနော ဒုက္ခာပနံ ဓမ္မော, ဓမ္မဿ ပဋိဝိရုဒ္ဓော အဓမ္မော သိယာ, ဒုက္ခဿ စ သုခပဋိဝိရုဒ္ဓန္တိ ဈာနမဂ္ဂဖလသုခဿ, အနဝဇ္ဇပစ္စယပရိဘောဂသုခဿ စ တေသံ အဓမ္မဘာဝတော အာပဇ္ဇတီတိ ဇဝံ ဝတ္တဗ္ဗာ။ **"ယံ ယံ တ ပနာတိအာဒိနာ"**တိ ဣဒံ အဝသေသဟဋ္ဌာမသနံ။ ဋ္ဌေ **ယံ ယံ တ ပန ဓမ္မ**န္တိ ယံ တတံ တ ဓမ္မံ, ကုသလံ တ အကုသလံ တ ဣဋ္ဌံ တ အနိဋ္ဌံ တတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ရောစယတိ တ ဥပဂစ္ဆတိ တ** တိ စိတ္တေန ရောစတိ, ဒိဋ္ဌိယာ ဥပဂစ္ဆတီတိ။ **တဿ တဿ ဓမ္မဿ ယော ပဋိပက္ခော** တိ တဿ တဿ ရုစိတဿ, ဥပဂတဿ တ ဓမ္မဿ ယော ပဋိပက္ခော နာမ။ **သဝဿ အနိဋ္ဌတော အဇ္ဈာပန္နော ဘဝတီ** တိ ယော ဓမ္မော အသုသ ရုစိတဿ, ဥပဂတဿ တ ဓမ္မဿ အနိဋ္ဌတော ပစ္စနီကတော အဇ္ဈုပဂတော ဟောတိ, တေန ပဋိပက္ခေန ဒေသနာယ ပရိဝတ္တနံ ပရိဝတ္တနော ဟာရောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ပဋိပက္ခဿ လက္ခဏံ ဝိဘာဝေတီ"** တိ။

ပရိဝတ္တနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၀. ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၇. **အညမညေဟီ**တိ အညေဟိ အညေဟိ။ **အာယတိန္တိ** ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ။ **ကထဥ္စီတိ** ယေန ကေနစိ ပကာရေန, ပဋ္ဌမံ ဝုတ္တေန ပရိယာယေန အပ္ပဋိဝိဇ္ဈန္တော အပရေန ပရိယာယေန ပဋိဝိဇ္ဈေယ္ယာတိ အဓိပ္ပာယော။ ပရိယာယဝစနံ နိဒ္ဒိသတီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ဇဝံ သဗ္ဗတ္ထ။ **တသ္မိံ ခဏေ** တိ ပရိယာယဝစနဿ ဝုတ္တက္ခဏေ။ **ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာန**န္တိ အာရမ္မဏန္တရေဟိ ဝိဝိခိတ္တစိတ္တာနံ ။ **အညဝိဟိတာန**န္တိ အညံ စိန္တေန္တာနံ။ ကသ္မာ ပန အညေန ပရိယာယေန တဒတ္ထာဝဗောဓနံ, နနု တေန ဝုတ္တေ ဒဋ္ဌဟီကရဏံ ဟောတီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **"တေနေတ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **တဒညေသ**န္တိ တေဟိ ဝိက္ခိတ္တစိတ္တာဒီဟိ အညေသံ, ယေဟိ ပဌမံ ဝစနံ သမ္ဗဒေဝ ဂဟိတံ။ **တတ္ထာ** တိ ဝုတ္တဝစနေနေဝ ပုနပ္ပုနံ ဝစနေ။ အဓိဂတအနုဝတ္တတာယ ပုနရုတ္တိ **ပရိဝဇ္ဇနတ္ထံ** ဝိသေသနဘာဝေန **တာဟိ တာဟိ သညာဟိ**ပိ အယမ္ပိ သဒ္ဒော ဣမဿတ္ထဿ တစကော, အယမ္ပိ သဒ္ဒော ဣမဿတ္ထဿ တစကောတိ ပညာပနေဟိ။ ဒေသေတဗ္ဗဿ တဿ တဿ အတ္ထဿ အတ္တနော စိတ္တေ **ဥပနိဗန္ဓနံ** ဌပနံ။ **တတ္ထာ** တိ ဓမ္မနိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာယံ။ **ဗီဇာတပနံ** ဟေတုသမ္ပာဒနံ။

ဇဝံ ဘဂဝတော ပရိယာယဒေသနာယံ အနေကာနိ ပယောဇနာနိ ဝတ္တ ဣဓာနိ အတ္တနော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာယ ဇဝံ တထာဂတာ ဗုဒ္ဓလီလာယ အနေကေဟိ ပရိယာယေဟိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တီတိ ဒဿေန္တော **"ကိံ ဗဟုနာ"**တိအာဒိမာဟ။

ဟဋ္ဌိယံ **"ပိဟာ နာမ ယာ ဝတ္တမာနဿ အတ္ထဿ ပတ္ထနာ"** တိ ပစ္စုပ္ပန္နဝိသယတံ ဒဿေတွာ ပုန အနာဂတဝိသယတံ ဒဿေတုံ **"သေယ္ယထာပိ တ"** တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ **"အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နတ္ထဝိသယာ တဏှာ ပိဟာ"**တိ အာဟ။

အတ္ထနိပ္ဖတ္တိပဋိဟလနာ တိ ဣမသ္မိံ တ ပဒေ ပိဟာယ ဝေတ္ထဝသေန အနာဂတပစ္စုပ္ပန္နတ္ထဝိသယဘာဝံ ဒီပနတော။

ဓမ္မာရမ္မဏေနေဝ သင်္ဂဟိတာ ''ဓမ္မာရမ္မဏ''န္တွေဝ ဂဟဏံ ဂတာ။ **စတုဝီသတိ ပအာနီ**တိ တွေ ဂေဟာသိတ ဒေါမနဿုပ္ပစိတာရာဒီနံ စတုန္နံ ဆက္ကာနံ ဝသေန စတုဝီသ ကောဋ္ဌာသာ။

၃၈. သာယေဝ ပတ္တနာကာရေန ဓမ္မနန္ဒီတိအာဒိမာဟာ တိ တွေ အယမတ္ထော – သာ ဧဝ ပတ္တနာကာရေန ပဝတ္တိယာ အာသာဒိပရိယာယေန ဝုတ္တာ တဏှာ ရူပာဒိဓမ္မေသု နန္ဒနဋ္ဌေန **ဓမ္မနန္ဒီ** ။ တေသံ ဧဝ ပိယာယနဋ္ဌေန **ဓမ္မ ပေမံ**။ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ ဌာနတော **ဓမ္မဇ္ဈောသာန** န္တိ။

ဣမိနာပီတိ န ကေဝလံ ''ပဉ္စာ ပဇာနနာ''တိအာဒိအာဝေဏိကပရိယာယေနေဝ ဝေဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံ, အထ ခေါ ဣမိနာ အာခိပတေယျာဒိသာဓာရဏပရိယာယေနပိ ဝေဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ **ဣမိနာဝ နယေနာ**တိ ဧတေန ပရိယာယဝ စနေန ။ န ဟိ ဒေသနတ္ထသာဓနံ ''ဣတိပိ သော ဘဂဝ''တိအာဒိဟဋ္ဌိနယဒဿနန္တိ ဒဿေတိ။ **ဗလနိပ္ဖတ္တိဂတော** တိအာဒီသု ဒသသု တထာဂတဗလေသု နိပ္ဖတ္တိ ဟာရိပူရိ ဂတော။ သမ္မောခိပဟာနန္တရာယဒေသနာ ဝိသေသဓောဒနာသု ဝိသာရဒဘာဝသင်္ခါတာနိ စတ္တာရိ ဉာဏာနိ ပတ္တော အခိဂတောတိ **ဝေသာရဇ္ဇပ္ပတ္တော** ။

လောဘဇ္ဈာသယာဒိအဇ္ဈာသယံ ဝိသေသေန အတိဝတ္တောတိ **အဇ္ဈာသယဝီတိဝတ္တော** ။ အတီတဟေတုသင်္ခေ ဟာဒိသင်္ခေပဝိရဟိတတာယ **အသင်္ခေပ** သင်္ခါတံ နိဗ္ဗာနံ, အကုပ္ပဓမ္မတာယ ဂုဏေဟိ တ အသင်္ခေပံ အသင်္ခေယျံ ဂတော ဥပဂတောတိ **အသင်္ခေပဂတော** ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။ **ဥဒ္ဒေယျ** န္တိ ဥဒ္ဒိရိတဗ္ဗံ။

ဓမ္မာနုဿတိယံ ဧဝံ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ သံသာရဒုက္ခတော ဟတိ, သန္တေန သုခေန ရမေတိ စာ တိ တ **ဟာရံ**။

အဘူတပုဗ္ဗတ္တာ တိ အနုပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ, တေနဿ နိစ္စတံဝ ဝိဘာဝေတိ ကေနစိ ဒေဝတောပသင်္ဂဒိနာ အနုပ သဇ္ဇနီယတ္တာ အနုပသဋ္ဌတ္တာ။

''ဒုပ္ပဿ'' န္တိပိ ဟဋ္ဌိ, ဒုရခိဂမန္တိ အတ္ထော။ **ဂုဏသောဘာသုရဘိဘာဝေနာ**တိ ဂုဏေဟိ သောဘာယ, သုဂန္ဓိ ဘာဝေန စ။

ယထာ အက္ခဏဝေခီ ပုဂ္ဂလော သိပ္ပနိပ္ဖတ္တိယာ ရတ္တန္ဓကာရတိမိသာယ အစိရက္ခဏာလောကေန အတိသုခု မမ္ပိ ဒူရဂတံ လက္ခံ ဝိဇ္ဈတိ, ဧဝံ အရိယသာဝကော သီလသမ္ပတ္တိယာ အတိသုခုမံ နိဗ္ဗာနံ စတုသစ္စဓမ္မံ ကေပဋိဝေခနေ ဝ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အာဟ **''သိပ္ပဋ္ဌ သီလံ အက္ခဏဝေခိတာယာ''** တိ။ **လောကိက**န္တိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ လောကုတ္တ တရဓမ္မဿလောကနဿာပိ အခိဋ္ဌာနဘာဝတော။

ဝေဝစနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၁. ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၃၉. ဘဂဝတော သာဘာဝိကဓမ္မကထာယာတိ အတ္တနော ဘာဝေ **သဘာဝေ,** သဘာဝေန နိဗ္ဗတ္တာ, တတော တ အာဂတာတိ **သာဘာဝိကာ,** သာ ဧဝ ဓမ္မကထာတိ **သာဘာဝိကဓမ္မကထာ,** ဗုဒ္ဓါနံ သာမုက္ကံသိကဓမ္မကထာတိ အတ္ထော , တာယ ကရဏဘူတာယ ဓမ္မဒေသနာယ အနညတ္တေပိ ကထာဒေသနာနံ ဥပစာရသိဒ္ဓေန ဘေဒေနေဝံ ဝုတ္တံ, အဝယဝသ မုဒာယဝိဘာဂေန တ။ တေနာဟ **''ကာ စ ပကတိကထာယ ဒေသနာ? စတ္တာရိ သစ္စာနီ''** တိ။ ဣဒဥ္ဟိ အတ္ထဿ ဒေသနာယ အဘေဒေပစာရံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **တဿာ** ဒေသနာယ ပညာပနာ။ **အယံ ပညတ္တိဟာရော** တိ သင်္ခေပေနေ ဝ ပညတ္တိဟာရဿ သရူပမာဟ။ **သာ**တိ ယထာဝုတ္တဒေသနာ။ **တထာ တထာ**တိ ယထာ ယထာ သစ္စာနိ ဒေသေတဗ္ဗာ နိ, တထာ တထာ။ ကထဥ္စေတာနိ ဒေသေတဗ္ဗာနိ? ပရိညေယျာဒိပ္ပကာရေန။ **ယထာဓိပ္ပေတ** န္တိ အဓိပ္ပေတာနုရူပံ, ဗောဓနေယျဇ္ဈာသယာနုကူလန္တိ အတ္ထော။ **အတ္ထ** န္တိ ဒေသေတဗ္ဗတ္တံ, ဒုက္ခာဒိအတ္ထမေဝ တ။ **နိက္ခိပတီ** တိ ပတိဋ္ဌာပေတိ။ ယတော ''စတ္တာရော သုတ္တနိက္ခေပာ''တိအာဒိ (မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.မူလပရိယာယသုတ္တ ဝဏ္ဏနာ) **အဋ္ဌကထာသု** ဝုစ္စတိ။

တတ္ထာ တိ နိက္ခေပဒေသနာယန္တိ အတ္ထော။ **မဂ္ဂပက္ခိယာ** တိ ဒုက္ခသစ္စတော ဗဟိကတာတိ အဓိပ္ပာယော။

ယသ္မိံ ဌာနေ တိ ယသ္မိံ ဘတဒိသင္ခာတေ ဌာနေ။ **ယထာဝုတ္တာ ဒေသနာ** တိ စတုရာပာယာရပဋိဗဒ္ဓရာကဒိမုခေန ဝဋ္ဋဒိပနီ ဝုတ္တပ္ပကာရာ ဒေသနာ။

၄၁. တေပရိဝဋ္ဋဝသေနာ တိ တွောပိ ''သစ္စေသု''တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပရိညာပညတ္တီတိ အာဟာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **အဇ္ဈတ္တရတော, သမာဟိတော**တိ ပဒဒ္ဝယေန သမာဓာနဝိသိဋ္ဌံ အဇ္ဈတ္တရတတာဘာဝန္ ဒီပေတိ ကေစရဇ္ဈတ္တတာဒီပန တော။ ကေဝလော ဟိ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒော အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တကေစရဇ္ဈတ္တေသုပိ ဝတ္တတိ။ အဇ္ဈတ္တရတတာဝိသိဋ္ဌဥ္စ သမာဓာနံ သာတိသယံ စိတ္တဋ္ဌိတိ ဒီပေတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ **''သမာဓာနဝိသိဋ္ဌဿာ''** တိအာဒိနာ။

အာသဇ္ဇနဋ္ဌေနာ တိ အာသဇ္ဇနဋ္ဌေန။ **တထာ ဒဿန** န္တိ အတထာဘူတဿာပိ ဘဗ္ဗရူပဿ ဝိယ အတ္တနော ဝိဒံသနံ။ **အလက္ခိကော** တိ ဝိလက္ခိကော။

ကာမာနန္တိ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ။ **ရူပာန**န္တိ ရူပာဝစရဓမ္မာနံ။ **နိဿရဏ** န္တိ ကာမာနံ ရူပာဝစရဓမ္မာ နိဿရဏံ, တေသံ အရူပာဝစရဓမ္မာ နိဿရဏံ။ **ဇဝံ တံသဘာဝတန**န္တိ သဥတ္တရသဘာဝတနံ။ **တထာ**တိ ယထာ သင္ခတဓမ္မာနံ နိဿရဏဘာဝတော, ကိလေသသမုစ္ဆေဒကဿ အရိယမဂ္ဂဿ အာရမ္မဏဘာဝတော စ အတ္တေဝ အသင္ခတာ ဓာတု, တထာ ဝုစ္စမာနေနာပိ ကာရဏေန အတ္တေဝ အသင္ခတာ ဓာတူတိ ဒဿေတိ။ **ကတ္ထစိ ဝိသယေ** တိ အသင္ခတဓာတုံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **အဝိပရီတတ္တော** တိ ဘူတတ္တော။ ''ယတော ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ပဉ္စဟိ ကာမဂုဏေဟိ သမပ္ပိတော သမင်္ဂီဘူတော ပရိစာရေတိ, တွောဝတာ ခေါ ဘော အယံ အတ္တာ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနပ္ပတ္တော ဟောတိ (ဒီ. နိ. ၁.၉၄), သပကဋ္ဌနိဗ္ဗာနဘာဝိနော''တိ စ ဧဝမာဒီသု ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဘာဝတော။ **ယထာ တံ သီဟသဒ္ဒော** တိ ယထာ ''သီဟော မာဏဝကော''တိအာဒိနာ မာဏဝကာဒီသု ဥပစာရဝုတ္တိနာ ဝတ္တမာနော မိဂရာဇေ ဘူတတ္တဝိသယေ ဒိဋ္ဌော, ဇဝံ နိဗ္ဗာနသဒ္ဒောပိ ကာမဂုဏရူပဇ္ဈာနသမင်္ဂိတာသု ဥပစာရဝုတ္တိယာ ဝတ္တမာနော ကတ္ထစိ ဝိသယေ အဝိပရီတတ္ထော။ ယတ္ထ စ ဝိသယေ အဝိပရီတတ္တော, သာ အသင္ခတာ ဓာတု။ ဟတ္ထတလေ သအာမလကံ ဝိယ ဥဠုယံ ပစ္စက္ခတော ပဿန္တဿ ကေပ္ပမာဏဿ သတ္ထုဝစနမေဝေတ္ထ ပမာဏန္တိ ဒဿေန္တော **''ကိံ တ တောယ ယုတ္တိစိန္တ တာယာ''**တိအာဒိမာဟ။ **''ပဋိညာတဿ အတ္ထဿ သိဒ္ဓိယာ ပကာသနာပညတ္တိ''** တိ နိဂမံ သန္ဓာယာဟာတိ။

ပညတ္တိဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၂. ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၂. ဣန္ဒြိယေဟီ တိ ကရဏေ ကရဏဝစနံ ''မဂ္ဂေန ဂစ္ဆတီ''တိအာဒီသု ဝိယ, ''ဖရသုနာ ဆိန္ဒတီ''တိ ဧဝမာဒီသု ဝိယ စ။ **ဩတရဏာ**တိ အနုပ္ပဝေသနာ။

ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဏှနဝသေန သမ္မာသင်္ကပ္ပော ဝိယာတိ ယောဇနာ။ အဓိစိတ္တအနုယုတ္တာနံ သဒ္ဒဟနုသဒ္ဒဟနုပဋ္ဌာနသမာဒဟနေဟိ သဒ္ဓာဒီသု ဥပကရောန္တေသု ဧဝ ပညာ ဒဿနကိစ္စံ သာဓေတီတိ ဒဿေန္တော **''သဒ္ဓာ..ပေ.။ ဝုတ္တာနီ''**တိ အာဟ။ **နော စ ဘဝင်္ဂ** တိ တေသံ သင္ခာရာနံ ပဝတ္တိကာရဏတာဘာဝံ ဒဿေတိ။

၄၃. တထာ ဝုတ္တော တိ ''နိဿယော''တိ ဝုတ္တော။ **စေတနာသီသေန တဏှာဟံ ဧဝ ဝဒတိ** စေတနာသဟစရဏ တော။

ရတ္တဿာ တိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နရာဂဿ။ ယေန ပုဂ္ဂလော ''ရတ္တော''တိ ဝုစ္စတိ, တဿ ရာဂဿ သမ္ဘိန္ဒိ သုခာ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ တတ္ထ တဿ အနုသယနတော။ တေနာဟ **''သုခာယ။ပေ.။ ဝုတ္တ''** န္တိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ တေနာဟ **''တထာ''**တိအာဒိ။

တာနိ ဧဝ ဣန္ဒြိယာနိ တိ သုခသောမနဿုပေက္ခိန္ဒြိယာနိ။ “သင်္ခါရပရိယာပန္နာနိ”တိ ဝစနံ သန္ဓာယာဟ **“ဣဓ ဝေဒနာသီသေန စေတနာ ဝုတ္တာ”** တိ။ န ဟိ ဝေဒနာ သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နာ ဟောတိ။ **တဏှာဟာယ, ဒိဋ္ဌိယာ** တိ စ ဥပယောဂေ ကရဏဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **“တဏှာဟာယာ”**တိအာဒိမာဟ။ ဣဒါနိ ဥပယောဂဝသေနေဝ “တဏှာဟာယာ”တိအာဒီနံ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယထာ တ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သေသဓမ္မာန** န္တိ တဏှာဟာဝဇ္ဇိတအဝိသိဋ္ဌ ဌဓမ္မာနံ။ **တဏှာဟာယ နိဿယဘာဝေ** တိ ယဒါ တဏှာဟာ တေသံ နိဿယော ဟောတိ။

တဏှာဟာယ သေသဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေ တိ ယဒါ သေသဓမ္မာ တဏှာဟာပစ္စယာ ဟောန္တိ။ **“ကရဇကာယသန္နိဿိတာ”**တိ ဣမိနာ ဝေဒနာဒိက္ခန္ဓတ္တယနိဿိတာပိ ဂဟိတာ ကာယပ္ပသာဒိဘာဝတော။ **ကာရဏဘာဝ**န္တိ ပရမ္ပရပဟေတုဘာဝံ။ **တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဥပယေနာ** တိ ဒိဋ္ဌိဥပယေန စ ဒိဋ္ဌိသဟဂတတဏှာဟာဥပယေန စ။

“အာဂတီတိ ဣဓာဂတိ, ဂတီတိ ပေစ္စဘဝေ” တိ ပဒဒ္ဓယေန ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟာကဋ္ဌတရံ ကာတုံ ဟဋ္ဌိယံ **“အာဂတိဂတီပိ န ဘဝန္တိ”**တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ **ဟုရန္တိ ဒွတရာရမ္မဏဓမ္မာ ဒဿိတာ** အာသန္နဒူရဘာဝေဟိ ဒွတရာရမ္မဏေ ဟိ ဝိနိဝတ္တေတွတ ဂဟိတတ္တာ။ ဣဓ **ဒွတရပ္ပဝတ္တဓမ္မာ** “ဥဘယမန္တရေနာ”တိ ပဒဿ အတ္ထဘာဝေန ဝုတ္တာ။ စတုဗ္ဗိုဟာရေ ပန အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဓမ္မာ တထာ ဝုတ္တာ။ **ကာရဏဘူတေန** အနန္တရပစ္စယဘူတေန, ဥပနိဿယပစ္စယဘူတေန စ။ ယေ ဓမ္မာ ဥပာဒာယ “အတ္တာ”တိ သမညာ, **တေသံ ဝိညာဏာဒိဓမ္မာနံ** အဘာဝေန အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ အာပာဒိတတ္တာတိ အတ္ထော။ **“အနိဿိတဿ စလိတံ နတ္ထိ”** တိအာဒိနာ ပဋိလောမတော ပစ္စယဘာဝေ ဒဿိတော ဟောတိ ဒဿေန္တော ဟဋ္ဌိယံ **“ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော”** တိ ဝတွတ နနု “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ”တိအာဒိကော ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒောတိ စောဒနံ သန္ဓာယ ယထာဝုတ္တဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဘာဝံ ဒဿေတုံ **“သော ဒုဝိဓော”**တိအာဒိနာ လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒော ဝိဘတ္တော။ **တဒတ္ထတာယာ** တိ ဝီတရာဂဝိမုတ္တိအတ္ထတာယ။ **တဗ္ဘာဝ** န္တိ လောကုတ္တရပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဘာဝံ။

ဩတရဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၃. သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၅. သောဓေတိ နာမာတိ ပုစ္ဆိတမတ္ထံ ဟတ္ထတလေ ဌပိတအာမလကံ ဝိယ ပစ္စက္ခတော ဒဿေန္တော နိဂ္ဂုမ္ဗံ နိဇ္ဇဋံ ကတွတ ဝိဝရန္တော တဗ္ဗိသယအညာဏသံသယာဒိမလာပနယနေန သောဓေတိ, ဧဝံ သောဓေန္တော စ ပဒဿ အတ္ထေန အဘေဒေါပစာရံ ကတွတ “ပဒံ သောဓေတိ”စ္စေဝ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **“ပဒံ သောဓေတိ နာမာ”**တိ။ ပုစ္ဆာယ ဝိဿဇ္ဇနမေဝေတ္ထ သောဓနန္တိ အာဟ **“တဒတ္ထဿ ဝိဿဇ္ဇနတော”** တိ။ အာရဘီယတီတိ **အာရမ္ဘော,** ဒေသနာယ ပကာသိယမာနော အတ္ထော။ တေနာဟ **“န တာဝ။ပေ။ ပဗောဓိတတ္တာ”** တိ။ ဣဓ သောဓနံ နာမ ပဋိစ္ဆန္နရူပဿ အတ္ထဿ ဒေသနာနုဘာဝေန ဝိဝဋဘာဝကရဏန္တိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **“အညာဏပက္ခန္ဒနာ”** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သောဓနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၄. အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၆. ဓာရယိတဗ္ဗာ တိ ဥပဓာရေတဗ္ဗာ, ဥပလက္ခိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ **ဝုတ္တမေဝ** “သာမညဝိသေသကပ္ပနာယ တေဟာရဘာဝေန အနုဝဋ္ဋာနတော”တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၁၄)။

တံ တံ ဖလန္တိ နိရယာဒိ တံ တံ ဖလံ။ **အဇ္ဈိတာ** တိ ဂတာ။ **ယောနီ**တိ ဧကဇာတိ။ သမာနဝသေန မိဿီဘဝတိ ဧ တာယာတိ ဟိ **ယောနိ,** ဥပပတ္တိ။ **ပေစ္စာ** တိ မရိတွတ။ **ဥဿန္နတာယာ** တိ ဝိတက္ကဗဟုလတာယ။ “ဥဿန္နတ္တာ”တိ ပိ ဝဒန္တိ။ သဿတာဒီဟိ တ ဥဿန္နတ္တာ။ အသုရဇာတိယာ နိဗ္ဗတ္တာပနကော **အသုရဇာတိနိဗ္ဗတ္တနကော** ။

သင်္ခါ တိ ပညာ။ ပညာပဓာနာ စ ဘာဝနာတိ အာဟ **“ပဋိသင်္ခါယ ပဋိပက္ခဘာဝနာယာ”** တိ။

၄၇. ပတ္ထဋ္ဌဘာဝေန **ပထဝီ**။ သဘာဝဓာရဏဋ္ဌေန, နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝဋ္ဌေန စ **ဓာတု**။ အာပီယတိ, အပ္ပာယတီတိ တ **အာပေါ**။ တေဇနဝသေန တိက္ခတာဝသေန, ဒဟနဝသေန တ **တေဇော**။ တယနဝသေန ဝေဂဂမနဝသေန, သမုဒီရဏဝသေ န တ **တယော။ ဝိသတိ အာကာရာ**တိ ကေသာဒယော ဝီသတိ ကောဋ္ဌာသာ, ပကာရာ တ။ ကက္ခဠလက္ခဏာဓိကတာယ ကေသာဒီ ကက္ခဠလက္ခဏာ ဝုတ္တာ။

ဟဒ္ဒိယေက္ကော ပထဝီဓာတုကောဋ္ဌာသော တိ ပထဝီကောဋ္ဌာသမတ္တော, အတ္တသုညမ္မမတ္တောတိ အတ္ထော။ **သန္တပ္ပတီ** တိ ထွေ သရီရပကတိမတိက္ကမိတ္ဂတ ဥဏှဟာဘာတေ သန္တာပေ, သရီရဒဟနဝသေန ပဝတ္တော မဟာ အဟော, အယမေတေသံ ဝိသေသော။ **ယေန စ ဇီရီယတီ**တိ ကောဟိကာဒိဇရာရောဂေန ဇရီယတီတိ စ အတ္ထော ယုဇ္ဇ တိ။ "သတတရံ တာပေတ္ဂတ တာပေတ္ဂတ ဥဒကေ ပက္ခိပိတ္ဂတ ဉဒ္ဒဋ္ဌသပ္ပိ သတဓောတသပ္ပိ"တိ ဝဒန္တိ။ ရသရုဓိရ မံသမေဒနှာရုအဋ္ဌိအဋ္ဌိမိဉ္ဇာ **ရသာဒယော**။ ကေစိ နှာရုံ အပနေတ္ဂတ သုက္ကံ သတ္တမံ ဓာတုံ ဝဒန္တိ။ **ဝိဝေကန္တိ** ဝိ သုံဘာဝံ, ဝိသဒိသဘာဝန္တိ အတ္ထော။ ဝတ္ထုသဥ္စာတော ဟိ အာဟာရော ပရိဏာမံ ဂစ္ဆန္တော ဟဏဘက္ခဂဟဏိပဒနိ ယ မုတ္တကရီသဘာဝေဟိ ဝိယ အတ္တနာပိ ဝိသဒိသရသသင်္ခာတံ ဝိသုံဘာဝံ နိဗ္ဗတ္တေန္တော တဗ္ဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ ဝုစ စတိ, တထာ ရသာဒယောပိ ရုဓိရာဒိကောဋ္ဌာသံ။ တေနာဟ **"ရသာဒိဘာဝေန ဝိဝေကံ ဂစ္ဆတီ"** တိ။

သဘာဝလက္ခဏတော တိ အသုစိဘာဝေန လက္ခိတဗ္ဗတော။

၄၈. **ယာထာဝသရသလက္ခဏ** န္တိ ရသိတဗ္ဗောတိ **ရသော,** ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သဘာဝေ, အတ္တနော ရသော **သရ သော,** ယာထာဝေ သရသော, **ယာထာဝသရသော** ယာထာဝသရသော ဧဝ လက္ခိတဗ္ဗတ္တာ လက္ခဏန္တိ **ယာထာဝ သရသလက္ခဏ**ံ။ အထ တ **ယာထာဝသရသလက္ခဏ** န္တိ အဝိပရီတံ အတ္တနော ပဝတ္တိသင်္ခာတံ ကိစ္စဋ္ဌေဝ ပီဠနသင် ခာတံ လက္ခဏဉ္စ။ "ဣဒံ ကိစ္စံ, ဣဒံ လက္ခဏ"န္တိ အဝိဇ္ဇာဟေတု ဉာတုံ န သက္ကောတိ, တဗ္ဗိသယဉာဏုပ္ပတ္တိ နိ တရေန္တီ ဆာဒေတ္ဂတ ပရိယောနန္ဓိတ္ဂတ တိဋ္ဌတီတိ ဝုတ္တာ။ တေန ဝုတ္တံ **"ဇာနိတုံ ပဋိဝိဇ္ဈိတုံ န ဒေတီ"** တိ။ တယိဒ မသ္သာ ကိစ္စန္တိ **ကိစ္စတော ကထိတာ။ ကထိတာ**တိ စ ဝုတ္တာ, ယတော စ အဝိဇ္ဇာ အသမ္ပဋိဝေဓရသာတိ ဝုစ္စတိ။ ဇာ ယတိ ထွောတိ **ဇာတိ,** ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ ယဒိပိ နိရောဓမဂ္ဂေ အဝိဇ္ဇာ အာရမ္မဏံ န ကရောတိ, တေ ပန ဇာနိတုကာမဿ သ တပ္ပဋိစ္ဆာဒနဝသေန အနိရောဓမဂ္ဂေသု နိရောဓမဂ္ဂဂ္ဂဟဏဿ ကာရဏဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇ ဇတီတိ ဝုစ္စတိ, တေသမ္ပိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာ ဟောတိ, ဣတရေသံ အာရမ္မဏဘာဝေန စာတိ။

အတ္ထာနတ္ထ န္တိ ဟိတာဟိတံ။ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** ပန **"အတ္ထတ္ထ"** န္တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၆) ဝုတ္တံ, တ တ္ထ အတ္ထော ဧဝ **အတ္ထတ္ထော** တိ အတ္ထဿ အဝိပရီတတာဒဿနတ္ထံ ဒုတိယေန အတ္ထသဒ္ဒေန ဝိသေသ နံ။ န ဟိ ဉာဏံ အနတ္ထေ "အတ္ထော"တိ ဂဏှာတီတိ။ **ကာရဏာကာရဏ**န္တိ ထွောပိ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အတ္ထတ္ထ** န္ တိ တ အာမေဍိတဝစနံ သဗ္ဗေသံ အတ္ထာနံ ဟာကဋ္ဌကရဏဘာဝပ္ပကာသနတ္ထံ, ဖလံ ဖလန္တိ အတ္ထော, ဟိတပရိယာ ယေပိ ဧသေဝ နယော။ န္တိ အတ္ထာနတ္ထာဒိကံ။ **အာကာရ**န္တိ အတ္ထာဒိကာရဏမေဝ။

ပဋိဝိဒ္ဓဿ ပုန အဝေက္ခနာ **ပစ္စဝေက္ခဏာ** ။ ဒုစိန္တိတစိန္တိတာဒိလက္ခဏဿ ဗာလဿ ဘာဝေ **ဗာလျံ။ သမ္ပဇာနာတီ**တိ သမံ ပကာရေဟိ ဇာနာတိ။ ဗလဝမောဟော **ပမောဟော**။ သမန္တတော မောဟနံ **သမ္မောဟော** ။ ဒုဂ္ဂတိ ကမိကမ္မဿ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ **အဝိန္ဒိယံ။ ဝိန္ဒတီ** တိ လဘတိ။ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ ဝိဇ္ဇာ ဝိယ ဝိသေသပစ္စယော န ဟောတီတိ **ဝိန္ဒိယံ န ဝိန္ဒတိ။ အယံ အဝိဇ္ဇာယ ဝေမတ္တတာ** တိ အယံ "ဒုက္ခေ အညာဏ"န္တိအာဒိနာ ကိစ္စဇာတိလက္ခ ဏေဟိ ဝုတ္တော အဝိဇ္ဇာယ အဝိသေသော။ **ဝိဇ္ဇာ**တိအာဒီနံ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဟာသာဏသက္ခရတလိကာဝိရဟိတာ ဘူမိ သဏှာတိ **"သဏှဋ္ဌေနာ"** တိ ဝုတ္တံ။

တတ္တကမေဝ **ကာလ**န္တိ ပဉ္စကပ္ပသတာနိ။ ဝိဘူတံ သမတိက္ကန္တံ ရူပသညာသင်္ခာတံ ရူပံ တေယာတိ **ဝိဘူ တရူပံ,** သမာပတ္တိန္တိ ပဒတ္ထော။ န ဟိ ကာစိ အရူပသမာပတ္တိ ရူပသညာသဟဂတာ ပဝတ္တတိ။ နိရောဓသမာပတ္ တိယံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, တတ္ထ နေဝသညာနာသညာယတနသမာပတ္တိယာ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သေသာရူပ္ ပသမာပတ္တိယော"**တိ။

ဒမထံ အနုပဂစ္ဆန္တော ဒုဌ္ဌေသော **ခလုင္ကသ္တော။ ဥတ္တရိဒမထာယာ** တိ အရိယမဂ္ဂဒမထာယ။

ဣတရောတိ ဒုက္ခာပဋိပဒေ ခိပ္ပာဘိညော, သုခာပဋိပဒေ စ ခိပ္ပာဘိညော။ **ဥဘာယတောဘာဂေဟီ**တိ ရူပကာယ နာမကာယဘာဂေဟိ။ **ဥဘာယတော**တိ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိဝသေန။

အနေကောပီတိ သဘာဝေန အနေကောပိ။ **ကေသဒ္ဒာဘိဓေယျတာယာ** တိ သာမညသဒ္ဒာဘိဓေယျတာယ။

အဓိဋ္ဌာနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၅. ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၄၉. **“ဟိနောတီ”**တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ကာရဏဘာဝံ ဂစ္ဆတီ”** တိ အာဟ အနေကတ္ထတ္တာ ဓာတူနံ။ **ဇတီ**တိ အာဂစ္ဆတိ, ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

အဝိဇ္ဇာယပိ ဟေတုဘာဝေတိ ဧတ္ထ အဝိဇ္ဇာ အနန္တရာယ အဝိဇ္ဇာယ အနန္တရသမနန္တရူပနိဿယနတ္ထိဝိဂတာသေဝန ပစ္စယေဟိ, အနန္တရာယ ပန သဟဇာတာယ သဟဇာတအညမညနိဿယသမ္ပယုတ္တအတ္ထိအဝိဂတဟေတုပစ္စယေ ဟိ, အသဟဇာတာယ ဥပနိဿယကောဋိယာ ဧဝ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အတ္တနော ဖလံ ကရောတီတိ **ကာရဏ** န္တိ အာဟ **“ကာရဏဘာဝေ စ ဖလာပေက္ခာယာ”** တိ။

နိဗ္ဗတ္တိအတ္ထော ဖလတ္ထော ဖလသဘာဝေါ အတ္ထော။

ယော သဘာဝေတိ ပုညာဒိအဘိသင်္ခာရာနံ ယော အဘိသင်္ခရဏသဘာဝေ, သော ဟေတု။ **သေသပဒေသူ**တိ ဝိညာဏာဒိပဒေသု။ **ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေ** တိ ‘‘အသာဓာရဏလက္ခဏော ဟေတူ’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေ။ **ယော ကောစိ ပစ္စယော** တိ ဇနကာဒိဘေဒံ ယံ ကိဉ္စိ ကာရဏံ။ **အဘိသင်္ခရဏတော** တိ ပစ္စက္ခတော, ပရမ္ပရာယ စ နိဗ္ဗတ္တန တော။

ပရိက္ခာရဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁၆. သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ

၅၀. **သုတ္တေန ဂဟိတေ** တိ သုတ္တေ ဝုတ္တေ။ ပဒဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏံ အဓိဋ္ဌာနဝိသယဒဿနတ္ထံ, ဝေဝစနဂ္ဂဟဏံ အဓိဝစနဝိဘာဂဒဿနတ္ထန္တိ ယောဇနာ။ **ဝိသယာဓိဋ္ဌာနဘာဝတော** တိ ဝိသယသဘာဝတပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **ဝ နီယတီ**တိ ဘဇီယတိ။ **ဝနတီ**တိ ဘဇတိ သေဝတိ။ **ဝနုတေ**တိ ယာစတိ, ပတ္ထေတီတိ အတ္ထော ။ **ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ကာမတဏှာယ ကာရဏံ ဟောတိ** အာရမ္မဏပစ္စယတာယ။ **နိမိတ္တဂ္ဂါဟော အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟဿ** ကာရဏံ ဟောတိ ဥပ နိဿယတာယာတိ ဧဝံ သေသေသုပိ ယထာရဟံ ကာရဏတာ ဝတ္တဗ္ဗာ။

၅၁. **“ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရာဟီ”** တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ **လက္ခဏဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာယံ** (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၂၃) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – **ရူပမ္မပရိညာယာ**တိ ရူပူပိကဝိညာဏဋ္ဌိတိပ ရိညာယ။

‘‘ဒုက္ခ’’န္တိ ပဿန္တီ သာ ဝေဒနာနုပဿနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဝေဒနာဟေတုပရိညာယာ**တိ ဖဿပရိညာယ။ **“ဝေဒနာဝသေနာ”**တိ ပဒေန အတ္တနာ ဥပ္ပာဒိတဒုက္ခဝသေန။ **ဝေဒနာပရိညာယာ**တိ ဝေဒနူပိကဝိညာဏဋ္ဌိတိပရိညာယ။ **နိစ္စာဘိနိဝေသပဋိပက္ခတော** အနိစ္စာနုပဿနာယာတိ အဓိပ္ပာယော။ **နိစ္စသညာနိမိတ္တဿာ** တိ နိစ္စသညာဟေတုကဿ။ **သညာပရိညာယာ**တိ သညူပိကဝိညာဏဋ္ဌိတိပရိညာယ။ ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈတ္တာ အဂတိဂမနဿ ဝုတ္တံ **“ဒိဋ္ဌာဘိနိ ဝေသဿ။ပေ။ အဂတိဂမနဿ စာ”**တိ။

သင်္ခါရုပရိညာယာ တိ သင်္ခါရူပိကဝိညာဏင်္ဂိတိပရိညာယ။

သမာရောပနဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဟာရဝိဘင်္ဂဝဏ္ဏနာ။

၁. ဒေသနာဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

“ဧဝ”န္တိအာဒိ ဟာရသမ္ပာတဒေသနာယ သမ္ဗန္ဓဒဿနံ။ တတ္ထ ပုရိမေန ဥပမာဒွယေန သုပရိကမ္မကတမဏိကောဋ္ဋိမသဒိသီ, သုဝိရစိတဇမ္ဗုနဒအာဘရဏသဒိသီ စ ဟာဋ္ဌိ။ တတ္ထ ကတနာနာဝဏ္ဏပုပ္ဖူပဟာရသဒိသီ, ဝိဝိဓရံသိဇာလာသမုဇ္ဇလဗဒ္ဓနာနာရတနာဝလိသဒိသီ စ ဟာရဝိဘင်္ဂဒေသနာတိ ဒဿေတိ။ ပစ္ဆိမေန တဿ ပဏိတမဟာရဟော ဇဗ္ဗှာဟိ သဒ္ဓိံ ဒုက္ကရတရတံ ဒီပေတိ။ ယာယံ ကထာ ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ။

၅၂. ယသ္မာယံ ဟာရဝိဘင်္ဂတရော နပ္ပယောဇေတိ ယထာဝုတ္တေန ကာရဏေန, တသ္မာ သာ ဟာရဝိဘင်္ဂတရဿ အာဒိမ္ဟိ န ပစ္စာမဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပာယော ။ **ဟာရသမ္ပာတတရော ပန တံ ပယောဇေတီ** တိ ယသ္မာ ပန ဟာရသမ္ပာတတရော တံ ကထံ ပယောဇေတိ ယထာဝုတ္တေနေဝ ကာရဏေန, တသ္မာ **“သောဠသ။ပေ။ အာဟာ”**တိ အာဟ။ **ယောဇနာနယဒဿန** န္တိ ယောဇနာယ နယဒဿနံ။

တေနာတိ ‘‘တံ မစ္စုနော ပဒ’’န္တိ ဝစနေန။ **သဗ္ဗံ ဝိပလ္လာသ** န္တိ ဒွတ္တဒသဝိဓမ္ပိ ဝိပလ္လာသံ။ **သာမညဿ။ပေ။ တေဟရီယတီ** ယတ္ထ ပတိဋ္ဌိတံ သာမညံ, သော ဝိသေသော။ အတ္ထတော ပန သညာဒယော ဧဝ ရူပာဒိဝိသယံ ဝိပရီတာကာရေန ဂဏှန္တေ ဝိပလ္လာသောတိ ဒဿေန္တော **“သညာဝိပလ္လာသော”** တိအာဒိမာဟ။

ကြန္ဒဇာလာဒိဝသေန မဏိအာဒိအာကာရေန ဥပဋ္ဌဟန္တေ ဥပာအနက္ခန္ဓပဉ္စကေ အဟံမမာဒိကာရဏတာယ နိရုတ္တိနယေန ‘‘အတ္တာ’’တိ ဝုစ္စမာနော တံဗုဒ္ဓိတေဟာရပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တတာယ အတ္တဘာတေ သုခါဒီနံ ဝတ္ထုတာယ **“အတ္တဘာဝဝတ္ထု”**တိ ပဝုစ္စတီတိ အာဟ **“တေဟီ”**တိအာဒိ။ **တေသ**န္တိ ဥပာအနက္ခန္ဓာနံ။ **ဝိပလ္လာသာနံ ပဝတ္တိအာကာရော** ‘‘အသုဘေ သုဘ’’န္တိအာဒိ။ **ဝိသယော** ကာယဝေဒနာစိတ္တဓမ္မာ။ **အဝိဇ္ဇာ စ။ပေ။ ဧဝ** သမ္မောဟပုဗ္ဗကတ္တာ သဗ္ဗဝိပလ္လာသာနံ။ **စ**-သဒ္ဒေ **သုဘသုခသညာန**န္တိ ဧတ္ထာပိ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗော။

တတ္ထာယံ ယောဇနာ – ‘‘အဝိဇ္ဇာ စ သုဘသုခသညာနံ ပစ္စယော ဧဝ, န တဏှာ ဧဝ, အဝိဇ္ဇာ သုဘသုခသညာနဉ္စ ပစ္စယော, န နိစ္စအတ္တသညာနံ တေ’’တိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ ဝိပရီတသညာနံ တဏှာ, ပစ္ဆိမာနံ အဝိဇ္ဇာ ဝိသေသပစ္စယောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“တထာပီ”**တိအာဒိ။ အဝိဇ္ဇာသီသေန စေတ္ထ ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **“ဒိဋ္ဌိနိဝုတံ စိတ္တ”န္တိ**, **“ယော ဒိဋ္ဌိဝိပလ္လာသော”** တိ စ အာဒိ, ယထာ စ အဝိဇ္ဇာသီသေန ဒိဋ္ဌိယာ ဂဟဏံ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိသီသေန အဝိဇ္ဇာယပိ ဂဟဏံ သိယာတိ အာဟ **“ဒိဋ္ဌိသီသေန အဝိဇ္ဇာ ဝုတ္တာ”** တိ။ တဏှာဝိဇ္ဇာသု သုဘသုခသညာနံ ယထာ တဏှာ ဝိသေသပစ္စယော, န ဧဝံ အဝိဇ္ဇာ။ နိစ္စအတ္တသညာနံ ပန ယထာ အဝိဇ္ဇာ ဝိသေသပစ္စယော, န တထာ တဏှာတိ ဒဿေန္တော **“မောဟော ဝိသေသပစ္စယော”** တိ အာဟ။

ပစ္ဆိမာနံ ဒွိန္နံ။ပေ။ ဟောတီ တိ အတီတံသေ တဏှာဟာဘိနိဝေသဿ ဗလဝဘာဝတဘာဝတော။ တေနေဝ ဟိ ‘‘သော အတီတံ ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’’စ္စေဝ ဝုတ္တံ, န ‘‘အဘိနန္ဒတီ’’တိ။ **တဏှာဟာဝိပလ္လာသော** တိ တဏှာယံ ဥပနိဿာယ ပဝတ္တော ဝိပလ္လာသော, န ဟိ တဏှာ သယံ ဝိပလ္လာသော။ တေနာဟ **“တဏှာဟာမူလကော ဝိပလ္လာသော”**တိ။ **ဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝသေနာ** တိ တဏှာပနိဿယဒိဋ္ဌာဘိနန္ဒနဝသေန, ယတော သော ‘‘တဏှာဟာဝိပလ္လာသော’’တိ ဝုတ္တော။ **ဧတေနာ**တိ ‘‘ယော တဏှာဟာဝိပလ္လာသော’’တိအာဒိဟာဋ္ဌေန။ သောဠသ သညီတအာ, အဋ္ဌ အသညီတအာ, အဋ္ဌ နေဝသညီနာသညီတအာ, ပဉ္စ ပရမဒိဋ္ဌဓမ္မနိဗ္ဗာနတအာ စ, ယထာ အတ္တနော ဂတာယ, နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ စ ပရိကပ္ပဝသေန သုဘသုခါကာရဂ္ဂဟိနော, န ဧဝံ သတ္တ ဥစ္ဆေဒတအာတိ အာဟ **“ယေဘုယျေနာ”** တိ။ **ပဋိပက္ခဝသေနပီ**တိ ဝိသုဒ္ဓိဝသေနပိ။ ယာဝ ဟိ ဥပက္ကိလေသာ, တာဝ စိတ္တံ န ဝိသုဇ္ဈတေဝ။ ယအာ စ တေ ပဟီနာ, တအာ ဝိသုဒ္

ဓမေ၀။ တေနာဟ **“န ဟိ”**တိအာဒိ။ “အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ”တိ ဟဋ္ဌိ နိက္ခိပိတ္ဝာတ ဝိပလ္လာသမုခေနေ၀ ဒေသနာယ နိဒ္ဒါရိယမာနတ္တာ ဝုတ္တံ **“ယထာနုသန္ဓိနာ၀ ကထံ နိဋ္ဌပေတု”** န္တိ။

မာရသ္သာ တိ ကိလေသမာရသ္သ။ တသ္သ ဟိ ဝသေ ဌိတော သေသမာရာနံ ဟတ္ထဂတော ဇောတိ။ တေနာဟ **“ကိလေသမာရဂ္ဂဟဏေနေတ”**တိအာဒိ။

မာရဗန္ဓန န္တိ သတ္တမာရပက္ခေ မာရသ္သ ဗန္ဓနန္တိ **မာရဗန္ဓနံ** ။ သော ဟိ ကိလေသဗန္ဓနဘူတေ အတ္တနော သမာ ရကပရိသေ မညတိ။ တေန ဝုတ္တံ “အန္တလိ။ပေ.။ မောက္ခသိ”တိ (မဟာဝ. ၃၃)။ ဣတရမာရပက္ခေ မာရော၀ ဗန္ဓနန္ တိ **မာရဗန္ဓနံ။ ဝိသင္ခါရော** နိဗ္ဗာနံ။

မောဟသမ္ပယောဂတော စိတ္တံ “မူဠ္ဟ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ ရတ္တဒုဋ္ဌာနမ္ပိ မူဠ္ဟတာယ သဗ္ဗာ၀ေ “မူဠ္ဟ”န္တိ ဝိသုံ ဝစနံ အာဝေဏိကမောဟ၀သေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **“ဒွိဝိန္နံ မောမူဟစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ၀သေနာ”** တိ အာဟ။ **ဧ၀န္တိ** ဧ၀ံ ရာကဒိအကုသလပ္ပတ္တိယာ ကုသလဘဏ္ဍစ္ဆေဒနတော အရက္ခိတံ စိတ္တံ ဟောတိ, သဗ္ဗောပိ မိစ္ဆာဘိနိ ဝေသော ဧတ္တေ၀ သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆတီတိ အာဟ **“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗ”** န္တိ။ **သဗ္ဗေပိ** တိ “အရက္ခိ တံ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဟတံ, ထိနမိဒ္ဓာဘိဘူတ”န္တိ တီဟိပိ ပဒေဟိ ဝုတ္တဓမ္မာ။

စက္ခုနာတိ ဒွတရေန။ **ရူပန္တိ** ဝိသဘာဂဝတ္ထုသန္နိဿိတံ ရူပာယတနံ။ **နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ** တိ “ဣတ္ထိ”တိ တ ပုရိ သော”တိ တ “သုဘ”န္တိ တ “အသုဘ”န္တိ တ ပရိကပ္ပိတနိမိတ္တံ ဂဏှာတိ, တဿ တ ဂဟဏသီလော။ **အနုဗ္ဗဉ္ဇနဂ္ဂါဟိ**တိ ဟတ္ထဟာဒဟသိတကထိတာဒိပ္ပဘေဒေ ကိလေသာနံ အနု အနု ဗျဉ္ဇနတော အနုဗျဉ္ဇနသညိတေ အာကာရေ ဂဏှာတိ, တေသံ တ ဂဟဏသီလော။ **ယတွာတမိကရဏ**န္တိ ယံ နိမိတ္တံ, နိမိတ္တာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂဟဏနိမိတ္ တန္တိ အတ္ထော။ ဧ၀ံ “စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တ”န္တိ, ယော “နိမိတ္တဂ္ဂါဟိ, အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟိ”တိ စ ဝု တ္တော ပုဂ္ဂလော, တမေနံ **စက္ခုန္ဒြိယံ** စက္ခုဒွတရံ **အသံဝုတံ** သတိကတဋ္ဌေန အပိဟိတံ ကတွာ ဝတ္တန္တံ, တဿ စ ရူပဿ ဣဋ္ဌာကာရဂ္ဂဟဏေ **အဘိဇ္ဈာ,** အနိဋ္ဌာကာရဂ္ဂဟဏေ **ဒေမနဿံ,** အသမပေက္ခနေ **မောဟော** မိစ္ဆာဘိ နိဝေသေ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ** တိ ဧ၀ံ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒာ, အညေ စ လာမကဋ္ဌေန **ပာပကာ** အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန **အကုသလာ** ဓမ္မာ **အန္ဝာဿဝေယျုံ** အနု အနု ပဝတ္တေယျုံ။

တဿ သံဝရာယ န ပဋိပဇ္ဇတိ တိ တဿ စက္ခုဒွတရဿ သံဝရာယ သတိကတဋ္ဌေန ပိဒဟနတ္ထံ န ပဋိပဇ္ဇတိ။ သာ ပန အပ္ပဋိပတ္တိ စက္ခုန္ဒြိယဿ အနာရက္ခာသံဝရဿ အနုပ္ပာဒေတိ ဒဿေန္တော **“န ရက္ခတိ။ပေ.။ အာပဇ္ဇတိ”**တိ အာဟ။ ဇ၀နေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ ဟိ အသံဝရော တေန ဒွတရေန ပဝတ္တနတော “စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရော”တ္ ဝေ၀ ဝုစ္စတီတိ။ သေသဒွတရေသုပိ ဝုတ္တနယေနေ၀ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **“ပုဗ္ဗန္တကပ္ပနဝသေန စာ”** တိအာဒိနာ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော “သင္ခေပတော စ ဝိတ္ထာရော အညော”တိ ကတွာ တံ သမု စ္စိနန္တော **“ယာ စ ခော ဣမာ”**တိအာဒိမာဟ။

ယထာဝုတ္တာ အကုသလာ ဓမ္မာ တိ ဒွတဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဓမ္မာ, တေသံ ဝတ္ထုနိ တ။ တေ ဟိ သမုဒယ ဝဇ္ဇာ ပဉ္စုပ္ပာဒနက္ခန္ဓာ။ **“ဧ၀”**န္တိ ဣမိနာ နေတ္တိဟဋ္ဌိယံ, အဋ္ဌကထာယဥ္စ နိဒ္ဒါရိတပ္ပကာရေန။ **ဣဓာ**တိ ဣမိဿံ “အရက္ခိတေန စိတ္တေနာ”တိ ကထာယံ။

ယဒိပိ ဒေသနာဟာရသမ္ဗာတဟဋ္ဌိယံ **“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”** တိ ကထာ သရူပတော န ဂဟိတာ, အတ္ထ တော ပန **“တေသံ ဘဂတ ပရိညာယာ”**တိအာဒိနာ ဂဟိတာ ဇောတိ တဿာ ဂဟိတဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **“ကထံ ဒေသေ တိ”**တိ ပုစ္ဆိတွာတ **“တသ္မာ ရက္ခိတစိတ္တဿာ”** တိ ကထံ ဥဒ္ဒရိ။

ယောနိသောမနသိကာရေန ကမ္မံ ကရောန္တော တိ “သော ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိ ယောနိသော မနသိ ကရောတိ”တိအာဒိ နာ နယေန ဝိပဿနာသင္ခါတေန ယောနိသောမနသိကာရေန ဘာဝနာကမ္မံ ကရောန္တော, ဘာဝေန္တောတိ အတ္ထော ။ **ယထာဘူတဉာဏ**န္တိ ဉာတပရိညာယ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာယ “အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ ရူပသမုဒယော, အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ရူပနိ ရောဓော”တိအာဒိနာ (ပဋိ. မ. ၁.၅၀) သမပညာသာယ အာကာရေဟိ။ နိရယဂတိယံ ဒုက္ခဒုက္ခတာ, သုဂတိဝိသေသေ ဗြဟ္မ

လောကေကဒေသေ သင္ခါရဒုက္ခတာ, ဣတရတ္ထ ဒွေ၀ တိသ္သောပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ယထာသမ္ဘဝံ တိဝိဓ ဒုက္ခတာယောဂေနာ”**တိ။

ဒေသနာဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ဝိစယဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၅၃. ကုသလဓမ္မာရမ္မဏာ တိ ကုသလဓမ္မေ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တိမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န တေသံ အာရမ္မဏပစ္စယ တံ ဣဓ **“ကုသလာ ဓမ္မာ”** တိ လောကုတ္တရဓမ္မာနံ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ န ဟိ ကအာစိ အနုပာဒိယာ ဓမ္မာ ဥပာဒါနာရမ္မဏာ ဟောန္တိ။ ဖလဓမ္မေ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တာယ တဏှာယ ဂဟိတတ္တာ **“ကုသလ။ပေ။ ဒဠှဗ္ဗော”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဒေသနာဟာရေ**တိ ဒေသနာဟာရသမ္ပာတေ။ **ကထံ ပန ကုသလဘာဝေ**တိ ‘‘ကုသလာ’’တိ ဝစနမတ္တံ ဂဟေတွာ စောဒေတိ, တဉ္စ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ပဟာနဟေတုဘာဝေပိဿာ သိယာ စောဒကေန သမ္ဘဝိုဋ္ဌိတော၀။ **“မာနောပိ ဒုဝိဓော”**တိအာဒိနာ မာနဿ စ တဿာ တဏှာယ စ သေဝိတဗ္ဗဘာဝေ အကုသလာနံ ပဟာနာယ, ကုသလာနံ ဥပ္ပ တ္တိယာ စ ပစ္စယဘာဝတော။

နေက္ခမ္မဿိတံ ဒေမနဿံ နာမ ‘‘အရိယဘူမိံ ဟပုဏိတုံ နာသက္ခိ’’န္တိ အနုသောစတော ဥပ္ပန္နံ ဒေမနဿ န္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝေဝ္တိ** ဣမိနာ ဟာဠ္ဋိယံ ဝုတ္တပ္ပကာရေန, ပိဟံ ဥပဋ္ဌပေတွာ ဆသု ဒွာရေသု ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပာ ထဂတေ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာတိ ယောဇနာ။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏဉ္စေတ္ထ ယထာဝုတ္တအနုသောစနဒေ မနဿုပ္ပတ္တိနံ ယထာဘိနိဝိဋ္ဌဿ အာရမ္မဏဿ အနိဋ္ဌတာယာတိ ဒဿနတ္ထံ။ ‘‘ကထံ နေက္ခမ္မဝသေ နာ’’တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“ဝိပဿနာဝသေနာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဝိပဿနာဒိဝိနိမုတ္တာ တ ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေ န ဝုတ္တာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဣဓ နေက္ခမ္မံ။ အနုဿတိဂ္ဂဟဏေန ဥပစာရဇ္ဈာနမေဝ ဂဟိတန္တိ **“ပဌမဇ္ဈာနာဒိဝသေ နာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** ဒုတိယဇ္ဈာနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂဖလာ ဥပရိဝိသေသာ သင်္ဂဟိတာ။ **ယာယ** ပညာ ဝိမုတ္တိယာ။

ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိဘာဝေနာ တိ ဥပေက္ခာဇနိတသတိပာရိသုဒ္ဓိသဗ္ဘာဝေန။ **ကမ္မယောဂ္ဂ** န္တိ ဝိပဿနာ ဘာဝနာဒိကမ္မဿ ယောဂ္ဂံ အနုရူပံ အနုစ္ဆဝိကံ။ **အဿဒ္ဓိယေ** တိ အဿဒ္ဓိယဟေတု, **“အဿဒ္ဓိယေနာ”** တိပိ ပဠန္တိ, သော ဧဝတ္ထော။ **သဘာဝသဂတန္တိ** ဉာဏောဘာသဂတံ။ ကာမံ ပုဗ္ဗေပိ ပညာ ဝုတ္တာ, အဿဒ္ဓိယာဒီဟိ ပန အညေသံ ကိလေသာနံ ဝိဓမနမ္ပိ ပညာယ ဧဝ ဟောတိ, သာ စ ဓံဘူတာတိ ဒဿနတ္ထံ **“သဘာဝသဂတံ ကိလေသန္ဓ ကာရေ န ဣဥ္စတီ”**တိ ဝုတ္တံ။

ကောပေ ကောဓော။ **အပ္ပစ္စယော** ဒေမနဿံ။ ဣဒ္ဓိဝိဇ္ဇောဏာဒိကာ ဆ အဘိညာ ဟာကဋ္ဌာ တေတိ ‘‘ဒွေ၀ စ ဝိ သေသေ’’တိ ဝုတ္တဓမ္မေ ဒဿေတုံ **“မနောမယိဒ္ဓိ, ဝိပဿနာဉာဏဉ္စာ”** တိ အာဟ။ **အင်္ဂဏာနိ** ရာဂဒယော။ **ဥပ က္ကိလေသာ** အဘိဇ္ဈာဝိသမလောဘာဒယော။ **အနုလောမနံ** တဒေကဋ္ဌတာ။ **ဖန္ဒနာ** ဒုဗ္ဗလာ ဝိက္ခေပပ္ပဝတ္တိ။ ဗလဝတိ **အနဝဋ္ဌာနံ** ။ သဗ္ဗော မိစ္ဆာဘိနိဝေသော အယောနိသောမနသိကာရေန ဟောတိ, မိစ္ဆာဝိတက္ကေန စ။ တတ္ထ **အယောနိ သောမနသိကာရော** အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေ တပ္ပရိယာပန္နော မိစ္ဆာဝိတက္ကော ဝိက္ခေပသဟိတော တေတိ ဝုတ္တံ **“မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟေတုတာယ ဒိဋ္ဌိပက္ခော”** တိ ဝုတ္တဥ္ပာဟံ ‘‘ဝိတက္ကောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ, အယောနိသော မနသိကာ ရောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာန’’န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၄)။

အထ တ **ဣဥ္စနာ** တိ ဖန္ဒနာ, ဒိဋ္ဌပရိတ္တာသော။ ယထာဟ ‘‘တဒပိ တေသံ ဘဝတံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အဇာနတံ အပဿတံ ဝေဒယိတံ တဏှာဂတာနံ ပရိတဿိတဝိပ္ဖန္ဒိတမေဝါ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၀၅ အာဒယော)။ **အဋ္ဌိတီ** တိ အနဝ ဋ္ဌာနံ, ဒိဋ္ဌိဝိတက္ကော။ တေန ဟိ ပုထုဇ္ဇနော ကာလေ သဿတံ, ကာလေ ဥစ္ဆေဒန္တိ တံ တံ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏံ ပက္ခန္ဒ န္တော သတ္တတော ပရိဗ္ဗဋ္ဌအန္တော ဝိယ, သမုဒ္ဒေ ဝိသ္သဋ္ဌတပာနိကာ ဝိယ, ယန္တေ ယုတ္တကေဏော ဝိယ စ တထာ တထာ ပရိဗ္ဗမတိ။ တေနာဟ ‘‘ဒိဋ္ဌိယောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနံ, ဝိတက္ကောပိ ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာန’’န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၄) စ။ တေသု မိစ္ဆ ပက္ခေ မိစ္ဆာဘိနိဝေသတာယ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသဟေတုတာယ စ တဿာ ဒွေ၀ ပက္ခာတိ ဧကဒေသသရူပေကသေ သော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

“ဧဝ”န္တိအာဒိနာ ‘‘သော ဥပရိမ’’န္တိအာဒိဟဋ္ဌိယံ သမ္ဗန္ဓံ ဒဿေတိ။ **ပဋိဃသညာ**တိ ဘုမ္မတ္ထေ ပစ္စတ္တဝ စနန္တိ ဒဿေန္တော **“ပဋိဃ။ပေ။ သညာသူ”**တိ အာဟ။ **ရူပာဝစရသညာ**တိ သညာသီသေန ရူပာဝစရဇ္ဈာနာနိ ဝဒတိ။ **နာနတ္တသညာ** တိ နာနာသဘာဝေ, နာနာသဘာဝေ ဝ အာရမ္မဏေ သညာ။ ဌပေတွာ ပဋိဃသညာ အဝသိဋ္ဌကာမာဝစ ရသညာ ဟောတာ။ **တာ သမတိက္ကမတီ** တိ တာ ရူပသညာနာနတ္တသညာယော အာရမ္မဏေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္မဒေဝ အတိ က္ကမတိ။

ရူပာဝစရဇ္ဈာနေဘာဝသောပိ ကသိဏာရမ္မဏာ။ ကသိဏနိဿန္ဒော ဟိ အာရုပ္ပဇ္ဈာနုပ္ပတ္တိ။ **ဒဿန** န္တိ က သိဏရူပာနံ ဒဿနံ။ အဘိဇ္ဈာဗျာပာဒပ္ပဟာနေန သဒ္ဓိံ ဝီရိယာရမ္ဘော ဥပကာရကော သမထော သတိပဿဒ္ဓိ ယော ပရိက္ခာရင္ဂတာ ဝုတ္တာ ဧဝ။ သတိရဟိတံ သမ္မသနံ နာမ နတ္ထီတိ **“ယာ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ အသမ္မုဋ္ဌာ, အယံ ဝိ ပဿနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ တေန သတိသီသေန ဝိပဿနာ ဂဟိတာတိ ဒဿေတိ။ သမ္မောသာနံ ပဟာနမာဟာတိ သမ္ဗန္ ဓော။

၅၄. ပစ္စုပ္ပန္နသုခအာယတိသုခဝိပာကကိရိယနိရာမိသအကာပုရိသသေဝိတဘာဝေဟိ ဧဝ သေသာ ဟဋ္ဌိယံ ဇောတွ သ သမာဓိဿ သန္တပဏီတတာဒိဝိသေသာ ဝုတ္တာ, တေပိ က္လမ သင်္ဂဟိတာတိ တေသံ ပအနံ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“အင်္ဂသန္တတာယာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အင်္ဂသန္တတာယာ** တိ ဖလဈာနင်္ဂါနံ ဥပသန္တတာယ။ **ကိလေသဒရထ သန္တတာယာ**တိ ကိလေသဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ။ **ပဏီတော**တိ ဥဠာရော။ **ဧကောဒိဘာဝေနာ**တိ မဂ္ဂသမာဓိသင်္ခါ တေန ဧကောဒိဘာဝေန။ **ဧကောဒိဘာဝ**န္တိ သမာဓာနံ။ လောကိယသမာဓိဿ ပစ္စနီကနိဝရဏာပဋ္ဌမဇ္ဈာနနိကန္တိအာဒီနိ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ, အညေ စ ကိလေသာ တဒရေတဗ္ဗာ။ က္လမဿ ပန အရဟတ္တသမာဓိဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တဒရေတဗ္ဗဉ္စ အတ္ထီတိ သော မဂ္ဂါနန္တရံ သမာပတ္တိက္ခဏေဝ အပ္ပယောဂေနေဝ အဓိဂတ တ္တာ, ဌိတတ္တာ စ အပရိဟာနိဝသေန တ အဓိဂတတ္တာ **နသသင်္ခါရနိဂ္ဂယှဟတဝရိတဂတော** ။

“သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော” တိ ဧတေန အပ္ပဝတ္တမာနာယပိ သတိယာ သတိဗဟုလတာယ သတော ဧဝ နာမာတိ ဒ ဿေတိ။ **“ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေနာ”** တိ ဧတေန ပရိစ္ဆိန္နသတိယာ သတောတိ ဒဿေတိ။

ဝက္ခမာနေနာ တိ ‘‘ပီတိဖရဏာ’’တိအာဒိနာ အနန္တရံ ဝက္ခမာနေန။ ‘‘ပီတိဖရဏတာ’’တိ ပန ဟဋ္ဌိ အာဂတာ။ တံ ‘‘ပဉ္စ င်္ဂိကော သမ္မာသမာဓိ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) သမာဓိအင်္ဂဘာဝေန ပညာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ကတ္တြ ဝုတ္တံ။ တတော ဧဝ **အဋ္ဌကထာယံ “ပီတိဖရဏတာ”**တိအာဒီနဉ္စ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ကတာ။ တတ္ထ ‘‘သော က္လမမေဝ ကာယံ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတီ’’တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆) နယေန ပီတိယာ, သုခဿ စ ဖရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ သုဝိညေ ယ္ယမေဝ။

သမာဓိဝသေန သမထော ဥဒ္ဓဋ္ဌော တိ သဘာဝဝသေန သမထော ဥဒ္ဓဋ္ဌော, န ဥပကာရကဓမ္မဝသေနာတိ အဓိပ္ပာ ယော။

၅၅. ရာဂပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿ **“အဓိစိတ္တသိက္ခာယ သိက္ခန္တော”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဝုတ္တနယာနုသာရေနာ** တိ ‘‘သုခပဏိဓိအာဒိသမုဋ္ဌာနနေန အပ္ပဏိဟိတော’’တိအာဒိနာ။ တေ္တ စ သင်္ခါရာနံ ခဏဘင်္ဂုရတံ သမ္မဒေဝ ပဿန္ တဿ န ရာဂေ ပတိဋ္ဌံ လဘတီတိ အနိစ္စာနုပဿနာ ရာဂစရိတဿ သပ္ပာယာ ဝုတ္တာ, တထာ သင်္ခါရာနံ သဘာ ဝဒုက္ခတံ သမ္မဒေဝ ပဿန္တဿ ပကတိယာပိ ဒုက္ခိတေသု ဒုက္ခုပ္ပာဒနံ ဝဏ္ဏေ ခါရောဒကသေကသဒိသန္တိ န ဒော သော ပတိဋ္ဌံ လဘတီတိ ဒုက္ခာနုပဿနာ ဒောသစရိတဿ သပ္ပာယာ ဝုတ္တာ, တထာ သင်္ခါရေသု သမ္မဒေဝ ဃနဝိ နိဗ္ဘောဂေ ကတေ အတ္တသုညတာယ ဥပဋ္ဌဟမာနာယ န မောဟော ပတိဋ္ဌံ လဘတီတိ အနတ္တာနုပဿနာ မောဟစရိ တဿ သပ္ပာယာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရာဂပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿ **“အဓိစိတ္တသိက္ခာယ သိက္ခန္တော”** တိ ဝုတ္ တံ။ သေ နယော က္လတရေသု။ သေသမေတ္ထ သုဝိညေယ္ယံ။

ခန္တိဗဟုလော ဥပ္ပန္နံ အရတိံ အနဘိရတိံ အဘိဘုယျ ဝိဟရန္တော သုခေန သမာဓိံ အဓိဂစ္ဆတီတိ ခန္တိပ္ပဓာန တာပိ သမထပက္ခဘဇနဿ ကာရဏံ ဝုတ္တာ။ **ဥဋ္ဌာနံ သမ္ပဇ္ဇတီ** တိ သမ္ပန္နကာယိကဝီရိယံ။ သမ္မာကမ္မန္တတာယာမာ

နံ ယော ကာယိကာဒိဝိကပ္ပော ဝုတ္တော ဟဋ္ဌိယံ, သော နေသံ ကာယိကဿ ပယောဂဿ သမုဋ္ဌာနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

“ဓိပ္ပာဓိဂမော” တိ ဣမိနာ မဂ္ဂသောဝနဘာဝံ ဒဿေတိ။ **“ဝိပဿနာယ ဝိမုတ္တာဓိဂမော”** တိ ဣမိနာ ဝိပဿနာနုဘာဝေန သမုစ္ဆေဒဝိမုတ္တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိ ဝိယ သမထာနုဘာဝေနာတိ ဒဿေတိ။ **လောကိယေဟိ**တိ နိဿက္က ဝစနံ။ **မဟန္တာန** န္တိ ဥဋ္ဌာရာနံ, ပဏီတာနန္တိ အတ္ထော။

၅၆. တန္တိ ဝိစယဟာရံ။ **ဝိသံတဒနဟေတူနံ** လောဘာဒီနံ ဟာပဓမ္မာနံ။ **သောဓေန္တော** တိ ယထာ သရဏာဒိဝိသယာ အညာဏာဒိသံကိလေသာ န ပဝတ္တန္တိ, ဧဝံ သောဓေန္တော။ **ပရိပူရေန္တော** တိ ယထာ သီလံ အခဏ္ဍာဒိဘာဝေန ပရိပုဏ္ဏံ ဟောတိ အနူနံ, ဧဝံ ပရိပူရေန္တော။

“တထာ ပဋိပဇ္ဇန္တော” တိ ဣမိနာ သတ္ထု မဟာပတိကာရဘာဝေ ပရိပုဏ္ဏော ဒဿိတောတိ ပဌမတဒေ **“ဒဿနာဘူမိဋ္ဌ ဘာဝနာဘူမိဋ္ဌာ”**တိ ဝုတ္တံ။

ယဿ အတ္တာယာ တိ ယဿ ယဿ ပဟာနတ္တာယ။ **တထာ ပဋိပန္နဿာ** တိ ယထာ အသုဘဇ္ဈာနာဒိ ဟဒကံ ကတ္တာ အနာကမိမဂ္ဂဒိအဓိဂမော ဟောတိ, တထာ ပဋိပန္နဿ။

ဝဓိတန္တိ ဃာတိတံ။

“မနုဿဘူတော” တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗာပရာပေက္ခံ ကတွာ ‘‘ပိတာ မနုဿဘူတော ခီဏာသဝေ’’တိ စ တထာ ‘‘မာတာ မနုဿဘူတာ’’တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ဘေအနုရူပဿ သာဝနံ **အနုဿာဝနံ,** ဘေအနုရူပေန တ ဝစနေန ဝိညာပနံ။

၅၇. **မနုဿတ္တ** န္တိ မနုဿဇာတိတာ။ **လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ** တိ ပုရိသဘာဝေ။ **ဟေတူ**တိ မနောဝစီပဏိဓာနသိဒ္ဓိယာ သဒ္ဒိံ ပုဗ္ဗဟေတုသမ္ပဒာ။ **သတ္ထာရဒဿန** န္တိ သတ္ထု သမ္မုခီဘာဝေ။ **ဂုဏသမ္ပတ္တိ** တိ အဘိညာသမာပတ္တိလာဘော။ **အဓိကာရော**တိ အတ္တနော သရီရနိရပေက္ခံ သတ္ထု ဥပကာရကရဏံ။ **ဆန္ဒတာ**တိ ဗုဒ္ဓဘာဝတာယ ဒဠှစ္ဆန္ဒတာ အနိဝတ္တိဓမ္မတာ။

န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ တိ ‘‘န မေ အာစရိယော အတ္ထိ, သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတီ’’တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; ကထာ. ၄၀၅; မဟာဝ. ၁၁; မိ. ပ. ၄.၅.၁၁) ဣမိဿာ လောကဓာတုယာ ဌတွာ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ ‘‘ကိံ ပနာဝုသော သာရိပုတ္တ, အတ္ထေတရဟိ အညော သမဏော တ ဗြာဟ္မဏော တ ဘဂဝတော သမသမော သမ္ဗောဓိယန္တိ ဧဝံ ပုဋ္ဌော အဟံ, ဘန္တေ, ‘နော’တိ ဝဒေယျ’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁) ဝတွာ တဿ ကာရဏံ ဒဿေတုံ ‘‘အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁; အ. နိ. ၁.၂၇၇) ဣမံ သုတ္တံ ဒဿေန္တေန ဓမ္မသေနာပတိနာဝ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတံ ဣမံ လောကဓာတုံ ဌပေတွာ အညတ္ထ အနုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ခေတ္တပရိဂ္ဂဟော ကတော နာမ ဟောတိ ‘‘ဣဒံ ဗုဒ္ဓခေတ္တံ နာမာ’’တိ။

ဧဝံ ဌာနာဋ္ဌာနဘာဝံ ဂတာ တိ ဝုတ္တပ္ပကာရေန ဌာနဘူတာ, ဝုတ္တနယေန တ အညေပိ ယထာရဟံ ဌာနာဋ္ဌာနဘာဝေန ပဝတ္တာ။ **သတ္တပညတ္တိယာ ဥပဟာနဘူတာ** တိ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓေ ခန္ဓေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

၅၈. ဖလဿ **ပစ္စက္ခကာရိတာ**တိ ‘‘ဣမဿ ကမ္မဿ ဣဒံ ဖလ’’န္တိ တံတံကမ္မဖလာဝဗောဓော။ **အပ္ပအနာဘာ ဝေတော**တိ ပစ္စယသမတယေ ကမ္မဿ ဧကန္တတော ဖလုပ္ပာဒနံ။ တေနာဟ **“ကတူပစိတာန”**န္တိ။

၅၉. **အဇ္ဈောသိတဝတ္ထုနာ** တိ တဏှာဟာဘိနိဝေသဝသေန အဘိနိဝိဋ္ဌဝတ္ထုနာ။ **ရူပဘာဝအရူပဘာဝတဒိနာ**တိ ဘဝတဏှာ ဟာ ဝိယ သယံ ဒဿေတိ။

ခန္ဓတ္တယဝသေနာ တိ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယဝသေန။ **ပဋိပအဝိဘာဂေနာ**တိ "သဗ္ဗတ္ထကမိနီ"တိ အာဒိပဋိပအာယ ဘေဒေန။

တတ္ထတတ္ထကမိနီ တိ နိရယာဒိနိဗ္ဗာနန္တိ ဒ္ဝီသု ဂန္တဗ္ဗဋ္ဌာနေသု တတ္ထ တတ္ထေဝ ဂမနသီလာ။ **သဗ္ဗတ္ထကမိနီ**တိ ယထာဝုတ္တေသု သဗ္ဗဋ္ဌာနေသု စ ဂမနသီလာ။

သဥ္စိတေ ကာဋ္ဌသုတ္တံ သင်္ဃာတော ရောရုဝေ မဟာရောရုဝေ တာပနော မဟာတာပနော အဝီစီတိ ဧတေ **အဋ္ဌ မဟာနိရယာ**။ ဧကေကဿ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ဒွါရာနိ, ဧကေကသ္မိံ ဒွါရေ စတ္တာရော စတ္တာရော ဂူထနိရယာဒယောတိ ဧဝံ **သောဠသ ဉဿဒနိရယေ** ဝဏ္ဏေန္တိ။

သက္ကာသုယာမာဒိကော **ဓေဋ္ဌကဒေဝရာဇာ** ။ ပဇာပတိဝရုဏဤသာနာဒယော ဝိယ ဒုတိယာဒိဋ္ဌာနန္တရကာရကော **ပရိစာရကော**။

ကိလေသကာမပင်္ကေ တိ "သင်္ကပ္ပော ကာမော, ရာဂေ ကာမော, သင်္ကပ္ပရာဂေ ကာမောတိ (မဟာနိ. ၁) ဧတ္ထ ဝုတ္တသင်္ကပ္ပဝသေန ဝုတ္တံ။ သောပိ ဟိ ဝိဗာဓတိ, ဉပတာပေတိ စာတိ ကိလေသတ္တသမ္ဘဝတော ကိလေသကာမော ဝုတ္တော, န ကိလေသဝတ္ထုဘာဝတော။ **ကာမပဋိသံယုတ္တော** တိ ကာမရာဂသင်္ခါတေန ကာမေန သမ္ပယုတ္တော, ကာမပဋိဗဒ္ဓေါ တ။ အညေသု စ ကာမပဋိသံယုတ္တေသု ဓမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဝိတက္ကေ ဧဝ ကာမသဒ္ဒေါ ဓာတုသဒ္ဒေ အေ နိရုဠှောဟာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိတက္ကဿ ကာမသင်္ကပ္ပဝုတ္တိယာ သာတိသယတ္တာ။ သေ နယော ဗျာပာဒဓာတုအာဒီသု။ ပရဿ, အတ္တနော စ ဒုက္ခာပနံ **ဝိဟိံသာ**။ တံ တု မိစ္ဆာဟိ ဝိဟိံသာ။

ဗီဇာဒိဓာတုနာနတ္တဝသေန ခန္ဓာဒိနာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ခန္ဓေ** တိ ဒ္ဝိဓာဘူတက္ကေ။

၆၀. အဇ္ဈာသယဓာတူ တိ အဇ္ဈာသယသဘာဝေါ။ ယထာ ဂူထာဒီနံ သဘာဝေ ဧသော ယံ ဂူထာဒီဟေဝ သံသန္ဒတိ, ဧဝံ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဿေဝေသ သဘာဝေ, ယံ ဒုဿီလာဒယော ဒုဿီလာဒိကေဟေဝ သံသန္ဒန္တိ။

သဒ္ဓါမူလကတ္တာ ကုသလကိရိယာယ ဝုတ္တံ **"ယံ သဒ္ဓါဝသေနာ"** တိအာဒိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ "သဒ္ဓါ ဗီဇ"န္တိ (သု. နိ. ၇၇)။ ယံ လောဘဝသေန, သဒ္ဓါဝသေန စ အေသဝသေန, သဒ္ဓါဝသေန စ မောဟဝသေန , သဒ္ဓါဝသေန စာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **ဝီရိယဝသေနာ**တိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဝသေန။ **ပညာဝသေနာ**တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဝသေန။

အကုသလဿ ကမ္မဿ ကတောကာသတာယ ဟဋ္ဌိယံ ဝုတ္တတ္တာ **"ဝိပာကာဝရဏေန နိဝုတ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ပန နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ကမ္မာဝရဏာဒီဟိပိ နိဝုတတာယ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တထာ ဟိ ယထာ ဒေဝဒတ္တံ ကောကာလိကံ သုနက္ခတ္တံ လိစ္ဆဝိပုတ္တန္တိ ဉဒာဟဋံ, ယဒိပိ ဘဂဝတ ပဋိဝေဓဿ အဋ္ဌာနတံ ဒိသွာ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဒေသနံ န ဒေသေတိ, တသနာဘာဂိယံ ပန တထာရူပဿ ဒေသေတိ ဧတေတိ ဒဿေန္တော **"သစ္စပ္ပဋိဝေဓ"** န္တိအာဒိမာဟ။ **အဇာတသတ္တုအာဒီနန္တိ** **အာဒိ**သဒ္ဒေန သစ္စကာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဿာပိ ဘဂဝတ အနာဂတေ တသနတ္ထာယ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သတ္ထာ ဟိ "အနာဂတေ တမ္ဗပဏ္ဏိဒီပေ သာသနံ ပတိဋ္ဌဟိဿတီ"တိ တတ္ထာယံ ကုလဃရေ နိဗ္ဗတ္တော ပဗ္ဗဇိတွာ **ကာဠဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရော** နာမ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒေါ မဟာခီဏာသဝေ ဘဝိဿတီတိ ဉ္ဉာဒံ ဒိသွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ, သော စ တထာ အဟောသီတိ။

အသမ္ဗုဏ္ဏော တိ ဧကန္တတော ဝိပာကအနသမတ္ထတာဝသေန ဟာရိပူရိ အနုပဂတော။ ဒိဋ္ဌုပနိဿယဒိဋ္ဌိသဟဂတဿ ကမ္မံ သန္ဓာယ **"ကမ္မေ အသမ္ဗုဏ္ဏော"** တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"ကိလေသန္တရာယ မိဿကံ ကမ္မန္တရာယံ ဒဿေတုံ"**တိ။

၆၁. ဒိဋ္ဌိ ပနေတ္ထ ပဓာနဘာဝေန ဟဋ္ဌိယံ ဂဟိတာ သီလဗ္ဗတပရာမာသဿ အဓိပ္ပေတတ္တာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **"ယထာ ပုဏ္ဏာဠ္ဌ ကေဝတိကံ, အစေလဠ္ဌ ကုက္ကုရဝတိက"** န္တိ။ အသမ္ဗုဏ္ဏတ္တာ ဧဝ ဟိ တဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မသ

မာအနုသ္သ တေသံ ဘဂဝတ ''စတ္တာရိမာနိ, ပုဏ္ဏ, ကမ္မာနိ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၈၁) ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ တာယ စ ဒေသနာယ တေ တံ ဒိဋ္ဌိံ ပဋိနိသ္သဇ္ဇိတွာ သမ္မတ္တေ ပတိဋ္ဌဟိံသု။

၆၂. ပဂုဏတာယ တေအနံ **ပဂုဏတေအနံ**။ တဒေဝ ပဌမဇ္ဈာနာဒီဟိ ဝုဋ္ဌဟိတွာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိအဓိဂမသ္သ ပစ္စယတ္တာ ဝုဋ္ဌာနံ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **''ဝုဋ္ဌာနံ ပဂုဏတေအန''** န္တိ။ **ဘဝင်္ဂဝုဋ္ဌာနံ** ဘဝင်္ဂုပ္ပတ္တိ။ ဘဝင်္ဂစိတ္တေ ဟိ ဥပ္ပန္နေ တံသမင်္ဂိသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတော နာမ ဟောတိ။ သညာဝေဒယိတအပဂမော ဧဝ **အပဂမဝိမောက္ခော**။

ဣဒံ ဝုဋ္ဌာန န္တိ ဣဒံ ယထာဝုတ္တံ ကောသလ္လံ ဝုဋ္ဌာနပဟေတုဘာဝတော ဝုဋ္ဌာနံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''တေအနမ္ပိ တမ္ဟာ တမ္ဟာ သမာဓိမ္ဟာ ဝုဋ္ဌာန''န္တိ (ဝိဘ. ၈၂၈)။ ဣမာယ ပန ဝုဋ္ဌာနဟဋ္ဌိယာ အသင်္ဂဟိတတ္တာ ''နိရောဓသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာနံ ဟဋ္ဌိမုတ္တကဝုဋ္ဌာနံ နာမာ''တိ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၈၂၈) ဝုတ္တံ။ ယေ ပန ''နိရောဓတော ဖလသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာန''န္တိ ဟဋ္ဌိယံ နတ္ထီတိ ဝဒေယျုံ, တေ ''နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တသ္သ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဖလသမာပတ္တိယာ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော''တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၁၇) ဣမာယ ဟဋ္ဌိယာ ပဋိသေဓေတဗ္ဗာ။

၆၃. **အယံ စသ္သ အာသယော** တိ ဧတ္ထ အာသယဇာနနာဒိနာ ယေဟိ ဣန္ဒြိယေဟိ ယေဟိ ပရောပရေဟိ သတ္တာ ကလ္လာဏပာပာသယာဒိကာ ဟောန္တိ, တေသံ ပဇာနနံ ဝိဘာဝေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေဝွံ ကတွာ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တအာသယာနုသယဉာဏာနံ ဝိသုံ အသာဓာရဏတာ, ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တနာနာဓိမုတ္တိကတာဉာဏာနံ ဝိသုံ ဗလတာ စ သိဒ္ဓါ ဟောတိ။

ထာမဂတောတိ ဧတ္ထ ထာမဂမနံ နာမ အညေသံ အသာဓာရဏော ကာမရာဂါဒီနံ ဧဝ အာဝေဏိကော သဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော, ယတော ''ထာမဂတော အနုသယံ ပဇဟတီ''တိ (ပဋိ. မ. ၃.၂၁) ဝုတ္တံ။

အာဝဇ္ဇနမတ္တေနေဝ သရတိ အာကင်္ခာယတ္တဝုတ္တိကတ္တာ။ ဝုတ္တဥ္ဟိ ''အာကင်္ခပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓသ္သ ဘဂဝတော ဉာဏံ, မနသိကာရပဋိဗဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓသ္သ ဘဂဝတော ဉာဏ''န္တိအာဒိ (မဟာနိ. ၁၅၆; စူဠနိ. မောဃရာဇမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅)။ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဝိယ ဟိ သဗ္ဗံ ဘဂဝတော ဉာဏံ ပရိကမ္မနိရပေက္ခန္တိ။

၆၄. **ဥပက္ကိလေသဝိမုတ္တတ္တာ** တိ ဧတ္ထ စိတ္တာဒိ ဧဝ ဥပက္ကိလေသာ, နိဗ္ဗတ္တကသ္သ တ ကမ္မသ္သ ဟရိဗန္ဓကိလေသာ။ ကသိဏကမ္မပရိကမ္မဈာနနိဗ္ဗတ္တနကသိဏဘာဝတော စုဒ္ဒသဝိဓေနေ စိတ္တပရိဒမနံ အဘိညာဘိနီဟာရောတိ သဗ္ဗတ္တာပိ ဝီရိယဗလသ္သ ဗဟူပကာရတ္တာ ဝုတ္တံ **''ဝီရိယဘာဝနာဗလနိဗ္ဗတ္တ''** န္တိ။ **ဒိဗ္ဗသဒိသတ္တာ** တိ ဒိဗ္ဗေ ဘဝန္တိ **ဒိဗ္ဗံ,** ယထာဝုတ္တံ ပသာဒစက္ခု, ဒိဗ္ဗံ ဝိယာတိ **ဒိဗ္ဗံ,** အင်္ဂတံ အဘိညာဏံ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရော** စတ္တာရိ ရူပာဝစရဈာနာနိ။ တေသံ ဝသေန နိဗ္ဗတ္တိတွာ ပဋိလဒ္ဓဗ္ဗတ္တာ **ဒိဗ္ဗံ,** တေန ဒိဗ္ဗဟေတုကတ္တာ ဒိဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **ဒိဗ္ဗဝိဟာရသန္နိဿိတတ္တာ** တိ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနေန နိဿယပစ္စယေန နိဗ္ဗတ္တတ္တာ, တေန ဒိဗ္ဗနိဿိတံ ဒိဗ္ဗန္တိ ဒဿေတိ။ ဒိဝုသဒ္ဒံ အက္ခရစိန္တကာ ကီဠာဒီသု ပဌန္တီတိ ဝုတ္တံ **''တံ သဗ္ဗံ သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗ''**န္တိ။ ပုရိမာ ဟိ တယော အတ္ထာ ကီဠတ္ထသ္သ ဝသေန, ဣတရေ ဇုတိဂတိအတ္ထဝသေနေဝ ဒဿိတာတိ။

မနုဿူပစာရ န္တိ မနုဿကေစရံ။ **ဒဠ္ဟံ န သက္ကာ** ဣတ္တရခဏတ္တာ ခဏပစ္စုပ္ပန္နသ္သ။ **''အာသန္နစုတိကာ''**တိအာဒိနာ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဝသေန ''စဝမာနေ ဥပပဇ္ဇမာနေ''တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **''မောဟနိဿန္ဒယုတ္တတ္တာ''**တိအာဒိနာ သတ္တာနံ ဟီနပဏီတတ္တာဒိဘာဝဿ မောဟာဒိကမ္မနိဒါနဟေတုကတံ, နိဿန္ဒဖလတဉ္စ ဒဿေတိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဟဒကံ ဧတေသန္တိ **ဒိဗ္ဗစက္ခုဟဒကာနိ** ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ သဟေဝ ဣဇ္ဈန္တီ''**တိ။ တာနိ ဟိဿ ပရိဘဏ္ဍဉာဏာနိ။

သမာဒီယန္တီတိ **သမာအနာနိ,** ကမ္မာနိ သမာအနာနိ ဧတေသန္တိ **ကမ္မသမာအနာ**။ သမာအာတဗ္ဗနာနာဝိဓေကမ္မာတိ အတ္ထော ပုရိမေ အတ္ထေ, ဒုတိယေ ပန ကမ္မာနိ သမာအပေန္တီတိ **ကမ္မသမာအနာ,** မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ကမ္မသမာအနာ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**

ကမ္မသမာအနာ, ဟေတုအတ္တေ စေတံ ကရဏာဝစနံ။

တံ တစန္တိ တံ အရိယာနံ ဥပဝဒနတစံ။ **တံ စိတ္တ**န္တိ သမုဋ္ဌာပကစိတ္တံ။ **တံ ဒိဋ္ဌိ**န္တိ ယေန မိစ္ဆာကဟေန အရိယေ အနုဒ္ဓံသေတိ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသံ။ အယမေ့ တ္ထ အတ္ထော – ယထာ နာမ ဟေတုသမ္ပန္နဿ ဘိက္ခုနော ဝိသုဒ္ဓံ သီလံ, သမာဓိဉ္စ သမ္ပာဒေတွာတ ဋ္ဌိတဿ ဒန္ဓော သတုပ္ပာဒော ခိပ္ပာဘိညာယ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ အညာ, သတိ တ ဥပာဒိသေသေ အနာဂမိတာ။ ဧဝမေဝံ ယော အရိယူပဝါဒီ ယထာဝုတ္တစိတ္တဒိဋ္ဌိဟိ အပဋိနိတ္ထ အပွတိရူပံ သဘာဝံ "မယာ, ဘန္တေ, တုမ္ဟာကံ ဥပရိ ဝုတ္တ'န္တိ အစ္စယဒေသနာယ တေ န ခမာပေတိ, သော ကာယဿ ဘေဒါ နိရယေ တေတိ။ တေသု ပသန္နစိတ္တဿ ခမာပနဉ္စေ့ပဟတ္ထ တေသံ တစာဒီနံ ပဟာနံ ပဋိနိဿဂ္ဂေဝ။ က္လတော **သာဝဇ္ဇတရံ နာမ အညံ နတ္ထိ** သဗ္ဗာနုတ္တဝိဓာနတော, သဗ္ဗဟိတသုခပရိဓံသနတော စ။

ကာယဿ ဘေဒါတိ က္လခ **ကာယ**သန္ဒော အတ္တဘာဝပရိယာယောတိ အာဟ **"ဥပာဒိန္နက္ခန္ဓပရိစ္စာဂါ"**တိ။ **တဒနန္တရ**န္တိ တဿ မရဏာသန္နတဿ ခန္ဓပရိစ္စာဂဿ အနန္တရံ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓတ္တော **ပရ**သန္ဒော, အနောရိမဘူတဝတ္ထုဝိသယော တ သိယာ, အဝဓိဝိသေသနမတ္တံ တ။ တေသု ပုရိမံ သန္ဒာယာဟ **"အဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓဂ္ဂဟဏေ"**တိ, ပစ္ဆိမဿ ပန ဝသေန **"စုတိတော ဥဒ္ဓံ"**န္တိ။

ဝုတ္တဝိပရိယာယေနာတိ "သုဋ္ဌု စရိတံ, သောဘနံ တ စရိတ"န္တိအာဒိနာ။ **ဟာနန**န္တိ ဃာတနံ။

ကာရဏာကာရဏန္တိ ဌာနာဌာနံ။ စေတနာစေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မေ နိရယာဒိနိဗ္ဗာနကမိပဋိပအာဘူတေ ကမ္မန္တိ ဂဟေတွာတ အာဟ **"ကမ္မပရိစ္ဆေဒမေတ"**တိ။ **ကမ္မဝိပာကန္တရံ** ကမ္မဝိပာကဝိသေသော ကမ္မဝိပာကဿ ဝိဘာဂေ။ **အပ္ပေတုံ န သက္ကောတိ** အဋ္ဌမနဝမဗလာနိ ဝိယ, တံသဒိသံ က္လဒ္ဓိဝိဓဉာဏံ ဝိယ ဝိကုဗ္ဗိတုံ, ဧတေနဿ ဗလသဒိသတဉ္စ နိတရေတိ။ ဈာနာဒိဉာဏံ ဝိယ တ အပ္ပေတုံ , ဝိကုဗ္ဗိတုဉ္စ။ ယဒိပိ ဟိ ဈာနာဒိပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏံ က္လခ ဆဠ်ဗလန္တိ တဿ သဝိတက္ကသဝိစာရတာ ဝုတ္တာ, တထာပိ ဈာနာဒီဟိ ဝိနာ ပစ္စဝေက္ခဏာ နတ္ထီတိ ဈာနာဒိသဟဂတံ ဉာဏံ တဒန္တောဂဓံ ကတွာတ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အထ တ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဈာနာဒိကိစ္စံ ဝိယ န သဗ္ဗံ ဗလကိစ္စံ ကာတုံ သက္ကောတီတိ ဒဿေတုံ **"ဈာနံ ဟုတွာတ အပ္ပေတုံ, က္လဒ္ဓိ ဟုတွာတ ဝိကုဗ္ဗိတုဉ္စ န သက္ကောတီ"**တိ (ဝိဘ. မူလဋီ. ၈၃၁) ဝုတ္တံ, နပန ကဿစိ ဗလဿ ဈာနက္လဒ္ဓိဘာတေတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဝိစယဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

၆၅. ပဋိပက္ခပဋိဗာဋ္ဌွဟာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတုမေဝ န သက္ကောန္တိ, ဥပ္ပန္နာပိ သမ္မဒေဝ အတ္တနော ကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ အနုပ္ပန္နသဒိသာတိ ပဋိပက္ခနိတရဏေန ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ကိစ္စကရဏဘာဝံ ဒဿေတုံ **"မနစ္ဆဋ္ဌာနိ။ပေ။ ဘဝိဿတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဟရန္တဿာ**တိ ဝိဟရဏဟေတု။ **ဝိဟရန္တော**တိ တွောပိ ဧသေဝ နယော, တေန ရက္ခိတစိတ္တတာ ဝုတ္တနယေန ဧကန္တတော သမ္မာသင်္ကပ္ပကေစရတာယ စ သံဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ **ဝုတ္တနယေနာ**တိ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာနံ အဝသရံ အဒတွာတ ဝိသောဓိတနေက္ခမ္မာဒိဝိတက္ကတာယ။ **အဝိပရီတမေတ**တိ ကာယာဒိအသုဘာဒိတော အာအနံ။ **ဝိနိဟတဘာယ**န္တိ ဒုဂ္ဂတိဘယံ။ **သဗ္ဗောပိ စာယမတ္ထော**တိ "သမ္မာသင်္ကပ္ပကေစရော သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဝိဿတီ"တိအာဒီသု အတ္ထော ယုတ္တိယာ ယုတ္တော ဧဝ အနရူပကာရဏဘာဝတော။

ယုတ္တိဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတာဒိဝဏ္ဏနာ

၆၆. ယသ္မာ တ သံကိလေသတော ရက္ခိတစိတ္တဿ တီဏိ သုစရိတာနိ ပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ **ရက္ခိတစိတ္တဿာ**တိ တွေ ယာယံ ရက္ခိတစိတ္တတာ, သာ ကာယသုစရိတာဒီနံ တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ပဒဋ္ဌာနန္တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အတ္တာဓိန**န္တိ အတ္တပရာဓိနံ။

တတော တေတိ ကာရဏဂ္ဂဟဏေန ဖလဿ ဂဟိတတ္တာ ဝေ။

၆၈. တတ္ထ ဣတိသဒ္ဒော တိ ''ပရိဟာလီယတီ''တိ ဣတိသဒ္ဒော။

၇၃-၄. ဟဋ္ဌိယံ **ပဋ္ဌိန္ဒြိယာနိ တီဟိ ခန္ဓေဟိ သင်္ဂဟိတာနီ** တိ ဧတ္ထ သဒ္ဓာဝီရိယသတိန္ဒြိယေဟိ ဟတိမောက္ခာဒိ တိဝိဓံ သီလံ ဂဟိတံ သောဓေတဗ္ဗတ္တာ။ တေသန္တိ တေဟိ သီလက္ခန္ဓော သင်္ဂဟိတော။ သမာဓိပညိန္ဒြိယေဟိ သမာဓိပညာက္ခန္ဓာ ဂဟိတာတိ ဟာကဋ္ဌေယမတ္တော, တထာ သေသမ္ပီတိ အာဟ **''ဣတော ပရေသု။ပေ။ ဝုတ္တနယမေဝ''**တိ။

၇၆. ဟေတုဟေတုသမုပ္ပန္နပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နသင်္ခာတဿာ တိ ဧတ္ထ ဟေတုပစ္စယဝိဘာဂေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တောယေဝ။

ပဒဋ္ဌာနဟာရသမ္ပာတဒိဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မိဿကဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ

ဣအနိ ယသ္မာ သုတ္တေသု ဟာရာနံ ယောဇနာနယဒဿနတ္တာ ဟာရသမ္ပာတဒေသနာ ဟာရဝိဘင်္ဂဒေသနာ ဝိယ န ဟာရသရူပမတ္တဒဿနတ္တာ, တသ္မာ **ပေဋကောပဒေသေ** အာဂတနယာနုသာရေန အပရေဟိ ဝိပရိယာယေဟိ ဟာရသမ္ပာတယောဇနာဝိဓိံ ဒဿေန္တော **''အပိစာ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဝိဇ္ဇာဝိဇ္ဇာယ ကုသလာကုသလစိတ္တပ္ပဝတ္တိယာ အလောဘာဒေသလောဘာဒေသာပိ ပရမ္ပရာဘာဝေန ပဝတ္တန္တိ နိဒါနဘာဝတောတိ ဒဿေန္တော **''ဆ ဓမ္မာ။ပေ။ မူလာနီ''**တိ အာဟ။ ယထာ စ နိဒါနဘာဝေန ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ, ဧဝံ အတ္တနော ဝသေဝတ္တနေနာပိ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ လဗ္ဘတေတာတိ ဝုတ္တံ **''သာဓိပတိကာနံ အဓိပတိ, သဗ္ဗစိတ္တုပ္ပာဒာနံ ဣန္ဒြိယာနီ''** တိ။ **အလောဘဿာ** တိ အလောဘယုတ္တဿ စိတ္တုပ္ပာဒဿ။ **နေက္ခမ္မစ္ဆန္ဒေနာ** တိ ကုသလစ္ဆန္ဒေန။ နေက္ခမ္မသဒ္ဒော ပဗ္ဗဇ္ဇာဒီသု နိရုဠ္ဟော။ ဝုတ္တဉ္ဟိ –

> ''ပဗ္ဗဇ္ဇာ ပဌမံ ဈာနံ, နိဗ္ဗာနဉ္စ ဝိပဿနာ။
> သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ, 'နေက္ခမ္မ'န္တိ ပဝုစ္စရေ''တိ။ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၀၉; ဒီ. နိ. ဋီ. ၂.၃၅၉; အ. နိ. ဋီ. ၂.၂.၆၆) –

တေသု ဣဓ ကုသလာ ဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ။ တေန ဝုတ္တံ ''ကုသလစ္ဆန္ဒေနာ''တိ။ နေက္ခမ္မစ္ဆန္ဒေန ဥပနိဿယဘူတေန, န အဓိပတိဘူတေန။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – အလောဘပ္ပဓာနော စေ စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ, နေက္ခမ္မစ္ဆန္ဒေန ဥပနိဿယဘူတေန မနော တဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမော ဟောတိ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

ယဒင်္ဂေန တေသံ ဓမ္မာနံ မနော ပုဗ္ဗင်္ဂမံ, တဒင်္ဂေန တေသံ ဇေဋ္ဌံ, ပဓာနဉ္စာတိ ဝုတ္တံ **''မနောသေဋ္ဌာတိ မနော တေသံ ဓမ္မာန''**န္တိအာဒိ။ မနောမယတာ မနေန ကတာဒိဘာဝေ, သော စ မနဿ တေသံ သဟဇာတာဒိနာ ပစ္စယဘာဝေ ဧတိ ဝုတ္တံ **''မနောမယာတိ။ပေ။ ပစ္စယော''** တိ။ **တေ ပနာ**တိ ဧတ္ထ **ပန**-သဒ္ဒော ဝိသေသတ္ထဒီပကော, တေနေတံ ဒဿေတိ – ယဒိပိ တေသံ ဓမ္မာနံ ဆန္ဒာဒယောပိ ပစ္စယာ ဧဝ, ဣန္ဒြိယာဒိပစ္စယေန ပန သဝိသေသံ ပစ္စယဘူတဿ မနဿေဝ ဝသေနေဝ ဝုတ္တံ ''မနောမယာ''တိ။ တတ္ထ **ဆန္ဒသမုဒာနီတာ**တိ ယထာဝုတ္တနေက္ခမ္မာဒိဆန္ဒေန သမ္မာ ဥဒ္ဓမုဒ္ဓံ နီတာ, တတော သမုဒာဂတာတိ အတ္ထော။ တတော ဧဝ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒိတော သမုပ္ပန္နတ္တာ **အနာဝိလသင်္ကပ္ပသမုဋ္ဌာနာ** ။ တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿေန သဟာဓိဋ္ဌာနတော **ဖဿသမောဓာနာ** ။ ''ဖုဋ္ဌော, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒေတိ, ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ, ဖုဋ္ဌော စေတေတီ''တိ (သံ. နိ. ၄.၉၃) ဟိ ဝုတ္တံ။ **ဣဒံ မနောကမ္မ**န္တိ ကာယင်္ဂဝါစင်္ဂစောပနံ အကတွာ သဒ္ဓာသမန္နာဂတေန ပသန္နေန မနသာ ပဝတ္တံ ဣဒံ ကုသလံ မနောကမ္မံ။ တံ ပန အနဘိဇ္ဈာသဟဂတံ, အဗျာပာဒသဟဂတံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟဂတန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ။

ဘာသတီတိ အဝိသံတဒနာဒိနာ တစင္စာေပနာဝသေန ပဝတ္တေန္တိယာ ဝစီဝိညတ္တိယာ သာဓေတဗ္ဗံ သာဓေတီ
တိ အတ္ထော, တေန ကာယဒ္ဒတရတော ပဝတ္တကုသလဝစီကမ္မမ္ပိ သင္ဂဟိတံ ဟောတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ဝစီဝိည
တ္တိဝိပ္ဖာရတော, တထာ သာဒိယနတော စ ဘာသတီ''တိ။ သဗ္ဗမ္ပိ ဝစီကမ္မံ သစ္စာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ။ **ကရောတီ**တိ
အတ္တနော, ပရေသဥ္စ ဟိတာဟိတာနိ ကာရဏာကာရဏေဟိ ကာယင္စာေပနာဝသေန ပဝတ္တေန္တိယာ ကာယဝိညတ္တိ
ယာ သာဓေတဗ္ဗံ သာဓေတီတိ အတ္ထော, တေန ဝစီဒ္ဒတရတော ပဝတ္တကုသလကာယကမ္မမ္ပိ သင္ဂဟိတံ ဟောတိ။
တထာ စ ဝက္ခတိ ''ကာယဝိညတ္တိဝိပ္ဖာရတော, တထာ သာဒိယနတော စ ကရောတီ''တိ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၇၆ မိဿ
ကဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ)။ ကမ္မပထဝသေန ဂယ္ဟမာနေ ဟဏာတိပာတာဒိဝသေန တံ တိဝိဓံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''ဣတိ
ဒသကုသလကမ္မပထာဒဿိတာ''**တိ။ ဒသပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေနာပိ ကထာယ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ
''သော ပသန္နစိတ္တော''တိအာဒိ။ ဘာသတိ တ ကရောတိ တ ကေဝလံ မနသာ ပဝတ္တတီတိ အနိယမတ္ထော **တ**-သဒ္
ဒေါ။ တထာ စေဝ သံဝဏ္ဏိတံ။

ဒသဝိဓဿ ကုသလကမ္မဿာ တိ ဒသဝိဓဿ ကုသလကမ္မပထကမ္မဿ, ဝက္ခမာနနယေန တ ဒသပုညကိရိ
ယဝတ္ထုသင္ဂာတဿ ကုသလကမ္မဿ။ နနု တတ္ထ အနာဒိမယံ တိဝိဓမေဝ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဝုတ္တန္တိ? သစ္စံ, တံ
ပန ဣတရေသံ တဒန္တောဂဓတ္တာ။

''သုခမန္ဝေတီ''တိ သင္ခေပေန ဝုတ္တံ သုခာနုဂမံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေန္တော **''ဣဓဿ ပုရိသော''** တိအာဒိမာ
ဟ။ တတ္ထ **ဇဝံ သန္တ** န္တိ ဇဝံ ဘူတံ, အပ္ပဟီနာနုသယော ဟုတ္ဂာ သုခဝေဒနီယဖဿသမ္ဘူတန္တိ အတ္ထော။

တတ္ထ **''ယံ မနော''**တိအာဒိနာ ကထာတ္တဝသေန စတုသစ္စံ နိဒ္ဒိသရေတိ။ အာဒိတော ဝဝတ္တာပိတေသု ခန္ဓာဒီသု
ခန္ဓမုခေန သစ္စာနံ ကထိတတ္တာ သတ္တာနံ ဘိန္နရုစိဘာဝတော နာနာနယေဟိ ဝိပဿနာဘူမိကောသလ္လတ္ထံ, ပုဗ္ဗာ
ပရသမ္ဗန္ဓဒဿနတ္ထဥ္စ ဇဝံ ဝုတ္တံ **''ဇဝံ။ပေ။ နိဒ္ဒိသရေတဗ္ဗာနီ''** တိ။ သစ္စမုခေန အဿာဒာဒိကေ နိဒ္ဒိသရေတ္ဂတ
ဒေသနာဟာရသမ္ပာတံ ယောဇေတုံ **''တတ္ထ သမုဒယေနာ''** တိအာဒိမာဟ, တံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ယဥ္ဟေတ္ထ အညမ္ပိ
အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ ဟေဠာ ဝုတ္တနယတ္တာ, ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မနနုလက္ခဏေ တိ မနနုလက္ခဏာဟေတု။ **''မနနုလက္ခဏေနာ''** တိ တ ဟဒ္ဓော။ **ဤဟာဘာဝတော** ဗ္ယာဟရာဘာဝ
တော။ ယေန ပသာဒေန သမန္နာဂတတ္တာ မနော ''ပသန္နော''တိ ဝုတ္တော, တဿ ပသာဒဿ ကိစ္စံ မနေ အာရော
ပေတ္ဂတ အာဟ **''အကာလုသိယတော, အာရမ္မဏဿ ဩကပ္ပနတော စ ပသန္နေနာ''** တိ။ **တထာ သာဒိယနတော**တိ
တစာယ ဝတ္တဗ္ဗံ အဝတ္ဂတဝ ဖဿသာဒိယနတော အနုဇာနတော။ ဒုတိယေ **တထာ သာဒိယနတော**တိ ကာယေန ကာတ
ဗ္ဗံ ယထာ ကတံ ဟောတိ, တထာ တစာယ သံဝိဓာနတော။ **တထာ ပသုတတ္တာ** တိ ယထာ သုခမန္ဝေတိ, တထာ ဥပစိတ
တ္တာ တေတိ အတ္ထော။ **တတော**တိ တတော ကာရဏာ, မနသာ ပသန္နေန, ဘာသနေန, ကရဏေန စ ဟေတုနာတိ ဝုတ္
တံ ဟောတိ။ **အနညတ္ထာ** တိ ဇတေသွိ ပန အတ္ထော။ **တတော**တိ တတော ဇဝ။ ယော ဟိ ပသန္နမနော တေန ယံ ဘာသနံ,
ကရဏဥ္စ, တတော ဇဝ နံ သုခမန္ဝေတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **သာတဘာဝတော**တိ သာတဝေဒနာဘာဝတော။ **ဣဋ္ဌဘာဝ
တော**တိ မနာပဘာဝတော။ ကမ္မတော ဝိပာကုပ္ပတ္တိဖလအနုသမတ္ထဘာဝေန ကမ္မဿ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ ဝိပာကသ္
သေဝ အနိဗ္ဗတ္တတ္တာတိ အာဟ **''ကတူ။ပေ။ အန္ဝေဝတီတိ ဝုတ္တ''** န္တိ **ကာရဏာယတ္တ ဝုတ္တိတော** တိ ကတ
ဘာဝဟေတုကတ္တာ ကမ္မဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အသင္ကန္တိတော** တိ ယသ္မိံ သန္တာနေ ကမ္မံ နိဗ္ဗတ္တံ, တဒညသန္တာ
နာ သင္ကမနတော။

အာဓိပစ္စယောဂတော တိ သဟဇာတာဓိပတိဝသေန အာဓိပစ္စယုတ္တတ္တာ။ သဟဇာတမ္မောနဥ္ဟိ တံသမ္ပယုတ္
တဿ မနဿ ဝသေန ပုဗ္ဗင္ဂမတာ ဣစ္ဆိပ္ပေတာ။ **တတော ဇေ**တိ အာဓိပစ္စယောဂတော ဇဝ။ **မနဿာ** တိ ဥပ
ယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ။ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ သမ္ဗန္ဓော။ **ကုသလဘာတေ ယုဇ္ဇတိ** ပသာဒဿ
ယောနိသောမနသိကာရဟေတုကတ္တာ ။ နနု ဝိဘဇ္ဇဗ္ယာကရဏေသု တေသံ သာဝကာနံ သဒ္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? နာယံ သဒ္
ဓာ, တအာကာရာ ပန အကုသလာ ဓမ္မာ တထာ ဝုစ္စန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''နာယံ ပသာဒေ''တိအာဒိ
(နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၇၆ မိဿကဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာ)။ **သုခံ အန္ဝေဝတီတိ ယုဇ္ဇတိ** ကမ္မဿ ဖလအနေ သမတ္ထဘာဝ
တော။ ယထာ ဟိ ကတံ ကမ္မံ ဖလအနုသမတ္ထံ ဟောတိ, တထာ ကတံ ဥပစိတန္တိ ဝုစ္စတီတိ။

မနောပဝိစာရာ ဣမေ နေက္ခမ္မသိတာ သောမနဿူပဝိစာရာ, ဥပေက္ခူပဝိစာရာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ ကုသလာဓိကာရတ္တာ။ တေ ပန ယသ္မာ စိတ္တံ နိဿာယေဝ ပဝတ္တန္တိ, နာနိဿာယ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“မနော မနောပဝိစာရာနံ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိ။ **ကုသလပက္ခဿ ပဒဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထ ကုသလော တာဝ ဖဿော ကုသလဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ သညာက္ခန္ဓဿ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ သဟဇာတာဒိနာ ပစ္စယော ဟောတိ။ “ဖုဋ္ဌော, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒေတိ, ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ, ဖုဋ္ဌော စေတေတီ”တိ (သံ. နိ. ၄.၉၃) ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဝေဒနာဒီနမ္ပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဒ္ဓါဒီနမ္ပိ ပစ္စယဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ **သဗ္ဗဿာ** တိ စတုဘူမကဿ။ ကာမာဝစရာ ဟိ ကုသလာ ဓမ္မာ ယထာရဟံ စတုဘူမကဿာပိ ကုသလဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, ဧဝံ ဣတရာဘူမကာပိ။

“ပသန္နေန မနသာ ဘာသတီ”တိ ဝုတ္တတ္တာ ဝိသေသတော သမ္မာဝါစာပစ္စယံ ဘာသနံ ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ ဝုတ္တံ **“ဘာသတီတိ သမ္မာဝါစာ”** တိ။ တတ္ထာယမဓိပ္ပာယော “ဘာသတီတိ ယမိဒံ ပဒံ, ဣမိနာ သမ္မာဝါစာ ဂဟိတာ ဟောတီ”တိ။ **ကရောတီတိ သမ္မာကမ္မန္တော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ သုပရိသုဒ္ဓေ ကာယဝစီကမ္မေ ဌိတဿ အာဇီဝပာရိသုဒ္ဓိ, န ဣတရဿာတိ ဝုတ္တံ **“တေ သမ္မာအာဇီဝဿ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ တတ္ထ **တေ**တိ သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာ။ ယသ္မာ ပန အာဇီဝဋ္ဌမကေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတဿ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နာနံ အကုသလဓမ္မာနံ ပဟာနာနုပ္ပာဒနာနိ, အနုပ္ပန္နုပ္ပန္နာနံ ကုသလဓမ္မာနံ ဥပ္ပာဒနပာရိပူရိယော စ သမ္ဘဝန္တိ, တထာ သမ္မာဝါယာမေ ဌိတဿေဝ ကာယာဒီသု သုဘသညာဒိဝိဒ္ဓံသိနီ သမ္မာသတိ သမ္ဘဝတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“သမ္မာအာဇီဝော။ပေ။ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဧဝမ္ပကာသီလံ ဟတိမောက္ခသံဝရော, သဒ္ဓါသာဓနော စ သောတိ အာဟ **“တံ သီလဿ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။

တေသန္တိ ကာယဝစီကမ္မာနံ။ **ကမ္မပစ္စယတာယာ**တိ ကုသလကမ္မဟေတုကတာယ။

ပဒတ္တော စ ဝုတ္တနယေနာ တိ “မနနတော အာရမ္မဏဝိဇာနနတော”တိအာဒိနာ။

အယံ အာဝဋ္ဋော တိ အယံ သဘာဂဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနဝသေန အာဝဋ္ဋော။ ဧတ္ထ ဟိ ကုသလမူလသမ္ပတ္တမဂ္ဂါဒိနိဒ္ဒေသာ သဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနာ။ အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာဟာနံ နိဒ္ဒေသာ ဝိသဘာဂဓမ္မာဝဋ္ဋနာ။

ဝိဘတ္တိဟာရေ ပဒဋ္ဌာနဘူမိဝိဘာဂ ဝုတ္တနယာ, သုဝိညေယ္ယာ စာတိ ဓမ္မဝိဘာဂမေဝ ဒဿေန္တော **“နယိဒ”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **“နယိဒံ ယထာရုတဝသေန ဂဟေတဗ္ဗ”** န္တိ သုတ္တဿ နေယျတ္ထတံ ဝဒတိ **“ယော ဟီ”**တိအာဒိနာ တံ ဝိဝရတိ။ “ဒုက္ခမေဝ အနွေတီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဟိတေသိတာ ကုသလမေ တတိ? နယိဒမီဒိသံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, အဓမ္မံ ပန ဓမ္မောတိ, ဓမ္မဉ္စ ပန အဓမ္မောတိ ဒီပနေန လောကဿ သဗ္ဗာနတ္ထ ထဗီဇဘူတေသု သကလဟိတသုခုပယပဋိက္ခေပကေသု တိတ္ထကရေသု အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနဝသေန ပဝတ္တမိစ္ဆာ မိမောက္ခံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယော ဟိ လောကေ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ ပုညံ ကာတုကာမံ ဟာပိကံ ဒိဋ္ဌိံ နိဿာယ ပဋိဗာဟတိ, သောပိ ကရယ္ယေဟာ, ကိမင်္ဂ ပန အရိယဝိနယေ သမ္မာပဋိပတ္တိံ ပဋိဗာဟန္တေသူတိ ဒုက္ခဖလာဝ တတ္ထ သမ္ဘာဝနာပသံသာ ပယိရုပာသနာ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ – “န ခော အဟံ, မောဃပုရိသ, အရဟတ္တဿ မဂ္ဂရာယာမိ, အပိစ တုယှေဝ ဝေတံ ပာပကံ ဒိဋ္ဌိဂတံ။ပေ။ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တတီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၇), “ယော နိန္ဒိယံ ပသံသတိ (သု. နိ. ၆၆၃; သံ. နိ. ၁.၁၈၀, ၁၈၁; အ. နိ. ၄.၃; နေတ္တိ. ၉၂), သဗ္ဗဿာပိ အနတ္ထဿ မူလံ ဗာလူပသေဝနာ”တိ စ။

ဣဒဉ္စပိ သုတ္တ န္တိ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ပေ။ပဒ”န္တိ (ဓ. ပ. ၁, ၂) ပဌမံ ကထံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဧတေသာ** တိ သံဝဏ္ဏိယမာနသုတ္တဿ။

ကိစ္စပညတ္တီ တိ အဓိပတိပစ္စယသင်္ခါတဿ ကိစ္စဿ ပညာပနံ။ **ပဓာနပညတ္တီ** တိ ပဓာနဘာဝဿ ပညာပနာ။ **သဟဇာတပညတ္တီ** တိ တေသံ ဓမ္မာနံ မနသာ သဟဘာဝပညာပနာ။

မဟာဘူတာတီတိ ဣတိသဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန မဟာဘူတာဝိနာဘာဝီ သဗ္ဗော ရူပဓမ္မော သင်္ဂယှတိ။

“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ”တိ သမာသပဒေ “မနော”တိ ပဒံ တဒဝယဝမတ္တန္တိ အာဟ **“နေဝ ပဒသုဒ္ဓီ”** တိ။ တေနေတဟ **“မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ပဒသုဒ္ဓီ”** တိ။ **“ဆာယာဝ အနပါယိနီ”**တိ ဣဒံ သုခါနုဂမဿ ဥဒာဟရဏမတ္တံ, န ယထာဓိပ္ပေ

တတ္ထပရိယာပန်။ **“သုခမနွေဝတီ”**တိ ပန ယထာဓိပ္ပေတတ္ထပရိယာပန္နံ ဝုတ္တံ **“ပဒသုဒ္ဓိ စေဝ အာရမ္မဏသုဒ္ဓိ စာ”**တိ။

စေတ္တတာ တိ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာဒိဿာမညံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **ဝေမတ္တတာ** ‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ’’တိ အာဒိနာ သာမညတော ဝုတ္တဓမ္မေ ပသာဒေ ဓာရဏာယ နိဝတ္တေတ္ဝာ ပသန္နသင်္ခာတေ ဝိသေသေ အဝဋ္ဌာပန တော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ပသာဒေ သိနေဟသဘာဝေ, အသ္သဒ္ဓိယံ ဝိယ လူခသဘာဝံ အေသံ ဝိနောဒေတီတိ အာဟ **“ဗျာပာဒဝိက္ခမ္ဘနတော”** တိ။ **ဗဟိဒ္ဓာ** တိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုံ သန္ဓာယာဟ။ **ဩကပ္ပနတော** တိ အာရမ္မဏံ အနုပဝိသိတ္ဝာ အနုပက္ခန္ဒိတ္ဝာ သဒ္ဒဟနတော။

ဒေယျဓမ္မာဒယော တိ တွေ **အာဒိသဒ္ဒေန** သံဝေဂဟိရောတ္တပ္ပကသိဏမဏ္ဍလာဒယော သင်္ဂယှန္တိ။ **ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒယော**တိ **အာဒိသဒ္ဒေန** ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ဒုတရဓမ္မာ, မနသိကာရောတိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တထာ ဖဿော** တိ ယထာ ဝေဒနာဒီနံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏာဒယော ပစ္စယော, ဧဝံ ဖဿောပီတိ ပစ္စယတာသာမည မေဝ ဥပသံဟရတိ တထာ-သဒ္ဒော။ **ဝေဒနာဒီနန္တိ** ဟိ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ ဂဟိတာ။ **ဝိညာဏဿ ဝေဒနာဒ ယော**တိ နာမရူပံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

“သီလမယဿ အဒေသော ပဒဋ္ဌာန” န္တိ ဝုတ္တံ ခန္တိပဓာနတ္တာ သီလဿ။ **အဓိဋ္ဌာတီ** တိ အနုယုဉ္ဇတိ ဥပ္ပ ဟာဒေတိ။ **သောတိ** ဧဝံ ကုသလစိတ္တံ ဘာဝေန္တော။ **“အနုပ္ပန္နာန”** န္တိအာဒိနာ ဘာဝနာပဟာနသမာရောပနာနိ ဒဿ္ဝ သေန္တော နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဝသေန ကထာယ အတ္ထံ ဝိစိနိတ္ဝာ သမာရောပေတိ, ဧဝမ္ပိ သက္ကာ ယောဇေတုန္တိ တသ နာဘာဂိယဝသေန ပဒဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသေ ဥဒာဟရိယတိ။

ဧဝံ ‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ’’တိ ကထာယ ဝသေန ဟာရသမ္ပာတယောဇနာဝိဓိံ ဒဿေတ္ဝာ ဣဒါနိ ကထာန္တရေ န ဒဿေတုံ **“တထာ ဒဒတော ပုည”**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ဘာဝနာမယန္တိ** ပညာဘာဝနာမယံ။

“အလောဘော ကုသလမူလ”န္တိအာဒိ အနာဒီနံ အလောဘာဒိပဓာနတ္တာ ဝုတ္တံ, သဗ္ဗတ္ထ စ ‘‘ဝုတ္တ’’န္တိ ပဒံ အာနေတ္ဝာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **တေသန္တိ** ရာဂါဒီနံ။ **နိဿရဏ** န္တိ စ ပရိနိဗ္ဗာနမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

ပရိစ္စာဂသီလော အလောဘဇ္ဈာသယော ကာမေသု အာဒီနဝဒဿာဝီ သမ္မဒေဝ သီလံ ပရိပူရေတီတိ အာဟ **“ဒဒ တော။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”**န္တိ။ ဣဓ **ဩဋ္ဌာရိကာ** နာမ ကိလေသာ ဝီတိက္ကမာဝတ္ထာနံ, တပ္ပဟာနံ တဒင်္ဂပ္ပဟာနေန ဝေဒိ တဗ္ဗံ။ **မဇ္ဈိမာန** န္တိ ပရိယုဋ္ဌာနာဝတ္ထာနံ။ **သုခုမာန**န္တိ အနုသယာဝတ္ထာနံ။ **ကတာဝီဘူမိ** န္တိ ခီဏာသဝဘူမိံ။

ဒဒတောတိ မဂ္ဂသဟဂတေန အလောဘေန သဒေဝကဿ လောကဿ အဘယဒါနံ ဒဒတော။ **ပုည**န္တိ လောကု တ္တရကုသလံ။ **သံယမတော**တိ မဂ္ဂပရိယာပန္နေဟိ သမ္မာဝါစာကမ္မန္တာဇီဝေဟိ ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာဒိသံကိလေသတော မဂ္ဂ ဂသံယမေန သံယမန္တဿ။ **ဝေရန္တိ** ပါဏာတိပါတာဒိပါပံ။ **ကုသလော**တိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကုသလော ဝိစက္ခ ဏော။ **ဇဟာတိ ပါပက**န္တိ တေဟိ တေဟိ မဂ္ဂေဟိ တံ တံ ပဟာတဗ္ဗံ ပါပဓမ္မံ ဩဓိသော ဇဟာတိ သမုစ္ဆိန္ဒတိ။ တေ နာဟ **“မဂ္ဂေ ဝုတ္တော”** တိ။

‘‘ဒဒတော’’တိအာဒိနာ ပုဗ္ဗေ အဝိဘာဂေန ကုသလမူလာနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနီတိ ဣဓာနိ ဝိဘာဂေန တာနိ ဥဒ္ဒိရန္တော **“လော ကိယကုသလမူလ”**န္တိအာဒိမာဟ။

ပုထုဇ္ဇနဘူမိ သေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ ပဟာနဿ ဝိပ္ပကတဘာဝဒီပနတော။ **အသေက္ခဘူမိ ဒဿိတာ** အနုပဟာ အာပရိနိဗ္ဗာနဒီပနတော။

သဂ္ဂကမိနီ ပဋိပဒာ ပုဗ္ဗဘာဂပ္ပဋိပတ္တိ။

ပုညေ ကထိတေ ပုညဖလမ္ပိ ကထိတမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ဒဒတော။ပေ။ ဒေသနမာဟာ”**တိ။ သစ္စကမ္မဋ္ဌာနေန ဝိနာ သံကိလေသပ္ပဟာနံ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ကုသလော။ပေ။ ဒေသနမာဟာ”**တိ။

ဝေရသဒ္ဒော အဒိန္နာအနာဒိပာပဓမ္မေသုပိ နိရုဠ္ဟောတိ ဝုတ္တံ **“ဇဝံ သဗ္ဗာနိပိ သိက္ခာပဒာနိ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာနီ”**တိ။ **ဒွေဝပိ ဝိမုတ္တိယော** သေက္ခာသေက္ခဝိမုတ္တိယော, သဉပာဒိသေသအနုပာဒိသေသဝိမုတ္တိယော စ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ “နိဗ္ဗုတောတိ ဒွေဝ နိဗ္ဗာနဓာတုယော”တိအာဒိ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၇၆)။

ကာရဏူပစာရေန, ကာရဏဂ္ဂဟဏေန တ ဖလံ ဂဟိတန္တိ အာဟ **“ဒွေဝ သုဂတိယော”**တိအာဒိ။ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိယော ဣမိဿာ ဒေသနာယ **ဖလံ,** တဿ အနံ သီလံ ဘာဝနာ **ဥပာယော,** “သမ္ပတ္တိဒွယံ ဣစ္ဆန္တေန အနာဒီသု အပ္ပမတ္တေန ဘဝိတဗ္ဗ”န္တိ အယမေတ္ထ ဘဂဝတော **အာဏတ္တိ** တိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **“ဖလာဒီနိ ယထာရဟံ ဝေဒိတဗ္ဗာနီ”**တိ။

ဝိစယောတိ ဝိစယဟာရသမ္ပာတော, သော ဝုစ္စတီတိ အတ္ထော။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **“တိဝိဓမ္ပိ အနမယ”**န္တိအာဒိနာ ပဒတ္ထဝိစယံ ဒဿေတိ, တေန အဿာဒာဒယော, ဣတရေ စ ဝိစယဟာရပဒတ္ထာ အတ္ထတော ဝိစိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။ ရူပာဒိအာရမ္မဏာဿ ပရိစ္စာဂေ ဝုတ္တောတိ သမ္ဗန္ဓော။ **သဗ္ဗော** တိ သကလော အနဝသေသတော ကိစ္စဿ ဝုတ္တတ္တာ။

အနာဘိရတဿ စာကမိဋ္ဌာနံ ဟရိပူရိ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ **“ဒဒတော။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ ဝိရတိသစ္စေ, ဝစီသစ္စေ စ တိဋ္ဌတော သစ္စာမိဋ္ဌာနံ ဟရိပူရိ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ **“သံယမ။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”န္တိ။** ကောသလ္လယောဂတော စ ဟာပပ္ပဟာနတော စ ပညာဟရိပူရိ ဂစ္ဆတီတိ ဝုတ္တံ **“ကုသလော။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။ အနဝသေသရာကာဒီသု ပဟီနေသု ဥပသမော ဥပဋ္ဌိတော နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ရာဂ။ပေ။ ပဒဋ္ဌာန”** န္တိ။

ကုသလောတိ ပုဂ္ဂလာမိဋ္ဌာနေန ကောသလ္လသမ္ဘာဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ကုသလော။ပေ။ မဂ္ဂင်္ဂာဒိဘာဝေန ကေလက္ခဏတ္တာ”**တိ။ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဗောဓိပက္ခိယဘာတဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ **ခေပေတဗ္ဗဘာဝေနာ** တိ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန။

အဝေရတန္တိ အသပတ္တတံ။ **ကုသလဓမ္မေဟိ** တိ အနဝဇ္ဇဓမ္မေဟိ, ဖလနိဗ္ဗာနေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ အနဿ မဟပ္ဖလတာ, သီလာဒိဂုဏေဟိ သတ္တု အနုတ္တရဒက္ခိဏေယျဘာဝေ, အနုပာအပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဣမေသံ ပစ္စဝေက္ခဏာ ဣမဿ အနဿ နိအနန္တိ အယမတ္ထော ဟဋ္ဌိယံ နိရုဠ္ဟောဝ။ နိဗ္ဗစနနိအနသန္ဓယော သုဝိညေယျာတတိ အာဟ **“နိဗ္ဗစနနိအနသန္ဓယော ဝတ္တဗ္ဗာ”** တိ။

ပဋိပက္ခနိဒ္ဒေသေန သမုဒယော တိ ဒေသနတ္ထံ ပဋိပက္ခနိဒ္ဒေသနေန နိဒ္ဒာရိတော အယံ မစ္ဆရိယာဒိသံကိလေသပက္ခိကော သမုဒယော။ **အလောဘေန။ပေ။ အနာဒီဟီ**တိ ယေဟိ အလောဘာဒီဟိ အနာဒယော ဓမ္မာ သမ္ဘဝန္တိ, တာနိ အနာဒိဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတာနီတိ ကုသလမူလာနိ နိဒ္ဒါရေတိ **“ဣမာနိ တီဏိ ကုသလာနီ”**တိ။ **တေသ**န္တိ ကုသလမူလာနံ။

ဘယဟေတု ဒေတိ ပဏ္ဏာကာရာဒိဝသေန။ **ရာဂဟေတု ဒေတိ** သဘာဂဝတ္ထုဿ။ **အာမိသကိဉ္စိက္ခဟေတု ဒေတိ** လဉ္စာဒိဝသေန။ **အနုကမ္ပန္တော** တ ကရုဏာခေတ္တေ။ **အပစယမာနော** ဂုဏခေတ္တေ, ဥပကာရခေတ္တေ တ။ **ဘယူပရတော**တိ ဘယေန ဩရတော။ တေန တထာရူပေန သံယမေန ဝေရံ န စိယတေဝ။ ဇဝံ သဗ္ဗဿ အကုသလဿ ဟာပကော ဝိဟာကောတိ ယောဇနာ။

“ဒဒတော”တိအာဒိနာ ယထာ အနပဋိက္ခေပေန ပရိဝတ္တနံ ဒဿိတံ, ဇဝံ ပဟာနပဋိက္ခေပေနပိ ပရိဝတ္တနံ ဒဿေတဗ္ဗန္တိ ဝုတ္တံ **“အကုသလော ပန န ဇဟာတီ”**တိ။

ကမ္မဖလံ သဒ္ဒဟန္တော အနကိရိယာယံ ပဒဟန္တော ယေန ဝိမိနာ အနံ့ အတဗ္ဗံ, တတ္ထ သတိံ ဥပဋ္ဌပေန္တော စိတ္တံ သမာဒဟန္တော သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ပုရက္ခရောန္တော အနေ သမ္မာပဋ္ဌိပန္နော ဟောတီတိ အာဟ **"အနံ နာမ။ပေ။ ဟောတီ"**တိ။

ဘာဝနာပဟာနသမာရောပနာနိ ဟဋ္ဌိယံ သရူပတော ဝိညာယန္တီတိ ပဒဋ္ဌာနဝေဝစနသမာရောပနာနိ ဒဿေတုံ **"တံ သီလဿ ပဒဋ္ဌာန"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ သုဝိညေယျံ။ အညဋ္ဌ ယဒေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ ဝုတ္တနယတ္တာ, ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟာရသမ္ပာတတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နယသမုဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ

၇၉. **“ဝိသယဘေဒတော”**တိ သင္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဝိဝရိတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **နယတော**တိ နယဂ္ဂဟတော။ **န** ဟိ ပဋိဝေဓဉာဏံ ဝိယ ဝိပဿနာဉာဏံ ပစ္စက္ခတော ပဝတ္တတီတိ။ **အနုဗုဇ္ဈိယမာနော**တိ အဘိသမယဉာဏဿ အနုရူပံ ဗုဇ္ဈိယမာနော။ ယထာ ဧကပဋိဝေဓေနေဝ မဂ္ဂဉာဏံ ပဝတ္တတိ, ဧဝံ တဒနုစ္ဆဝိကံ ဝိပဿနာဉာဏေန ဂယှမာနောတိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ ကတ္ထစိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒီနံ တိဏ္ဏံ အတ္ထနယာနံ သမတ္ထတော ဟောတီတိ။ တထာ ဟိ အတ္ထဝိသေသသရူပတာယ တယော နယာ ‘‘သုတ္တတ္ထော’’တိ ဝုတ္တာ, ပဒတ္ထဝိစာရဘာဝေပိ ပန ဟာရာ ‘‘ဗျဉ္ဇနဝိစယော’’တိ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ တယောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ပဋိဝိဇ္ဈန္တာနံ ပနာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ဧကမေကော သံကိလေသတေအနာနံ ဝိဘာဂတော ဒွိဝိသင္ဂဟောတိ ယောဇနာ။ **စတုသစ္စဒ္ဓိသော စာ** တိ န ပစ္စေကံ တေ နန္ဒိယာဝဋ္ဋာဒယော စတုသစ္စဒိသာ, အထ ခေါ ယထာက္ကမန္တိ။ **“ဧဝ”**န္တိအာဒိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ နိဂမနံ။

တထာ စာတိ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဥပစယေန သမတ္ထနာ။ **ပုဗ္ဗာ ကောဋိ န ပညာယတီ** တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရတော ပဋ္ဌာနကထာယံ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ‘‘အန္ဓံ တမံ တဒာ ဟောတိ, ယံ လောဘော သဟတေ နရ’’န္တိအာဒိ (စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၂၈) ဝစနတော ကာမတဏှာပိ ပဋိစ္ဆာဒနသဘာဝ, ယတော ကာမစ္ဆန္ဒံ ‘‘နီဝရဏ’’န္တိ ဝုတ္တံ။ အဝိဇ္ဇာယ ပန ဘဝေသု အာဒီနဝပဋိစ္ဆာဒနံ သာတိသယန္တိ။ တထာ အဝိဇ္ဇာပိ သံယောဇနသဘာဝ, ယတော သာ ဗဟိဒ္ဓာ သံယောဇနဘာဝေန ဝုတ္တာ။ ဧဝံ သန္တေပိ တဏှာယ ဗန္ဓနဋ္ဌော သာတိသယော အပေက္ခိတဘာဝတောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **“တထာပိ။ပေ။ ဝုတ္တ”** န္တိ အာဟ။

“သံယုတ္တာ” တိ ပဒဿ သမ္ပယုတ္တာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **“မိဿိတာ”** တိ။ **“အဝိဇ္ဇာဘိဘူတာ။ပေ။ အဘိနိဝိသန္တာ”**တိ ဧတေန အဝိဇ္ဇာယ အယာထာဝဂဟဏဟေတုတံ ဒဿေတိ, တတော သော အဝိန္ဒိယံ ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ**တိ ဝုစ္စတိ။ ကိလိဿနံ ဥပတာပနန္တိ အာဟ **“ကိလိဿနပ္ပယောဂံ အတ္တပရိတာပနပဋိပတ္တိ”** န္တိ။ **အလ္လီယနံ** သေဝနံ။

ဒုက္ခန္တိ ။ပေ။ ဇာနန္တိ တိ အတ္တနာ အနုဘူယမာနံ တထာ တထာ ဥပဋ္ဌိတံ ကာယိကစေတသိကဒုက္ခံ, က္လတရမ္ပိ တ ဧကဒေသံ ဇာနန္တိ။ တဏှာယပိ ဧသေဝ နယော။ သဘာဂဝိသဘာဂပဋိပဗ္ဗိတဗ္ဗာကာရတော တတ္ထ တေသံ ဉာဏံ နတ္ထေတတိဒဿေန္တော **“က္လဒံ ဒုက္ခ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **ပဝတ္တိပဝတ္တိဟေတုမတ္တမ္ပီ** တိ ‘‘ပဝတ္တိ ပဝတ္တိဟေတူ’’တိ ဧတ္တကမ္ပိ။ **ကာ ပန ကထာ**တိ ပစုရဇနသာဓာရဏေ လောကိယေပိ နာမ အတ္ထေ ယေသံ ဉာဏဿ ပဋိဃာတော, ပရမဂမ္ဘီရေ အရိယာနံ ဧဝ ဝိသယဘူတေ လောကုတ္တရေ နိဝတ္တိနိဝတ္တိဟေတုသင္ခာတေ အတ္ထေ ကာ နာမ ကထာ, ဆိန္နာ ကထာတိ အတ္ထော။ အဌသမာပတ္တိပဘေဒဿ ဧကဝလဿ သမထဿ တာဒိသေ ကာလေ ဗာဟိရကာနဥ္စ ကြေဇွနတော **“ဝိပဿနာဓိဋ္ဌာန”** န္တိ ဝိသေသိတံ။ **ဝူပသမော** သမုစ္ဆေဒော, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ စ။

“သံသာရဿ အနုပစ္ဆေဒနတော” တိ က္လဒံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ဒိဋ္ဌိဂတိကမတဒဿနံ။ သော ဟိ ပုတ္တမုခဒဿနေ အသတိ သံသာရော ဥစ္ဆိဇ္ဇေယျာတိ ဘာယတိ။ ယတော ဝုတ္တံ –

> ‘‘ဂင္ဂါယုနာအေ ကိကီ စေဝ၊ ကုန္တီ ဗ္ရာဟ္မဏမ္ပိကော။
> ဧတေ အဘယံ ဘာယန္တိ၊ သမ္မူဠ္ဟာ စတုရော ဇနာ’’တိ။ (သု. နိ. အဌ. ၂.၂၉၃; အ. နိ. ဋီ. ၃.၅.၁၉၂)။

တဒဘိညာတိ တံ ယထာဝုတ္တအန္တဒွယံ အဘိဇာနန္တိ ဂုဏံ အာရောပေတွာ ဇာနန္တီတိ တဒဘိညာ။ အတ္ထဘဥ္စနတော, ရောဂဂဏ္ဍသလ္လသဒိသတာယ အတ္တဘာဝသံကိလေသာနဥ္စ **ရောဂဂဏ္ဍသလ္လတာ** ။

သက္ကာယဒဿနေ တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိဒဿနံ, သက္ကာယောဝ ဒဿနံ သက္ကာယဒဿနန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **တေသန္တိ** ဒိဋ္ဌိစရိတာနံ။ **အတ္တာဘိနိဝေသော ဗလဝ** ။ တသ္မာ ယထာဥပဋ္ဌိတံ ရူပံ ‘‘အတ္တာ’’တိ က္လစ္စဝ ဂဏှန္တီတိ အဓိပ္ပာယော။ တထာ ဝေဒနာဒီ။ တဏှာစရိတော ပန ယထာဥပဋ္ဌိတံ ရူပံ တဏှာဝတ္ထုံ ကတွာ အတ္တနိ

ယာဘိနိဝေသေန အဘိနိဝိသန္တာ တဒုညမေဝ အတ္တတော သမနုပဿန္တိ၊ ဇဝံ ဝေဒနာဒီသု၊ တေနာဟ **“တဏှာဟာစရိတာ”**တိအာဒိ။ **ဝိဇ္ဇမာနေ** တိ ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘမာနေ။ **ကာယေ**တိ သမူဟေ၊ ဒိဋ္ဌိယာ ပရိကပ္ပိတော အတ္တာဒိ ဇဝ ပရမတ္ထတော နုပလဗ္ဘတိ, ဒိဋ္ဌိ ပန လဗ္ဘတေတတိ အာဟ **“သတီ တ ဝိဇ္ဇမာနာ”** တိ။

သက္ကာယဒဿနမုခေနာ တိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိမုခေန။

ဥစ္ဆေဒသဿတ တ္တိ တံသဟစရဏတော ဥစ္ဆေဒသဿတဒိဋ္ဌိ ဝုတ္တာ။ ‘‘ဥစ္ဆေဒသဿတတအာ’’တိပိ ပဌော။

ကသိဏာယတနာနီတိ ကသိဏဇ္ဈာနာနိ။

တေဇဇေတ္တတတိ နိသာနေတ္တတ။

၈၁. ဇတ္တာဝတာ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ ဘူမိရစနဝသေန သံကိလေသပက္ခော ဒဿိတောတိ အာဟ **“တတ္ထ ဒိဋ္ဌိစရိတောတိအာဒိနာ တေအနပက္ခံ ဒဿေတီ”**တိ။ **“ယသ္မာ သလ္လေခေ တိဗ္ဗကရတေ”** တိ ဣမိနာ တတ္ထ တိဗ္ဗကရဝတ္တာ သံလေခာနုသန္တတဝုတ္တိနာ ဘဝတီတိ ဒဿေတိ။ သေသေသုပိ ဇသေဝ နယော။ **မိစ္ဆာဓိမောက္ခော** သဒ္ဓာပတိရူပကော အဝတ္ထုသ္မိံ ပသာဒော။

ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန ဓမ္မမေဝ ဝိဘဇတီတိ အာဟ **“သတ္တာပိ။ပေ။ ဒဿေတီ”** တိ။

ယေ ဟိ ကေစီတိ ဇတ္ထ ဟိ-သဒ္ဒော နိပာတမတ္တံ။ **“ဣမာဟိ ဇဝ စတူဟိ ပဋိပဒါဟိ”**တိပိ ဟဋ္ဌိ။ ဒုက္ခာပဋိပဒါဒိဝိဘာဂေန မဂ္ဂေ ဇဝ ဣမေ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“ပဋိပဒါ ဟိ မဂ္ဂေ”** တိ **စတုဒ္ဒိသာသင်္ခာတံ မဂ္ဂ** န္တိ စတုဒ္ဒိသာသင်္ခာတံ ပဝတ္တနုပဟယံ။ ဒွေဝ ဒိသာ ဇတီသ္သာတိ **ဒွဝိဒိသာ။ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿာ** တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယဿ။

၈၂. ဝိဝတ္တတိ ဝဋ္ဋ ဇတ္ထာတိ **ဝိဝတ္တံ,** ဝိဝတ္တံ ဇဝ **ဝိဝဋ္ဋံ,** အသင်္ခတဓာတု, နိဗ္ဗုတိ ဇဝ တ။ တေန ဝုတ္တံ **“နိဗ္ဗာန”**န္တိ။

“ကတ္ထ ဒဌဗ္ဗ” န္တိ တ ဟဋ္ဌိ။ **ဥပစယေ**တိ ဥပစယာဝတ္တာယန္တိ အတ္ထော။ **ဒသန္န** န္တိ လောဘာဒိကိလေသဝတ္ထုနံ။ **ဝိပလ္လာသဟေတုဘာဝတော** တိ သုဘာသညာဒိဝိပလ္လာသဟေတုကဘာဝတော။ ဝိပရိယေသဂ္ဂာဟဝသေန ဟိ အာဒီနဝေသု ဇဝ သံယောဇနိယေသု ဓမ္မေသု အဿာဒာနုပဿိတာ။ န ဟိ ယထာဘူတဉာဏေ သတိ တထာ သမ္ဘဝေ။ တေန ဝုတ္တံ **“ဒသန္နံ။ပေ။ ဘာဝတော”** တိ။ **ဒသဝိဓကာရဏာ**တိ ဒသဝိဓေ ကာရဏေ, ဒသဝိဓဿ တ ကာရဏော။ **အယောနိသောမနသိကာရပရိက္ခတာ ဓမ္မာ** သုဘာရမ္မဏာဒယော။

တဗ္ဗိသယာ ကိလေသာ တိ အာဟာရပရိညာပရိဗန္ဓဘူတာ ကိလေသာ။ **ဝိညာဏဋ္ဌိတီသုပိ** ဇသေဝ နယော။ ကာယေ ပဝတ္တမာနော ပဌမော ဝိပလ္လာသော ကာယသမုအယေ, ကာယေကဒေသေ စ ကဗဠိကာရေ အာဟာရေ ပဝတ္တော ဇဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“ပဌမေ အာဟာရေ ဝိသယဘူတေ ပဌမော ဝိပလ္လာသော ပဝတ္တတီ”** တိ။ တထာ ဝေဒနာယံ ပဝတ္တမာနော ဒုတိယဝိပလ္လာသော တပ္ပစ္စယေ ဖဿာဟာရေ, စိတ္တေ ပဝတ္တမာနော တတိယဝိပလ္လာသော တပ္ပစ္စယေ မနောသဉ္စေတနာဟာရေ, ဓမ္မေသု ပဝတ္တမာနော စတုတ္ထဝိပလ္လာသော တပ္ပစ္စယေ ဝိညာဏာဟာရေ ပဝတ္တော ဇဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“စတုတ္ထေ အာဟာရေ စတုတ္ထော ဝိပလ္လာသော”** တိ။ တေနာဟ **“သေသာဟာရေသုပိ ဇသေဝ နယော”**တိ။ အာဟာရသီသေန တ အာဟာရပဋိဗဒ္ဓော ဆန္ဒရာဂေ ဂဟိတော။ **ဝိညာဏဋ္ဌိတီသု** ပိ ဇသေဝ နယော။ တေနေတဟ **“အာဟာရသီသေန တဗ္ဗိသယာ ကိလေသာ အဓိပ္ပေတာ”** တိ။ **ပဌမေ အာဟာရေ ဝိသယဘူတေ**တိ စ ပဌမေ အာဟာရေ ဆန္ဒရာဂဿ ဝိသယဘာဝံ ပတ္တေ, တဗ္ဘာဝံ အနတိက္ကန္တေတိ အတ္ထော။ အပ္ပဟီနစ္ဆန္ဒရာဂဿ ဟိ တတ္ထ ဝိပလ္လာသာ သမ္ဘဝန္တိ, န ဣတရဿ။ တထာ ဒုတိယဝိပလ္လာသာဒီသု အပ္ပဟီနေသု၊ ဣတရေ ဥပာအနာနိ ပဝတ္တန္တော အပ္ပဟီနတ္တာတိ အာဟ **“သေသပဒေသုပိ ဇသေဝ နယော”**တိ။ ယသ္မာ စ ဥပာအနာဒီသု အပ္ပဟီနေသု

ပိ ယောကဒယော ပဝတ္တန္တော ယထာရုပံ တံသဘာဝတ္တာ, တဒေကဋ္ဌသဘာဝတော စ, တသ္မာ ဝုတ္တံ ဟဋ္ဌိယံ **“ပ ဌမေ ဥပဟာအနေ ပဌမော ယောကော”**တိအာဒိ။ တေနာဟ **“သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော”**တိ။

၈၃. အပရိဇာနန္တဿာ တိ ဉာတပရိညာယ, တီရဏပရိညာယ, ပဟာနပရိညာယာတိ တီဟိ ပရိညာဟိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ တ အဇာနန္တဿ, တေသံ သမုဒယဥ္စ အတ္ထင်္ဂမဥ္စ အဿာဒဥ္စ အာဒီနဝဥ္စ နိဿရဏဥ္စ ယထာဘူတံ အနဝဗုဇ္ ဈန္တဿာတိ အတ္ထော။ **တိဗ္ဗော** ဗဟလော **ဆန္ဒရာဂေ ဟောတိ** တဏှာဟာစရိတဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣတိ ဥပက္ကိလေသဿ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ ဟေတုဘာဝတောတိ ဣမမတ္တံ သန္ဓာယာဟ **“ဝုတ္တနယေနေတ”** တိ။ သု ဘသုခသညာကာမုပဟာအနကာမဘဝယောဂအဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကာမဘတသဝ- ကာမဘတေဃရာဂသလ္လဆန္ဒာဂတိဂ မနာနိ တဏှာပက္ခိကတာယ, တဏှာသဘာဝတာယ စ **တဏှာပဗာနာနိ**။ သီလဗ္ဗတုပဟာအနဿှာဟဒကာယဂန္ထ အေသသလ္လအေသာဂတိဂမနာနိ ပန တဏှာဘာဝေ ဘာဝတော , ဝိညာဏဋ္ဌိတိယော တဏှာဝိသယတော, သဗ္ဗေ သံ တ တဏှာဝိသယတော တဏှာပဗာနတာ လဗ္ဘတေဝ။ ပစ္ဆိမကာနံ ဒိဋ္ဌိပဗာနတာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ ဗာ။

၈၄. ကဗဠီကာရေ အာဟာရေတိ ကဗဠီကာရာဟာရဝိသယေ ဆန္ဒရာဂေ။ ‘‘အပ္ပဟီနေ’’တိအာဒိကံ ပရိယာယကထံ မုဥ္စိတ္ဝာ နိပ္ပရိယာယမေဝ ဒဿေန္တော ကဗဠီကာရာဟာရဿ **“အသုဘသဘာဝတ္တာ, အသုဘသမုဋ္ဌာနတ္တာ စာ”**တိ ဝုတ္တံ။ လဗ္ဘမာနေ ဟိ ဥဇုကေ အတ္ထေ ကိံ ပရိယာယကထာယာတိ။ ဆန္ဒရာဂေ တ တတ္ထ အတ္ထသိဒ္ဓေ တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝုတ္တော။ န ဟိ တတ္ထ အသတိ ဆန္ဒရာဂေ ဝိပလ္လာသော သမ္ဘဝတိ။ **ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ** တိ သင်္ခာရဒုက္ခတာယ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ။ **ဒုက္ခပစ္စယတ္တာ** တိ တိဝိဓဒုက္ခတာလက္ခဏဿ ဒုက္ခဿ ကာရဏတော။ **ဝိညာဏေ နိစ္စသညိနော**။ တထာ ဟိ **သာတိ** နာမ ဘိက္ခု ကေဝဋ္ဋပုတ္တော ‘‘တံယေဝ ဝိညာဏံ သန္ဓာဝတိ သံသရတိ’’တိ တတ္ထ နိစ္စာဘိနိဝေသံ သံဝေဒေသိ။ ယေဘုယ္ယေန သင်္ခာရေသု အတ္တသညိတာ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ‘‘စေတနာ အတ္တာ’’တိအာဒိဒိဋ္ဌိပရိဒီပနေသု ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **“ဘဝဝိသုဒ္ဓိ”** တိ ပဒဿ အတ္ထဝစနံ **“နိဗ္ဗုတိသုခ”** န္တိ။ **“သီလဗ္ဗတေဟိ။ပေ။ သုခန္တိ ဒဠှံ ဂဏှာတီ”**တိ ဣမိနာ သီလဗ္ဗတုပဟာအနံ ဣမေ ဘဝုပဟာအနန္တိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ‘‘သီလဗ္ဗတုပဟာအနသင်္ခာတေန ဘဝုပဟာအနေနာ’’တိ။

ပစ္စယာ ဟောန္တိ ဥပနိဿယပစ္စယာဒိနာ။ **ပဌမေ ယောဂေ ဌိတော**တိ ပဌမေ ယောဂေ ပတိဋ္ဌိတော။ အပ္ပဟီနာ ဟိ ကိလေသာ ကမ္မဝဋ္ဋာဒီနံ ကာရဏဘူတာ တံသမင်္ဂိနော သတ္တဿ ပတိဋ္ဌာတိ ဝုစ္စန္တိ။ ပရဿ အဘိဇ္ဈာယနံ **ပရာဘိဇ္ဈာယနံ**။ ဘဝပတ္ထနာယ ဘဝဒိဋ္ဌိဘဝရာဂဝသေန ပိယာယိတဿ ဝတ္ထုနော ဝိပရိဏာမညထာဘာဝေ အေမနဿုပ္ပတ္တိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **“ဘဝရာဂ။ပေ။ ပဒူသေန္တီ”** တိ။

ဂန္ထိတ္ဝာ တိ ဂန္ထံ ကတ္ဝာ။ ဒ္ဝိဓာဘူတံ ရဇ္ဇုအာဒိကေ ဝိယ ဂန္ထိကရဏဉ္ဟိ ဂန္ထနံ။ စိတ္တံ ပရိယာအယ တိဋ္ဌ န္တာ အာသဝနံ ဥပ္ပတ္တိဟေတု ဟောန္တီတိ သမ္ဗန္ဓော။ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပတ္တာ ဧကစ္စေ ကိလေသာ ဝိသေသတော အာ သဝုပ္ပတ္တိဟေတု ဟောန္တီတိ ဒဿနတ္ထံ အင်္ဂုကထာယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဟဋ္ဌိဝစနံ။ တပ္ပဋ္ဌိပက္ခေ ဝိသယေ ပတ္တေတီတိ ယောဇနာ။ **တဗ္ဗိသယဗဟုလေ ဘဝေ ပတ္တေတီ** တိ ယထာ မာနုသကေဟိ ကာမေဟိ နိဗ္ဗိန္နရူပာ ဒေဝူပပတ္တိ။ **တံ သဘာဝတ္တာ**တိ ဒိဋ္ဌိသဘာဝတ္တာ။ **အပရာပရန္တိ** အညမညံ။ ဧကစ္စာ ဟိ ဒိဋ္ဌိ ဧကစ္စဿ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသဿ ကာရဏံ ဟောတိ, ယထာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒတရာသံ။ **အဘိနိဝိသန္တဿာ** တိ အဘိနိဝေသနဟေတု။ **“အ ယောနိသောမနသိကာရတော။ပေ။ အဝိဇ္ဇာသဝေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”**တိ ဣဒံ သစ္စာဘိနိဝေသဿ ဖလဘူတံ အဝိဇ္ဇာသဝံ ဒဿေတိ ဧကန္တဝသ္သိမေဃဝုဋ္ဌာနေန ဝိယ မဟောဃပ္ပဝတ္တိ။ **အဝိဇ္ဇာသဝေ သိဒ္ဓေ ဟောတိ** ဝုဋ္ဌိဟေတုကမဟောဃ သိဒ္ဓိယာ ဥပရိမေဃဝုဋ္ဌာနံ ဝိယ။

‘‘နန္ဒီရာဂသဟဂတာ’’တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၁၄) ဝိယ တဗ္ဘာဝတ္ထော သဟဂတသဒ္ဒေါတိ အာဟ **“အနုသယ။ ပေ။ ဘူတာ တ”**တိ။ **စိတ္တဿ အဗ္ဘန္တရသင်္ခာတံ ဟဒယ** န္တိ ဝိပာကစိတ္တပ္ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ ဝိပာကဝ ဋ္ဋေပိ ကိလေသတသနာဟိတာ အတ္ထိ ကာစိ ဝိသေသမတ္တာ။

လောဘသဟဂတဿ ဝိညာဏဿ။ **ဣတရဿ** အေသသဟဂတာဒိကဿ။ ဗ္ယဉ္ဇနေန ဝိယ ဘောဇနဿ အာရမ္မဏဿ အဘိသင်္ခရဏံ ဝိသေသာဟာဒနံ **ဥပသေစနံ,** နန္ဒီ သပ္ပီတိကတဏှာ ဥပသေစနံ တေဿာတိ **နန္ဒူပသေစနံ** ဥပသေစနဘူတာယပိ နန္ဒိယာ ရာဂသလ္လဉပနိသတော။ ဥပသိတ္တေ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယာ ''ရာဂသလ္လေန နန္ဒူပသေစနေန ဝိညာဏေနာ''တိ ဝုတ္တန္တိ တမတ္ထံ ဟာကဋ္ဌံ ကာတုံ **"ကေန ပန တံ နန္ဒူပသေစန"**န္တိ ပုစ္ဆတိ။

ရာဂသလ္လေနာ တိ ဟေတုမ္ဟိ ကရဏဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **"ရာဂသလ္လေန ဟေတုဘူတေနာ"** တိ အာဟ။ **ဥပနိဿယပစ္စယတ္တော** စေတ္ထ ဟေတုဝတ္တော။ ဥပဂန္တဗ္ဗတော ဝိညာဏေနာတိ ဝိဘတ္တိံ ပရိဏာမေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **"ပတိဋ္ဌာဘာဝတော"** တိ ဣမိနာ ဝိညာဏဿ နိဿယာဒိပစ္စယတံ ဝဒတိ။ တေနာဟ **"ရူပက္ခန္ဓံ နိဿာယ တိဋ္ဌတီ"**တိ။ ဧဝံ ဒုတိယာဒိဝိညာဏဋ္ဌိတီသုပိ နိဿယာဒိပစ္စယတာ ဝတ္တဗ္ဗာ ပတိဋ္ဌာဝစနတော။

၈၅. ယဒိပိ အကုသလမူလာဒိကေ တိပုက္ခလဿ, တဏှာဒိကေ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ ဒိသာဘာဝေန ဝက္ခတိ, တထာပိ အညမညာနုပ္ပဝေသတော ဧကေသိံ နယေ သိဒ္ဓေ ဣတရေပိ သိဒ္ဓါ ဧဝ ဟောန္တီတိ ဣမဿ ဝိသေသဿ ဒဿနတ္ထံ **"အာဟာရာဒယော။ပေ။ ဝဝတ္ထပေတု"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဝက္ခမာနေ တ အကုသလမူလတဏှာဒိကေ **အာဒိသဒ္ဒေန** သင်္ဂဟေတွာတ ''အာဟာရာဒယော''တိ ဝဒန္တော **"နယာန"**န္တိ ဗဟုဝစနမာဟ။ **ဧကဿ အတ္ထဿာ** တိ ရာဂစရိတဿ ဥပက္ကိလေသတာသင်္ခါတဿ ဧကဿ ပယောဇနဿ။ **ဗ္ယဉ္ဇနတ္တောပိ ဂဟိတော,** န ဗ္ယဉ္ဇနမေဝ ဂဟိတန္တိ သုတ္တပဒါနိ အညမညပရိယာယဝစနာနိ ယထာရဟံ တဏှာဝတ္ထုနံ တတ္ထ ကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သဝတ္ထုကာ တဏှာ ဝုတ္တာ"**တိ။ အေသဝတ္ထုနံ, ဒိဋ္ဌိဝတ္ထုနဉ္စ တတ္ထ ကထိတတ္တာ ''သဝတ္ထုကော အေသော, သဝတ္ထုကာ ဒိဋ္ဌိ စ ဝုတ္တာ''တိ ဣမမတ္ထံ သန္ဓာယာဟ **"ဝုတ္တနယာနုသာရေနာ"** တိ။

ဒုက္ခာကာရေန သဟ ဒုက္ခာကာရံ ဂဟေတွာတတိ အတ္တော။ **ဝေဒေန္တေ** န္တိ ယဒိ တံတံအနုပဿနာဗဟုလဿ ဝသေန ပုရိမာဟာရဒွယာဒီသု ဝိမောက္ခမုခဝိသေသနိဒ္ဒေသရဏံ ကတံ, တေံ ဧဝမေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, န အညထာ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဝဒန္တော **"န ဟိ"**တိအာဒိမာဟ။ တဿတ္တော – ယထာ အရိယမဂ္ဂါနံ ဩဓိသော ကိလေသပ္ပဇဟနတော ပဟာတဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု နိယမော အတ္ထိ, န ဧဝံ ဝိပဿနာယ ပရိညာပဟာနာနံ အနိစ္စန္တိကတ္တာတိ။

အပရေ ပနာဟု – **ပုရိမေ** အာဟာရဒွယေ ပရိကိလေသဘာဝေန, ဒုက္ခပစ္စယတ္တာ စ ဒုက္ခလက္ခဏံ သုဟာကဋ္ဌံ။ တတ္ထ ပုရိမေ ဝိညာဏဋ္ဌိတိဒွယဝိညာဏာဟာရေ တတိယဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ အနိစ္စလက္ခဏံ, မနောသဉ္စေတနာဟာရေ စတုတ္ထဝိညာဏဋ္ဌိတိယံ အနတ္တလက္ခဏံ သုဟာကဋ္ဌန္တိ တိဿန္နံ အနုပဿနာနံ ပဝတ္တိမုခတာယ တေဟိ အပ္ပဏိဟိတာဒိဝိမောက္ခမုခေဟိ ပရိညံ ဂစ္ဆန္တီတိ။ တထာ ဝိပလ္လာသာဒီသု ပုရိမဒွယံ ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဥဇုဝိပစ္စနီကံ, ဣတရဒွယံ အနိစ္စာနတ္တာနုပဿနာနံ။ ဣတိ ပဝတ္တိမုခတာယ စ ဥဇုဝိပစ္စနီကတာယ စ ဣမေ ဓမ္မာ ယထာရဟံ အပ္ပဏိဟိတာဒိဝိမောက္ခမုခေဟိ ပရိညေယျာ, ပဟာတဗ္ဗာ စ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ သုဘသုခသညာကာမုပာဒာနသီလဗ္ဗတုပာဒာနကာမယောဂဘဝယောဂအဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထကာမာသဝကာမောဃဘဝေဃ ရာဂသလ္လဆန္ဒအဂတိဂမနာနိ သုခသဒ္ဒာဒဝသေန ပဝတ္တနတော ဒုက္ခာနုပဿနာယ ပဋိပက္ခဘာဝတော ဗျာပါဒကာယဂန္ထအေသသလ္လအေသအဂတိဂမနာနိ ပဝတ္တိမုခတာယ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခေန ပဟာတဗ္ဗာနိ။ တတိယသညာဒယော နိစ္စာဘိနိဝေသတန္နိမိတ္တာဟိ အနိစ္စာနုပဿနာယ ပဋိပက္ခဘာဝတော အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခေန ပဟာတဗ္ဗာ။ စတုတ္ထသညာဒယော အတ္တာဘိနိဝေသတန္နိတ္တာဟိ အနတ္တာနုပဿနာယ ပဋိပက္ခဘာဝတော သုညတဝိမောက္ခမုခေန ပဟာတဗ္ဗာ။ တတ္ထ မာနသလ္လဘယအဂတိဂမနာနံ နိစ္စာဘိနိဝေသနိမိတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ဟိ အနိစ္စတော ပဿတော မာနဇပ္ပနံ, ဘယံ တ သမ္ဘဝတိ။ အဝိဇ္ဇာယောဂါဒီနံ အတ္တာဘိနိဝေသနိမိတ္တတာ ပာကဋ္ဌာ ဧဝါတိ။

၈၆. အပ္ပမညာဝဇ္ဇာ ရူပါဝစရသမာပတ္တိယော **ဒိဗ္ဗဝိဟာရာ** ''ဒေဝူပပတ္တိသံဝတ္တနိကကုသလသမာပတ္တိယော စာ''တိ ကတွာတ, သတိပိ တဗ္ဘာဝေ ပရဟိတပဋိပတ္တိတော, နိဒ္ဒေသတာယ စ သေဋ္ဌာ ဝိဟာရာတိ စတဿော အပ္ပမညာ **ဗြဟ္မဝိဟာရာ,** စတဿော ဖလသမာပတ္တိယော **အရိယဝိဟာရာ** ''အာရကာ ကိလေသေဟိ အရိယာနံ ဝိဟာရာ''တိ။ စတဿော အာရုပ္ပသမာပတ္တိယော **အာနေဉ္ဇဝိဟာရာ** , သတိပိ ဒေဝူပပတ္တိသံဝတ္တနိကကုသလသမာပတ္တိဘာဝေ အာနေဉ္ဇသန္တတာဟိ လောကိယေသု သိခါပ္ပတ္တိတော။

အဓိကရဏဘေဒေနာတိ ဝတ္ထုဘေဒေန။

ယံ အဘိဏှံ န ပဝတ္တတိ, တံ **အစ္စရိယ**န္တိ ဒဿေတုံ **“အန္ဓဿ။ပေ။ ဉပ္ပဇ္ဇနက”**န္တိ ဝုတ္တံ။ **အဓိတိဋ္ဌတိ** သီလာဒိ **ဧတေန** သစ္စေန, **ဧတ္ထ** ဝါ သစ္စေ နိမိတ္တဘူတေ, **အဓိဋ္ဌာနမတ္တမေဝ ဝါ** တံ သစ္စန္တိ ဧဝံ ကရဏာဓိကရဏဘာဝတ္ထာ ပစ္စယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ သမာနာဓိကရဏသမာသပက္ခေ။ တထာ အညပဒတ္ထသမာသပက္ခေ။ ကြိယာယံ ပန သမာသေ ကရဏာဓိကရဏတ္ထာ ဧဝ, တေ စ ခေါ သီလာဒိဝသေန စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုခန္တိ ဈာနဝိပဿနာမဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသုခံ။ လောကိယဝိဟာရသုခမ္ပိ လဗ္ဘတေဝ။ ‘‘နာညတြ ဗောဇ္ဈာ။ပေ။ ဟာဏိန’’န္တိ (သံ. နိ. ၁. ၉၈) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဒုက္ခမာယ ကထာယ သင်္ဂဟိတာ အနတ္တပရိဟာရမုခေန သတ္တာနံ အဘယာ နိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိသုခါဝဟာ စတ္တာရော ဓမ္မာ ကေ္လခ **“သုခဘာဂိယာ”**တိ ဝုတ္တာတိ။ **အနဝသေသပရိယာအနတော**တိ ဖရဏဝသေန အနဝသေသဂ္ဂဟဏတော။

ပဌမဿ သတိပဋ္ဌာနဿ ပဌမပဋ္ဌိပအာဝသေန ပဝတ္တဿာတိ အဓိပ္ပာယော။ ဧဝံ သေသေသုပိ။ **“ယထာဟီ”**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တပဋ္ဌိပအာသတိပဋ္ဌာနာနံ နာနန္တရိယကတံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတိ။ သတိပိ စ သဗ္ဗာဟိ ပဋ္ဌိပအာဟိ သဗ္ဗေသံ သတိပဋ္ဌာနာနံ နိယမာဘာဝေ နာနန္တရိကဘာဝေန ဒေသနာက္ကမေနေဝေတ္ထ နေသံ အယမနုက္ကမော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အထ ဝါ ကာယဝေဒနာသု သုဘသုခသညာနံ ဒုဗ္ဗိနိဝေဌိယတာယ အသုဘဒုက္ခာနုပဿနာနံ ကိစ္စသိဒ္ဓိတော ပုရိမေန ပဋ္ဌိပအဒ္ဒ္ဝယေန ပုရိမံ သတိပဋ္ဌာနဒ္ဒ္ဝယံ ယောဇိတံ တဒဘာဝတော။ ကေ္လတရေန ကေ္လတရံ။ တာနိ ဟိ ပုရိမေသု သတိပဋ္ဌာနေသု ကတကမ္မဿ ကေ္လဿိတဗ္ဗာနိ။ အထ ဝါ ယထာ တဏှာပဟာစရိတဒိဋ္ဌိစရိတာနံ မန္ဒတိက္ခပညာနံ ဝသေန စတဿော ပဋ္ဌိပအာ ယောဇိတာ, ဧဝံ စတ္တာရိ သတိပဋ္ဌာနာနိ သမ္ဘဝန္တီတိ ဒဿေတုံ ပဋ္ဌိပအာသတိပဋ္ဌာနာနံ အယမနုက္ကမော ကတော။

“တထာ”တိ ကေ္လမိနာ ယထာ သမာနပဋ္ဌိပက္ခတာယ ပဌမဿ သတိပဋ္ဌာနဿ ဘာဝနာ ပဌမဿ ဈာနဿ ဝိသေသာဝဟာ, ဧဝံ ပီတိသဟဂတာဒိသမာနတာယ ဒုတိယသတိပဋ္ဌာနာဒိဘာဝနာ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ ဝိသေသာဝဟာတိ ကေ္လမမတ္ထံ ဥပသံဟရတိ။ **ပီတိပဋ္ဌိသံဝေဒနာဒီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန သုခပဋ္ဌိသံဝေဒနံ, စိတ္တသင်္ခါရပဋ္ဌိသံဝေဒနံ, ပဿမ္ဘနဉ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ စိတ္တဿ အဘိပ္ပမောဒနဂ္ဂဟဏေန္ဓေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ပဋ္ဌိသံဝေဒနသမာဒဟနဝိမောစနာနမ္ပိ ဝသေန ပဝတ္တိယာ ကေ္လဿိတဗ္ဗတ္တာ။ **အနိစ္စဝိရာဂာဒီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန နိရောဓပဋ္ဌိနိဿဂ္ဂ သင်္ဂဏှာတိ။

ရူပာဝစရသမာပတ္တီနန္တိ ဧတ္ထ ပဋ္ဌိလဒ္ဓမတ္တံ ပဌမဇ္ဈာနံ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိယာ ပဂုဏဝသီဘာဝတာပာဒနဿ ပစ္စယော ဟောတိ, န ကေ္လတရာသံ။ ကေ္လတရာသံ ပန အဓိဋ္ဌာနဘာဝေန ပရမ္ပရာယ ပစ္စယော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဗြဟာဒဝိဟီသာဝိတက္ကအရတိရာက **ဗြဟာဒဝိတက္ကာဒယော။ သုခေနာ**တိ အကိစ္ဆေန, အကသိရေနာတိ အတ္ထော။

ဒိဗ္ဗဝိဟာရာဒိကေ စတ္တာရော ဝိဟာရေ ပဒဋ္ဌာနံ ကတ္ဝာ နာနာသန္တာနေသု ဥပ္ပန္နာယ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာယ ယထာက္ကမံ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တဝိသယံ သန္ဓာယ ဟဋ္ဌိယံ **“ပဌမော ဝိဟာရော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သမ္မပ္ပဓာနသဒိသသဉ္ဇေဟတ္ထ သမ္မပ္ပဓာနံ ဝုတ္တံ။ အရိယဝိဟာရေ စ ဟေဋ္ဌိမေ နိဿာယ ဥပရိမဂ္ဂာဓိဂမာယ တယမန္တဿ အယံ နယော လဗ္ဘတိ။ မဂ္ဂပရိယာပန္နဿေဝ ဝါ သမ္မပ္ပဓာနဿ နာနာသန္တာနိကဿ ယထာဝုတ္တဝိပဿနာဂမနေန တံတံကိစ္စာဒိကဿ ဝသေနေတံ ဝုတ္တံ။ သက္ကာ ဟိ ဝိပဿနာဂမနေန သဒ္ဒိန္ဒ္ရိယာဒိတိက္ခတာဝိသေသော ဝိယ ဝီရိယဿ ကိစ္စဝိသေသဝိသယော မဂ္ဂေ ဝိညာတုံ။

တထာ သိခါပ္ပတ္တဥပေက္ခာသတိဟရိသုဒ္ဓိဒိဗ္ဗဝိဟာရံ နိဿာယ ဥပ္ပန္နံ ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာနံ မာနပ္ပဟာနံ ဥက္ကံသေတိ, ဗြဟ္မဝိဟာရသန္နိဿယေ ဥပ္ပန္နံ ဒုတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ ကာမာလယသမုဂ္ဃာတံ, အရိယဝိဟာရသန္နိဿယေန ဥပ္ပန္နံ တတိယံ သမ္မပ္ပဓာနံ အဝိဇ္ဇာပဟာနံ, သန္တဝိမောက္ခသန္နိဿယေန ဥပ္ပန္နံ စတုတ္ထံ သမ္မပ္ပဓာနံ ဘဝူပသမံ ဥက္ကံသေတီတိ ဒဿေတုံ **“ပဌမံ သမ္မပ္ပဓာန”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ပဟီနမာနော န ဝိသံဝါဒေယျာတိ **မာနပ္ပဟာနံ သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ** ဝဍ္ဎေတိ ဝိသံဝါဒနနိမိတ္တဿေဝ အဘာဝတော။ အပ္ပဟီနမာနော ဟိ မာနနိဿယေန ကိဉ္စိ ဝိသံဝါဒေယျ။ ကာမာလယေ, ဒိဋ္ဌာလယေ စ သမုဂ္ဃာဋိတေ စာဂပဋ္ဌိပက္ခဿ အဝသရော ဧဝ နတ္ထီတိ **အာလယသမုဂ္ဃာတော စာဂါဓိဋ္ဌာနံ** ဝဍ္ဎေတိ။ အဝိဇ္ဇာယ သမုစ္ဆိန္နာယ ပညာဗုဒ္ဓိယာ

ပရိဗန္ဓော၀ နတ္ထိ, ဘ၀သင်္ခါရေသု ဩသ္သင္ဂေသု အဘ၀ူပသမသ္သ ဩကာသော၀ နတ္ထီတိ မာနပ္ပဟာနာဒယော သ စ္စာဓိဋ္ဌာနာဒိကေ သံ၀မေ့န္တီတိ ဒဿေတုံ **“မာနပ္ပဟာန”** န္တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။

အဝိသံ၀ာဒနသီလော ဓမ္မစ္ဆန္ဒဗဟုလော ဆန္ဒာဓိပတေယျံ သမာဓိံ နိဗ္ဗတ္တေတိ။ စာကဓိမုတ္တော နေက္ခမ္မဇ ဈာသယော အကောသဇ္ဇဗဟုလတာယ ၀ီရိယာဓိပတေယျံ, ဉာဏုတ္တရော စိတ္တံ အတ္တနော ၀သေ ၀တ္တေန္တော စိတ္ တာဓိပတေယျံ, ဝူပသန္တသဘာတေ ဥပသမပဟေတုဘူတာယ ၀ီမံသာယ ၀ီမံသယတော ၀ီမံသာဓိပတေယျံ သမာဓိံ နိဗ္ဗ တ္တေတီတိ သစ္စာဓိဋ္ဌာနာဒိဟရိသုဒ္ဓိဆန္ဒသမာဓိအာဒီနံ ဟရိပူရိယာ သံ၀တ္တတီတိ ဒဿေတုံ **“သစ္စာဓိဋ္ဌာနံ ဘာဝိ တ”**န္တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။

ဓမ္မစ္ဆန္ဒဗဟုလော ဆန္ဒသမာဓိမှိ ဌိတော ဣဍ္ဍာနိဋ္ဌဆဋ္ဌာရမ္မဏာဟတေ အန၀ဇ္ဇသေ၀ီ ဟောတိ။ အာရဒ္ဓဝီရိ ယော ၀ီရိယသမာဓိမှိ ဌိတော သံကိလေသပက္ခသ္သ သန္တပန၀သေနေ၀ ပုညံ ပရိပူရေတိ။ စိတ္တံ အတ္တနော ၀သေ ၀ တ္တေန္တော စိတ္တသမာဓိမှိ ဌိတော ပညာယ ဥပကာရာနုပကာရကေ ဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဏှန္တော **ဗုဒ္ဓိံ** ဖာတိံ ဂမိသ္သတိ။ ၀ီမံသာသမာဓိမှိ ဌိတော ဓမ္မ၀ိစယဗဟုလော ဥပဓိပဋိနိသ္သဂ္ဂ၀ဟမေ၀ ပဋိပတ္တိံ ဗျူဟေတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေ တုံ **“ဆန္ဒသမာဓိ ဘာဝိတော”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။

ဒူရာဒူရပစ္စတ္ထိကနိတရဏော ဗဟူပကာရော **ဣန္ဒြိယသံ၀ရော** မေတ္တာယ ဝိသေသုပ္ပတ္တိဟေတုတော **မေတ္တံ** ၀ဓေ့တိ။ တပေန သံကိလေသဓမ္မေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ၀ီရိယာဓိကော ပရဒုက္ခာပနယနကာမတံ သာဟတ္တိကံ ကရော တီတိ **တပေဟ ကရုဏံ** သံ၀မေ့တိ။ ပညာ ပရိယောအပိတာ သာ၀ဇ္ဇာန၀ဇ္ဇဓမ္မေ ပရိဂ္ဂဏှန္တိ ပဟာသနိဟတတော **မု ဒိတံ** ရက္ခန္တိ ပရိဗျူဟေတိ။ ဥပဓိနိသ္သဂ္ဂေ ပက္ခန္ဓော နိန္နဟေဏပဗ္ဘာရော၀ သမ္မဒေ၀ သတ္တသင်္ခါရေသု ဥအသိ နော ဟောတီတိ သော **ဥပေက္ခာ**ဝိဟာရံ ပရိ၀မေ့တီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ဣန္ဒြိယသံ၀ရော ဘာဝိတော”** တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။ တေနာဟ **“ယော ယသ္သ ဝိသေသပစ္စယော, သော တံ ပရိပူရေတီတိ ၀ုတ္တော”** တိ။

၈၇. ဒိသာဘာဝေနာတိ နယာနံ ဒိသာဘာဝေနာတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အတ္ထောပိသ္သ ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တနယေနေ၀ ဝေဒိတ ဗ္ဗော။ **ယေန** စတုက္ကေန **ယသ္သ** ရာဂစရိတာဒိပုဂ္ဂလသ္သ **တေအနံ** ဝိသုဒ္ဓိ။ ယထာ အပရိညာတာ, အပ္ပဟီနာ စ ပဋ္ဌမာ ဟာရ၀ိပလ္လာသာဒယော ရာဂစရိတာဒီနံ ပုဂ္ဂလာနံ ဥပက္ကိလေသာ, ဇံ ပဋ္ဌမပဋိပဒာဒယော ဘာ၀ိတာ ဗဟုလီကတာ နေ သံ ဝိသုဒ္ဓိယော ဟောန္တီတိ ၀ုတ္တနယာနုသာရေန သက္ကာ ဝိညာတုန္တိ အာဟ **“ဟေဋ္ဌာ ၀ုတ္တနယမေတ”** တိ။

အထ တ ပုရိမာဟိ ဒွီဟိ ပဋိပဒာဟိ သိဇ္ဈမာနာ ဝိပဿနာ အတ္တနော ကိစ္စ၀ုတ္တိသင်္ခါတံ ပ၀တ္တိဒုက္ခမ္ပိ သင်္ဂ ဏှန္တီ ဒုက္ခာနုပဿနာဗဟုလ္လဝိသေသတော ဒုက္ခလက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တီ **“အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ”** န္တိ ၀ု တ္တာ။ တတိယာယ ပဋိပဒာယ သိဇ္ဈမာနာ သုခပ္ပ၀တ္တိကတာယ သမ္မဒေ၀ သန္တတိဃနံ ဘိန္ဒိတွာ အနိစ္စလက္ခဏံ ဝိ ဘာဝေန္တီ **“အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခ”** န္တိ ၀ုတ္တာ။ စတုတ္ထာယ ပန ပဋိပဒာယ သိဇ္ဈမာနာ သုခပ္ပ၀တ္တိကတာယ, ဝိ သဒဉာဏတာယ စ သမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနံ ဘိန္ဒိတွာ သမ္မဒေ၀ အနတ္တလက္ခဏံ ဝိဘာဝေန္တီ **“သုညတံ ဝိမောက္ခမု ခ”**န္တိ ၀ုတ္တာ။

တထာ ကာယဝေဒနာနုပဿနာ ဝိသေသတော ဒုက္ခလက္ခဏံ ဝိဘာဝေန္တီ, စိတ္တာနုပဿနာ အနိစ္စလက္ခဏံ, ဓမ္ မာနုပဿနာ အနတ္တလက္ခဏန္တိ တာ ယထာက္ကမံ ‘‘အပ္ပဏိဟိတာဒိဝိမောက္ခမုခ’’န္တိ ၀ုတ္တာ။

သပ္ပီတိကတာယ အဿာဒနိ ပဋ္ဌမဒုတိယဈာနာနိ ဝိရဇ္ဇန၀သေန ဝိသေသတော ဒုက္ခတော ပဿန္တိယာ ဝိပဿ နာယ ၀သေန **“အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ”** န္တိ ၀ုတ္တာနိ။ တတိယံ သန္တသုခတာယ ဗာဟိရကာနံ နိစ္စာဘိနိဝေသ ၀တ္ထုဘူတံ သဘာ၀တော ‘‘အနိစ္စ’’န္တိ ပဿန္တိယာ ဝိပဿနာယ ၀သေန **“အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခ”** န္တိ ၀ုတ္တံ။ စ တုတ္ထံ ဥပက္ကိလေသဝိဂမာဒီဟိ ပရိသုဒ္ဓံ သုသမာဟိတံ ယထာ ပရေသံ, ဇံ အတ္တနော စ ယထာဘူတသဘာတ၀ဗောဓ ဟေတုတာယ သမ္မဒေ၀ ‘‘သုည’’န္တိ ပဿန္တိယာ ဝိပဿနာယ ၀သေန **“သုညတံ ဝိမောက္ခမုခ”** န္တိ ၀ုတ္တံ။

ဇံ ဝိဟာရာနံ ဝိပဿနာ၀သေနေ၀ ဝိမောက္ခမုခတာ, တတ္ထ ‘‘ဒိဗ္ဗဗြဟ္မဝိဟာရာနံ သန္တသုခတာယ အဿာ ဒနီယတာ’’တိအာဒိနာ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။ အရိယဝိဟာရဿ ပညာဓိကတ္တာ ဝိသေသတော

အနတ္တာနုပဿနာသန္နိဿယတာယ သုညတဝိမောက္ခတာ။ အာနေဉ္ဇဝိဟာရဿ သန္တဝိမောက္ခတာယ အနိစ္စလက္ခဏပ္ပဋိဝေဓဿ ဝိသေသပစ္စယဘာဝတော အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခတာ ယောဇေတဗ္ဗာ။

တထာ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ သမ္မပ္ပဓာနာနံ သံကိလေသဝိသယတ္တာ ကိလေသဒုက္ခဝိတိက္ကမဿ ဒုက္ခာနုပဿနာဗာဟုလ္လတ္တာ အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခတာ။ တတိယဿ အနုပ္ပန္နကုသလုပ္ပာဒနေန ဓမ္မာနံ ဥဒယဝယဝန္တတာဝိဘာဝနတော အနိစ္စလက္ခဏံ ပာကဋန္တိ အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခတာ။ စတုတ္ထဿ ဥပ္ပန္နာနံ ဌိတတ္တံ ဗျာပာရာပဇ္ဇနေန ဓမ္မာနံ အဝသဝတ္တိတာဒီပနတော အနတ္တလက္ခဏံ သုပာကဋန္တိ သုညတဝိမောက္ခမုခတာ။

မာနပ္ပဟာနာလယသမုဂ္ဃာတာနံ သဟာယတဏှာပဟာနတာယ တဏှာပဏိဓိဝိသောဓနတော အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခမုခတာ။ အဝိဇ္ဇာပဟာနဿ ပညာကိစ္စာဓိကတာယ သုညတဝိမောက္ခမုခတာ။ ဘဝူပသမဿ သင်္ခါရနိမိတ္တပဋိပက္ခတာယ အနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခတာ။

ပကတိယာ ဒုက္ခသဘာဝေ သင်္ခါရေ ဉာဏသစ္စေန အဝိသံတဒေန္တော ဒုက္ခတော ဧဝ ပဿတိ, စာကဓိဝိမုတ္တတာယ တဏှံ ဝိဒူရီကရောန္တော ရာဂပ္ပဏိဓိံ ဝိသောသေတီတိ ပုရိမံ အဓိဋ္ဌာနဒွယံ **"အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ"** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣတရဿ ပန အဓိဋ္ဌာနဒွယဿ သုညတာနိမိတ္တဝိမောက္ခမုခတာ ဝုတ္တနယာ ဧဝ။

ဆန္ဒာဓိပတေယျာ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဝိသေသတော ဓမ္မစ္ဆန္ဒဝတော နေက္ခမ္မဝိတက္ကဗဟုလဿ ဟောတိ, ဝီရိယာဓိပတေယျာ ပန ကာမဝိတက္ကာဒိကေ ဝိနောဒေန္တဿာတိ တဒုဘယံ နိဿာယ ပဝတ္တာ ဝိပဿနာ ဝိသေသတော ရာကဒိပ္ပဏိဓီနံ ဝိသောသနတော **"အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ"** န္တိ ဝုတ္တာ။ စိတ္တာဓိပတေယျံ , ဝီမံသာဓိပတေယျဉ္စ နိဿာယ ပဝတ္တာ ယထာက္ကမံ အနိစ္စာနတ္တာနုပဿနာဗာဟုလ္လတော **"အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ, အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ"**န္တိ စ ဝုတ္တာ။

အဘိဇ္ဈာဝိနယနော ဣန္ဒြိယသံဝရော, ကာမသင်္ကပ္ပာဒိဝိနောဒနော တပော စ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဏိဓိပဋိပက္ခတော **အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခံ,** ဗုဒ္ဓိ အနတ္တာနုပဿနာနိမိတ္တံ, ဥပဓိပဋိနိဿဂ္ဂော နိမိတ္တဂ္ဂါဟပဋိပက္ခော တိ တဒုဘယသန္နိဿယာ ဝိပဿနာ ယထာက္ကမံ **"သုညတံ, အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခ"** န္တိ ဝုတ္တာ။

အာသန္နပစ္စတ္ထိကရာဂံ ပဋိဗာဟန္တီ **မေတ္တာ** ရာဂပဏိဓိယာ ပဋိပက္ခော, **ကရုဏာ** ပရဒုက္ခာပနယနာကာရဝုတ္တိကာ ဒုက္ခသဟဂတာယ ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဝိသေသပစ္စယောတိ တဒုဘယသန္နိဿယာ ဝိပဿနာ **"အပ္ပဏိဟိတံ ဝိမောက္ခမုခ"**န္တိ ဝုတ္တာ။ **မုဒိတာ** သတ္တာနံ မောဒဂ္ဂဟဏဗဟုလာ တဒနိစ္စတာဒဿနတော အနိစ္စာနုပဿနာယ ဝိသေသပစ္စယောတိ တန္နိဿယာ ဝိပဿနာ **အနိမိတ္တံ ဝိမောက္ခမုခံ။ ဥပေက္ခာ** ဉာဏကိစ္စာဓိကတာယ အနတ္တာနုပဿနာယ ဝိသေသပစ္စယောတိ တန္နိဿယာ ဝိပဿနာ **"သုညတံ ဝိမောက္ခမုခ"** န္တိ ဝုတ္တာတိ ဧဝမေတ္ထ ပဝတ္တိအာကာရတော ဝိပဿတော နိဿယတော, ကိစ္စတော စ ဘိန္ဒိတွာ ဝိမောက္ခမုခါနိ ယောဇိတာနီတိ။

သမတိက္ကမနံ ပရိညာပဟာနဉ္စ။ **သပရသန္တာနေ**တိ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ သန္တာနေ, တေန ကာယိကော, တစသိကော စ ဝိဟာရော "ဝိက္ကီဠိတ"န္တိ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတိ "ဝိဝိဓော ဟာရော"တိ ကတွာ။ တဿ ပန ဝိဘာဝနာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ နယဿ ဘူမိဘာဝတော။ **ယေန** ပဋိပက္ခဘာဝေန။ **တေသံ ပဋိပက္ခဘာဝတော**တိ တေသံ အာဟာရာဒီနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပဟာတဗ္ဗဘာဝတော ပဋိပအာဒီနံ ပဋိပက္ခဘာဝတော ပဟာယကဘာဝတောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ပဋိပအာဂ္ဂဟဏေန ဝိပဿနာ ကထိတာ။ ဝိပဿနာ စ စတ္တာရော အာဟာရေ ပရိဇာနန္တီ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဆန္ဒရာဂံ ပဇဟတီတိ ဥဇုကမေဝ တေသံ ပဋိပက္ခတာ, ဧဝံ ဈာနာဒီနမ္ပိ ဥပါဒါနာဒိပဋိပက္ခတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ တဒုပဒေသေန ဝိပဿနာယ ကထိတတ္တာ။ ဝိပလ္လာသသတိပဋ္ဌာနာနံ ပဋိပက္ခဘာဝေ ဟာကဗ္ဗော ဧဝ။ န္တိ သီဟဝိက္ကီဠိတံ။ ဝီသတိယာ စတုက္ကေဟိ ဝိ သဘာဂတော ဝိတ္ထာရေန ဝိဘတ္တန္တိ တီဟိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟေတွာ ကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သင်္ခေပေန ဒဿေန္တော"**တိ။

ဣန္ဒြိယာန န္တိ သဒ္ဓါဒိဣန္ဒြိယာနံ။ ဒသန္နံ စတုက္ကာနံ နိဒ္ဒါရဏာတိ ယောဇနာ။

၈၈. နိဂ္ဂဏ္ဍတိ တိ နိက္ခမတိ။ တတော နိဒ္ဒါရေတုံ့တ ဝုစ္စမာနော ဟိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဟောတီတိ။ **စတ္တာရော ပုဂ္ဂလေတိ** ''တဏှာပဟာစရိတော မန္ဒော''တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. ၆) ဝုတ္တေ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလေ။ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနေန စေတ္ထ ဓမ္မော ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဘူမိံ နိဒ္ဒိသိတုံ့တ"** တိ။ **တတော တေတိ** ယထာဝုတ္တာပုဂ္ဂလစတုက္ကတော ဧဝ။ **က္လတရုတ္တာပီ** တိ ''သုခါယ။ပေ။ ပုဂ္ဂလာ''တိ ဧတ္တောပိ။ **သာဓာရဏာယာတိ** ပဌမစတုတ္တာဟိပိ ဝိမိဿာယ။ **ယထာဝုတ္တာသူတိ** ဒုတိယတတိယာသု။

ဟေဋ္ဌာ တိ ဒေသနာဟာရဝိဘင်္ဂဝိစယဟာရသမ္ပာတဝဏ္ဏနာသု။

ဧသေဝ နယောတိ ကုသလမူလာဒိဒွံ့တဒသတိကသင်္ဂဟော အနဝဇ္ဇပက္ခော။ ''တေအယတိ သုဇ္ဈတိ ဧတေနာတိ တေအန''န္တိ (နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၁၁) ဝံ နေတဗ္ဗတံ သန္ဓာယာဟ။

ယထာ ဟာရဥဒ္ဒေသော ကတော, ဧဝံ နယာနံ အကရဏေ ကာရဏံ, ပယောဇနဥ္စ ဝိဘာဝေတုကာမော **"ကသ္မာ ပနာ"**တိအာဒိမာဟ။ **နယေဟိ** နယန္တရေဟိ။ **သမ္ဘဝဒဿနတ္ထ** န္တိ ဥပပတ္တိဒဿနတ္ထံ။ တတ္ထ သမ္ဘတေ အနုဒ္ဒေသက္ကမေန နိဒ္ဒိသနေ ကရဏံ ဒဿနံ ပယောဇနံ။ ယဒိ ဟိ က္လမေ နယာ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝသေန အသံကိဏ္ဏာ ဘဝေယျုံ, ဟာရာ ဝိယ ဥဒ္ဒေသာနုက္ကမေနေဝ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ သိယုံ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ဟာရာနံ ဥဒ္ဒေသာဝသာနေ ''ဧတေ သောဠသ ဟာရာ ပကိတ္တိတာ အတ္ထတော အသံကိဏ္ဏာ''တိ (နေတ္တိ. ၁)။

ယသ္မာ ပနေတေ မူလပဒေဟိ မူလပဒန္တရနိဒ္ဒါရဏေန အညမညံ တေ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ, တသ္မာ ကေသုိ နိဒ္ဒိဋ္ဌေ က္လတရောပိ အတ္ထတော နိဒ္ဒိဋ္ဌောယေဝ နာမ ဟောတီတိ က္လမဿ အတ္ထဿ ဒဿနတ္ထံ **"ဥဒ္ဒေသာနုက္ကမေန နိဒ္ဒေသော န ကတော"**တိ။

က္လအနိ တမေဝ သင်္ခေပေန ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေတုံ **"ပဌမနယတော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိစရိတဝသေန ဒွိဓာ ပုဂ္ဂလေ ဝိဘဇိတွံ့တ တေသံ ဝသေန နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယံ နီဟရိတွံ့တ ပုန တေ ဧဝ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိစရိတေ စတုပ္ပဋိပဒါဝိဘာဂေန ဝိဘဇိတွံ့တ သီဟဝိက္ကီဠိတဿ နယဿ သမ္ဘတေ ဒဿိတော, တေ ဧဝ စတုပ္ပဋိပဒါဘေဒဘိန္နေ ပုဂ္ဂလေ ပုန ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိဝိဘာဂေန တိဓာ ဝိဘဇိတွံ့တ တိပုက္ခလဿ နယဿ သမ္ဘတေ ဒဿိတော။ တံ သန္ဓာယာဟ **"ပဌမနယတော။ပေ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌော"** တိ။

ယသ္မာ သုဘသုခသညာဟိ လောဘော, နိစ္စသညာယ ဒေသော ''က္လမိနာ မေ အနတ္ထော ကတော''တိ အာဃာတုပ္ပတ္တိတော , အတ္တသညာယ မောဟော ဂဟိတော ဟောတိ။ တထာ အသုဘသညာဒီဟိ အလောဘာဒယော, တသ္မာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေန တတိယနယတော ဒုတိယနယဿ သမ္ဘတော။ ယသ္မာ ပန လောဘေ သတိ သမ္ဘဝတော လောဘဂ္ဂဟဏေနေဝ ဒေသော ဂယှတိ။ လောဘော စ တဏှာ, မောဟော အဝိဇ္ဇာ, တပ္ပဋိပက္ခတော အလောဘာဒေသေဟိ သမထော ဂယှတိ, အမောဟေန ဝိပဿနာ, တသ္မာ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ဒုတိယနယတော ပဌမနယဿ သမ္ဘတေ တိ က္လမံ ဝိသေသံ ဒီပေတုံ ဥဒ္ဒေသာနုက္ကမေန နိဒ္ဒေသော န ကတောတိ ဒဿေန္တော **"ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေန ပနာ"** တိ အာဒိမာဟ။

တေနေတာတိ တတိယနယတော ဒုတိယနယဿ ဝိယ ဒုတိယနယတော ပဌမနယဿပိ သမ္ဘဝတော။ ဧဝံ ဟဋ္ဌိယံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဝသေန အာဂတံ နိဿာယ အဋ္ဌကထာယံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ နယနိဂ္ဂမော နိဒ္ဒါရိတောတိ အယမေဝ ဝိသေသော။ **ယဒိ ဧဝန္တိ** ဟဋ္ဌိယံ အာဂတပ္ပကာရတော အညေနပိ ပကာရေန နယာ နိဒ္ဒါရေတဗ္ဗာ, ဧဝံ သန္တေ ယထာ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနဝသေန ပဌမနယတော တတိယနယဿ, တတိယနယတော ဒုတိယနယဿ သမ္ဘတေ ဒဿိတော, ဧဝံ ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ပဌမနယတော တတိယနယဒုတိယနယာနံ, ဓမ္မာဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝ ဒုတိယနယတော တတိယနယဿ သမ္ဘတေ ဒီပေတဗ္ဗောတိ က္လမမတ္ထမာဟ **"ဒွေဝ ဟုတွံ့တ။ပေ။ သိယာ"**တိ။

တတ္ထ **နယော**တိ ပစ္ဆာ ဝုတ္တဒုတိယနယော။ **အတ္ထတော** တိ အတ္ထာပတ္တိတော, အတ္ထတော လဗ္ဘမာနတ္တာ ဧဝ သရူပေန န ကထိတောတိ အတ္ထော။ က္လအနိ တံ အတ္ထာပတ္တိံ ဧကေန္တိကံ ကတွံ့တ ဒဿေတုံ **"ယသ္မာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနုပ္ပဝေသော က္လစ္ဆိတော** တံတံနယမူလပဒါနံ နယန္တရမူလပဒေသု သမဝရုဇ္ဈနတော။ တထာ

ဟိ ''ယတ္ထ သဗ္ဗော အကုသလပက္ခော သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆတိ, ယတ္ထ သဗ္ဗော ကုသလပက္ခော သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆတီ''တိ (နေတ္တိ. ၃) စ ဝုတ္တံ။ **အယဥ္စ အတ္ထော** တိ ''နယာနံ အညမညအနုပ္ပဝေသော နိဂ္ဂမော''တိ အယံ ဒုဝိဓော အတ္ထော။ ပိဋကာနံ အတ္ထကထနံ **ပေဋကံ,** သော ဧဝ ဥပဒေသောတိ **ပေဋကောပဒေသော,** ဥပဒေသဘူတာ ပရိယတ္တိသံဝဏ္ဏနာတိ အတ္ထော။

အာဒိတော ပဋ္ဌာယာ တိ နယာနံ အညမညအနုပ္ပဝေသနိဂ္ဂမမတ္တမေဝ အဝိဘာဝေတွာ နယဝိစာရဒ္သ ပဌမာဝယဝ တော ပဘုတိ **ဝိဘာဝနာ** ဒီပနာ ပကာသနာ။

အေသဒိဋ္ဌိ တိ အပ္ပဿာဒတာဒိအေသကဟိကဒိဋ္ဌိ, အေသဒဿိနောတိ အတ္ထော။ တေ ဟိ အသမူဟတာနုသယာ, ကာမေသု စ အာဒီနဝဒဿိနော။ ဣဒဉ္စဟိ နေသံ အင်္ဂဒ္ဓဝယံ အတ္တကိလမထာနုယောဂဿ ကာရဏံ ဝုတ္တံ။ **နတ္ထိ အတ္တောတိ** ယော ရာကဘိဘူတေဟိ အန္ဓဗာလေဟိ ပရိကပ္ပိတော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော ကာမေဟိ အတ္ထော, သော မစ္စုဗိန္ဒုဂိဒ္ဓသ္သ မစ္စုလိတ္တသတ္တဓာရာဝလေဟနသဒိသော အပ္ပဿာဒော ဗဟုဒုက္ခော ဗဟုပာယာသော ဗဟုအာဒီနဝတေ သဝိဃာတော သပရိဠာဟော သမ္ပရာယိကော တထေတတိ သဗ္ဗအပိ ဝိညူဇာတိကဿ ကာမေဟိ ပယောဇနံ န ဝိဇ္ဇတိ။ **အနဇ္ဈောသိတာ**တိ အနဘိဘူတာ ဝိပာရဒ္ဓိ။ **တေန ဝုစ္စတိ သုခာ ပဋိပဒါတိ** တေန မန္ဒကိလေသဘာဝေန တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ အကိစ္ဆေန သိဇ္ဈမာနာ ဝိပဿနာ ပဋိပဒါ ''သုခာ ပဋိပဒါ''တိ ဝုစ္စတိ။ **အဇ္ဈောသိတာ** တိ အဘိနိဝိဋ္ဌာ။ **ကာမေ သဗ္ဗေ သတ္တာ**တိ ကာမေ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိစရိတဘာဝေန ဒွိဓာ ဝုတ္တာ အပရိမာဏပ္ပဘေဒာ သဗ္ဗေပိ ပဋိပဇ္ဇန္တာ သတ္တာ။

သုခေန ပဋိနိဿဇ္ဇန္တိ တိ ကိလေသေ အကိစ္ဆေန ပဇဟန္တိ။ **''ဣမာ စတဿော ပဋိပဒါ''** တိအာဒိ ပဋိပဒါနံ ဇ္ဈတ္တာဝတာယံ, ဝိသယဘာဝကိစ္စေသု စ ဗျဘိစာရာဘာဝဒဿနံ။ **အယံ ပဋိပဒါ**တိ နိဂမနံ, အယံ ပဋိပဒါ ယာယ ဝ သေန သီဟဝိက္ကီဠိတဿ နယဿ ဘူမိဒဿနတ္ထံ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ အဓိပ္ပာယော။ **စတုက္ကမဂ္ဂေန ကိလေသေ နိဒ္ဒိသတီ**တိ အနန္တရံ ဝက္ခမာနေန အာဟာရာဒိစတုက္ကမဂ္ဂေန ဒသဝတ္ထုကေ ကိလေသသမူဟေ နိဒ္ဒိသတိ။ **စတုက္ကမဂ္ဂေန အရိယဓမ္မေသု နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာ** တိ တပ္ပဋိပက္ခေန ပဋိပဒါဒိစတုက္ကမဂ္ဂေန အရိယဓမ္မေသု ဗောဓိပက္ခိယေသု ဝိသယဘူတေသု နိဒ္ဒိသေတွာ ကထေတဗ္ဗာ။

ဣဒဥ္စ ပမာဏံ စတ္တာရော အာဟာရာ တိ ဣမေသံ ဝိပလ္လာသာနံ ပဝတ္တိယာ ပမာဏံ, ယဒိဒံ စတ္တာရော အာဟာရာ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာဝဒေဝ စတ္တာရော အာဟာရာ ပရိညံ န ဂစ္ဆန္တိ, တာဝဒေဝ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသေ ဝိဘဇန္တိ။ ယာဝဒေဝ စတ္တာရော ဝိပလ္လာသာ အပ္ပဟီနာ, တာဝဒေဝ စတ္တာရိ ဥပာဒါနာနိ ပရိဗ္ဗူဟန္တီတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ယထာရဟံ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''ဧဝံ ဣမာနိ သဗ္ဗာနိ ဒသ ပဒါနီ''** တိ။ ''ယောဇေတဗ္ဗာနီ''တိ စ ဝစနသေသော။

''အဘိဇ္ဈာယ ဂန္ထတီ'' တိ ဣမိနာ အဘိဇ္ဈာယနမေဝ ဂန္ထနန္တိ ဒဿေတိ။ ဧသ နယော သေသေသုပိ။ **ပပဥ္စေန္တော**တိ ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသံ ဝိတ္ထာရေန္တော။

ဝိပ္ပဋိသာရုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝတော ကိလေသာနံ အာသဝနန္တိ အာဟ **''အာသဝန္တီ''** တိ။ **ကိံ ဝိပ္ပဋိသာရာ** တိ တေန ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမဝတ္ထုံ ဝဒတိ။ ယသ္မာ အပ္ပဟီနာနုသယဿေဝ ဝိပ္ပဋိသာရာ, န ဣတရဿ, တသ္မာ **''ယေ ဝိပ္ပဋိသာရာ, တေ အနုသယာ''**တိ ဝုတ္တံ။ ပဒဒွဝယေနပိ ဖလူပစာရေန ကာရဏံ ဝုတ္တံ။

ပဌမေန ပဒေနာတိ ယထာဝုတ္တေသု ဒသသု သုတ္တပဒေသု ပဌမေန ပဒေန။ **ပဌမာယ ဒိသာယာ**တိ တဒတ္ထသင်္ခာတာယ သီဟဝိက္ကီဠိတဿ သံကိလေသပက္ခေ ပဌမာယ ဒိသာယ။

ဣတီတိ ဧဝံ, ဝုတ္တနယေနာတိ အတ္ထော။ **ကုသလာကုသလာနန္တိ** ယထာဝုတ္တအနဝဇ္ဇသာဝဇ္ဇဓမ္မာနံ။ **ပက္ခပဋိပက္ခဝသေနာ**တိ တေအနပက္ခတပ္ပဋိပက္ခဝသေန။ **ယောဇနာ**တိ ပဌမဒိသာဒိဘာဝေန ယုတ္တေ ကတွာ မနသာနုပေက္ခနာ။ ''မနသာ ဝေါလောကယတေ''တိ (နေတ္တိ. ၄) ဟိ ဝုတ္တံ။

တဒ္ဓာ တိ ဒိသာလောကနဒ္ဓာ။ သောတာပတ္တိဖလာဒီနံ ပရိယောသာနတာ ဣန္ဒြိယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေသ
ဥပ္ပဟိ သဒ္ဓာဒီနံ ဣန္ဒြိယာနံ ဝသေန သတိပဋ္ဌာနာဒီနိ သိဇ္ဈန္တိ, တေသံ ဝသေန သောတာပတ္တိဖလာဒီနံ ပရိယောသာန
တာ။ တတ္ထ သောတာပတ္တိဖလေ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ သောတာပန္နော ဟိ သဒ္ဓာယ ပရိပူရိကာရီ။ သကဒါ
ကာမိဖလေ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ သကဒာကာမီ ဟိ အာရဒ္ဓဝီရိယော ဥပရိမဂ္ဂဓိဂမာယ။ အနာကာမိဖလေ သမာဓိ
န္ဒြိယံ ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ အနာကာမီ သမာဓိသ္မိံ ပရိပူရိကာရီ။ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ သတိန္ဒြိယဥ္စ ပညိန္ဒြိယဥ္စ
ဟာရိပူရိံ ဂစ္ဆတိ။ အရဟာ ဟိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တော, ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တော စာတိ။

အပရေ ပနာဟု – သဒ္ဓာဗလေန သုဘသညာယ ပဟာနံ။ သဒ္ဒဟန္တော ဟိ ပဋိက္ကူလမနသိကာရေ ကမ္မံ ကရော
တိ။ ဝီရိယဗလေန သုခသညာယ ပဟာနံ။ ဝီရိယဝတာ ဟိ သုခဿာဒံ အဘိဘဝိတွာ ယောနိသောမနသိကာရမနုယုဥ္ဇတိ။
သမာဓိဗလေန နိစ္စသညာယ ပဟာနံ။ သမာဟိတော ဟိ သင်္ခါရာနံ ဥဒယဗ္ဗယံ ပရိဂ္ဂဏှန္တော အနိစ္စသညံ ပဋိလဘတိ။
ပညာဗလေန အတ္တသညာယ ပဟာနံ။ ပညဝါ ဟိ သင်္ခါရာနံ အဝသဝတ္တိတံ သလ္လက္ခေန္တော အတ္တသုညတံ ပဋိဝိဇ္ဈ
တိ။ သတိ ပန သဗ္ဗတ္ထာပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ “သတိံ စ ခွါဟံ, ဘိက္ခဝေ, သဗ္ဗတ္ထိကံ ဝဒါမီ”တိ (သံ. နိ.
၅.၂၃၄; မိ. ပ. ၂.၁.၁၃)။ ဧဝံ စတုဝိပလ္လာသပ္ပဟာယီနံ စတုန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ဟာရိပူရိဥ္ဇာနံ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ စတု
ဝိပလ္လာသမုခါနံ စတုန္နံ ဒိသာနံ ပရိယောသာနာနိ ဝုတ္တာနီတိ။

“လောဘော အကုသလမူလ”န္တိအာဒိ လောဘာဒီနံ ဟေတုဖလဘာဝေန သမ္ဗန္ဓယုတ္တတာယ ဒဿနံ။

တတ္ထ **မနာပိကေနာ**တိ ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ။ အမနာပိကေနာပိ ဟိ အာရမ္မဏေန ဝိပရိယေသဝသေန လော
ဘော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ **မနာပိကေနာ**တိ ဝာ မနာပိကာကာရေန။ ဖဿဝေဒနူပဝိစာရရာဂဝိတက္ကပရိဠာဟာ သဟဇာတာပိ လဗ္ဘ
န္တိ, အသဟဇာတာပိ။ **“ဥပ္ပာဒေ”** တိ ဧတေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနသင်္ခါရဂ္ဂဟဏန္တိ **“ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပာဒလက္
ခဏသ္မိံ ပန ဂဟဏေ “ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ န ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ န ဟိ ဥပ္ပာဒေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ရာဂဇပရိဠာဟဟေတုကတာ
စ တေသံ ရာဂဿ တဏှာဟာသဘာဝတ္တာ။ တဏှာ ဟိ ဒုက္ခဿ သမုဒယော, ယံ ကိဥ္စိ သမုဒယဓမ္မံ, သဗ္ဗံ တံ ဒု
က္ခန္တိ။ တထာ စ ဝုတ္တံ “တဏှာသဟဇာတဝေဒနာယ ပန လောဘော သဟဇာတာဒိပစ္စယေဟိ စ ပစ္စယော”တိ။
ဧဝံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ ဥပ္ပန္နလောဘသဟဂတသုခဝေဒနာယ ဥဒယော ဣဓ **“ဥပ္ပာဒေ သင်္ခတလက္ခဏ”** န္တိ ဝုတ္
တော, တဿာ ဝိပရိဏာမော **“ဝိပရိဏာမဒုက္ခတာ”**တိ။ ဝိပရိဏာမာဝတ္ထာ စ ဥဒယာဝတ္ထံ ဝိနာ န ဟောတီတိ သာ တံ နိ
ဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ ဝိယ ဝုတ္တာ **“ဥပ္ပာဒံ။ပေ။ ဒုက္ခတာ”** တိ။

ဒောသော အကုသလမူလန္တိအာဒီသုပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **ဌိ
တဿ အညထတ္တံ** နာမ ဇရာ, တံ နိဿာယ ဒောမနဿဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဝုတ္တံ **“ဌိတဿ။ပေ။ ဒုက္ခဒုက္ခ
တာ”**တိ။ **ဒောသဇပရိဠာဟဟေတုကတာ** ဇရာယ ဒောသဗဟုလဿ ပုဂ္ဂလဿ နစိရေန ဇီရဏတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝယောတိ သင်္ခါရာနံ နိရောဓော။ အနိစ္စတာဝသေန စ သင်္ခတဓမ္မာနံ သင်္ခါရဒုက္ခတာတိ ဝုတ္တံ **“ဝယ။ပေ။ သင်္
ခါရဒုက္ခတာ”**တိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ယဒနိစ္စံ တံ ဒုက္ခ”န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၅, ၄၅, ၇၆; ပဋိ. မ. ၂.၁၀)။ မောဟဇပရိဠာဟ
ဟေတုကတာ ဝယလက္ခဏဿ ယေဘုယ္ယေန သမ္မောဟနိမိတ္တတ္တာ, မရဏဿ အဝိဇ္ဇာပစ္စယတ္တာ စ သံသာ
ရပ္ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အလောဘာဒီနံ ပညာဒိဟာရိပူရိဟေတုကတာ ယထာရဟံ ဥပနိဿယကောဋ္ဌိသဟဇာတကောဋ္ဌိယာ စ ပစ္စယဘာဝေန
ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗေ ဟိ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေသံ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ယထာသမ္ဘဝံ ပစ္စယဝိသေသာ ဟောန္တိ ဧတေတိ။
အဗ္ယာပာဒဝိတက္ကသန္နိဿယော ဥပဝိစာရော **အဗျာပာဒူပဝိစာရော။ အဝိဟိံသူပစာရေ** ပိ ဧသေဝ နယော။

အယံ တိပုက္ခလော နာမ ဒုတိယော နယော သဒ္ဒိံ ဒိသာလောကနနယေန နိဒ္ဒိဋ္ဌောတိ ဝစနသေသော။ **“ဣမေ စတ္
တာရော”**တိအာဒိ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနနေန ဝေ နန္ဒိယာဝဋ္ဋဿ နယဿ ဘူမိဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ **ဣမေ** ယထာဝုတ္တပ
ဋ္ဌိပဒာစတုက္ကဿ ဝသေန စတုဗ္ဗိဓာ။ **ဝိသေသေနာ**တိ ဒိဋ္ဌိတဏှာသန္နိဿယတာဝိသေသေန။ ဒိဋ္ဌိစရိတော ဟိ
တိက္ခပညော, မန္ဒပညော စ သုခာယ ပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ ဒန္ဓာဘိညာယ စ နိယ္ယာတီတိ ဒ္ဒဝိဓာ ဝုတ္တောတိ။

တထာ တဏှာဟာစရိတော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒာယ ခိပ္ပာဘိညာယ စ ဒန္ဓာဘိညာယ စ နိယျာတီတိ ဒ္ဒိဓာ ဝုတ္တောတိ ဒသ္ သိတော စာယမတ္ထော။ တေနာဟ **“ဒွေဝ ဟောန္တိ ဒိဋ္ဌိစရိတော စ တဏှာဟာစရိတော စာ”** တိ။

စတ္တာရော ဟုတ္တတတိ သီဟဝိက္ကီဠိတသ္သ နယသ္သ ဘူမိဒသ္သနေ စတ္တာရော ဟုတ္တ ဌိတာ, စတုပ္ပဋိပဒာဝသေန စတ္တာရော ကတ္တတ ဝုတ္တာတိ အတ္ထော။ **တယော ဟောန္တီ** တိ တိပုက္ခလသ္သ နယသ္သ ဘူမိဒသ္သနေ ဥဂ္ဃဋိတညုအာဒိဝသေန တယော ဘဝန္တိ။ **တယော ဟုတ္တတ**တိ တထာ တယော ဟုတ္တတ ဌိတာ တယော ကတ္တတ ကထိတာ။ **ဒွေဝ ဟောန္တီ** တိ ဣအနိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋသ္သ နယသ္သ ဘူမိဒသ္သနေ ဒွေဝ ဘဝန္တိ။ **အဇ္ဈောသာန** န္တိ ဒိဋ္ဌိအဇ္ဈောသာနံ။ **အဘိနိဝေသော**တိ တဏှာဟာဘိနိဝေသော။ **အဟံကာရော**တိ အဟံမာနော ‘‘အဟ’’န္တိ တ ကရဏံ **အဟံကာရော**။ ဒိဋ္ဌိမာနမညနာနံ ဝသေန ‘‘အဟမသ္မီ’’တိ သမနုပသ္သနာ **မမံကာရော,** မမာယနံ တဏှာဟာဂ္ဂဟော။

ဒသပအနိ “ပဌမာ ဒိသာ”တိ ကာတဗ္ဗာနီ တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋသ္သ နယသ္သ ‘‘ပဌမာ ဒိသာ’’တိ ကရဏီယာနိ, ‘‘ပဌမာ ဒိသာ’’တိ ဝဝတ္ထပေတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ **သံခိတ္တေန။ပေ။ ပက္ခသ္သာ** တိ အနေကပ္ပဘေဒသ္သပိ ကဏှာပက္ခသ္သ သံကိလေသပက္ခသ္သ အတ္ထံ သံခိတ္တေန သင်္ဂေပေန ပဋိပက္ခေ ဝတ္တမာနေ တေအနစမ္မေ ဉဒ္ဒိသ္သ ဉာပေ န္တိ ပကာသေန္တိ, ပဌမာ ကာတဗ္ဗာတိ ယောဇနာ။ **ဒသ ပအနိ ဒုတိယကာနီ**တိ တဏှာဟာဒိကာ ဒသ ကောဋ္ဌာသာ ‘‘ဒုတိယာ ဒိသာ’’တိ ကာတဗ္ဗာ။ ‘‘သံခိတ္တေန။ပေ။ ကဏှာပက္ခသ္သာ’’တိ အာနေတ္တတ ယောဇေတဗ္ဗံ။

ယောနိသောတိ ဉပာယသော။ **ယောနိသော မနသိကာရော** အနိစ္စာဒိဝသေန ပဌမမနသိကာရော။ **ပညာ**တိ သုတစိန္တာမယီ ပညာ, ဈာနာဘိညာ စ။ **နိဗ္ဗိဒ** တိ နိဗ္ဗေဓဉာဏံ။ သောမနသ္သဗမ္မုပသဉ္ဟိတံ ပမောဒဒိသဟဂတံ စေတသိက သုခံ။

ကုသလပက္ခေ စာ တိ **စ**-သဒ္ဒော သမုစ္စယတ္ထော, တေန ဉဘယပက္ခတော သမုစ္စယဝသေန စတသ္သော ဒိသာ, န ပစ္စေကန္တိ ဒသ္သေတိ။

တေသန္တိ တဏှာဟာဒီနံ, တဏှာဟာယ, တဏှာဟာပက္ခိကာနဉ္စာတိ အတ္ထော။ သတိပိ အနဝသေသတော ရာဂေ ပဟီယမာနေ အနဝသေသတော အဝိဇ္ဇာပိ ပဟီယတေဝ, ရာဂသ္သ ပန စေတောဝိမုတ္တိ ဥဇုပဋိပက္ခောတိ ဒသ္သနတ္ထံ **“ရာဂဝိရာက”**တိ ဝုတ္တံ။ **အဝိဇ္ဇာဝိရာက**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ အယဉ္စ အတ္ထော ‘‘အာသဝာနံ ခယာ အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိံ ပညာဝိမုတ္တိ’’န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၃၈) အာဂတဟဌိယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာဝသေန ဝုတ္တာ, ဣခ ပန ‘‘ရာဂဝိရာက စေတောဝိမုတ္တိ သေက္ခဖလံ, အဝိဇ္ဇာဝိရာက ပညာဝိမုတ္တိ အသေက္ခဖလ’’န္တိအာဒိနာ (နေတ္တိ. ၅၁) ဝေဝစနသမာရောပနေ အာဂတတ္တာ ပုရိမာ အနာကမိဖလံ။ တဉ္ဟိ ကာမရာဂသ္သ ဥဇုဝိပစ္စနီကတော သမာဓိဟရိပူရိယာဝ ဝိသေသတော ‘‘ရာဂဝိရာက စေတောဝိမုတ္တိ’’တိ ဝုစ္စတိ, ပစ္ဆိမာ အရဟတ္တဖလံ တဏှာဟာယ, အဝိဇ္ဇာယ စ အနဝသေသပ္ပဟာနတော, ပညာဟရိပူရိယာ စ ‘‘အဝိဇ္ဇာဝိရာက ပညာဝိမုတ္တိ’’တိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထာ တိ နန္ဒိယာဝဋ္ဋနယေ။ **တေသူ**တိ ‘‘စတ္တာရိ ပအနီ’’တိ ဝုတ္တေသု တဏှာဟာဒီသု စတူသု မူလပဒေသု။ ဣခ သမောသရဏန္တိ သင်္ဂဟော ဝုတ္တော, သော စ သဘာဝတော, သဘာဂတော စ ဟောတီတိ တဏှာဟာဒီနိ စတ္တာရိ ဒသ္သေတ္တတ **“တေသု အဋ္ဌာရသ မူလပအနိ သမောသရန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။ **သမထံ ဘဇန္တိ** သဘာဝတော, သဘာဂ တော စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဝိပဿနံ ဘဇန္တီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ နယာဓိဋ္ဌာနာနံ နယာဓိဋ္ဌာနေ အနုပ္ပဝေ သော နယာနံ နယေသု အနုပ္ပဝေသော ဧဝ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“တိပုက္ခလော။ပေ။ အနုပ္ပဝိသန္တိ”** တိ။

အလောဘာမောဟပက္ခံ အဘဇာပေတ္တတ အဒေါသပက္ခံ ဘဇာပေတဗ္ဗသ္သ နန္ဒိယာဝဋ္ဋသီဟဝိက္ကီဠိတမူလပဒသ္သ အဘာဝတော အဒေါသော ဧကေသုတ္တကောဋိယာ ဧကကောဝ ဟောတီတိ ဒသ္သေန္တော အာဟ **“အဒေါသော အဒေါသော တေ”တိ။ အဒေါသော အဒေါသော ဧတေ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သမောသရန္တိ** သဘာဂတော စ သဘာဝတော စ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။

ဘူမိ ဧကေစရောတိ စ မူလပအနိ ဧဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဧကေကံ နယံ အနုပ္ပဝိသတိ** တံတံမူလပဒအနုပ္ပဝေသတော။ ကုသလေ တ ဝိညာတေ အကုသလော ပဋိပက္ခော, အကုသလေ တ ကုသလော ပဋိပက္ခော **အနွေဝသိတဗ္ဗော** သံဝဏ္ဏ

ယမာနသုတ္တပအနုရူပတော ဥပပရိက္ခိတဗ္ဗော။ အန္ဝေသနာ ဥပပရိက္ခာ ''ဒိသာလောကန''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **သော နယော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော**တိ တထာ အန္ဝေသိတ္ဝာ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ဒိသာ ဝဝတ္ထပေတ္ဝာ သော သော နယော နိဒ္ဓာရေတ္ဝာ ယောဇေတဗ္ဗော။ ယထာ မူလပဒေသု မူလပအနံ အနုပ္ပဝေသော သံဝဏ္ဏိတော, ဣမိနာ ဝ နယေန မူလပဒတော မူလပအာနံ နိဒ္ဓာရဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **“ယထာ ကေမ္ဝဟိ။ပေ။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗာနီ”** တိ အာဟ။ **“ဧကေကသ္မိဉ္ဟိ”**တိအာဒိ ကာရဏဝစနံ။

တတ္ထ **တတ္ထာ** တိ ဧကေကသ္မိံ နယေ။ **ကေသ္မိံ ဓမ္မေ ဝိညာတေ** တိ တဏ္ဟာဒိကေ ကေသ္မိံ မူလပဒဓမ္မေ သရူပတော, နိဒ္ဓာရဏဝသေန တ ဝိညာတေ။ **သဗ္ဗေ ဓမ္မာ ဝိညာတာ ဟောန္တီ** တိ တဒညမူလပဒဘူတာ သဗ္ဗေ လောဘာဒယော ဝိညာတာ နယဿ ဘူမိစရဏာယောဂ္ဂတာယ ပကာသာ ဟာကဍ္ဍာ ဟောန္တိ။ **“ဣမေသ”**န္တိအာဒိ နယတ္တယဒိသာဘူတဓမ္မာနံ မတ္ထကပာပနေန တိဏ္ဏံ နယာနံ ကူဋဂ္ဂဟဏံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

ပုန **“ဣမေသူ”**တိအာဒိ ကမ္မနယဒ္ဝယဿ ဝိဘာဂဝိဘာဝနံ, တံ ဝိညေယ္ယမေဝ။

နယသမုဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သာသနပဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ

၈၉. သင်္ဂဟတရာဒီသူ တိ သင်္ဂဟတရဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသတရေသု။ **သရူပတော န ဒဿိတံ,** အတ္ထတော ပန ဒဿိတမေတတိ အဓိပ္ပာယော။ တမေဝ ဟိ အတ္ထတော ဒဿနတ္ထံ ဥဒာဟရဏဘာဝေန နိက္ခိပတိ, ယထာ မူလပဒေဟိ ပဋ္ဌာနံ နိဒ္ဓာရေတဗ္ဗန္တိ။ **"အညမညသင်္ဂဟော"** တိ ဣဒံ မူလပဒပဋ္ဌာနာနံ အညမညတော နိဒ္ဓာရေတဗ္ဗတာယ ကာရဏဝစနံ "သတိ အနုပ္ပဝေသေ တတော ဝိနိဂ္ဂမော သိယာ"တိ။ **ပဋ္ဌာန** န္တိ ဧတ္ထ ပ-က္ကတိ ဥပသဂ္ဂပဒံ, တံ ပန "ဝိဘတ္တေသု ဓမ္မေသု ယံ သေဋ္ဌံ, တဒုပာဂမု"န္တိအာဒီသု ဝိယ ပကာရတ္ထဇောတကန္တိ ဒဿေန္တော **"ပကာရေဟိ ဌာန"** န္တိအာဒီသု ဝိယ ပကာရတ္ထဇောတကန္တိ ဒဿေန္တော **"ပကာရေဟိ ဌာန"** န္တိ အာဟ။ **ဣဓာ** တိ ဣမသ္မိံ နေတ္တိပ္ပကရဏေ။ **တဿာ** တိ ဒေသနာသင်္ခါတဿ ပရိယတ္တိသာသနဿ။ **တထာဘာဝဒီပန** န္တိ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပေန ပဝတ္တိတတ္တာ သံကိလေသဘာဂိယတာဒိပ္ပကာရေဟိ ဌိတဘာဝေန ဒီပေတဗ္ဗတ္တာ "ဒီပိယတီတိ **ဒီပန**"န္တိ ကတွာ။ **ပတိဋ္ဌာဟန္တိ** အဓိသီလသိက္ခာဒယော သမုဒယရူပေန ဂဟိတာ။ **ဧတေဟိ** သံကိလေသဓမ္မာဒီဟိ, သံကိလေသဓမ္မာဒီနံ အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ ပဝတ္တနုပာယတာ အနုပုဗ္ဗိကထာယ သာမုက္ကံသိကာယ ဓမ္မဒေသနာယ ဒီပေတဗ္ဗာ။ **ဧတေသ** န္တိ သံကိလေသဓမ္မာဒီနံ။ ပုန **ဧတေသ** န္တိ သုတ္တာနိ သန္ဓာယာဟ။

ကေဠာ တိ ဝဇော။ **ပဋ္ဌိတကတေ** တိ ဂတကတေ။ **အာဂတဌာနသ္မိ** န္တိ သီဟနာဒသုတ္တံ (မ. နိ. ၁.၁၅၆) ဝဒတိ။ ပဝတ္တဂမနတ္တာ ဧတ္ထာတိ ဝစနသေသော။ အထ ဝါ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ **ဂမနံ,** ဒေသနာဉာဏဿ နိဿင်္ဂဝသေန ပဝတ္တဂမနဒေသဘာဝတော ပဋ္ဌာနံ နာမာတိ အတ္ထော။ **ဧတမိဿာ** တိ "သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စာ"တိအာဒိနာ ဒုကတိကစတုက္ကဘာဝေန မိဿိတာ။

သံကိလေသဘာဝေ ဉာပေတဗ္ဗေ ပဝတ္တံ, တံ ဝိသယံ ကတွာ ဒေသိတန္တိ အတ္ထော, အတ္ထမတ္တဝစနဉ္စေတံ , သံကိလေသဘာဂေ ဘဝန္တိ သဒ္ဒနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **"သံကိလေသဘာဂိက"** န္တိပိ ပဌန္တိ, တဿ သံကိလေသဘာဂေ ဧတဿ အတ္ထိ, သံကိလေသဘာဂေ ဝါ နိယုတ္တံ, သံကိလေသဘာဂဿ ဝါ ပဗောဓနေသီလံ **သံကိလေသဘာဂိကံ,** တဒေဝ သံကိလေသဘာဂိယန္တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဒာလနံ** သမုစ္ဆိန္ဒနံ, ပဒာလနသန္နိဿယတာ စေတ္ထ ပဒာလနဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **အသေက္ခေ** တိ အသေက္ခဓမ္မေ။ **ဧတေသံ ဧတမိဿကနယဝသေနာ** တိ ဧတေသံ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ စတုန္နံ ပဋ္ဌိက္ခေဟပဋ္ဌိက္ခေပဧတမိဿကနယဝသေန။

"တာနိ ပန ဆ ဒုကာ" တိအာဒိနာ ပဒာနံ ဂဟဏပရိစ္ဆေဒတော ဝဝတ္ထာပနတံ ဝတွာ ပရတော "သာဓာရဏာနိ ကတာနီ"တိ ပဒဿ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာယ သယမေဝ သရူပတော ဒဿေဿတိ။ **"အနုဒ္ဓရဏေ ကာရဏံ နတ္ထိ"** တိ ဝတွာ ဥဒ္ဓရဏေ ပန ကာရဏံ ဒဿေန္တော **"တထာ ဟိ ဝက္ခတီ"** တိအာဒိမာဟ။ **ဧတေသံ နာမ** သံကိလေသတော ဟောတိ သံကိလိဋ္ဌဿေဝ ဧတေသနဿ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ယသ္မာ ဧတေသံ တဒင်္ဂါဒိဝသေန သံကိလေသတော ဝိသုဒ္ဓိ ဇာယနံ, တသ္မာ **"တံ ပန အတ္ထတော တသနာဘာဂိယာဒိ ဧဝ ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ တဒင်္ဂဝိက္ခမ္ဘနေဟိ ဧတေသံ တသနာဘာဂိယာဒိဝသေန ဟောတိ, သမုစ္ဆေဒပဋ္ဌိပ္ပဿဒ္ဓီဟိ ဧတေသံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဝသေန, အသေက္ခဘာဂိယဝသေန ဧတေသံ ပဋ္ဌိပ္ပဿဒ္ဓိယာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယာယံ ဒေသနာ ရာဂါဒိဘာဂိနီ သိယာ, သာ **သံကိလေသဘာဂိယာ**။ ယာယံ ဒေသနာ စာဂါဒိဘာဂိနီ သိယာ, သာ **တသနာဘာဂိယာ**။ ယာ ပန အာပတ္တိဝိစ္ဆေဒနီ သာဝသေသံ, အနဝသေသဉ္စ, သာ **နိဗ္ဗေဓဘာဂိယာ, အသေက္ခဘာဂိယာ စ** ။

"တဏှာသံကိလေသဘာဂိယံ သုတ္တ"န္တိအာဒိနာ ပဌမမေဝ သံကိလေသဘာဂဿ ဒဿိတတ္တာ ဝုတ္တံ **"သံကိလေသော တိဝိဓော။ပေ။ ဝိသယဒဿနတ္ထံ အာရဒ္ဓ"** န္တိ။ ဘဝရာဂေ **ဘဝပတ္ထနာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ န ဝိဂစ္ဆတိ။ **တတ္ထ တတ္ထ ဘဝေ** တိ ယဒိ ဝါ ကာမဘဝေ, ယဒိ ဝါ ရူပဘဝေ, ယဒိ ဝါ အရူပဘဝေ။ **ပဒန္တရသံယောဇနဝသေနာ** တိ ဒုကနယေနေဝ ပဒန္တရေန ယောဇနဝသေန။ **မိဿိတာနိ ကတာနီ** တိ သံသဋ္ဌာနိ ကတာနိ။

ဧကကစတုက္ကဝသေန ဒဿိတဗ္ဗာနိ ပဒာနိ ဧဝ ဂဟေတွာ အာဝုတ္တိနယဒဿနဝသေန မိဿေတွာ အဝသိဋ္ဌဒုကဝသေန, တိကစတုက္ကဝသေန စ ဣတရေ အဋ္ဌ ပဋ္ဌာနဘာဂ ဒဿိတာတိ အာဟ **"တာနိယေဝ ယထာဝုတ္တာနိ အဋ္ဌ သုတ္တာနီ"** တိအာဒိ ။ **စတ္တာရော ဧကကာ** ယေဝ ပဋ္ဌိယံ အာဒိတော ဒဿိတာ။ **ဆဒုကာ** ပဋ္ဌိယံ အာဂတာ စတွာ

တာရော, အဋ္ဌကထာယံ ဒွေ၀တိ။ **စတ္တာရော တိကာ** ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ ဒွေ၀, အဋ္ဌကထာယံ ဒွေ၀တိ။ ဒွေ၀ စတုက္ကာ ပန အဋ္ဌကထာယမေ၀ အာဂတာ။ **“ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတာ”**တိ ဣဒံ သရူပတော အနာဂမနံ သန္ဓာယ ၀ုတ္တံ, နယတော ပန အာဂတဘာ၀တော ဒဿိတော ဧ၀။ ယေ ပနေတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတာ, တေသံ ဥဒာဟရဏာနိ ပရတော ဒဿယိဿာမ။

သောဋ္ဌသဟီတိ သောဋ္ဌသ၀ိဓေဟိ။ န ဟိ တာနိ သုတ္တာနိ သောဋ္ဌသေ၀, အထ ခေါ သောဋ္ဌသပ္ပကာရာနီတိ မူလဂဏ္ဌိနံ ဌပေတ္ဝာ ကာရဏာသုတ္တလဒ္ဓေန သင်္ခါရဂဗ္ဘေန တဒနုရူပေ ယော ဂဏနဝိတ္ထာရော, တဿ ပတ္ထရဏဝိဓိ ပဋ္ဌာနနယော။ **ဣမိနာ။ပေ။ နတ္ထီ** တိ ယထာဝုတ္တပဋ္ဌာနဝိနိမုတ္တော ပရိယတ္တိသာသနပ္ပဒေသော န ၀ိဇ္ဇတိ ယထာရဟံ တံတံပဋ္ဌာနဘာဝေန ပ၀တ္တတ္တာတိ ဒဿေတိ။ ယဒိ သုတ္တဂေယ္ယာဒိ န၀ဝိခံ ပရိယတ္တိသာသနံ ယထာဝုတ္တပဋ္ဌာန၀သေနေ၀ ပ၀တ္တံ, တတ္ထ ကထမိဓ အနိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ ကထာဒီနံ သံကိလေသဘာဂိယာဒိဘာတေ ဂဟေတဗ္ဗာဟောတိ ပဥ္စံ သန္ဓာယ ‘‘ကထာယ ကထာ အနုမိနိတဗ္ဗာ’’တိအာဒိဟဋ္ဌ ပ၀တ္တာတိ ဒဿေတုံ **“ကထံ ပနာ”**တိအာဒိ ၀ုတ္တံ။

တတ္ထ **အယံ ကထာ ၀ိယာ**တိ ‘‘ကာမန္ဓာ ဇာလသဥ္ဆန္နာ, မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, ဥဒ္ဓံ အဓော သဗ္ဗဓိ ၀ိပ္ပမုတ္တော, ယဿ သေလူပမံ စိတ္တ’’န္တိအာဒိနာ ဣဓ ဥဒာဟဋကထာ ၀ိယ။ **ကထာ**တိ အညာပိ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓ၀စနေ အာဂတာ ဣဓ အနုဒာဟဋ္ဌာ။ သံ၀ဏ္ဏနာကာလေ သမ္ဗန္ဓိဘာ၀ေန ‘‘အယံ ကထာ ၀ိယာ’’တိ ၀ုတ္တာ ယာ ကာစိ ကထာ ‘‘သံကိလေသဘာဂိယာ’’တိ တ ‘‘သံကိလေသတသနာနိဗ္ဗေဓအသေက္ခဘာဂိယာ’’တိ တ **အနုမိနိတဗ္ဗာ** နယဂ္ဂဟေန ဉာပေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ ၀ုတ္တံ **“သံကိလေသ။ပေ။ ဇာနိတဗ္ဗာတိ အတ္ထော”** တိ။ **တ**-သဒ္ဒော ဟိ ဣဓ အ၀ုတ္တဝိကပ္ပနတ္ထော။ **သေသပဒေသူ**တိ ၀ေယျာကရဏသုတ္တပဒေသု။

၉၀. အရိယာနံ ဓမ္မန္တိ စာရိတ္တ၀ာရိတ္တဘေဒံ သီလာစာရံ။ ကေန္တကရဏီယဿ အကရဏမ္ပိ **ဝီတိက္ကမော** ဧ၀။

အ၀ိဇ္ဇာဒိကေ သံကိလေသဓမ္မေ တဒင်္ဂာဒိ၀သေန ဓုနာတီတိ **ဓောနာ** ၀ုစ္စတိ ပညာ။ **ပစ္စ၀ေက္ခိတ္ဝာ ပရိဘုဥ္ဇန ပညာ**တိ ပန ပကရဏေန အ၀စ္ဆိန္နတ္တာ ၀ုတ္တံ။ **တံ အတိက္ကမိတ္ဝာ စရန္တော** တိ ပစ္စယာနံ အပစ္စ၀ေက္ခိတ္ဝာ ပစ္စယပရိဘောဂေ အာဒီနဝံ အပဿန္တော ဣဏပရိဘောဂ၀သေန ပရိဘုဥ္ဇန္တော န ပရိမုစ္စတိ နိရယာဒိဒုက္ခတော, ၀ဋ္ဋဒုက္ခတော စ။

ကုက္ကုဇနကံ နာမ ကဒလိယာ ပုပ္ဖနာဠိ။ **ပရာဘတယာ**တိ ၀ိနာသာယ။ **တထာ**တိ ယထာ ဖလဟကန္တာ ကဒလီ, ဧ၀ံ ဝေဠုနဠာပိ ဩသဓိဇာတိကတ္တာတိ ဥပသံဟာရတ္ထော တထာ-သဒ္ဒော။ တေနာဟ **“ဖလံ ၀ေဠုံ ဖလံ နဠ”**န္တိ။

သုခေတ္တေပီ တိ ပိ-သဒ္ဒေန ကော ပန တဒေ ဦသရာဒိဒောသဒုဋ္ဌေသု ခေတ္တေသူတိ ဒဿေတိ။ **“ဆကဏာ။ ပေ။ အတ္ထော”**တိ ဧတေန ယထာ၀ုတ္တအတိသင်္ခရဏာဘာ၀ေန ဗီဇဒောသဒုဋ္ဌန္တိ ဒဿေတိ။

၉၁. သဇ္ဇိတ န္တိ သဇ္ဇိတံ။ **အပရိက္ခတေ** တိ ပဋ္ဌိပက္ခေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိက္ခမ္ဘိတေ အရောဂေ။

ယာယ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ‘‘ကိံ သုတံ မယာ, ကိံ တ သုဏာမီ’’တိ ကုသလံ ဂဝေသီ စရတိ, သာ ဓမ္မောဇပညာ **ကိဿုတ** နာမ။ **ဒုဗ္ဘာသိတာ** တိ ဒုဋ္ဌု ဘာသိတာ, ဣဿာမစ္ဆရိယအောသာဒီဟိ ဒုဋ္ဌာ တ ဘာသိတာ။

၉၂. ၀ိစိနာတီတိ ၀ိသေသတော စိနာတိ ပသ၀တိ။

၀ိဂတဘူတာတိ ၀ိဂတသစ္စ။ တေနာဟ **“အလီကတဒီ”**တိ။

အဝဇာတပုတ္တာ တိ လာမကပုတ္တ။ ဘဂ၀တော သာသနေ ပဗ္ဗဇိတ္ဝာ နိပ္ပဟီန၀ုတ္တိတံ သန္ဓာယ ၀ဒတိ။ **နေရယိကော**တိ နိရယေ နိဗ္ဗတ္တနကော။ ဟာပကမ္မိနော ပပတန္တိ တ္ထောတိ **ပပတံ,** နရကံ။

တဏှာဟာဒီနံ သဘာ၀ဘေဒတောတိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတာနံ တဏှာယနဝိပရီတဒဿနဒုဋ္ဌစရိတတာသင်္ခာတသဘာ၀ဝိဘာဂတော။ **အဝတ္ထာဘေဒတော** တိ တဏှာယ ဆန္ဒပေမလောဘရာဂနန္ဒိပိပါသာမုစ္ဆာဒယော, ဒိဋ္ဌိယာ

ကဟပရာမာသမိစ္ဆာဘိနိဝေသဝိသုကဝိပ္ဖန္ဒိတဝိပရီတဒဿနာဒယော, ဒုစ္စရိတဿ တိရစ္ဆာနပေတ္တိဝိသယအသုရယောနိကမိတာဒယော အဝတ္ထာဝိသေသာ။ **စ**-သဒ္ဒေန တေသံ ကာမတဏှာဟာဒိရူပတဏှာဟာဒိအတ္တာနုဒိဋ္ဌာဒိသဿ တကဟာဒိကာယဒုစ္စရိတာဒိ- ဟဏာတိဟတာဒိပ္ပကာရဘေအော သင်္ဂယှဟတိ။

၉၃. ဝိပုလန္တိ ဥဠာရံ, တေလာဒီဟိ စေဝ ခနဉ္ဇာဒီဟိ စ ပဟူတသန္နိစယန္တိ အတ္ထော။ **သမ္မာဓာ** တိ ဇနသံမဒ္ဒသင်္ဘွာ။

ဒဏ္ဍေန န ဟိံသတိ တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တံ ယံ ဒဏ္ဍနိဓာနံ, တံ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋနိဿိတံ။ တဒုဘယဿာပိ ဖလံ ဒဿေန္တော **“သော ပုဂ္ဂလော”** တိအာဒိမာဟ။

၉၄. ကိဥ္စတိ တံသမင်္ဂိနံ ဝိမဒ္ဒတီတိ **ကိဉ္စနံ,** ရာကဒိ, ပလိဗုန္ဓတိ ကုသလပ္ပဝတ္တိံ နိတရေတီတိ **ပလိဗောဓော,** ရာကဒိယေဝ, ကိဉ္စနမေဝ ပလိဗောဓော **ကိဉ္စနပလိဗောဓော** ။ အထ တ ကိဉ္စနဥ္စ ပလိဗောဓော စ **ကိဉ္စနပလိဗောဓော,** အာမိသကိဉ္စိက္ခဉ္စ ရာကဒိသံကိလေသော စာတိ အတ္ထော။

ဝိသေသိတန္တိ ဝိလောမံ, ဝိသမံ ကိရိယန္တိ အတ္ထော။ **ရာဇဘဏ္ဍာ** န္တိ ဩရောဓေ သန္ဓာယ ဝဒန္တိ။

ယာစယောကေတိ ယာစနယောကေ, ယာစကာနံ မနောရထပရိပူရဏတော။ တေနာဟ **“ယာစိတဗ္ဗယုတ္တော”** တိ။ **အနယုတ္တော** တိ သတတံ အနကိရိယာသမင်္ဂီ။ **အနသံဝိဘာဂရတော**တိ ဧတ္ထ **အနံ** နာမ အတ္တိကာနံ ယထာဓိပ္ပာယပဋ္ဋိယတ္တပရိစ္စာကေ, **သံဝိဘာကေ** အတ္တနာ ပရိဘုဥ္စိတဗ္ဗတော အပ္ပမတ္တကတောပိ သံဝိဘဇနံ။ **ဣမေဟိ ခော။ပေ။ ဟောတီ**တိ ဧတ္ထ ဟောတိသဒ္ဒေန ‘‘သမန္နာဂတော’’တိ ပဒံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ, န ‘‘သောတာပန္နော’’တိ ဒဿေတုံ **“သောတာပန္နော။ပေ။ ဟောတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂမော ဟိ ဣဓ ဝိဓိယတိ, န သောတာပန္နဘာဝေ, တေန သောတာပန္နလက္ခဏမေတေ ဓမ္မာ, န သောတာပန္နဘာဝလက္ခဏန္တိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ **“သောတာပန္နေန။ ပေ။ လဗ္ဘမာနတံ ဒဿေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။

၉၅. လပတိ ကထေတိ ဧတေနာတိ **လပနံ,** ဩဋ္ဌံ။

၉၇. မုဒိတောတိ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိယာ ပမုဒိတော။

၉၉. ကိဉ္စာပိ **ဥဒတာရီ**တိ တရဏကိရိယာ အတီတဘာဝေန ဝုတ္တာ, တရဏမေဝ ပန ဂဟေတ္ဝာ အာဟ **“ဩဃတရဏာဿ အရိယမဂ္ဂကိစ္စတ္တာ”**တိ။ ဧဝံ **ဝိပ္ပမုတ္တော, ဝိမုတ္တော** တိ စ ဧတ္ထ မုစ္စနကိရိယာယပိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

၁၀၀. ဟတု-သဒ္ဒပုဗ္ဗကော **ဘဝန္တိ** -သဒ္ဒော သိယာ ဥပ္ပာဒပရိယာယော သိယာ အာဝိဘာဝပရိယာယောတိ **“ဟတုဘဝန္တီ”**တိ ပဒဿ ‘‘ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ပကာသေန္တိ စာ’’တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဟတုဘူတဓမ္မဿာ** တိ ဥပ္ပန္နဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဿ, ဝိဘူတစတုသစ္စဓမ္မဿ တ။ **နော ကင်္ခော** တိ န ယုတ္တော။ **သဟေတုဓမ္မ**န္တိ ဧတ္ထ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာဝ ဂဟိတာ, န ပစ္စယဓမ္မာတိ? နယိဒမေဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ပစ္စယဓမ္မာနမ္ပိ ပစ္စယုပ္ပန္နဘာတနတိဝတ္တနတော။ အထ တ **သဟေတုဓမ္မ**န္တိ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မော ပဓာနဘာဝေန ဝုတ္တော, ပစ္စယဓမ္မော ပန ဂုဏဘာဝေနာတိ ဧဝမေတ္ထ ဥဘယေသံ ဝုတ္တဘာတော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာရညကန္တိ အာရညကင်္ဂသမန္နာဂတံ။ **အညာတော**တိ ပရိစယဝသေန န ဉာတော, အသံသဋ္ဌောတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“နိစ္စနတေ”**တိ။

ဗ္ဗာဟာဒဝိဟိံသာဝိတက္ကဝိရဟေ ဝေရိပရိသင်္ကာယ အဘာဝေ အကိတ္တိပရိမုတ္တီတိ ဧဝမာဒီဟိပိ ကာရဏေဟိ ကောဓပ္ပဟာနေန **သုခံ** သုပတိ။ ကောဓပရိဋ္ဌာဟာဘာတေ ပန ဟကဋ္ဌတရောတိ အာဟ **“ကောဓ။ပေ။ သယတီ”**တိ။ **ဝိသမူလဿာ**တိ ဧတ္ထ ဝိသသရိက္ခတာယ **“ဝိသ”**န္တိ ဒုက္ခံ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **“ဒုက္ခဝိပာကဿာ”** တိ။ **သုခ**န္တိ စေတသိကသုခံ။ အက္ကုဋ္ဌဿ ပစ္စက္ကောသိတ္ဝာ စ ပစ္စက္ကောသနဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ယောဇနာ။

၁၀၁. သလ္လဖ္ဗာဟနံ သလ္လုဒ္ဓရဏံ။

ဝိသယဘေဒေန, ပဝတ္တိအာကာရဘေဒေန စ အနေကဘေဒတ္တာ ကာမသညာယ ဝုတ္တံ **“ယာယ ကာယစီ”**တိ။

အနမုခေနာတိ အနေန မုခဘူတေန, အနံ ပမုခံ ကတွာတိ အတ္ထော။

“အရိယမဂ္ဂသမ္ပာပနဝသေနာ” တိ ဣမိနာ အနုကမ္ပာနုဒ္ဒယာနံ ကေန္တာနုဝဇ္ဇတမေဝ ဝိဘာဝေတိ။ ‘‘အနုကမ္ပ ဟာ’’တိ ပဒဿတ္ထဝိဝရဏံ **“ကရုဏာယနာ”**တိ, ဣတရဿ **“မေတ္တာယနာ”**တိ။

၁၀၂. ပကတိအာဒီတိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန အဏုဣဿရပဇာပတိပုရိသကာလာဓိဌာယကာရိအာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။

ကာမေသူတိ ကာမဂုဏေသု ရူပာဒိဝိသယေသု။

ဗဟာလကိလေသတာယာတိ ဗဟုလကိလေသဘာဝေန။ **ပုဗ္ဗဟေတုမန္ဒတာယာ** တိ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယဿ ကုသလဿ အကတတ္တာ။

စိတ္တဝူပသမဘာဝနာယာ တိ စိတ္တဝူပသမကရဘာဝနာယ သမထဝိပဿနာယ။

ပရိဿယာ သီလာဒိပရိပူရဏဿ ပရိဗန္ဓဘူတာ ကိလေသာ ဧဝ။ အနရိယာ ပညာသီသံ ဥက္ခိပိတွာ ဌာတုမေဝ န သက္ကောန္တီတိ ဝုတ္တံ **“ဉာဏသိရေန အဓောသိရာ ဟုတွာ”**တိ။

၁၀၃. ဘဂဝတော, ဘိက္ခုသင်္ဃဿ စ ဝသနယောဂ္ဂဘာဝတော, တေဟိ နိဝုတ္ထဘာဝတော စ တဿ သာတိသယော ဝဏ္ဏောတိ ဝုတ္တံ **“ပဌမကထာယ ဇေတဝနဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတွာ”** တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> ‘‘ကမေ တ ယဒိ တရညေ၊ နိန္နေ တ ယဒိ တ ထလေ။
> ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ၊ တံ ဘူမိရာမဏေယျက’’န္တိ။ (ဓ. ပ. ၉၈; ထေရဂ. ၉၉၁)။

ဣဓ **ဓမ္မ**သဒ္ဒော သမာဓိပရိယာယော ‘‘ဧဝံဓမ္မာ တေ ဘဂဝန္တော’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၃; မ. နိ. ၃.၁၉၈; သံ. နိ. ၅.၃၇၈) ဝိယာတိ အာဟ **“ဓမ္မောတိ သမာဓိ”** တိ **သမာဓိပက္ခိကာ ဓမ္မာ** သတိတယာမာ။

နာနုဂစ္ဆေယျာ တိ နာနုတသေယျ။ အနုတသနမေဝ ဟိ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဟိ အနုဂမနံ။ **ပဋိဝိပဿေယျာ** တိ ဝိပ ဿနာသမ္မသနမာဟ။ ယမကတော, ဟိ ခဏိကတော, ပဋိပဋိတော စ သမ္မသနံ ဝိပဿနာယပိ သမ္မသနတော ပဋိဝိပ ဿနာ နာမ။ သာ ဟိ ဝိပဿနာယ ဒိဋ္ဌိဉ္ဇက္ကဋ္ဌနမာနသမုဂ္ဃာဋ္ဌနနိကန္တိပရိယာဒာနဟေတုတာယ ဝိသေသတော ပဋိပ က္ခေန အသံဟီရအသံကုပ္ပနဟေတုဘူတာ ပရိဗျူဟနာ ဟောတိ။ **“ပုနပ္ပုနံ။ပေ။ အပ္ပေန္တော”** တိ ဧတေန နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဓမ္မာနုဗျူဟနံ ယထာ ‘‘ဗျူဟေတာ သုညာကရာန’’န္တိ (မ. နိ. ၁.၆၄) ဒဿေတိ။

ယံ ကိဉ္စိ အပဒိသိတွာ ပဋိညာအနံ **သင်္ဂရော** ။ သော ပန အတ္တနော ကိစ္စဝိသေသံ အပဒိသိတွာ မိတ္တသန္ထဝဝ သေန တ ကာလာဂမနံ အပဒိသိတွာ ကိဉ္စိက္ခာနုပ္ပအနေန တ ပဋိဗာဟကရဏံ အပဒိသိတွာ ဗလဂ္ဂဗောဝဝသေန တ သိယာတိ တဿ မိတ္တကရဏာဒိပရိယာယတံ သန္ဓာယာဟ **“သင်္ဂရောတိ။ပေ။ နာမ”** န္တိ။ **ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ** တိ ဧဝံ အနိစ္စသညာမုခေန တိယဒ္ဓကေသု သင်္ခာရေသု အပ္ပမာဒပ္ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပန္နတ္တာ။

ဒိဗ္ဗစက္ခု သုဝိသုဒ္ဓ န္တိ သာဝသေသာ ဒေသနာတိ အာဟ **“ယံ သန္တိကရောတီ”** တိ။ ရူပာယတနဉှေတ္ထ အဓိပ္ပေတံ။

၁၀၄. အန္တ န္တိ သင်္ခာရာနံ ပရိမန္တဘူတံ။ **ဝေဒအန**န္တိ မဂ္ဂဉာဏဝေဒအနမေဝ။ အရဟတ္တာဓိဂမေန **အန္တံ** ပရိ ယောသာနံ **ဂတတ္တာ** ။ ကမ္မဝိပာကဝဋ္ဋာနံ, ကိလေသဝဋ္ဋဿာပိ စ ဥဿဒေန ဥပစယေန **ဥဿအ,** ရာဂာဒယော။

သုက္ကောဘာသတာယ **သုက္ကာ,** အဘိဝိသိဋ္ဌဂုဟာ။ သဗ္ဗာနိ တ တာရကရူပာနိ **သုက္ကာ။ ဝိနွတီ** တိ ဥပလာဘ တိ, ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။

"အဇ္ဈတ္တံ ဝိပဿနာဘိနိဝေသော ဟောတီ" တိ ဣဒံ "သကေသု ဓမ္မေသူ"တိ ဟရဂုဘာဝဿ ဝိသေသိတတ္တာ ဝုတ္တံ, တဒ္ဓ ခော အဘိနိဝေသေနေဝ ဒေသိတံ။ "သဗ္ဗံ , ဘိက္ခဝေ, အဘိညေယျ"န္တိ (သံ. နိ. ၄.၄၆; ပဋိ. မ. ၁.၃) ဝုတ္တံ။ ဟရဂုတာ စ တေသံ ခန္ဓာနံ ပရိညာဘိသမယဝသေန ဟောတိ။ တတော စ နေသံ ဟေတုဘူတသမုဒယေ, တဒ ပ္ပဝတ္တိလက္ခဏေ နိရောဓေ, နိရောဓဂါမိနိယာ ပဋိပဒာယ စ ပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာဘိသမယဟာရိပူရိဝသေန ဣတ ရသစ္စေသုပိ ဟရဂုဘာဝေ ဝုတ္တော ဧဝ ဟောတိ။ သဗ္ဗသော ဟိ သကအတ္တဘာဝဖောဓနေပိ စတုသစ္စာဘိသမယော ဟော တိယေဝ။ ဝုတ္တဥ္စေဟတံ "ဣမသ္မိံယေဝ ဗျာမမတ္တေ ကဠေဝရေ သသညိမှိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ, လောကသမုဒယဉ္စာ"တိအာဒိ (သံ. နိ. ၁.၁၀၇; အ. နိ. ၄.၄၅)။ အထ တ **သကေသု ဓမ္မေသူ** တိ အတ္တနော ဓမ္မေသု။ အတ္တဓ မ္မာ နာမ အတ္တကာမဿ ကုလပုတ္တဿ သီလာဒိဓမ္မာ။ သီလသမာဓိပညာဒယော ဟိ တေအာနဓမ္မာ ဧကန္တဟိတ သုခသမ္ဗာဒနတော ပုရိသဿ သကဓမ္မာ နာမ, န အနတ္တာဝဟာ သံကိလေသဓမ္မာ ဝိယ ပရဓမ္မာ။ တေသံ သီလာဒီနံ ဟာရိပူရိယာ ဟာရံ ပရိယန္တံ ဂတောတိ **ဟရဂူ။ "အက္ကုလ ပက္ကုလ"** ဣတိ ဧဝံ ဝိဟိံသနကပယောဂံ။ **အဇကလာပေန** (ဥအ. ၇) ဟိ တအ ဘဂဝန္တံ ဘိံသာပေတုကာမေန ကတံ ယက္ခဂဇ္ဇိတံ "အက္ကုလ ပက္ကုလ" ဣတိ ဣမိနာ အာကာ ရေန သတ္တာနံ သောတပထံ အဂမာသိ, တသ္မာ တံ **"အက္ကုလံ ပက္ကုလကရဏ"** န္တိ ဝုတ္တံ။

နာဘိနန္ဒတီ တိ "အယံ မံ ဒဋ္ဌုံ အာဂတာ"တိ န တုဿတိ။ ယသ္မာ ပန "ဘဂဝတော ဘာသိတံ အဘိနန္ဒီ"တိအာဒိ သု (မ. နိ. ၁.၈၈) ဝိယ သမ္ပဋိစ္ဆနတ္ထောပိ အဘိနန္ဒသဒ္ဒော ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"စိတ္တေန န သမ္ပဋိစ္ဆ တီ"**တိ။ **န သောစတီ**တိ "မယာ အသမ္ဘောဒိတာ ဂစ္ဆတီ"တိ န စိတ္တသန္တာပံ အာပဇ္ဇတိ။ **"သင်္ဂါ သင်္ဂါမဇိ မုတ္တ"**န္တိ ဣဒံ အဘိနန္ဒသောစနာနံ အဘာဝဿ ကာရဏဝစနံ။

တေနာတိ ဥဒကေ နှာနေန။ တေနေတဟ "န ဥဒကေန သုစီ ဟောတီ"တိ။ တဿတ္ထော – ဥဒကုမ္မုဇ္ဇနာဒိနာ နေဝ သတ္တာနံ သုစိ ဟာပတော သုဒ္ဓိ နာမ ဟောတီတိ။ ဥဒကုမ္မုဇ္ဇနာဒီနိ ဟိ ဣဓ ဥတ္တရပဒလောပေန **"ဥဒက"**န္တိ ဝုတ္ တံ။ **ဥဒကေနာ**တိ တ ဥမ္မုဇ္ဇနာဒိကိရိယာသာဓနဘူတေန ဥဒကေန သတ္တာနံ သုစိ ဟာပသုဒ္ဓိ န ဟောတီတိ။ အထ တ သု စိတေန ယထာဝုတ္တေန ဥဒကေန ဟာပမလတော သုဒ္ဓေ နာမ သတ္တော န ဟောတီတိ။ ယဒိ သိယာ, သဗ္ဗေသမေဝ မစ္ ဆဗန္ဓာနံ ဟာပသုဒ္ဓိ သိယာ။ တေနာဟ **"ဗဟွေတ္ထ နှာယတီ ဇနော"** တိ။ မာတုဃာတာဒိဟာပကမ္မကာရီနံ, အညေသဉ္ စ ဂေမဟိံသာဒီနံ ဥဒကံ ဩရောဟန္တာနံ အန္တမသော မစ္ဆကစ္ဆပေ ဥပာဒာယ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဟာပသုဒ္ဓိ သိယာ , န ပ နေဝံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? နှာနီယဟာပဟေတူနံ အပ္ပဋိပက္ခဘာဝတော။ ယဉှိ ယံ ဝိနာသေတိ, သော တဿ ပဋိပက္ခော။ ယထာ အာလောကော အန္ဓကာရဿ, ဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာယ, န ဧဝံ နှာနံ ဟာပဿ, တသ္မာ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ "န ဥဒ ကေန သုစီ ဟောတီ"တိ။ ယေန ပန သုစိ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **"ယမှိ သစ္စဉ္စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သစ္စ** န္ တိ ဝစီသစ္စဉ္စ ဝိရတိသစ္စဉ္စ။ အထ တ **သစ္စ** န္တိ ဉာဏသစ္စဉ္စေဝ ပရမတ္ထသစ္စဉ္စ။ **ဓမ္မော** တိ သေသော အရိယဓ မ္မော။ သစ္စဿ ပနေတ္ထ ဝိသုံ ဂဟဏံ တဿ ဗဟုကာရတာဒဿနတ္ထံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေဝ။

ဇာတိဗလနိသေဓကေန္တိ ဇာတိမတ္တဗ္ရာဟ္မဏာနံ ဘောဇတဒိကာနံ ပဋိသေဓကံ။ ဇာတိတဒဿ တ နိသေဓကံ, "န ဇစ္စာ ဗ္ရာဟ္မဏော ဟောတီ"တိ (သု. နိ. ၆၅၅) ဟိ ဝုတ္တံ။ ထေရော ဟိ တထာတဒေန တေ အနိဂ္ဂဏှဟန္တောပိ နိဂ္ဂ ဏှဟန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ကတ္ဂတ ဝုတ္တံ။

၁၀၅. ဝိမုတ္တိယန္တိ အနုဟာဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုယံ။

သတာသနန္တိ ဧတ္ထ ခီဏာသဝဿာပိ အခီဏာသဝသဒိသကာယဝစီပယောဂဟေတုဘူတာ သန္တာနေ ကိလေသဘာ ဝနာ **တသနာ** နာမ အာယသ္မတော ပိလိန္ဒဝစ္ဆဿ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၂၁၅; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.ပိလိန္ဒဝစ္ဆတ္ထေရဝတ္ထု) ဝသလတေဟာရော ဝိယ, သဟ တသနာယာတိ **သတာသနံ,** ဘာဝနပုံသကဥ္စေတံ "ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တီ"တိ အာဒီသု (အ. နိ. ၄.၇၀) ဝိယ။ ယထာဝုတ္တတသနမ္ပိ အသေသေတ္ဂတတိ အတ္ထော။ ကုမ္မဂ္ဂပရိဟာရဏဝသေန မဂ္ဂသမ္

ပဋိပတ္တိတိ မဂ္ဂေ ကုသလော အမဂ္ဂေပိ ကုသလော ဝေ ဟောတိ။ ဘဂဝတ ပန သဗ္ဗညုတာယ သဗ္ဗတ္ထေဝ ကုသလော တိ အာဟ **“မဂ္ဂေ စ အမဂ္ဂေ စ ကောဝိဒေ”** တိ။

၁၀၆. တမေန ယုတ္တော တိ ယထာဝုတ္တတမော တဿ အတ္ထီတိ **တမော,** ပုဂ္ဂလော။ အပ္ပကာသဘာဝေန ဋ္ဌိတာ ခန္ဓာဝ တမော။ **အာလောကဘူတော**တိ ဇာတိဂုဏာလောကော, ဟာကဋ္ဌဂုဏောတိ အတ္ထော။

ကိလေသမယံ ဗန္ဓနံ ‘‘ဒဠှ’’န္တိ ဝဒန္တိ။ ယတော သတ္တာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တာ ဗုဒ္ဓာဝ နံ ဆိန္ဒန္တိ, န အညေ။

ဒုစ္ဆေဒနတ္ထေန သတိပိ ဒဠှဟာဘာဝေ သိထိလဝုတ္တိတံ တဿ ဒီပေတုံ **“ဗန္ဓနဘာဝမ္ပိ”** တိအာဒိမာဟ။ တေန ‘‘အဟော သုခုမတရံ ခော, ဘိက္ခဝေ, မာရဗန္ဓန’’န္တိ ဝုတ္တံ။

၁၀၇. ယဒိပိ စေတနာ ကုသလာကုသလသာဓာရဏာ, အပုညာဘိသင်္ခာရော ဣဓာဓိပ္ပေတောတိ တဿ ဝသေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“အကုသလစေတနာဝသေန စေတေတီ”**တိ အာဟ။ **စေတန်** အဘိသန္ဒဟနံ, စိတ္တဿ ဗ္ယာပာရာပတ္တိဘာဝေန ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပန စေတနာ ယအ ဝိညတ္တိံ သမုဋ္ဌာပေတိ, တအ ဒိဂုဏုဿာဟာဒိ ဂုဏတယာမာ ဝိယ ဟုတွာ ဟာကဋ္ဌံ ပယောဂံ နိပ္ဖာဒေတိ, တသ္မာ **“ပကပ္ပေတီ”** တိ ဝုတ္တာ။ ဟာကဋ္ဌပ္ပယောဂကပ္ပနဥ ဟောတ္တ ပကပ္ပနံ အဓိပ္ပေတံ။ တေနာဟ **“တမေဝ ပကပ္ပေတီ”** တိ။ ပစ္စယဋ္ဌော ဣဓ အာရမ္မဏတ္ထောတိ ဝုတ္တံ **“ပဝတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတီ”** တိ။

၁၀၈. ယထာ ဇလသမုဒ္ဒဿ ဝိစိသမုဋ္ဌာနဝသေန လဒ္ဓမာနော ဝေဂေ ‘‘ဝီစိမယော’’တိ ဝုစ္စတိ, ဇဝံ စက္ခုသမုဒ္ဒဿာပိ ရူပဝဘာသနဝသေန လဒ္ဓမာနော ဝေဂေ **“ရူပမယော”**တိ ဝုတ္တော။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။ **အာဝိဉ္ဆနတော**တိ အာကမုနတော, အာကမုနဋ္ဌေတ္တ သန္တာနဿ တန္နိန္နဘာဝဟေတုတာယ ဒဠ္ဗံ။

သမုဒနံ ကိလေသတေမနံ, အဝဿဝဟေတုတာ, ကိလေသာနံ ဦမိအာဒိသဒိသတာ သမာဝဋ္ဋနေန သတ္တာနံ အနတ္ထာဝဟတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဥပရူပရိဝေဂုပ္ပတ္တိယာ ဥပဂတဿ ဥဋ္ဌာတုံ အပ္ပဒာနေန, ဂုဏသာရဝိနာသနေန စ ကော ခုပနာဟာဒီနံ ဦမိအာဒိသဒိသတာ ဒဠ္ဗာ။

အဘိမုခော နန္ဒတီ တိ တအာရမ္မဏံ သုခံ သောမနဿံ သာဒိယန္တော သမ္ပဋိစ္ဆတိ။ **အဘိဝဒတီ**တိ တဏှာဘိနိ ဝေသဝသေန အဘိနိဝိဿ ဝဒတိ။ တဉှိဿ အဘိနိဝေသံ ဒီပေတုံ **“အဟော သုခ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဇ္ဈောသာနံ အဓိမုစ္စနဘူတာယ တဏှာယ တဏှာဝတ္ထုကဿ အနုပဝိသိတွာ အာဝေဏိကတာကရဏန္တိ အာဟ **“အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတီတိ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ”**တိ။

၁၀၉. “ကသ္မာ” တိအာဒိနာ သန္တာပဒုက္ခာနံ အသုပ္ပတိကာရတံ အာဟ **“ယေန တ ပကာရေနာ”**တိ။ **ယေနာ**တိ ယေန တ ကာမဇ္ဈောသာနဒိဋ္ဌဇ္ဈောသာနဘူတေန မိစ္ဆာဘိနိဝေသပ္ပကာရေန။ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတာ တထာရူပံ ကတွာ အတ္တနော ဝဓိုဋ္ဌ မညန္တိ။ **အဝမို ဝေ ပန ဟောတိ** တဿ ပကာရဿ ဝဓိယံ အနုဟာယဘာဝတော စ ဥပာယဘာဝတော စ အဝမိုယံ။ **တထာပီ**တိ တတ္ထ တတ္ထ ဣဏ္ဍာဝိဃာတံ ဟာပုဏန္တောပိ။ ယသ္မာ ဣတော ဗာဟိရကာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဘဝနိဿရဏံ အပ္ပဇာနန္တော မန္ဒကိလေသံ ဒီဃာယုကံ သုခဗဟုလံ ဧကစ္စံ ဘဝံ တေနေဝ မန္ဒကိလေသာဒိဘာဝေန ‘‘နိဗ္ဗာန’’န္တိ သမနုပဿန္တိ, တသ္မာ ဘဝေန ဘဝဝိပ္ပမောက္ခံ ဝဒန္တီတိ။

ဘဝဒိဋ္ဌိသဟဂတာ တဏှာ ပုရိမပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေန **ဘဝတဏှာ**တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“ဘဝတဏှာတိ အာဒိသု ဝိယာ”**တိ။

ယတ္ထာ တိ ယသ္မိံ ဘဝေ။

တတော တေတိ ဘူတရတိယာ ဝေ။ **အညမညဥ္ဟိ သတ္တာနံ ဆန္ဒရာဂေ ဗလတ ဟောတိ။ အနဝသေသတော** တိ အနဝသေသေန, န ကိဉ္စိ သေသေတွာ။

သံသာရသောတဿ အနုကူလဘာဝေန ဂစ္ဆတီတိ **အနုသောတဂါမီ**။ တဿေဝ ပဋိက္ကူလဝသေန နိဗ္ဗိဒါနုပဿ သနာဒီဟိ ပဝတ္တတီတိ **ပဋိသောတဂါမီ,** အစလပ္ပသာဒါဒိသမန္နာဂမေန ဌိတသဘာဝတေတိ အတ္ထော။

၁၁၀. ''ပလဗ္ဘတိ, နိခဇ္ဇတီ''တိအာဒီသု ဝိယ ဥပသဂ္ဂေ ပဒဝဍ္ဎနမတ္တန္တိ အာဟ **''အဘိဇာတိကောတိ ဇာတိယော''**တိ။ ကဏှဟမ္မသမန္နာဂတတ္တာ တ **ကဏှောဟာ**။ ပဌမဝယေပိ မဇ္ဈိမဝယေပိ ဟာပသမင်္ဂီ ဟုတွာ ဌိတော ကဏှ ဟမ္မေ **အဘိဇာယတိ,** ပစ္ဆာပိ ဟာပံ ပသဝတီတိ အတ္ထော။ **သုက္ကော** တိ တ တ္တေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၁၁. ပုရိမသ္မိံ န္တိ ပုရိမသ္မိံ ပဒေ။ **ဝိသယေ ဘုမ္မံ** တတ္ထ ဒေယျဓမ္မဿ ပတိဋ္ဌာပနတော။ **ဒုတိယေ အဓိကရဏေ,** တဒဓိကရဏဥဟိ နိဗ္ဗာနန္တိ။ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗဇိတကိစ္စေသု တ ဝိသိဋ္ဌဓမ္မဒဿနတ္ထံ ပစ္စယအနာရဟတ္တာနံ သမဓုရတာနိဒ္ဒေသော။ အထ တ **ယေန ယေန ပန ဝတ္ထုနာ**တိ ရူပာရူပနိရောဓာဒိနာ တဏှာဟာဝတ္ထုနာ။ **အမရာဝိက္ခေပဝတ္ထု အာဒိနာ**တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သုဘာသုခါဒိမိစ္ဆာဘိနိဝေသဝတ္ထုံ သင်္ဂဏှာတိ။ ယထာ တ တဏှာဟာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတာနံ ဝသေန သံကိလေသဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ဝိဘာဂေ, ဧဝံ သမထဝိပဿနာသုစရိတဝသေန တဏှာဟာတေအနဘာဂိ ယာဒိသုတ္တဝိဘာဂေတိ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ **''တဏှာဟာ။ပေ။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗ''** န္တိ ဝုတ္တံ။

ဣဒံ ဧဝံ ပဝတ္တ န္တိ ယထာ ဒုစိန္တိတာဒိဝသေန ဗာလော ဟောတိ ပုဂ္ဂလော, ဧဝံ တဿ ဒုစိန္တိတစိန္တိတာဒိ ဘာဝနာဝသေန ပဝတ္တံ ဣဒံ သံကိလေသဘာဂိယံ နာမ သုတ္တန္တိ ပုဗ္ဗေ သံကိလေသဓမ္မဝိဘာဂေန ဝုတ္တံ ဣအနိ သာမညတော သင်္ဂဟေတွာ ဝဒတိ။ **ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ သုတ္တ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကိလေသဋ္ဌာနေဟီ တိ ကိလေသာနံ ပဝတ္တိဋ္ဌာနေဟိ။ **ကိလေသာဝတ္ထာဟီ** တိ ကိလေသာနံ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေ သေဟိ။ **ကာမရာဂါဒီဟိ သံယုဇ္ဇတိ** ကာမရာဂါဒိဟေတု ကမ္မဝိပာကာဒိနာ။ သတိပိ တေသံ ကာလန္တရဝုတ္တိယံ သံယုတ္ တော နာမ ဟောတိ, ယတော ကာမရာဂဒယော ''သံယောဇနေ''န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဥပာဒိယတီ**တိ ဒဠှံ ဂဏှာတိ ပဝတ္တေ တိ။ သေသံ ဝုတ္တနယတ္တာ, ဥတ္တာနတ္တာ စ သံဝဏ္ဏိတံ။

၁၁၂. ဥအာဟရဏဝသေနာတိ နိဒဿနဝသေန, ဧကဒေသဒဿနဝသေနာတိ အတ္ထော။ သကလဿ ဟိ ပရိယ တ္တိသာသနဿ သောဠသဟိ ပဋ္ဌာနဘာဂေဟိ ဂဟိတတ္တာ။ ယထာ တဒေကဒေသာနံ သောဠသန္နမ္ပိ ပဋ္ဌာနဘာဂါနံ ဂဟဏံ ဥအာဟရဏမတ္တံ, တေသံ ပန သောဠသန္နံ ဧကဒေသဂ္ဂဟဏံ ဥအာဟရဏန္တိ ကိမေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တေန ဝု တ္တံ ''ဧကဒေသဒဿနဝသေနာတိ အတ္ထော''တိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ ပဋ္ဌာနဿ ဧကဒေသောဝ ဥအာဟဋော, န အဝသေသောတိ? နယနိဒဿနတ္ထံ။ ဣမိနာ နယေန အဝသေသောပိ ပဋ္ဌာနဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

တတ္ထ ''အပ္ပမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော။ပေ။ သ ဘာဂဝ သာမညဿ ဟောတီ''တိ (ဓ. ပ. ၂၀) ဣဒံ တသနာ ဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ။ ဧတ္ထ ဟိ ''အပ္ပမ္ပိ စေ သံဟိတ ဘာသမာနော''တိ ဣဒံ တသနာဘာဂိယံ, ''သ ဘာ ဂဝ သာမညဿ ဟောတီ''တိ ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ။

တထာ **မဃဒေဝသုတ္တံ** ။ တတ္ထ ဟိ ''ဘူတပုဗ္ဗံ, အာနန္ဒ, ဣမိဿာယေဝ မိထိလာယံ မဃဒေဝေ နာမ ရာဇာ အဟောသိ ဓမ္မိကော ဓမ္မရာဇာ ဓမ္မေ ဌိတော မဟာဓမ္မရာဇာ, ဓမ္မံ စရတိ ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကေသု နေဂမေသု စေဝ ဇန ပဒေသု စ, ဥပေါသထဉ္စ ဥပဝသတိ စာတုဒ္ဒသိံ, ပဉ္စဒသိံ, အဋ္ဌမိဉ္စ ပက္ခဿာ''တိအာဒိ (မ. နိ. ၂.၃၀၈), ဣဒံ တသနာ ဘာဂိယံ။ ''ဣဒံ ခေါ ပနာနန္ဒ, ဧတရဟိ မယာ ကလျာဏံ ဝတ္တံ နိဟရိတံ ဧကန္တနိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ဥပသ မာယ အဘိညာယ သမ္ဗောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၁၈၉) ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ။ ''ပမာဒံ အပ္ပမာဒေ န, ယဒာ နုဒတိ ပဏ္ဍိတော''တိ (ဓ. ပ. ၂၈) ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ။ ''ပညာပာသာဒ။ပေ။ အဝေက္ခတီ''တိ (ဓ. ပ. ၂၈) ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယန္တိ ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ။

တထာ ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိယာနီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၄၉၃) သုတ္တံ။ တတ္ထ ''တီဏိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, ဣန္ဒြိ ယာနိ။ ကတမာနိ တီဏီတိ? အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ **အညိန္ဒြိယ''** န္တိ ဣဒံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယံ, ''အညာတာဝိန္ဒြိ

ယ''န္တိ (သံ. နိ. ၅.၄၉၃) ဣဒံ အသေက္ခဘာဂိယံ။

ရဋ္ဌပာလသုတ္တံ (မ. နိ. ၂.၂၉၃ အာဒယော) သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ။ တတ္ထ ဟိ ''ဦနော လောကော အတိတ္တော တဏှာဒါသော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၃၀၆) သံကိလေသော ဝိဘတ္တော, ''ဧကော ဝူပကဋ္ဌော''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၂.၂၉၉) အသေက္ခဓမ္မာ, ဣတရေန တသနာဓမ္မာတိ။

''ဓမ္မေ စ ယေ အရိယပဝေဒိတေ ရတာ၊ အနုတ္တရာ တေ ဝစသာ မနသာ ကမ္မုနာ စ။
တေ သန္တိသောရစ္စသမာဓိသဏ္ဌိတာ၊ သုတဿ ပညာယ စ သာရမဇ္ဈဂူ''တိ။ (သု. နိ. ၃၃၂)။

ဣဒံ တသနာဘာဂိယဉ္စ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဉ္စ အသေက္ခဘာဂိယဉ္စ။ ဧတ္ထ ဟိ ''ဓမ္မေ စ ယေ အရိယပဝေဒိတေ ရတာ''တိ အယံ တသနာ, ''အနုတ္တရာ။ပေ။ သဏ္ဌိတာ''တိ အယံ နိဗ္ဗေဓော, ''သုတဿ ပညာယ စ သာရမဇ္ဈဂူ''တိ အသေက္ခဓမ္မာ။

တထာ ''သဒ္ဓော သုတတ နိယာမဒဿီ''တိ ကထာ (သု. နိ. ၃၇၃)။ တတ္ထ ဟိ ''သဒ္ဓော သုတတ''တိ တသနာ, ''နိယာမဒဿီ ဝဂ္ဂဂတေသု န ဝဂ္ဂသာရိ ဓီရော, လောဘံ ဒေါသံ ဝိနေယျ ပဋိဃံ''န္တိ နိဗ္ဗေဓော, ''သမ္မာ သော လောကေ ပရိဗ္ဗဇေယျာ''တိ အသေက္ခဓမ္မာ။

သဗ္ဗာသဝသံဝရော ပရိဿယာဒီနံ ဝသေန သဗ္ဗဘာဂိယံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဟိ သံကိလေသဓမ္မာ, လောကိယသုစရိတဓမ္မာ, သေက္ခဓမ္မာ, အသေက္ခဓမ္မာ စ ဝိဘတ္တာ။ အသဗ္ဗဘာဂိယံ ပန ''ပဉ္စံ ပဿတိ''တိအာဒိကံ (မ. နိ. ၁.၂၀၃) ဥဒကာဒိအနုတဒနဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝမေတသ္မိံ သောဠသဝိဓေ သာသနပဋ္ဌာနေ ဧတေ တဏှာဒိဝသေန တယော သံကိလေသဘာဂက, တေအနာဒိဝသေန တယော တသနာဘာဂက, သေက္ခာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဝသေန တယော နိဗ္ဗေဓဘာဂက, အသေက္ခာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ဧဝ ဝသေန တယော အသေက္ခဘာဂက, တေသံ ဝသေန မူလပဋ္ဌာနာနိ ဧဝ ဒွတဒသ ဟောန္တိ။ တာနိ ပန ဝိတ္ထာရနယေန ဝိဘဇိယမာနာနိ ဆန္နဝုတာဓိကာနိ စတ္တာရိ သဟဿာနိ ဟောန္တိ။ ယထာဒသ္သနံ ပနေတာနိ ဥဒ္ဒရိတဗ္ဗာနိ။ တာနိ ပန ယသ္မာ သင်္ဂဟတော ကာမတဏှာဒိဝသေန တယော တဏှာသံကိလေသဘာဂက, သဿတုစ္ဆေဒဝသေန ဒွေဝ ဒိဋ္ဌိသံကိလေသဘာဂက, ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝသေန တယော ဒုစ္စရိတသံကိလေသဘာဂကတိ အဋ္ဌ သံကိလေသဘာဂကာ။ ဓမ္မာမိသာဘယအနဝသေန တိဝိဓံ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, ကာယသုစရိတာဒိဝသေန တိဝိဓံ သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, သမထဝိပဿနာဝသေန ဒုဝိဓံ ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထူတိ အဋ္ဌေဝ တသနာဘာဂကာ။

သဒ္ဓါနုသာရီ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဓမ္မာနုသာရီ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော ကာယသက္ခီတိ (ပု. ပ. မာတိကာ ၇.၃၂-၃၆; ပု. ပ. ၂၆-၃၀) ပဉ္စန္နံ သေက္ခာနံ ပစ္စေကံ တယော သီလာဒိက္ခန္ဓာတိ ပန္နရသ နိဗ္ဗေဓဘာဂက, သုညတာနိမိတ္တာပဏိဟိတဘေဒအ ပညာဝိမုတ္တာနံ တယော အဂ္ဂဖလဓမ္မာ, တေသု ပစ္စေကံ တယော တယော သီလာဒိက္ခန္ဓာ, တထာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာနန္တိ အဋ္ဌာရသ, သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝသာမညေန အသင်္ခတဓာတုံ ပက္ခိပိတွာ ဧကူနဝီသတိ အသေက္ခဘာဂက, ဣတိ ပုရိမာနိ ဧကတိံသ, ဣမာနိ ဧကူနဝီသတီတိ သမပညာသ သံကိလေသဘာဂိယာဒိဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဣမေသံ သမပညာသာယ သံကိလေသဘာဂိယာဒိဓမ္မာနံ ဝသေန သမပညာသ သုတ္တာနိ ဟောန္တိ။

ယသ္မာ စ တေ ပညာဝိမုတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တဝိဘာဂံ အကတွာ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ အဂ္ဂဟဏေန နိပ္ပရိယာယေန အသေက္ခဘာဂကဘာဝတော နဝဝေ အသေက္ခဘာဂကတိ သမစတ္တာလီသ ဟောန္တိ, တသ္မာ **ပေဋကေ** ''စတ္တာရီသာယ အာကာရေဟိ ပရိယေသိတဗ္ဗံ, ပညာသာယ အာကာရေဟိ သာသနပဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌ''န္တိ (ပေဋကော. ၂၁) စ ဝုတ္တံ။ သင်္ဂဟတော ဧဝ ပန ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဝိတ္ထာရနယေန သောဠသ ဟောန္တိ, ပုန တိဝိဓသံကိလေသဘာဂိယာဒိဝသေန ဒွတဒသ ဟောန္တိ, ပုန တဏှာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတသံကိလေသတဏှာဒိဋ္ဌိဒုစ္စရိတတေအနဘာဝေန ဆ ဟောန္တိ, ပုန သံကိလေသဘာဂိယံ တသနာဘာဂိယံ ဒဿနဘာဂိယံ တသနာဘာဂိယံ အသေက္ခဘာဂိယန္တိ ပဉ္စ ဟောန္တိ, ပုန မူလပဋ္ဌာနဝသေန စတ္တာရိ ဟောန္တိ, ပုထုဇ္ဇနဘာဂိယသေက္ခဘာဂိယအသေက္ခဘာဂိယဘာဝေန တီဏိ ဟောန္တိ, ပုန သံကိလေသဘာဂိယတေအနဘာဂိယဘာဝေန ဒွေဝ ဧဝ ဟောန္တိ။ ပဋ္ဌာနဘာဝေန ပန ဧကဝိဓမေဝ, ဣတိ ပဋ္ဌာနဘာဝေန ဧက

ဝိဓမ္ပိ သံကိလေသတေအနဘာဂိယဘာဝေန ဒုဝိဓန္တိ ဝိဘာဂတော ယာဝ ဆန္နဝုတာဓိကံ စတုသဟဿပ္ပဘေဒံ ဟောတိ, တာဝ နေတဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ ပဉ္စာနံ သင်္ဂဟတော, ဝိဘာဂတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမဿာပိ ပဉ္စာနဝိဘာဂဿ, န ပုရိမဿေဝတိ အဓိပ္ပာယော။ လောကိကံ အဿတ္ထီတိ, လောကိကသဟစရဏတော တ **လောကိယံ,** သုတ္တံ **ပဒေသေနာ**တိ ဧကဒေသေန။ **သဗ္ဗပဒေသူ**တိ တံတံတိကာနံ တတိယပဒေသု။ **ဗုဒ္ဓါဒီနန္တိ** ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓသာဝကာနံ။ ဓမ္မော ပနေတ္ထ ဗုဒ္ဓါဒိဂ္ဂဟဏေန ဝေဒိတဗ္ဗော, **အာဒိ**သဒ္ဒေန တ။

ပရိဏာမတီတိ ပရိပစ္စတိ။ **ရေန္တီ** တိ ပဗန္ဓဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ န္တိ ဟာပကမ္မံ။ **တေ**တိ ကုသလာဘိနိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာ။ **ရက္ခန္တိ** ဝိပာကအနတော ဝိပစ္စိတုံ ဩကာသံ န ဒေန္တီတိ အတ္ထော။ အယဥ္စ အတ္ထော ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယေသု ယုဇ္ဇတိ, ဣတရသ္မိမ္ပိ ယထာရဟံ လဗ္ဘတေဝ။ တေနာဟ **“ဒုတိယေ တ တတိယေ တ အတ္တဘာဝေ”**တိ။

၁၁၃. အတ္တနော အနဝဇ္ဇသုခာဝဟံ ပဋိပတ္တိံ ပဋိပဇ္ဇန္တော ပရမတ္ထတော အတ္တကာမော နာမာတိ အာဟ **“အတ္တနော သုခကာမော”**တိ။ သုခာနုဗန္ဓဥ္ဟိ သုခံ ကာမေန္တော သုခမေဝ ကာမေတီတိ စ **သုခကာမော**တိ။

ဝိတ္ထတဌေနာ တိ သုဝိပ္ပုရဒိဋ္ဌိနံ ပဝတ္တနဋ္ဌာနတာသင္ခါတေန ဝိတ္ထာရဌေန။

၁၁၄. ဒိဋ္ဌေ ဒုက္ခါဒိဓမ္မေ တိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏေ ဘုမ္မံ, ဒုက္ခါဒိဓမ္မေ ဒိဋ္ဌေ ဉာတေတိ အတ္ထော။

“ဥဒ္ဓ” န္တိအာဒိ ကာလဒေသာနံ အနဝသေသပရိယာအနန္တိ အာဟ **“ဥဒ္ဓန္တိ အနာဂတံ, ဥပရိ စာ”** တိအာဒိ။ **ဂမနေနာ**တိ စုတူပပာတဂမနေန။

၁၁၅. နဂရဒ္ဒြတရထိရကရဏတ္ထ န္တိ နဂရဿ ဒ္ဒြတရဗာဟထိရကရဏတ္ထံ။ **ဂမ္ဘီရနေမတာယာ** တိ “နေမံ”ဝုစ္စတိ နိခာတထမ္ဘာဒီနံ ပထဝိံ အနုပဝိသိတ္တ ဌိတပ္ပဒေသော , ဂမ္ဘီရံ နေမံ ဧတဿာတိ **ဂမ္ဘီရနေမော,** တဿ ဘာဝေ **ဂမ္ဘီရနေမတာ,** တာယ။ **ကမ္ပနံ** ယထာဌိတဿ ဣတော စိတော စ သဥ္စောပနံ, **စာလနံ** ဌိတဋ္ဌာနတော စာဝနံ။ **အဓ္ဓောကဟေတ္တတ**တိ အဝိပရီတသဘာဝတဘိသမယဝသေန အနုပဝိသိတ္တတ, အနုပဝိဋ္ဌော ဝိယ ဟုတ္တတိ အတ္ထော။

သံယောဇနာနံ ပဇဟနဝသေနာတိ ကထာယ ဝစနသေသံ အာနေတ္တတ ဒဿေတိ။ အထ တ ပဟာတဗ္ဗဿ ပဟာနေန ဝိနာ န ဘာဝနာသိဒ္ဓီတိ အတ္ထသိဒ္ဓံ ပဟာတဗ္ဗပဟာနံ အဇ္ဈတ္တံ, ဗဟိဒ္ဓါတိ ပဒဒ္ဓဝယေန ယောဇေတ္တတ ဒဿေတုံ အဇ္ဈတ္တံ ဗဟိဒ္ဓါတိ ဩရမ္ဘာဂိယဥဒ္ဒမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနံ ဝိသံယောဂဂဟိတောတိ ဣမမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ သမတ္ထေတုံ **“တေနာဟ သဗ္ဗလောကေ”**တိ ဝုတ္တံ။

အလောဘသီသေနာတိ အလောဘေန ပုဗ္ဗင်္ဂမေန, ယတော ယောကဝစရော “နေက္ခမ္မစ္ဆန္ဒော”တိ ဝုစ္စတိ။ အသုဘသညာ ရာဂပ္ပဋိပက္ခတာယ “ဝိသေသတော အလောဘပ္ပဓာနာ”တိ ဝုတ္တာ, ဒသာသုဘဝသေန တ။ **အဓိဂတဇ္ဈာနာဒီနီ**တိ **အာဒိ**သဒ္ဒေန ဝိပဿနာဒီနိ သင်္ဂဏှာတိ။ ဝိဟိံသာရတိရာကနံ ဗျာပာဒဟေတုကတော စတ္တာရောပိ ဗြဟ္မဝိဟာရာ အဗျာပာဒပဓာနာတိ အာဟ **“စတု။ပေ။ အဗျာပာဒော ဓမ္မပဒ”** န္တိ။ အဓိဂတာနိ ဈာနာဒီနီတိ ယောဇနာ။ **ဒသာနုဿတိ။ပေ။ အဓိဂတာနိ သမ္မာသတိ ဓမ္မပဒံ** သတိသီသေန တေသံ အဓိဂန္တဗ္ဗတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ အာနာပာနဿာဝနာယံ သမာဓိပိ ပဓာနော, န သတိ ဧတတိ ဒဿနတ္ထံ **“ဒသကသိဏ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ ဓမ္မပဒ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန အဓိဂတာနမ္ပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၁၁၆. ဥပလက္ခဏကာရဏာနီ တိ သဉ္ဇာနနနိမိတ္တာနိ။

ဟာပမေဝ **ဟာပိယော**တိ အာဟ **“ဟာပံ ဟောတီ”**တိ, “ဟာပိယော”တိ စ လိင်္ဂဝိပလ္လာသဝသေန ဝုတ္တံ။ **ဧကဝစနေ ဗဟုဝစနန္တိ** ဧကဝစနေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗဟုဝစနံ ဝုတ္တံ။

၁၁၇. ဩလီယနတဏှာဘိနိဝေသဝသေနာတိ ဘဝတဏှာဘဝဒိဋ္ဌိဝသေန။ တာ ဟိ ဘဝေသု သတ္တေ အလ္လီယာပေန္တိ။ **အတိဓာဝနာဘိနိဝေသဝသေနာ**တိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိဝသေန။ သာ ဟိ အဝဇ္ဇုပစ္ဆေဒမေဝ ဝဇ္ဇုပစ္ဆေဒံ ကတ္တတ

အဘိနိဝိသနတော အတိဓာဝနာဘိနိဝေသော နာမ။ **ဩလီယန္တီ** တိ သမ္မာပဋိပတ္တိတော သင်္ကောစံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **အတိဓာဝန္တီ**တိ သမ္မာပဋိပတ္တိံ အတိက္ကမန္တိ။

တေသဥ္စ တိ တေသံ ဥဘိန္နံ အဘိနိဝေသာနံ, တဒညေသဥ္စ သဗ္ဗမညိတာနံ။

၁၁၈. ကူဒံ ကူဋ္ဌဝိဟကံ အနိဋ္ဌဝိဟက န္တိ ကူဒံ ကူဋ္ဌဝိဟကသင်္ခါတံ အနိဋ္ဌဝိဟကသင်္ခါတံ ဖလံ။

“အကင်္ခတော န ဇာနေယျု” န္တိ ဧတေန “အာကင်္ခတော”တိ ကူမိနာ ပဒေန သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓဒဿနမုခေန “န ဇညာ”တိ ပဒဿ အတ္ထံ ဒဿေတိ။

န ဥပလဗ္ဘတီ တိ နတ္ထီတိ အတ္ထော။

၁၂၀. တာနီတိ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တာနိ။ ပတ္ထရဏာကာရေယေဝ ဟောသ, ယဒိဒံ ဆာယာနံ တေလမ္ဗနံ။ **ဇဝံ ဟောတီ**တိ “အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏ”န္တိအာဒိပ္ပကာရေန ဝိပ္ပဋိသာရော ဟောတိ။

၁၂၂. သေကေဟီတိ ဂဝေသကေဟိ သပရသန္တာနေ သမ္မာဒကေဟိ။ **ဒုက္ခုဒြယ** န္တိ ဒုက္ခဖလံ။ **တီဟိ ကာရဏေဟီ**တိ ကာယတစာစိတ္တေဟိ။ တာနိ ဟိ တံတံသံဝရာနံ ဒွါရဘာဝေန ကာရဏာနီတိ ဝုတ္တာနိ။ **တီဟိ ဌာနေဟီ**တိ တ တီဟိ ဥပပတ္တိဋ္ဌာနေဟိ။ **ပိဟိတ**န္တိ ပိဓာယကံ။

“ဥဋ္ဌာနဋ္ဌာနသင်္ခါတ” န္တိ ကူဒံ ဟသာဏဘာဝသာမညံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။

၁၂၃. ရဇမိဿက န္တိ ပုပ္ဖရဇမိဿကံ။ **တဿာ** တိ တဿ သေက္ခာသေက္ခမုနိနော။ မဟိစ္ဆာဒီနံ ဝိယ ကာမေ စရဏပ္ပစ္စယာ ကာမတသီနံ သဒ္ဓာဟာနိ တ ဘောဂဟာနိ တ န ဟောတိ, အထ ခော ဥပရူပရိ ဝုဒ္ဓိယေဝ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ဟာကတိကမေဝ ဟောတီ”**တိ အာဟ။ **အဇ္ဈတ္တိကကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ။

တေနာတိ ကုသလေန ကာယဝစီကမ္မေန။ ထိရဘာတေ ထာမံ နာမာတိ တဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **“ထာမတ တိ ဋ္ဌိတိမာ”**တိ အာဟ။

အတ္တသံနိဿယံ ပေမံ အတ္တာတိ ဂဟေတွာ “အတ္တသမ”န္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“အတ္တပေမေန သမံ ပေမံ နတ္ထီ”**တိ။ ဘဂဝတော ဝိပဿနာဉာဏောဘာသပ္ပဝတ္တိံ သန္ဓာယာဟ **“ပညာ ပန။ပေ။ သက္ကောတီ”** တိ။ သဗ္ဗညုတဉာဏံ, ပန အဘိညာဉာဏာနိ စ အနန္တာပရိမာဏံ လောကဓာတုံ ဩဘာသေန္တိ။

၁၂၄. ကိဿ ဘီတာ တိ ကေန ကာရဏေန ဘီတာ။

ဌပေတွာတိ ပဝတ္တေတွာ။ ဝစနီယော ယာစကာနန္တိ ယောဇနာ, ယာစိတဗ္ဗယုတ္တောတိ အတ္ထော။ **ယညဥပက္ခရော**တိ ယညောပကရဏံ။ **“ဧတေသု ဓမ္မေသု ဋ္ဌိတော စတူသု”** တိ ဝုတ္တံ စတုက္ကံ ဝဝတ္ထပေတုံ **“သဒ္ဓေါတိ ဇော အင်္ဂ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကထာယံ ဝုတ္တဓမ္မေ ဒွေဝ ဒွေဝ ဇော ကတွာ အင်္ဂကရဏံ **ဒုကနယော**။

ဇာတိဓမ္မန္တိ ပဝတ္တိဓမ္မံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

၁၂၅. သစ္စေကဒေသတော သစ္စသမုအယော အနဝသေသပရိယာဒါနတော ဝိသိဋ္ဌောတိ ဒဿေန္တော **“ပရမတ္ထသစ္စံ တ ဟောတူ”**တိ အာဟ။ **စတုရော ပအာ**တိ စတ္တာရိ ပအာနိ, လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, စတ္တာရော ဓမ္မကောဋ္ဌာသာတိ အတ္ထော။ ကေဝလံ သတ္တဝိဘာဂဒဿနတ္ထမေဝ စတုပဒဂ္ဂဟဏံ, န အဓိဂတဓမ္မာနုရူပတာယ။

နိမ္မအ တိ န မအ။

"သစ္စတဒီ ဇိနော ရောမော" တိပိ ပဌော။ တတ္ထ **ရောမော**တိ ဒိဋ္ဌိရာဂရတ္တာနံ တိတ္ထိယာနံ, တိတ္ထကရာနဉ္စ အဓမ္မတဒီနံ ရာဂဝိပရိတဓမ္မဒေသနတော ဘယဇနကော, အဓမ္မတဒီနံ တ တတ္ထ အာဒီနဝဒဿနေန ဘာယိတဗ္ဗော, အပ္ပဟီနာသံဝရာနံ တ ဒုရုပသင်္ကမနတော ဒုရာသဒေါတိ အတ္ထော။

သစ္စော စ သော ဓမ္မော စာတိ **သစ္စဓမ္မော** ။ တေနာဟ **"ကေန္တနိဿရဏဘာဝေနာ"** တိအာဒိ။

ကောယနဘာဝန္တိ ကေမင်္ဂဘာဝံ, အညမင်္ဂဘာဝန္တိ အတ္ထော။

ဒဿနဘာဂိယံ ဘာဝနာဘာဂိယန္တိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယမေဝ ဒွိဓာ ဝိဘဇိတွာ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"သံကိလေသဘာဂိယာဒီဟိ စတူဟိ ပဒေဟီ"**တိ။ **သေသတ္တိကာန**န္တိ သတ္တာဓိဋ္ဌာနတ္တိကာဒီနံ အဌန္နံ တိကာနံ။ **သေသပအနဉ္စာ** တိ သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ တသနာဘာဂိယဉ္စာတိအာဒိမိဿကပအနဉ္စ။ **စ**-သဒ္ဒေန သံကိလေသဘာဂိယာဒိပအနိ စ သင်္ဂဏှာတိ။ လောကိယတ္တိကဿေဝ ဟိ "သေသပအနီ"တိ ဝုတ္တေဟိ မိဿကပဒေဟိ ဧဝံ သံသန္ဒနေ နယဒဿနံ, ဣတရေသံ ပန တိကာနံ သံကိလေသဘာဂိယာဒိပဒေဟိ စေဝ သေသပဒေဟိ စ သံသန္ဒနေ ဣဒံ နယဒဿနန္တိ **"ဝုတ္တနယာနုသာရေန သုဝိညေယျ"**န္တိ ဝုတ္တံ။ **သမတိက္ကမန**န္တိ ပဟာနံ။ သတိပိ တသနာဘာဂိယသံကိလေသဘာဂိယဓမ္မာနံ လောကိယဘာဝေ ပုရိမေဟိ ပန ပစ္ဆိမာ ပဟာတဗ္ဗာ တဒင်္ဂဝသေန, ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန စ။ ဧဝံ ပဇဟနသမတ္ထတာယ ပဟာနန္တိ ဝုတ္တံ **"တသနာဘာဂိယံ သုတ္တံ သံကိလေသဘာဂိယဿ သမတိက္ကမာယ ဟောတီ"** တိ။ သံကိလေသဓမ္မာနံ သမတိက္ကမေန အဓိဂန္တဗ္ဗာ တေအနဓမ္မာ ဝိယာတိ ယောဇနာ။ **ဘာဝနာ** နာမ တိဝိဓာ ဈာနဘာဝနာ, ဝိပဿနာဘာဝနာ, မဂ္ဂဘာဝနာတိ။ တာသု မဂ္ဂဘာဝနာယ ဂဟိတာယ ဝိပဿနာဘာဝနာ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောတီတိ တံ အနာမသိတွာ ဣတရာ ဒွေဝ ဧဝ ဂဟိတာ။ တထာပိ "ဘာဝနာဘာဂိယဿ သုတ္တဿ ပဋိနိဿဂ္ဂယာ"တိ ဝုတ္တေ ကိံ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အသေက္ခဿ ဈာနဘာဝနာပိ ပဋိနိဿဇ္ဇာတိ စောဒနံ မနသိ ကတွာ ဟဋ္ဌိယံ **"အသေက္ခဘာဂိယံ သုတ္တံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထ"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **"အသေက္ခဓမ္မေသု ဥပ္ပန္နေသု မဂ္ဂဘာဝနာကိစ္စံ နာမ နတ္ထီ"**တိ ဝတွာ **"ဈာနဘာဝနာပိ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရတ္ထာ ဧဝ"** တိ အာဟ။

ဧကံ ဧဝ ဘဝဗီဇံ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏံ **ကေဗီဇံ,** တံ အဿ အတ္ထီတိ **ကေဗီဇီ။ သန္ဓာဝိတွာ** သမာဂန္တွာ, နိဗ္ဗတ္တနဝသေန ဥပဂန္တွာတိ အတ္ထော။ **သံသရိတွာ**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ကုလံ ကုလံ ဂစ္ဆတီတိ **ကောလံကောလော။** ပုရိမပဒေ အနုနာသိကလောပံ အကတွာ နိဒ္ဒေသော။

တေသံ သောတာပန္နာနံ။ **တေံ ပဘေဒ**န္တိ ကေဗီဇိအာဒိဝိဘာဂံ။ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓံ ဝိဝဋ္ဋူပနိဿယပုညကမ္မံ ဣဓ **ပုဗ္ဗဟေတု** နာမ။ ယော "ကတပုညတာ"တိ ဝုစ္စတိ, သော ပဌမမဂ္ဂေ သာဓိတေ စရိတတ္ထတာယ ဝိပက္ကဝိပာကံ ဝိယ ကမ္မံ ဥပရိမမဂ္ဂါနံ ဥပနိဿယော န သိယာတိ အဓိပ္ပာယေနာဟ **"ဥပရိ။ပေ။ အာပဇ္ဇတီ"** တိ။ **တိဏ္ဏံ မဂ္ဂါနံ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ** ပဌမမဂ္ဂေနေဝ တေဟိ ကာတဗ္ဗကိစ္စဿ သာဓိတတ္တာ။ **ပဌမမဂ္ဂေ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ** တိ အနုပ္ပန္နဿ အတ္ထကိရိယာသမ္ဘဝတော။ ဧဝံ တိဏ္ဏံ တအနံ ယုတ္တိအဘာဝံ ဒဿေတွာ စတုတ္ထတအော ဧဝေတ္ထ ယုတ္တောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **"ဝိပဿနာ။ပေ။ ယုဇ္ဇတီ"** တိ။ **"သစေ ဟီ"**တိအာဒိနာ တံ ယုတ္တိံ ဝိဘာဝေတိ။ ဝိမုတ္တိပရိပာစနီယာနံ ဓမ္မာနံ ပရိပက္ကတာယ ဣန္ဒြိယာနံ တိက္ခတာယ ဉာဏဿ ဝိသဒတာယ ဝိပဿနာယ ဗလဝဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဟိ တေမိဿကနယေန သံသရဏကော ဣဓာဓိပ္ပေတော "ဒေဝေ စေဝ မာနုသေ စ သန္ဓာဝိတွာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ဣဓ ကာမဘဝေ ဌိတော **ဣဓဋ္ဌကော** ။ မနုဿဒေဝလောကူပပဇ္ဇနတော ဩကာရေန **တေကိဏ္ဏော။** အရိယသာဝကဿ တံတံသတ္တနိကာယုပပတ္တိ တဿ တဿ သောဓနသဒိသံ ကိလေသမလာဒိအနတ္ထာပနယနတောတိ အာဟ **"ဆ ဒေဝလောကေ သောဓေတွာ"**တိ။ **"အကနိဋ္ဌေ ဌတွာ"** တိ ဧတေန ဟေဋ္ဌာဗ္ရဟ္မလောက သောဓနံ ဝုတ္တမေဝာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သဒ္ဓံ ဓုရံ ကတွာ တိ သဒ္ဓံ ဓုရံ ဇေဋ္ဌကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ။ သဒ္ဓာယ အနုဿတိ ပဋိပတ္တိ, သဒ္ဓံ တ ပုဗ္ဗဘာဂိယံ အနုဿတိ, သဒ္ဓာယ တ အနုသရဏသီလောတိ **သဒ္ဓာနုသာရီ။ ဓမ္မာနုသာရီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **ဓမ္မော** တိ ပနေတ္ထ ပညာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဒ္ဒဟန္တော ဝိမုတ္တောတိ **သဒ္ဓာဝိမုတ္တော** ။ ယဒိပိ သဗ္ဗထာ အဝိမုတ္တော, သဒ္ဓာ

မတ္တေန ပန ဝိမုတ္တောတိ အတ္ထော။ သဒ္ဓာယ တ အဓိမုတ္တောတိ **သဒ္ဓါဝိမုတ္တော။ ဝုတ္တနယေနာ** တိ ဥပရိမဂ္ဂဝိပဿနာယ ဗလဝမန္ဒမန္ဒတရဘာဝေန။ ဒိဋ္ဌိယာ ပတ္တောတိ **ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော,** စတုသစ္စဒဿနသင်္ခာတာယ ဒိဋ္ဌိယာ နိရောဓပ္ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ဒိဋ္ဌန္တံ တ ပတ္တောတိ **ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော,** ဒဿနသင်္ခာတဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏဿ အနန္တရပ္ပဝတ္တောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပဌမဖလတော ပဋ္ဌာယ ဟိ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂါ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တာတိ။ **ဣဒ**ဌ္ဌိ ယထာဝုတ္တသောတာပန္နာနံ သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တတာဝစနံ ။ **အဋ္ဌန္နံ ဝိမောက္ခါန** န္တိ စတဿော ရူပာဝစရသမာပတ္တိယော, စတဿော အရူပာဝစရသမာပတ္တိယောတိ **အဋ္ဌ ဝိမောက္ခာ,** တေသံ။

ဖုဋ္ဌန္တံ သစ္ဆိကရောတီတိ **ကာယသက္ခီ,** ဖုဋ္ဌာနံ အန္တော **ဖုဋ္ဌန္တော,** ဖုဋ္ဌာနံ အရူပဇ္ဈာနာနံ အနန္တရော ကာလောတိ အဓိပ္ပာယော။ အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ, ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကရောတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, ''ဝိသမံ စန္ဒိမသူရိယာ ပရိဝတ္တန္တီ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၇၀) ဝိယ တ ဘာဝနပုံသကန္တိ ဇော် ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယော ဟိ အရူပဇ္ဈာနေန ရူပကာယတော, နာမကာယေကဒေသတော စ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန ဝိမုတ္တော, တေန နိရောဓသင်္ခါတော ဝိမောက္ခော အာလောစိတော ပကာသိတော ဝိယ ဟောတိ, န ကာယေန သစ္ဆိကတော, နိရောဓံ ပန အာရမ္မဏံ ကတ္ွာ ဧကစ္စေသု အာသဝေသု ခေပိတေသု တေန သော သစ္ဆိကတော ဟောတိ။ တသ္မာ သော သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ နိရောဓံ ယထာအာလောစိတံ နာမကာယေန သစ္ဆိကရောတီတိ **''ကာယသက္ခီ''** တိ ဝုစ္စတိ, န တု ဝိမုတ္တော ဧကစ္စာနံ ဧဝ အာသဝါနံ အပရိက္ခီဏတ္တာ။

အဘေဒေနာတိ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒိဘေဒေန ဝိနာ။ ''အဘေဒေနာ''တိ စ ဣဒံ ''သဒ္ဓါဝိမုတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တကာယသက္ခိနော''တိ ဣဓာပိ အာနေတ္ွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယထေဝ ဟိ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာယိအာဒိဘေအနာမသနေနေဝ ဧ ကော အနာဂါမီ ဟောတိ, ဧဝံ ယထာဝုတ္တဘေဒအာမသနေနေဝ သဒ္ဓါဝိမုတ္တော, ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော, ကာယသက္ခီတိ တယော အနာဂါမိနော ဟောန္တိ။ အယဥ္စ အနာဂါမိနော တာဒိသမဝတ္ထာဘေဒံ ဂဟေတ္ွာ ဂဏနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **''အဝိဟာဒီသူ''**တိအာဒိ သုဝိညေယျမေဝ။

ပညာယ ဧဝ ဝိမုတ္တော, န စေတောဝိမုတ္တိဘူတေန သာတိသယေန သမာဓိနာပီတိ **ပညာဝိမုတ္တော။ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော**တိ ဥဘောဟိ ဘာဂေဟိ ဥဘတောဘာဂတော ဝိမုတ္တော။ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆိန္နေဟိ ရူပကာယနာမကာယတော ဝိမုတ္တောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေန္တော **''ဝိက္ခမ္ဘန။ပေ။ ဝိမုတ္တော နာမာ''** တိ အာဟ။ အရူပသမာပတ္တိယာ ရူပကာယတော, အဂ္ဂမဂ္ဂေန အရူပကာယတော ဝိမုတ္တံ။ ယထာဟ –

> ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော ယေ တေ သန္တာ ဝိမောက္ခာ အတိက္ကမ္မ ရူပေ အာရုပ္ပာ, တေ ကာယေန ဖုသိတ္ွာ ဝိဟရတိ, ပညာယ စဿ ဒိသ္ွာ အာသဝာ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ, အယံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလော ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော''တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၂)။

ယံ ပန **မဟာနိဒါနသုတ္တေ** ''ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ''တိအာဒိကေ (ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉) နိရောဓသမာပတ္တိအန္တေ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ ဝတ္ွာ –

> ''ယတော ခော, အာနန္ဒ, ဘိက္ခု ဣမေ အဋ္ဌ ဝိမောက္ခေ အနုလောမမ္ပိ သမာပဇ္ဇတိ။ပေ။ အယံ ဝုစ္စတာနန္ဒ, ဘိက္ခု ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော, ဣမာယ စ, အာနန္ဒ, ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိယာ အညာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တိ ဥတ္တရိတရာ တ ပဏီတတရာ တ နတ္ထီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၃၀) –

ဝုတ္တံ, တံ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တသေဋ္ဌဝသေန ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယသ္မာ အာရုပ္ပသမာပတ္တီသု ဧကာယပိ ရူပကာယော ဝိက္ခမ္ဘိတော ဧဝ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ စတုန္နံ အာရုပ္ပသမာပတ္တီနံ, နိရောဓသမာပတ္တိယာ စ လာဘီနံ ဝသေန ပဉ္စ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေ နယော **ကာယသက္ခိမှိ**ပိ ပိ။ အဋ္ဌဝိမောက္ခေကဒေသေပိ ဟိ အဋ္ဌဝိမောက္ခသမညာ ယထာ ''လောကေ သတ္တာ''တိ။

တေရသသု သီသေသု ပလိဗောဓသီသာဒီနိ, ပဝတ္တသီသဥ္စ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနိ, အဓိမောက္ခသီသာဒီနိ ပရိယာဒကာနိ, **ဂောစရသီသံ** ပရိယာဒကဖလံ။ တဥ္ဟိ ဝိသယဇ္ဈတ္တံ ဖလံ, **ဝိမောက္ခော** ပရိယာဒကဿ မဂ္ဂဿ, ဖလဿ

စ အာရမ္မဏံ။ **သင်္ခါရသီသံ** သင်္ခါရဝိဝေကဘူတော နိရောဓောတိ ပရိယာဒိယိတဗ္ဗာနံ, ပရိယာဒကဖလာနဉ္စ သဟ ဝိသယသံသိဒ္ဓိဒဿနေန သမသီသိဘာဝံ ဒဿေတုံ **ပဋိသမ္ဘိဒါယံ** (ပဋိ. မ. ၁.၈၇) တေရသ သီသာနိ ဝုတ္တာနိ။ ဣဓ ပန ''ယဿ ပုဂ္ဂလဿ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ အာသဝပရိယာဒါနဉ္စ ဟောတိ ဇီဝိတပရိယာဒါနဉ္စာ''တိ (ပု. ပ. ၁၆) **ပုဂ္ဂလပညတ္တိယံ** အာဂတတ္တာ တေသု ကိလေသပဝတ္တသီသာနံ ဧဝ ဝသေန ယောဇနံ ကရောန္တော **''ကိလေသသီသ''**န္တိ အာဒိမာဟ။ တတ္ထ ပဝတ္တသီသမ္ပိ မဂ္ဂေ ပဝတ္တိတော ဝုဋ္ဌဟန္တော စုတိတော ဥဒ္ဓံ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန ယဒိပိ ပရိယာဒိယတိ, ယာဝ ပန စုတိ, တာဝ ပဝတ္တိသမ္ဘဝတော **''ပဝတ္တသီသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စုတိစိတ္တံ ပရိယာဒိယတီ''** တိ အာဟ။

ကိလေသပရိယာဒါနေန အတ္တနော အနန္တရံ ဝိယ နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗာ, ပစ္စဝေက္ခဏတရာ စ ကိလေသပရိယာဒါနဿေဝ တရာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။ ''ဝိမုတ္တသ္မိံ ဝိမုတ္တမိတိ ဉာဏံ ဟောတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၇၈; သံ. နိ. ၃.၁၂, ၁၄) ဟိ ဝစနတော ပစ္စဝေက္ခဏပရိသမာပနေန ကိလေသပရိယာဒါနံ သမာပိတံ နာမ ဟောတိ။ တံ ပန ပရိသမာပနံ ယဒိ စုတိစိတ္တေန ဟောတိ, တေနေဝ ဇီဝိတပရိသမာပနဉ္စ ဟောတီတိ ဣမာယ တရစုတိသမတာယ ကိလေသပရိယာဒါနဇီဝိတပရိယာဒါနာနံ အပုဗ္ဗာစရိမတာ ဟောတီတိ အာဟ **''တရသမတာယာ''**တိ။ **ဘဝင်္ဂ ဩတရိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယတော** တိ ဧတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာနစိတ္တမေဝ ဘင်္ဂေါတ္တရဏဘာဝေန ဝုတ္တန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

စရိတန္တိ စရိတာ ကာယဝစီမနပ္ပဝတ္တိ။ ဧတ္ထ စ ယေန ရာကခိကဘာဝေန ပုဂ္ဂလော ''ရာဂစရိတော''တိ လက္ခီယတိ, တယိဒံ လက္ခဏံ။ တေနာဟ **''ရာဂဇ္ဈာသယော ရာကခိကောတိ အတ္ထော''** တိ, တေန အပ္ပဟီနဘာဝေန သန္တာနေ ထာမဂတဿ ရာဂဿ ဗလဘာဝတော လက္ခီယတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။

သီလဝန္တေဟီ တိ အာဒိသဒ္ဒဿ လောပံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော ကတောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''သီလဝန္တာဒီဟီ''**တိ။ **အာဒိသဒ္ဒေန** အဓိကာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အာရမ္မဏဘူတာ ဥေယျ န္တိ အာရမ္မဏဘူတာဝ ဥေယျံ။

ပုထုဇ္ဇနဘူမိအာဒီသူ တိ ပုထုဇ္ဇနသေက္ခာသေက္ခဘူမီသု။ တတ္ထ ပုထုဇ္ဇနဘူမိဝသေန သံဝရော, သေက္ခဘူမိဝသေန ပဟာနဘာဝနာ, အသေက္ခဘူမိဝသေန သစ္ဆိကိရိယာ, ပုထုဇ္ဇနဘူမိသေက္ခဘူမိဝသေန တ ယထာရဟံ သံဝရပဟာနဘာဝနာ။ ပုဗ္ဗဘာဂိယာ ဟိ သံဝရပဟာနဘာဝနာ ပုထုဇ္ဇနဿ သမ္ဘဝန္တိ, ဣတရာ သေက္ခဿ, အသေက္ခဘူမိဝသေန သစ္ဆိကိရိယာ။ **နယတော ဒဿိတ** န္တိ ''ယံ, ဘိက္ခဝေ, မယာ 'ဣဒံ န ကပ္ပတီ'တိ အပ္ပဋိက္ခိတ္တံ, တံ စေ ကပ္ပိယံ အနုလောမေတိ, အကပ္ပိယံ ပဋိဗာဟတိ, တံ ဝေါ ကပ္ပတီ''တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၃၀၅) နယဒဿနဝသေန ပကာသိတံ။ **သရာကဒိသံဝတ္တန** န္တိ သရာကဒိဘာဝါယ သံဝတ္တနံ။

အညမညံ သံသဂ္ဂတော တိ ''သံကိလေသဘာဂိယဉ္စ ဝါသနာဘာဂိယဉ္စာ''တိအာဒိနာ သံကိလေသဘာဂိယာဒီနံ ပအနံ အညမညသံသဂ္ဂတော။ **အနေကဝိဓောတိ** ဒွတ္တိဒသဝိဓော ယာဝ ဒွတ္တနဝုတာဓိကစတုသဟဿဝိဓောပိ အနေကပ္ပကာရော။ **လောကိယသတ္တာဓိဋ္ဌာနာဒိသံသဂ္ဂတော** တိ **အာဒိသဒ္ဒေန** လောကိယံ ဉာဏံ, လောကုတ္တရံ ဉာဏံ, လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ ဉာဏံ, လောကိယံ ဥေယျံ, လောကုတ္တရံ ဥေယျံ, လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ ဥေယျံ, လောကိယံ ဉာဏဉ္စ ဥေယျဉ္စ, လောကုတ္တရံ ဉာဏဉ္စ ဥေယျဉ္စ, လောကိယဉ္စ လောကုတ္တရဉ္စ ဉာဏဉ္စ ဥေယျဉ္စာတိအာဒိကော သမ္ဘဝန္တော ပဋ္ဌာနဘေဒော သင်္ဂဟိတော။ **ဥဘယတ္ထာ** တိ သံကိလေသဘာဂိယာဒိကေ, လောကိယာဒိကေ စ။ **ယထာရဟန္တိ** ယော ယော သံသဂ္ဂဝသေန ယောဇနံ အရဟတိ, သော သော ဓမ္မော။ သမ္ဘဝတိ ရောဓနေဝ ဟိ ယောဇနာ။ န ဟိ ''လောကိယံ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယ''န္တိအာဒိနာ ယောဇနာ သမ္ဘဝတိ။

တီသု ပိဋ္ဋကေသု လဗ္ဘမာနဿာ တိ တိဿော သင်္ဂီတိယော အာရုဠှေ တေပိဋကေ ဗုဒ္ဓဝစနေ ဥပလဗ္ဘမာနဿ ဝိဇ္ဇမာနဿ, ဧတေန န ကေဝလံ သင်္ဂဟော ဧဝ ယထာဝုတ္တဘေဒာနံ ပဋ္ဌာနဘာကနံ နိဒ္ဒါရဏာယ ကာရဏံ, အထ ခော ဟဋ္ဌိယံ ဒဿနဉ္စာတိ ဝိဘာဝေတိ။ တေနာဟ **''ယံ ဒိဿတိ တာသု တာသု ဘူမီသူ''** တိ။ **''တေနေဝ ဟီ''**တိ အာဒိနာ ယထာဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဟေဌာနုဂမံ ဒဿေတိ။

သာသနပဋ္ဌာနတရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဓမ္မာဝတရဋ္ဌာနေ တိ ဒေသန္တရတော အာဂန္တွာ သဒ္ဓမ္မဿ အဝတရဏောကာသဘူတေ သဒ္ဓမ္မဿဝန ဓာရဏပရိစယပရိပုစ္ဆာမနသိကာရဗဟုလာနံ နိတသဋ္ဌာနတံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ, အတ္တနော တ သန္တာနေ ပရိယတ္တိသဒ္ဓမ္မဿ အနုပ္ပဝေသနဋ္ဌာနတာယ ဝါ ဝုတ္တံ။ သေသံ သုဝိညေယျမေတာတိ။

နေတ္တိအဋ္ဌကထာယ လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နေတ္တိပ္ပကရဏ-ဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။